

Євангеліє від Матвія

Родовід Ісуса

¹ Книга родоводу Ісуса Христа, сина Давида, сина Авраама:

² Авраам був батьком Ісаака,
Ісаак був батьком Якова,
Яків був батьком Юди та його братів,

³ Юда був батьком Фареса та Зари від Тамари,
Фарес був батьком Есрома,
Есром був батьком Арама,

⁴ Арам був батьком Аммінадава,
Аммінадав був батьком Наасона, Наасон
був батьком Салмона,

⁵ Салмон був батьком Воаза від Рахав,
Воаз був батьком Овіда від Рут,
Овід був батьком Єссея,

⁶ Єссей був батьком Царя Давида.

Давид був батьком Соломона від Урієвої вдови,

⁷ Соломон був батьком Ровоама,
Ровоам був батьком Авії,
Авія був батьком Аси,

- ⁸ Аса був батьком Йосафата,
Йосафат був батьком Йорама, Йорам
був батьком Осії,
⁹ Осія був батьком Йотама, Йотам був батьком
Ахаза, Ахаз був батьком Езекії,
¹⁰ Езекія був батьком Манасії,
1:11 1:19

- Манасія був батьком Амоса,
Амос був батьком Йосії,
¹¹ Йосія був батьком Єхонії та його братів під час
переселення у Вавилон.
¹² Після переселення у Вавилон Єхонія був батьком
Салатіїла,
Салатіїл був батьком Зоровавеля, ¹³
Зоровавель був батьком Авіюда,
Авіюд був батьком Еліакима,
Еліаким був батьком Азора,
¹⁴ Азор був батьком Садока,
Садок був батьком Ахіма,
Ахім був батьком Еліюда, ¹⁵
Еліюд був батьком Елеазара,
Елеазар був батьком Маттана,
Маттан був батьком Якова,
¹⁶ Яків був батьком Йосифа, чоловіка Марії, від
якої народився Ісус, названий Христом.

- 17 Отже, від Авраама до Давида всього було чотирнадцять поколінь, від Давида до переселення у Вавилон – чотирнадцять поколінь і від переселення у Вавилон до Христа – чотирнадцять поколінь.

Народження Ісуса Христа

- 18 Народження Ісуса Христа відбулося так: Марія, Його мати, була заручена з Йосифом. Перед їхнім одруженням виявилось, що вона вагітна від Святого Духа.
- 19 Але Йосиф, її чоловік, був праведним і, не бажаючи зганьбити Марію, вирішив таємно відпустити її.

1:20

2:5

- 20 Коли ж він про це думав, з'явився йому уві сні ангел Господній та сказав: «Йосифе, сину Давида, не бійся взяти Марію, дружину свою, бо зачатє в ній – від Духа Святого.

- 21 Вона народить Сина, і ти назвеш Його Ісус*, бо Він спасатиме народ Свій від його гріхів».
- 22 Усе це сталося, щоби сповнилось сказане Господом через пророка:
- 23 «Ось діва завагітніє й народить Сина, і дадуть Йому ім'я Еммануїл»,†
- що перекладається «З нами Бог».

²⁴ Прокинувшись від сну, Йосиф зробив так, як звелів йому ангел Господній, і взяв Марію за дружину.

²⁵ Але не знав її, поки вона не народила Сина свого первонародженого, і він дав Йому ім'я Ісус.

2

Мудреці зі Сходу поклоняються Ісусові

¹ Коли за днів царя Ірода у Віфлеємі юдейському народився Ісус, до Єрусалима прийшли мудреці зі Сходу

² й спитали: «Де Цар юдеїв, Який народився? Бо ми бачили Його зірку на Сході й прийшли поклонитися Йому».

³ Почувши про це, Цар Ірод занепокоївся, а з ним і весь Єрусалим.

⁴ Він покликав усіх первосвященників і книжників народу та запитав їх, де мав народитися Христос.

⁵ Вони відповіли йому: «У Віфлеємі в Юдеї, бо ось як написано пророком:

* **1:21** У перекладі з давньоєврейської означає «Господь спасає».

† **1:23** Див. Іс. 7:14.

2:6

2:15

⁶ „І ти, Віфлеєме, земле Юдина, нічим не менший серед володінь Юдиних,

бо з тебе вийде Володар,

Який буде пасти народ Мій, Ізраїль“».*

⁷ Тоді Ірод таємно покликав мудреців та довідався в них про час, коли з'явилася зірка.

⁸ І, надіславши їх до Віфлеєма, сказав: «Ідіть та добре розвідайте про Дитя, а коли знайдете, то сповістіть мене, щоб я також прийшов та поклонився Йому».

⁹ Вислухавши царя, вони пішли. І ось зірка, яку бачили на сході, ішла перед ними, доки не зупинилася над місцем, де було Дитя.

¹⁰ Побачивши зірку, вони дуже зраділи.

¹¹ Коли увійшли в дім, побачили Дитя з Марією, Його матір'ю, і, впавши ниць, вони поклонилися Йому; потім відкрили свої скарбниці й піднесли Йому дари: золото, ладан та смирну.

¹² І, отримавши застереження уві сні, щоб не верталися до Ірода, вони повернулися іншою дорогою до своєї країни. *Втеча до Єгипту*

¹³ Коли ж вони пішли, ангел Господній з'явився уві сні Йосифові й сказав: «Встань, візьми Дитя та Його матір і втікай до Єгипту. Залишайся там, доки я не скажу, бо Ірод шукатиме Дитя, щоб убити Його».

¹⁴ Йосиф піднявся вночі, узяв Дитя та Його матір і пішов до Єгипту.

¹⁵ Він залишався там до смерті Ірода, щоб збулося

сказане Господом через пророка: «З Єгипту Я покликав Мого Сина».†

* 2:6 Див. Мих. 5:2. † 2:15 Див. Ос. 11:1.

2:16

3:1

Убивство 16 Коли *немовлят* Ірод побачив, що мудреці його обманули, то дуже розлютився й наказав повбивати у Віфлеємі та всіх його околицях усіх хлопчиків віком від двох років і менше, згідно з часом, про який дізнався від мудреців.

17 Тоді збулося сказане через пророка Єремію:

18 «Голос чути в Рамі, плач та ридання велике. Рахіль плаче за своїми дітьми і не хоче втішитись, бо їх немає».‡

Повернення з Єгипту

19 Після смерті Ірода ангел Господній з'явився Йосифові уві сні в Єгипті

20 та сказав: «Встань, візьми Дитя та Його матір та йди в землю Ізраїльську, бо вмерли ті, що бажали забрати життя Дитини».

21 Тоді він встав, узяв Дитя та Його матір і прийшов до землі Ізраїльської.

22 Але, почувши, що в Юдеї царює Архелай замість свого батька Ірода, *Йосиф* побоювся йти туди і,

попереджений уві сні, пішов у землю
Галілейську.

²³ Прибувши туди, оселився в місті, яке
називалося Назарет, аби збулося сказане через
пророків, що Він буде названий Назарянином§.

3

Проповідь Івана Хрестителя

¹ У ті дні прийшов Іван Хреститель і проповідував
у пустелі Юдеї.

‡ 2:18 Див. Єр. 31:15. § 2:23 Можливо, Матвій говорить про нащадка з
роду Давидового. Див. Іс. 11:1.

3:2

3:12

² Він казав: «Покайтеся, бо наблизилось Царство

Небесне³ Він той!»[!], про кого було сказано через
пророка Ісаю:

«Голос кличе в пустелі:

„Приготуйте дорогу Господеві, вирівняйте
шляхи для Нього!“»*

⁴ Іван же мав одяг із верблюжої шерсті й шкіряний
пояс довкола стегон. Його їжею була сарана та дикий
мед.

⁵ Тоді приходили до нього мешканці Єрусалима,

усієї Юдеї та всієї околиці Йордану

⁶ й були охрещені Іваном у річці Йордані,
визнаючи свої гріхи.

⁷ Але побачивши багатьох фарисеїв та садукеев, які
приходили охреститися, він сказав їм: «Роде
гадючий! Хто порадив вам тікати від гніву, що

наближається⁸ Чиніть же ? плоди, достойні покаяння,

⁹ і не думайте говорити в собі: „Наш батько –
Авраам!“ Бо кажу вам: Бог може з цього каміння
створити дітей для Авраама!

¹⁰ Уже й сокира лежить біля коріння дерев!
Кожне
дерево, яке не приносить доброго плоду, зрубають та
вкидають у вогонь.

¹¹ Я хрещу вас водою на покаяння, але після
мене
йде Сильніший за мене, Якому я не достойний нести
сандалії. Він буде хрестити вас Духом Святим та
вогнем¹² У Його* руці лопата, і Він ретельно
очистить Свій тік і збере Свою пшеницю до житниці,
а полову спалить у негасимому вогні». *Хрещення
Ісуса*

* **3:3** Див. Іс. 40:3.

¹³ Тоді прийшов Ісус із Галілеї до Йордану, щоб Іван охрестив Його.

¹⁴ Іван же стримував Його, кажучи:

—Це мені треба хреститися в Тебе, а Ти йдеш до мене¹⁵ Ісус? відповів йому:

—Облиш тепер так, бо нам належить виконати всю праведність.

Тоді Іван дозволив Йому *охреститися*.

¹⁶ Тільки-но Ісус був охрещений, Він одразу вийшов із води, і ось небеса розкрилися Йому, і Він побачив Духа Божого, Який сховався на Нього, як голуб.

¹⁷ І голос із неба промовив: «Це Син Мій улюблений, Якого Я вподобав!»†

4

Диявол спокушає Ісуса

¹ Тоді Дух повів Ісуса в пустелю, щоб диявол спокушав Його.

² Там постив сорок днів та сорок ночей, і зрештою Він зголоднів.

³ Тоді спокусник, підійшовши, промовив до Нього:

—Якщо Ти Син Божий, скажи, щоб ці камені стали хлібами⁴ Ісус же у відповідь сказав:

—Написано: «Не одним тільки хлібом буде жити людина, але кожним словом, яке виходить з уст Божих⁵ Тоді^{*}».* диявол узяв Його до святого міста й, поставивши на покрівлю Храму, ⁶ сказав Йому:

† 3:17 Див. Пс. 2:7 та Іс. 42:1. * 4:4 Див. Повт. 8:3.

4:7

4:16

—Якщо ти Син Божий, кинься вниз, бо написано: «Ангелам Своїм Він віддасть наказ про Тебе, і на своїх долонях вони понесуть Тебе, щоб не спіткнулася нога Твоя об камінь».†

⁷ Ісус відповів йому:

—Також написано: «Не спокушай Господа, Бога твого⁸ Знову[!]»† диявол узяв Ісуса, повів на дуже високу гору й показав Йому всі царства світу та їхню славу.

⁹ І сказав Йому:

—Усе це Тобі віддам, якщо впадеш ніц та поклонишся¹⁰ Тоді Ісусмені відповів. йому:

—Відійди, сатано! Бо написано: «Господу Богу твоєму поклоняйся і Йому єдиному служи».§

¹¹ Тоді диявол залишив Ісуса, і ось прийшли

ангели та служили Йому.

Початок служіння в Галілеї

¹² Почувши, що Івана ув'язнено, Ісус повернувся до

Галілеї ¹³ І, залишивши Назарет, пішов жити до Капернаума біля моря в околицях Завулону та Нафталі,

¹⁴ щоб виповнилося те, що сказано через пророка Ісаю ¹⁵ «Земля: Завулону й земля Нафталі, дорогою до моря та за Йорданом, Галілея язичників.

¹⁶ Народ, який сидів у темряві, побачив велике світло, і над тими, хто сидить у країні смертної тіні, засіяло світло».*

† 4:6 Див. Пс. 90:11-12. ‡ 4:7 Див. Повт. 6:16. § 4:10 Див. Повт.

6:13. * 4:16 Див. Іс. 9:1-2.

4:17¹

5:2

¹ Великі натовпи з Галілеї, Десятимістя, Єрусалима, Юдеї та з-за Йордану йшли за Ним.

5

Нагірна проповідь

¹⁷ Відтоді Ісус почав проповідувати та казати:
«Покайтеся, бо наблизилось Царство Небесне!»

Покликання перших учнів

¹⁸ Коли Ісус проходив біля Галілейського моря, то побачив двох братів: Симона, якого звали Петром, та Андрія, його брата, які закидали сіті в море, оскільки були рибалками.

¹⁹ Він сказав їм: «Ідіть за Мною, і Я зроблю вас ловцями людей».

²⁰ Вони ж відразу залишили сіті та пішли за Ним.

²¹ Потім пішов далі й побачив двох інших братів: Якова, сина Зеведеєва, та Івана, його брата. Вони сиділи в човні разом зі своїм батьком Зеведеєм та лагодили сіті. Ісус покликав і їх.

²² Вони відразу залишили човен та свого батька й пішли за Ісусом.

Ісус цілює хворих

²³ Ісус ходив по всій Галілеї, навчаючи в їхніх синагогах та проповідуючи Добру Звістку Царства Небесного. Він цілював усі хвороби та недуги в народі.

¹ Побачивши натовп, Ісус зійшов на гору; коли Він сів там, Його учні підійшли до Нього.

² Тоді Він відкрив Свої уста й навчав їх, кажучи:

24 Звістка про Ісуса розійшлася по всій Сирії. До Нього приводили всіх хворих і тих, що страждали на різні недуги, а також біснுவатих, епілептиків та паралізованих, і Він зціляв їх.

5:3

5:15

Блаженства

- 3 «Блаженні бідні духом, бо їхнє Царство Небесне.
4 Блаженні ті, що плачуть, бо вони будуть втішені.
5 Блаженні смиренні, бо вони успадкують землю.
6 Блаженні голодні та спрагли праведності, бо вони наситяться.
7 Блаженні милостиві, бо вони отримають милість.
8 Блаженні чисті серцем, бо вони побачать Бога.
9 Блаженні миротворці, бо вони будуть названі синами Божими.
10 Блаженні переслідувані за праведність, бо їхнє Царство Небесне.
11 Блаженні ви, коли ображатимуть та переслідуватимуть вас, і казатимуть проти вас усяку брехню та зло через Мене.
12 Радійте та веселіться, бо велика ваша нагорода на небі. Так само переслідували пророків, котрі були до вас.

Сіль та світло

- 13 Ви – сіль землі. Але якщо сіль втратить

солоність, то чим повернути її смак? Вона вже не придатна ні до чого, хіба що викинути її на вулицю, щоб її топтали люди.

¹⁴ Ви – світло світу. Не можна сховати міста, яке стоїть на горі.

¹⁵ Ніхто не запалює світильник, щоб поставити його під посудину, але *ставить* на поставець, і він світить усім у домі.

¹⁶ Нехай ваше світло так світить перед людьми, щоб вони бачили ваші добрі діла та прославляли вашого Небесного Отця. *Ісус та Закон*

¹⁷ Не думайте, що Я прийшов знищити Закон або Пророків. Я прийшов не знищити, але сповнити.

¹⁸ Бо істинно кажу вам: доки не мине небо та земля, ні одна йота й ні одна риска Закону не мине – усе здійсниться.

¹⁹ Якщо хтось порушить одну з цих найменших заповідей та навчатиме так людей, той буде названий найменшим у Царстві Небесному, а хто буде виконувати *заповіді* та навчатиме так *людей*, той буде названий великим у Царстві Небесному.

²⁰ Бо кажу вам: якщо ваша праведність не перевершить *праведності* книжників та фарисеїв, то ніяк не увійдете до Царства Небесного. *Вчення про гнів*

²¹ Ви чули, що було сказано людям у давнину: „Не вбивай!“* Якщо хтось вб’є, підлягає суду.

²² Але Я кажу вам: кожен, хто гнівається на свого брата, підлягає суду. І кожен, хто скаже своєму братові: „Нікчема!“ – підлягає суду Синедріона. А той, хто скаже: „Дурень!“ – підлягає вогню Геєни.

²³ Тому якщо навіть приносиш свій дар до

жертвника й там згадаєш, що твій брат має щось проти тебе,

²⁴ залиши свій дар там, перед жертвником, та йди спочатку примирися зі своїм братом, а потім прийди та принеси свій дар.

* **5:21** Див. Вих. 20:13.

5:25

5:33

²⁵ Примирися швидко зі своїм супротивником, поки ти з ним у дорозі, щоби противник не віддав тебе судді, а суддя – помічнику, і той не кинув тебе до в'язниці.

²⁶ Істинно кажу тобі: не вийдеш звідти, поки не заплатиш усе до останнього кодранта.† *Вчення*

про перелюб

²⁷ Ви чули, що було сказано: „Не чини перелюбу!“.[‡]

²⁸ Але Я кажу вам: кожен, хто дивиться на жінку з пожадливістю, уже вчинив перелюб у своєму серці.

²⁹ Якщо твоє праве око спокушає тебе, вирви його та викинь від себе. Бо краще для тебе втратити одну з частин твого тіла, аніж щоб усе тіло було кинуте в Геєну.

³⁰ І якщо твоя права рука спокушає тебе,
відрубай
її та викинь від себе. Бо краще втратити одну з
частин твого тіла, аніж щоб усе тіло йшло до Геєни.
Вчення про розлучення

³¹ Було сказано: „Хто розлучається зі своєю
дружиною, нехай дасть їй лист про розлучення“.[§]

³² Але Я кажу вам: кожен, хто розлучається зі
своєю дружиною, – за винятком статевої розпусти, –
той штовхає її до перелюбу. І той, хто одружується з
розлученою, чинить перелюб. *Вчення про клятву*

³³ Ви чули також, що було сказано людям у
давніну: „Не клянись неправдиво, а виконуй перед
Господом свої обітниці“.*

† 5:26 Найменша бронзова римська монета, дорівнює 64-й частині
динарія. ‡ 5:27 Див. Вих. 20:14. § 5:31 Див. Повт. 24:1. * 5:33 Див.
Лев. 19:12.

5:34

5:45

³⁴ Але Я кажу вам: не клянїться взагалі, ні
небом,
бо воно є Божим престолом,

³⁵ ні землею, бо вона є підніжжям Його ніг, ні
Єрусалимом, бо це місто великого Царя.

³⁶ Не клянїться й своєю головою, бо не можете
жодної волосини зробити білою або чорною.

³⁷ Слово ж ваше нехай буде: так – так, ні – ні. А
все,
що більше за це, – від лукавого.

Вчення про протистояння злу

³⁸ Ви чули, що було сказано: „Око за око і зуб за
зуб“.[†]

³⁹ Але Я кажу вам: не противтеся злу. Якщо
хтось
вдарить тебе по правій щоці, підстав і другу.

⁴⁰ І тому, хто судиться з тобою, щоб забрати
сорочку, віддай і свій верхній одяг.

⁴¹ І коли хтось примусить тебе йти з *ним* миллю[‡],
ти
йди з ним дві.

⁴² Тому, хто просить у тебе, дай, і від того, хто
бажає позичити в тебе, не відвертайся.

Любов до ворогів

⁴³ Ви чули, що було сказано: „Люби ближнього
свого та ненавидь свого ворога“.[§]

⁴⁴ Але Я кажу вам: любіть ворогів ваших,
благословляйте тих, хто вас проклинає, робіть добро
тим, хто ненавидить вас, і моліться за тих, хто
кривдить та переслідує вас,

⁴⁵ щоб ви були синами вашого Небесного Отця.
Адже Він наказує Своєму сонцю сходити над

злыми й над добрими та посилає дощ на праведних
і на неправедних.

† **5:38** Див. Вих. 21:24; Лев. 24:20; Повт. 19:21. ‡ **5:41** Приблизно
1500 метрів. § **5:43** Див. Лев. 19:18.

⁴⁶ Якщо ви любите тільки тих, хто любить вас, яку нагороду маєте? Хіба митники не так само роблять?

⁴⁷ І якщо ви вітаєте тільки ваших братів, що незвичайного робите? Хіба так не роблять і язичники?

⁴⁸ Отже, будьте досконалі, як і Отець ваш
Небесний
є досконалим.

6

Вчення про милостиню

¹ Стережіться: не чиніть вашої праведності*перед людьми, щоб вони вас бачили. Бо не будете мати жодної винагороди від вашого Небесного Отця.

² Отже, коли даєш милостиню, не сурми перед собою, як це роблять лицеміри в синагогах та на вулицях, щоб їх прославляли люди. Істинно кажу вам: вони вже отримують свою винагороду.

³ Коли ж ти даєш милостиню, нехай твоя ліва рука не знає, що робить права,

⁴ щоб твоя милостиня була таємна. Тоді твій Отець, Який бачить таємне, віддасть тобі явно.

Вчення про молитву

⁵ Коли молитесь, не будьте як лицеміри, які люблять стояти й молитися в синагогах та на перехрестях вулиць, щоб їх бачили люди. Істинно кажу вам: вони вже отримують свою винагороду.

⁶ Ти ж, коли молишся, увійди у свою кімнату та, зачинивши двері, помолися своєму Отцю таємно. Тоді твій Отець, Який бачить таємне, віддасть тобі явно.

* **6:1** Деякі рукописи містять слова: *добрих вчинків.*

6:7

Матвія 6:17

⁷ Коли молитесь, не говоріть багато, як язичники, які думають, що завдяки своїй багатослівності будуть вислухані.

⁸ Тож не будьте схожими на них, бо Отець ваш знає, які ви маєте потреби, перш ніж ви попросите в Нього.

⁹ Тому моліться так:
„Отче наш, Що на небесах,
нехай святиться ім'я Твоє! ¹⁰
Нехай прийде Царство Твоє!
Нехай буде воля Твоя, як на
небі, так і на землі!

¹¹ Хліб наш щоденний дай нам сьогодні.

¹² І прости нам провини наші, як і ми
прощаємо винуватцям нашим.

13 І не введи нас у спокусу, але визволи нас від лукавого.

Бо Твоє є Царство, і сила, і слава
навіки. Амінь!“†

14 Якщо будете прощати людям їхні провини,
то й Отець ваш Небесний простить вам. 15
Якщо ж ви не будете прощати людям, й
Отець Небесний не простить провин ваших.

Вчення про піст

16 Коли ви постите, не будьте, як лицеміри, які сумують та виснажують свої обличчя, щоб показати людям, що вони постять. Істинно кажу вам: вони вже отримують свою винагороду.

17 Ти ж, коли постиш, намасти свою голову та вмий своє обличчя,

† 6:13 Деякі рукописи не містять слів: *Бо Твоє є Царство, і сила, і слава навіки. Амінь!*

18 щоб твій піст показувати не людям, а лише Отцеві, Який бачить таємне. І твій Отець, Який бачить таємне, віддасть тобі. *Скарби на небі*

19 Не збирайте собі скарбів на землі, де міль та іржа нищать їх і де злодії підкопують та крадуть їх.

20 Натомість збирайте собі скарби на небі, де ані

міль, ані іржа не нищать їх і де злодії не підкопують і не крадуть їх.

²¹ Бо де скарб твій, там буде й твоє серце.

²² Світлом для тіла є око. Тому якщо твоє око буде
здорове, то все твоє тіло буде наповнене світлом.

²³ Але якщо твоє око буде лихе, то й все тіло буде
в
темряві. Отже, якщо світло, яке в тобі, – це темрява,
то наскільки ж велика *ця* темрява!

²⁴ Ніхто не може служити двом господарям, бо
одного ненавидітиме, а другого любитиме, або
одним буде нехтувати, а іншому буде відданим. Не
можете служити Богові та багатству. *Про турботу*

²⁵ Тому Я кажу вам: не турбуйтеся про життя
ваше
– що будете їсти чи що будете пити, ні про тіло ваше
– що будете вдягати. Хіба життя не більше за їжу, а
тіло – за одяг?

²⁶ Подивіться на птахів небесних: вони не сіють,
не
жнуть і не збирають у сховище, і все ж ваш Небесний
Отець їх годує. Наскільки ж ви цінніші за них?

²⁷ І хто з вас, турбуючись, може додати до свого
зросту хоч один лікоть?

²⁸ Чому турбуєтесь про одяг? Подивіться на

польові лілії, як вони ростуть: не працюють і не прядуть.

6:29

Матвія 7:7

²⁹ Та Я кажу вам: навіть Соломон у всій своїй величі не одягався так, як будь-яка з них.

³⁰ Якщо ж Бог польову траву, котра сьогодні є, а завтра буде кинута у вогонь, так одягає, хіба не краще Він одягне вас, маловіри?

³¹ Не турбуйтеся кажучи: „Що ми будемо їсти?“, або: „Що ми будемо пити?“, чи: „У що зодягнемось?“

³² Бо все це язичники шукають, але ваш Небесний Отець знає, що потребуєте цього.

³³ Шукайте найперше Царства Божого й праведності Його, а все це додасться вам.

³⁴ Не турбуйтеся про завтрашній день, бо завтрашній день турбуватиметься про себе сам. Вистачає днів своєї турботи.

7

Не судіть ближніх

¹ Не судіть, щоб і вас не судили.

² Бо яким судом судите, таким і вас судитимуть.

І

якою мірою міряєте ви, такою і вам виміряють.

3 Чому ж ти дивишся на скалку в оці твого брата, а колоди у своєму оці не помічаєш?

4 Або як скажеш братові своєму: „Дозволь вийняти скалку з твого ока“, коли он колода у твоєму оці.

5 Лицеміре, витягни спочатку колоду зі свого ока, а тоді побачиш, як вийняти скалку з ока твого брата.

6 Не давайте святого псам і не кидайте перлин ваших перед свинями, щоб вони не потоптали їх ногами своїми й, обернувшись, не розірвали вас.

Просить Небесного Отця

7 Просить – і буде дано вам, шукайте – і знайдете, стукайте – і відчинять вам.

7:8

7:21

8 Бо кожен, хто просить, отримує, і хто шукає, знаходить, і тому, хто стукає, відчинять.

9 Чи є між вами людина, яка, коли її син просить хліба, подасть йому камінь?

10 І коли попросить риби, чи подасть йому гадюку?

11 Отже, якщо ви, будучи злими, вмiєте давати

добрі дари вашим дітям, то наскільки більше ваш
Отець Небесний дасть добра тим, хто просить у
Нього?

¹² Отже, усе, чого бажаєте, щоб вам робили
люди,
так само й ви робіть їм, бо в цьому Закон та Пророки.
Широкі та вузькі ворота

¹³ Входить через вузькі ворота, бо широкі ті
ворота й широка та дорога, які ведуть до загибелі, і
багато є тих, хто входить ними.

¹⁴ Але вузькі ті ворота й вузька та дорога, які
ведуть до життя, і мало тих, хто знаходить їх.

Стережіться лжепророків

¹⁵ Стережіться лжепророків, які приходять до вас
в
овечих шкурах, а всередині вони – хижі вовки.

¹⁶ За їхніми плодами впізнаєте їх. Хіба збирають
виноград із терну чи смокву з будяків?

¹⁷ Так, усяке добре дерево приносить добрий
плід,
а всяке погане дерево приносить поганий плід.

¹⁸ Не може добре дерево приносити поганий плід
ані погане дерево приносити добрий плід.

¹⁹ Кожне дерево, яке не приносить доброго
плоду,
зрубують і кидають у вогонь.

²⁰ Отже, за їхніми плодами впізнасте їх. *Хто увійде до Царства Небесного*

²¹ Не кожен, хто говорить Мені: „Господи! Господи!“, увійде до Царства Небесного, а лише той, хто виконує волю Мого Небесного Отця.

7:22

Матвія 8:3

²² Багато хто буде казати Мені того дня: „Господи! Господи! Чи не Твоїм ім'ям ми пророкували? Чи не Твоїм ім'ям виганяли демонів? І чи не Твоїм ім'ям робили багато чудес?“

²³ Тоді скажу їм: „Я ніколи не знав вас! Відійдіть від Мене ви, що чините беззаконня!“

Розумний та нерозумний будівничий

²⁴ Кожен, хто чує ці Мої слова й виконує їх, схожий на чоловіка розумного, який збудував свій дім на камені²⁵ Коли пішов дощ, ринули ріки, здійнялися вітри й вдарили в дім той, він не впав, бо мав основу на камені²⁶ А кожен, хто чує ці Мої слова й не виконує їх, схожий на чоловіка нерозумного, який збудував свій дім на піску.

²⁷ Коли пішов дощ, ринули ріки, здійнялися вітри

й вдарили в дім той, він впав, і його падіння було велике».

²⁸ Коли Ісус закінчив *промовляти* ці слова, люди дивувалися Його вченню,

²⁹ бо Він навчав їх як Той, Хто має владу, а не як їхні книжники.

8

Очищення прокаженого

¹ Коли Ісус зійшов з гори, багато людей пішло за

Ним² Гось один прокажений прийшов, поклонився Йому й промовив:

—Господи, якщо хочеш, Ти можеш мене очистити.

³ Ісус простягнув руку, доторкнувся до нього й промовив:

—Хочу, будь чистим!

І вмить *чоловік* очистився від прокази.

8:4

8:13

⁴ Ісус сказав йому:

—Дивись, нікому не кажи про це, але йди, покажи себе священникові та принеси дар, який наказав Мойсей, їм на свідчення.*

Віра сотника

⁵ Коли ж Ісус увійшов до Капернаума, прийшов до

Нього сотник, який просив Його,

⁶ кажучи:

—Господи, мій слуга лежить вдома паралізований і тяжко страждає.

⁷ Ісус сказав йому:

—**Я прийду та зцілю його.**

⁸ Але сотник відповів:

—Господи, я не достойний, щоб Ти увійшов під мій дах, але скажи лише слово, і одужає мій слуга.

⁹ Бо і я людина підвладна й маю під своєю владою воїнів. Кажу одному: «Іди!» – і він іде, а іншому: «Прийди!» – і він приходить, і рабу моєму: «Зроби це!» – і він робить.

¹⁰ Почувши це, Ісус здивувався та промовив тим, що йшли за Ним:

—**Істинно кажу вам: ні в кого в Ізраїлі Я не знайшов такої великої віри.**

¹¹ **Кажу ж вам: багато хто прийде зі сходу та заходу і сядуть за стіл разом з Авраамом, Ісааком та Яковом у Царстві Небесному.**

¹² **А сини Царства будуть викинуті геть у темряву, де буде плач та скрегіт зубів.**

¹³ А сотникові Ісус сказав:

—**Іди! Нехай станеться за твоєю вірою!**

І тієї ж миті його слуга одужав. *Зцілення багатьох людей*

* 8:4 Див. Лев. 14:1-32.

¹⁴ Прийшовши в дім Петра, Ісус побачив, що його теща лежить у гарячці.

¹⁵ Він доторкнувся до її руки – і гарячка залишила жінку. Вона встала та почала прислужувати Йому.

¹⁶ Коли ж настав вечір, привели до Нього багатьох біснуватих. Він словом виганяв духів та зцілив усіх хворих на різні недуги,

¹⁷ щоб сповнились слова, сказані через пророка Ісаю:
«Він узяв на Себе наші хвороби і поніс наші недуги».† *Ціна слідування за Христом*

¹⁸ Побачивши навколо Себе багато народу, Ісус наказав учням відплисти на другий бік моря. ¹⁹ Тоді підійшов до Нього один книжник і сказав:
— Учителю, я піду за Тобою, куди б Ти не пішов!

²⁰ Ісус відповів йому:
— Лисиці мають нори, птахи небесні – гнізда, а Син Людський не має, де голову прихилити.

²¹ А інший з Його учнів сказав:
— Господи, дозволь мені спочатку піти та поховати мого батька!

²² Але Ісус відповів:

—Іди за Мною й залиши мертвим ховати своїх мерців.

Ісус заспокоює бурю

²³ Потім Ісус зайшов у човен, за Ним увійшли і Його учні.

²⁴ І ось здійнялась на морі велика буря, так що хвилі заливали човен, а Він спав.

²⁵ Учні підійшли й розбудили Його, кажучи:
—Господи, спаси нас, бо ми гинемо!

† 8:17 Див. Іс. 53:4.

8:26

Матвія 9:1

²⁶ Він сказав їм:

—Чому ви злякалися, маловіри?

Тоді, піднявшись, наказав вітрам та морю, і настала велика тиша.

²⁷ Люди дивувалися кажучи:

—Хто ж Він такий, що вітри та море підкоряються Йому?

Звільнення двох одержимих

²⁸ Коли Ісус прийшов на другий берег моря, у землю Гадаринську, Його зустріли двоє біснуватих, що вийшли з гробниць. Вони були дуже люті, так що ніхто не міг пройти тією дорогою.

²⁹ І ось вони закричали:
—Що Тобі до нас, Сину Божий? Ти прийшов сюди,
щоб мучити нас завчасно?

³⁰ Неподалік від них паслося велике стадо свиней.

³¹ Демони просили Ісуса, кажучи:
—Якщо виганяєш нас, то надішли нас у це стадо
свиней. ³² Він

сказав їм:

—**Ідіть!**

Тоді, вийшовши, вони увійшли у свиней, і ось
стадо кинулося з кручі в море й потонуло у воді.

³³ Свинопаси побігли й, діставшись до міста,
сповістили про все, а також про біснуватих.

³⁴ І ось усе місто вийшло Ісусові назустріч і,
побачивши Його, благали, щоб Він залишив їхні
околиці.

9

Зцілення паралізованого

¹ Ісус сів у човен та, перепливши *море*, прибув
до Свого міста.

9:2

9:13

² І ось до Нього принесли паралізованого, що

лежав на носилках. Побачивши їхню віру, Ісус сказав паралізованому: **«Не бійся, сину! Прощаються тобі гріхи твої!»**

³ Але деякі книжники почали говорити між собою:

«Він богохульствує!»

⁴ Тоді Ісус, знаючи їхні думки, сказав: **«Чому ви думаєте погано у ваших серцях?**

⁵ **Що легше сказати: „Прощаються твої гріхи!“ чи „Встань і ходи!“?**

⁶ **Але щоб ви знали: Син Людський має владу на землі прощати гріхи».** Тоді сказав паралізованому: **«Встань, візьми свою постіль та йди додому!»**

⁷ І, вставши, чоловік пішов додому.

⁸ Побачивши це, натовп злякався й почав прославляти Бога, Який дав людям таку владу.

Покликання ⁹ Коли Ісус *Матвія* повертався звідти, то побачив чоловіка, на ім'я Матвій, що сидів при збиранні мита, і сказав йому: **«Іди за Мною!»** Той, вставши, пішов за Ісусом.

¹⁰ І коли Ісус сидів за столом у домі *Матвія*, то прийшло багато митників та грішників і їли разом з Ісусом та Його учнями.

¹¹ Побачивши це, фарисеї сказали Його учням: —Чому ваш Учитель їсть разом із митниками й

грішниками?

¹² Ісус же, почувши це, відповів:

—Не здорові потребують лікаря, а хворі.

¹³ Ідіть же й навчіться, що значить: «Милосердя хочу, а не жертви». *Бо Я прийшов покликати до покаяння не праведних, а грішників. *Питання про ніст*

* 9:13 Див. Ос. 6:6.

¹⁴ Тоді прийшли до Нього Іванові учні й запитали:

— Чому ми та фарисеї багато постимо, а Твої учні не постять?

¹⁵ Ісус відповів:

— Чи можете друзів нареченого змусити постити, доки наречений з ними? Але настануть дні, коли наречений забереться від них, і тоді поститимуть.

¹⁶ Ніхто ж не пришиває латки з нової тканини до старої одежі, бо латка з неї збіжиться та відірве з одежі, і діра стає ще більшою.

¹⁷ Ніхто не наливає молодого вина в старі бурдюки, адже бурдюки розірвуться – і вино виллється, а бурдюки пропадуть. Молоде вино вливають у нові бурдюки – і збережеться й одне, і друге.

Зцілення однієї жінки та воскресіння доньки Яіра

¹⁸ Коли Ісус казав їм це, ось прийшов один із керівників *синагоги*, вклонився Йому та сказав: «Моя донька тільки що померла, але прийди та поклади на неї Свою руку – і вона оживе».

¹⁹ Піднявшись, Ісус з учнями пішли за ним.

²⁰ І ось одна жінка, яка дванадцять років

страждала на кровотечу, підійшовши ззаду,
доторкнулася до краю Його одежі,

²¹ бо вона говорила сама собі: «Якщо хоч
доторкнуса до Його одежі, то одужаю!».

²² Ісус же, повернувшись, побачив її та сказав:
«Не

бійся, донько! Твоя віра врятувала тебе». І жінка
одразу була зцілена.

²³ Коли Ісус прийшов у дім керівника *синагоги*,
то
побачив там соплікарів та засмучених людей.

²⁴ Він сказав їм: «Вийдіть, бо дівчинка не
померла,
а спить». Але вони почали глузувати з Нього.

9:25

9:36

²⁵ Коли ж натовп вивели, Ісус зайшов до
кімнати,
узяв дівчинку за руку, і вона встала.

²⁶ Звістка про це розійшлася по всій тій країні.

Зцілення двох незрячих

²⁷ Коли Ісус вийшов звідти, за Ним пішли двоє
сліпих, які кричали:

—Змилуйся над нами, Сину Давидів!

²⁸ Коли ж Він увійшов у дім, сліпі підійшли до Нього, і Ісус запитав їх: **—Вірите, що Я можу це зробити?** —Так, Господи, — відповіли вони.

²⁹ Тоді Він доторкнувся до їхніх очей, кажучи: **—За вірою вашою нехай станеться вам!**

³⁰ І їхні очі відкрилися.
Ісус же суворо застеріг їх, кажучи:
—Дивіться, щоб ніхто не довідався!

³¹ Але вони, вийшовши, розповідали про Нього всюди по тій країні.

Зцілення німого

³² Коли ж вони виходили, то ось привели до Нього німого чоловіка, який був біснуватим.

³³ Як тільки демон вийшов, *німий* чоловік заговорив; і весь натовп дивувався кажучи: «Ніколи такого не траплялося в Ізраїлі».

³⁴ Але фарисеї казали: «Він виганяє демонів *силою* володаря демонів».

Жнива великі, а робітників мало

³⁵ Ісус ходив через усі міста та села й навчав у їхніх синагогах, проповідуючи Добру Звістку Царства *Небесного*. Він зцілював усі хвороби та недуги.

³⁶ Побачивши людей, Ісус змилюсердився над ними, тому що вони були втомлені та безпорадні, як вівці, що не мають пастуха.

9:37

10:10

³⁷ Тоді Він промовив до своїх учнів: «Жнива насправді великі, а робітників мало,

³⁸ тож просіть Господа жнив, щоб послав робітників на жнива Свої».

10

Служіння дванадцятьох апостолів

¹ Покликавши дванадцятьох Своїх учнів, Ісус дав їм владу виганяти нечистих духів та цілювати всі хвороби й усі недуги.

² Ось імена дванадцятьох апостолів: перший – Симон, якого назвав Петром, та Андрій,

його брат,

Яків, син Зеведеїв, і Іван, його брат,

³ Филип і Варфоломій,

Фома і митник Матвій,

Яків, син Алфеїв, і Тадей,

⁴ Симон Кананит і Юда Іскаріот, який зрадив Ісуса.

⁵ Цих дванадцятьох Ісус надіслав та наказав їм:

«На дорогу язичників не йдять і в міста
самарянські не входять.

⁶ А йдять краще до загублених овець дому
Ізраїля.

⁷ Ідять та проповідуйте кажучи: „Наблизилось
Царство Небесне“.

⁸ Хворих зцілюйте, мертвих воскрешайте,
прокажених очищайте, демонів виганяйте. Даром
отримали – даром давайте.

⁹ Не берить ні золота, ні срібла, ні грошей до
поясів своїх,

¹⁰ ні торбини в дорогу, ні двох сорочок, ні
взуття,
ні палиці, бо робітник достойний своєї їжі.

¹¹ А коли увійдете в якесь місто чи село,
дізнайтеся, хто в ньому достойний, і залишайтеся в
нього, поки не вийдете.

¹² Зайшовши в дім, привітайте його, кажучи:
„Мир цьому дому!“*

¹³ І якщо той дім дійсно достойний, мир ваш
зійде
на нього. Якщо ж недостойний, ваш мир повернеться
до вас.

¹⁴ А якщо хтось не прийме вас і не послухає
ваших
слів, то, виходячи з того дому або з того міста,
обтрусіть пил зі своїх ніг.

¹⁵ Істинно кажу вам: легше буде землі
Содомській
і Гоморрській у день суду, ніж тому місту.

¹⁶ Ось Я посилаю вас, як овець поміж вовків.
Тому
будьте мудрі, як змії, та невинні, як голуби.

¹⁷ Стережіться людей, бо вони віддаватимуть вас
до судів і у своїх синагогах битимуть вас.

¹⁸ Поведуть вас до правителів та царів заради
Мене, на свідчення їм та язичникам.

¹⁹ Коли видаватимуть вас, не турбуйтеся, як і що
казати, бо дано буде вам у той час, що казати:

²⁰ не ви будете говорити, а Дух Отця вашого промовлятиме через вас.

²¹ Брат видасть на смерть брата, а батько – дитину. Повстануть діти проти батьків та вбиватимуть їх.

²² І всі будуть ненавидіти вас через ім'я Моє. Але хто витримає до кінця, той буде спасенний.

²³ Коли ж будуть вас переслідувати у цьому місті, тікайте до іншого. Істинно кажу вам: ви не закінчите *обходити* всі міста Ізраїлю, як прийде Син Людський.

²⁴ Учень не вищий за *свого* вчителя, а раб не вищий за свого господаря.

* **10:12** Деякі рукописи не містять слів: *кажучи: „Мир цьому дому!“*

10:25

10:37

²⁵ Достатньо учневі стати, як його вчитель, і рабу стати, як його господар. Якщо господаря дому назвали Вельзевулом, то наскільки більше *називатимуть так* Його домашніх.

²⁶ Не бійтеся їх, бо немає нічого захованого, що не відкрилося б, і нічого таємного, що не стало б відомим.

27 Те, що Я кажу вам у темряві, говоріть при
світлі,

і те, що чуєте на вухо, проповідуйте з дахів.

28 Не бійтеся тих, хто, вбиваючи тіло, не може
вбити душі. Бійтеся більше Того, Хто може і душу, і
тіло знищити в Геєні.

29 Хіба два горобці не продаються за асарій†?
Однак жоден із них не впаде на землю без відома
Отця вашого.

30 У вас же на голові навіть волосся пораховане.

31 Отже, не бійтеся: ви набагато цінніші за
горобців.

32 Кожного, хто визнає Мене перед людьми, і Я
визнаю перед Моїм Небесним Отцем.

33 Але кожного, хто зречеться Мене перед
людьми,
зрікусь і Я перед Моїм Небесним Отцем.

34 Не думайте, що Я прийшов принести мир на
землю. Я прийшов принести не мир, а меч.

35 Адже Я прийшов, аби підняти
„сина проти його батька, доньку
проти її матері,
невістку проти її свекрухи,

36 і ворогами людини будуть її домашні“.[‡]

³⁷ Хто любитиме свого батька та матір більше,
ніж Мене, той не достойний Мене, і хто любитиме
сина або доньку більше, ніж Мене, той не
достойний Мене.

† **10:29** Дрібна монета, яка дорівнювала 1/16 частині динарія. Динарій
був звичайною платою за робочий день. ‡ **10:36** Див. Мих. 7:6.

10:38

Матвія 11:7

³⁸ І хто не бере хреста свого й не йде за Мною,
той
не достойний Мене.

³⁹ Хто зберігає життя своє, той втратить його, а
хто
втратить його заради Мене, знайде його.

⁴⁰ Хто приймає вас, Мене приймає, а хто
приймає Мене, приймає Того, Хто надіслав Мене.

⁴¹ Хто приймає пророка в ім'я пророка, отримає
винагороду пророка, і хто приймає праведника в ім'я
праведника, отримає винагороду праведника.

⁴² І хто дасть тільки чашу холодної води одному
з
цих малих в ім'я учня, – істинно кажу вам, – не
втратить своєї винагороди».

11

Ісус та Іван Хреститель

¹ Коли Ісус закінчив навчати дванадцятьох Своїх учнів, то пішов звідти навчати та проповідувати в їхніх містах.

² Іван, почувши у в'язниці про діла Христові, надіслав своїх учнів

³ спитати Його:

—Ти Той, Хто має прийти, чи нам чекати іншого?

⁴ Ісус у відповідь сказав:

—Ідіть і скажіть Іванові те, що ви бачите й чуєте:

⁵ сліпі прозрівають, каліки ходять, прокажені очищаються, глухі чують, мертві оживають, а бідним проповідується Добра Звістка.*

⁶ І блаженний той, хто не спокуситься через Мене.

⁷ Коли ж вони пішли, Ісус почав говорити людям про Івана: «На що ви ходили подивитися в пустелю? На тростину, розхитану вітром?

* 11:5 Див. Іс. 29:18-21; 35:5-6; 61:1.

11:8

11:19

⁸ На кого ви виходили дивитись? На людину в м'якій одежі? Але ті, що носять м'які одежі, знаходяться в царських палацах.

⁹ То на кого ж ви ходили дивитись? На пророка? Так, Я кажу вам, навіть більше, ніж на пророка. ¹⁰ Він той, про кого написано: „Ось Я посилаю Мого посланця перед обличчям

Твоїм,

який приготує дорогу перед Тобою“.† ¹¹ Істинно кажу вам: серед народжених жінками ще не було більшого за Івана Хрестителя, але найменший у Царстві Небесному більший за нього.

¹² Від днів Івана Хрестителя й донині Царство Небесне здобувається силою, і хто докладає зусиль, той здобуває його.‡

¹³ Адже всі Пророки та Закон пророкували до Івана.

¹⁴ І якщо хочете знати, він – Ілля, який має прийти.§

¹⁵ Хто має вуха, нехай слухає!

¹⁶ Із ким же Мені порівняти цей рід? Він подібний до дітей, котрі сидять на базарі та, звертаючись до інших,

¹⁷ кажуть:

„Ми грали вам на сопілці,

а ви не танцювали.

Ми співали вам жалібні пісні,

а ви не ридали“.

¹⁸ Прийшов Іван, який не їсть і не п’є, а вони кажуть:

„Має демона!“

¹⁹ Прийшов Син Людський, Який їсть і п’є, а вони кажуть: „Ось чоловік – ненажера й п’яниця,

† **11:10** Див. Мал. 3:1. ‡ **11:12** Або: *Царство Боже* піддається напад, і жорстокі люди намагаються оволодіти ним. § **11:14** Див. Мих. 4:5-6.

приятель митників та грішників“. Однак мудрість виправдана її власними ділами». Ісус докоряє невірним містам

²⁰ Тоді Ісус почав докоряти містам, у яких сталося найбільше Його чудес, бо вони не покаялись:

²¹ «Горе тобі, Хоразине! Горе тобі, Віфсаїдо! Бо якби в Тирі та Сидоні сталися ті чудеса, які були у вас, то вони давно би покаялися в мішковині та попелі.

²² Проте кажу вам: Тиру та Сидону легше буде в день суду, ніж вам.

²³ І ти, Капернауме,
чи будеш піднесений до неба?

Ні, ти до пекла зійдеш!*

Коли б у Содомі сталися чудеса, які сталися в тебе, він залишився б донині.

²⁴ Проте кажу вам: землі Содомській легше буде в день суду, ніж тобі». *Заклик до втомлених*

²⁵ У той час Ісус промовив у відповідь: «Славлю Тебе, Отче, Господи неба і землі, за те, що Ти приховав це від мудрих та розумних і відкрив дітям.

²⁶ Так, Отче, бо такою була Твоя добра воля.

²⁷ Усе Мені було доручено Моїм Отцем. Ніхто не

знає Сина, окрім Отця, і ніхто не знає Отця, окрім Сина й того, кому Син хоче відкрити.

²⁸ Прийдіть до Мене всі втомлені та обтяжені, і Я заспокою вас.

²⁹ Візьміть на себе Моє ярмо й навчіться від Мене, бо Я лагідний та покірний серцем, і знайдете спокій вашим душам.

³⁰ Бо ярмо Моє добре і тягар Мій легкий».

* **11:23** Буквально: *ти до царства мертвих зійдеш.*

12:1

12:11

12

Ісус – Господь Суботи

¹ У той час Ісус проходив у Суботу через засіяні поля пшениці. Його учні зголодніли й почали зривати колосся та їсти.

² Фарисеї ж, побачивши це, сказали Йому:
—Ось Твої учні роблять те, чого не дозволено робити в Суботу!

³ Тоді Він сказав їм:
—Ви не читали, що зробив Давид,^{*} коли зголоднів він, а також і ті, що були з ним?

⁴ Як увійшов у Дім Божий та з'їв хліби покладання,

котрі не дозволено було їсти ані йому, ані тим, хто був із ним, а тільки священникам?

⁵ Або хіба ви не читали в Законі, що в Суботу в Храмі священники порушують Суботу й залишаються невинними?[†]

⁶ Але Я кажу вам: тут щось більше, ніж Храм.

⁷ Якби ви зрозуміли, що означає: «Милосердя хочу, а не жертви»[‡], то не засуджували б невинних.⁸
Бо Син Людський – Господь Суботи. *Ісус зцілює в Суботу*

⁹ Вирушивши далі, Він зайшов у їхню синагогу.

¹⁰ Там був чоловік із всохлою рукою. І щоб звинуватити Його, вони запитали:

—Чи дозволено зцілювати в Суботу?

¹¹ Він же промовив:

—Хто з вас, маючи одну вівцю, якщо вона впаде в Суботу в яму, не візьме й не витягне її?

* **12:3** Див. Лев. 24:8-9; 1 Сам. 21:1-6. † **12:5** Див. Вих. 20:8-10; Повт. 5:12-14. ‡ **12:7** Див. Ос. 6:6.

12:12

12:24

¹² Наскільки ж людина цінніша за вівцю! Тому в Суботу дозволено робити добро.

¹³ Тоді сказав чоловікові: —Простягни свою руку!

Той простягнув, і його рука стала здоровою, як і

друга.

¹⁴ Фарисеї ж вийшли та радились проти Нього, як Його вбити.

Ісус – Слуга Божий

¹⁵ Дізнавшись *про це*, Ісус пішов звідти. За Ним пішло багато людей, і Він зіцілив їх усіх. ¹⁶

Однак наказав їм, щоб не виявляли Його, ¹⁷
аби збулося сказане через пророка Ісаю:

¹⁸ «Ось Слуга Мій, Якого Я обрав,

Мій Улюблений, Якого вподобала душа Моя.
Я покладу Духа Мого на Нього, і
Він звіщатиме суд народам.

¹⁹ Він не буде ні сперечатися, ні кричати, і ніхто не почує Його голосу на вулицях.

²⁰ Надломленої тростини Він не доламає, гнота світильника, що тліє, не загасить,
доки не встановить правосуддя.

²¹ І на Його ім'я покладатимуть надію народи». § *Ісус та Вельзевул*

²² Тоді привели до Нього біснуватого – сліпого та німого. Ісус зіцілив його, так що німий говорив та бачив.

²³ Усі люди дивувались та говорили:

—Чи це не Син Давидів?

²⁴ Але фарисеї, почувши *це*, казали: —Він виганяє демонів не інакше, як *силою* Вельзевула, володаря демонів.

§ 12:21 Див. Іс. 42:1-4.

12:25

12:35

²⁵ Ісус же, знаючи їхні думки, відповів:
—Кожне царство, розділене в собі, буде спустошене, і кожне місто чи дім, розділені в собі, не встоять.
²⁶ Якщо сатана виганяє сатану, то він розділється в собі самому. Як же тоді встоїть його царство?

²⁷ І якщо Я виганяю демонів Вельзевулом, то ким виганяють ваші сини? Тому вони будуть вашими суддями.

²⁸ Але якщо Я Духом Божим виганяю демонів, то прийшло до вас Царство Боже.

²⁹ Або як може хтось увійти в дім сильного та забрати його майно, якщо спочатку не зв'яже сильного? Лише тоді пограбує його дім.

³⁰ Хто не зі Мною, той проти Мене; і хто не збирає зі Мною, той розкидає.

³¹ Тому кажу вам: усякий гріх та богохульство проститься людям, але богохульство проти Духа не проститься.

³² І якщо хтось скаже слово проти Сина Людського, йому проститься, але якщо хтось скаже проти Святого Духа, не проститься йому ні в цьому віці, ні в майбутньому.

³³ Або визнайте дерево добрим і плід його добрим, або визнайте дерево поганим і плід його поганим.*^Бо дерево пізнається за плодом.

³⁴ Роде гадючий, як ви можете казати добре, будучи злими? Адже чим переповнене серце, те говорять уста.

³⁵ Добра людина з доброї скарбниці виносить добро, а погана людина з лихого скарбу виносить зло.

* **12:33** Або: *Якщо дерево добре, і його плоди будуть добрими; але якщо дерево гниле, то і його плоди теж будуть гнилі.*

12:36

12:45

³⁶ Кажу вам: за кожне пусте слово, яке скажуть люди, вони відповідатимуть у день суду.

³⁷ Бо з твоїх слів будеш виправданий і з твоїх слів будеш засуджений. *Знамення*

Йони

³⁸ Тоді деякі книжники та фарисеї промовили:
—Учителю, ми хочемо побачити якесь знамення від Тебе.

³⁹ Ісус у відповідь промовив:

—Рід лукавий та невірний шукає знамення, та не дасться йому знамення, хіба що тільки знамення пророка Йони.

⁴⁰ Адже так, як Йона†був у череві кита три дні та три ночі, так буде й Син Людський у серці землі три дні та три ночі.

⁴¹ Люди Ніневії†встануть на суд із цим родом і засудять його, бо вони покаялись через проповідь Йони, а ось тут Хтось більший за Йону. §

⁴² Цариця Півдня* встане на суд із цим родом і засудить його, бо вона прийшла з далекого краю землі послухати Соломонову мудрість, а ось тут Хтось більший за Соломона†.

⁴³ Коли нечистий дух виходить із людини, то йде в
місця безводні шукати відпочинку й, не знаходячи,

⁴⁴ каже: «Повернись я у дім свій, звідки вийшов». І, повернувшись, знаходить його порожнім, заметеним та прибраним.

⁴⁵ Тоді він іде й бере з собою інших сімох духів, гірших за себе, і входять та живуть там. І для

† 12:40 Див. Йона. 2:1.

† 12:41 Див. Йона. 3:6-9.

§ 12:41

Букв: *щось більше за Йону.* * 12:42 Див. 1 Цар. 10:1-13. † 12:42

Буквально: *щось більше за Соломона.*

Матвія

12:46 xxxvі Матвія 13:7 людини останнє стає гіршим за попереднє. Так буде і з цим злим родом.

Мати та брати Ісуса

⁴⁶ Коли Ісус ще говорив до народу, прийшли Його мати та брати і, стоячи надворі, бажали говорити з Ним.

⁴⁷ Хтось сказав Йому:

—Ось Твоя мати й Твої брати стоять надворі, бажуючи говорити з Тобою.

⁴⁸ Він же у відповідь сказав тому, хто говорив:

—Хто Моя мати і хто Мої брати?

⁴⁹ І, показавши рукою на Своїх учнів, промовив:

—Ось Моя мати та Мої брати.

⁵⁰ Бо той, хто виконує волю Мого Небесного Отця, є Моїм братом, сестрою і матір'ю.

13

Притча про сіяча

¹ Того ж дня Ісус, вийшовши з дому, сидів на березі моря.

² І зібрався біля Нього великий натовп, так що Він зайшов у човен та сів, а всі люди стояли на березі.

³ Він багато навчав їх притчами, кажучи: «Ось сіяч вийшов сіяти.

⁴ Коли він сів, деякі зерна впали біля дороги;

птахи, налетівши, повидзьобували їх.

⁵ Інші впали на кам'янистий ґрунт, де не було багато землі, і відразу проросли, бо земля була неглибока.

⁶ Коли ж зійшло сонце, то опалило паростки, вони зів'яли й, не маючи коріння, всохли.

⁷ Ще інші впали поміж терни. Терни вирости та заглушили їх.

13:8

13:18

⁸ А інші впали в добру землю та дали врожай: одні в сто, інші в шістдесят, треті в тридцять разів більше.

⁹ Хто має вуха, нехай слухає!»

¹⁰ Підійшовши, учні запитали Його:

—Чому Ти говориш до них притчами?

¹¹ Він же у відповідь сказав: —Бо вам дано пізнати таємниці Царства Небесного, а їм не дано.

¹² Адже тому, хто має, додасться, і матиме надмірно, а від того, хто не має, і те, що має, забереться.

¹³ Тому до них Я говорю притчами, бо вони, «дивлячись, не бачать, а слухаючи, не чують і не розуміють».

¹⁴ Щодо них збувається пророцтво Ісаї, що каже: «Ви будете слухати й слухати, але ніколи не зрозумієте;

будете дивитись і дивитись, але ніколи не побачите.

¹⁵ Бо серце цього народу згрубіло, важко стали чути вухами й очі свої заплющили, щоб не побачити очима, не почути вухами, не зрозуміти серцем

і не навернутись, щоб Я змілів їх». * ¹⁶ Блаженні очі, які бачать, і вуха, якічують. ¹⁷ Істинно кажу вам: багато пророків та праведників бажали побачити те, що ви бачите, і не побачили, та почути те, що ви чуєте, і не почули.

¹⁸ Отже, послухайте, *що означає* притча про сіяча.

* **13:15** Див. Іс. 6:9-10.

13:19

13:30

¹⁹ До кожного, хто слухає Слово про Царство й не розуміє його, приходить лукавий і викрадає посіяне в його серці. Це те, що посіяне біля дороги.

²⁰ Посіяне ж на кам'янисту землю – це той, хто, почувши Слово, відразу з радістю приймає його.

²¹ Але він не має коріння в собі, є тимчасовим. Коли настають труднощі або гоніння за Слово, він відразу відпадає.

²² Посіяне серед тернів – це ті, що чують Слово, але турботи цього віку й омана багатства придушують Слово, і воно залишається безплідним.

²³ А посіяне в добру землю – це той, хто чує та розуміє Слово. Він насправді приносить врожай: у сто, у шістдесят або в тридцять разів більший.
Притча про кукіль

²⁴ Ісус розповів їм іншу притчу: «Царство Небесне подібне до чоловіка, який посіяв добре насіння на своєму полі.

²⁵ Але коли чоловік спав, прийшов його ворог, посіяв кукіль серед пшениці та пішов.

²⁶ А як зійшло посіяне та показався колос, тоді з'явився й кукіль.

²⁷ Тоді прийшли слуги господаря та сказали йому: „Господарю, хіба ми не добре насіння посіяли на полі? Звідки ж узявся кукіль?“ ²⁸ Він відповів їм: „Це зробив ворог“.

Раби запитали його: „Хочеш, щоб ми пішли та випололи його?“

²⁹ Він сказав: „Ні, щоб, виполюючи кукіль, не повиривали й пшениці“.

³⁰ Залиште, щоб обоє росли разом до жнив. А під

час жнив я скажу жінцям: „Зберіть спочатку кукіль та пов’яжіть його в снопи, щоб спалити, а пшеницю зберіть до моєї клуні“».

13:31

13:41

Притчі про гірчичне зерно та закваску

³¹ Ісус розповів їм іншу притчу: «Царство
Небесне

подібне до гірчичного зерна, яке чоловік узяв та посіяв на своєму полі.

³² Хоча воно і є найменшим серед усього насіння,
але коли виростає, стає більшим за інші рослини й стає деревом, до якого прилітають птахи небесні та гніздяться на його гілках».

³³ Ісус розповів їм ще іншу притчу: «Царство
Небесне подібне до закваски, яку жінка взяла та поклала до трьох мір борошна,†доки все вкисло».

³⁴ Усе це Ісус говорив людям притчами й нічого не
говорив їм без притчі,

³⁵ щоб збулося сказане через пророка:
«Відкрию в притчі вуста Мої, розповім про
приховане від початку світу».‡ *Пояснення притчі
про кукіль*

³⁶ Тоді, відпустивши людей, Ісус зайшов у дім.
Його учні підійшли до Нього, кажучи:

—Роз’ясни нам притчу про кукіль на полі.

³⁷ Він, відповідаючи, сказав:

—Сіяч доброго насіння – це Син Людський.

³⁸ Поле – це світ, добре насіння – це сини

Царства,

а кукіль – це сини лукавого.

³⁹ Ворог, який його посіяв, – це диявол. Жнива –
це

кінець світу, а жінці – це ангели.

⁴⁰ Отже, як збирають кукіль та палять його у
вогні,

так само буде при кінці світу.

⁴¹ Син Людський надішле своїх ангелів, і вони
зберуть з Його Царства всі спокуси та тих, хто робить
беззаконня.

† **13:33** Приблизно 27 кілограмів. ‡ **13:35** Див. Пс. 77:2.

13:42

13:53

⁴² І викинуть їх у вогняну піч, де буде плач та
скрегіт зубів.

⁴³ Тоді праведники сятимуть, як сонце, у
Царстві Свого Отця. Хто має вуха, нехай слухає!

Притчі про скарб та перлину

⁴⁴ Царство Небесне подібне до скарбу,
захованого в

полі. Чоловік, знайшовши його, знов ховає і на
радошах іде, продає все, що має, і купує те поле.

⁴⁵ Ще Царство Небесне подібне до купця, який
розшукує гарні перлини.

⁴⁶ Знайшовши одну дорогоцінну перлину, він
іде,
продає все, що має, і купує її.

Притча про невід

⁴⁷ Ще Царство Небесне подібне до невода,
закинутого в море, який зібрав багато всякої *риби*.

⁴⁸ Коли він наповнився, його витягли на берег і,
сівши, відібрали все добре в посуд, а непридатне
викинули геть.

⁴⁹ Так буде й при кінці світу: вийдуть ангели,
відділять злих з-поміж праведних

⁵⁰ і викинуть їх у вогняну піч, де буде плач та
скрегіт зубів.

⁵¹ Чи зрозуміли ви все це?

Вони відповіли:

—Так!

⁵² Він сказав їм:

—Тому кожен книжник, навчений про Царство
Небесне, подібний до господаря дому, який
виносить зі своєї скарбниці нове й старе. *Ісуса не
приймають у Назареті*

⁵³ Коли Ісус закінчив розповідати ці притчі, то пішов звідти.

⁵⁴ Він прийшов на Свою батьківщину й навчав людей у їхній синагозі, так що вони були здивовані та казали: «Звідки в Нього така мудрість та сила?

⁵⁵ Чи Він не син теслі? Хіба Його мати не зветься Марією, а Його брати – Яків, Йосиф, Симон та Юда?

⁵⁶ Хіба всі Його сестри не серед нас? Звідки в Нього все це?»

⁵⁷ І вони спокушалися через Нього.

Ісус же сказав їм: **«Не буває пророка без пошани, хіба тільки на своїй батьківщині та у своєму домі».**

⁵⁸ І не зробив там багато чудес через їхнє невір'я.

14

Ув'язнення та смерть Івана Хрестителя

¹ У той час тетрарх Ірод* почув про Ісуса

² та сказав своїм слугам: «Це Іван Хреститель. Він воскрес із мертвих, і тому ці чудеса діються через Нього³ Бо » Ірод , схопивши Івана, зв'язав його та посадив до в'язниці через Іродіаду, дружину Филипа, свого брата,

⁴ тому що Іван казав йому: «Не годиться тобі одружуватися з нею!»

⁵ Ірод бажав би вбити його, але боявся народу, який вважав Івана пророком.

⁶ Коли святкували день народження Ірода, дочка Іродіади станцювала серед *гостей* і сподобалася Іродові.

⁷ За це він клятвою обіцяв дати їй усе, що вона тільки попросить.

⁸ Вона ж, навчена своєю матір'ю, сказала: «Дай мені на блюді голову Івана Хрестителя».

* **14:1** Ірод Антипа – син царя Ірода Великого, правитель Галілеї та Переї.

14:9

Матвія 14:21

⁹ Цар засмутився, але через клятву й тих, що сиділи з ним за столом, наказав виконати її бажання.

¹⁰ Він надіслав *людей* до в'язниці відрубати Іванові голову.

¹¹ Його голову принесли на блюді та віддали дівчині, а вона віднесла її своїй матері.

¹² Після того учні Івана прийшли, забрали його тіло та поховали, а потім прийшли та сповістили про це Ісуса.

Ісус годує п'ять тисяч

¹³ Коли Ісус почув це, то сів у човен та відплив звідти в пустинне місце, щоб бути на самоті. Але люди з різних міст, дізнавшись про це, пішли пішки за Ним.

¹⁴ Вийшовши на берег, Ісус побачив багато людей, змилосердився над ними та зцілив їхніх хворих. ¹⁵

Коли настав вечір, Його учні підійшли й сказали:

—Тут пустинне місце, і година вже пізня, відпусти людей, щоби пішли в села та купили собі їжу.

¹⁶ Ісус же сказав їм:

—Не треба їм їти, ви дайте їм їсти!

¹⁷ Вони відповіли Йому:

—Ми тут маємо лише п'ять хлібів та дві рибини.

¹⁸ Він сказав:

—Принесіть їх Мені!

¹⁹ Ісус наказав людям посідати на траву. Потім узяв п'ять хлібів та дві рибини, подивився на небо, благословив їх і, розломивши, дав хліби учням, а учні роздали людям.

²⁰ Усі їли та наситилися, і назбирали дванадцять повних кошиків залишків.

²¹ Тих, що їли, було близько п'яти тисяч чоловіків, не рахуючи жінок та дітей.

Ісус іде по воді

14:22

Матвія 14:34

²² Відразу після цього Ісус звелів учням сісти в човен та переплисти на другий бік раніше за Нього, поки Він відпустить людей.

²³ А відпустивши людей, Ісус зійшов на гору, щоб

помолитися на самоті. Коли настав вечір, Він залишився там один.

²⁴ Човен віддалився вже далеко від берега, і через супротивний вітер його почали кидати хвилі.

²⁵ О четвертій сторожі ночі Ісус пішов до Своїх учнів, ідучи по воді.

²⁶ Побачивши, що Він іде по воді, учні жахнулись і з переляку закричали: «Це привид!» ²⁷

Але Ісус тієї ж миті заговорив до них:

—Будьте сміливі! Це Я! Не бійтеся!

²⁸ Тоді Петро сказав у відповідь:

—Господи, якщо це Ти, накажи, щоб я пішов до Тебе по воді! ²⁹ Ісус сказав:

—Іди!

І, вийшовши з човна, Петро почав іти по воді до Ісуса.

³⁰ Але, побачивши сильний вітер, злякався, почав тонути й закричав:

—Господи, спаси мене!

³¹ Ісус, одразу простягнувши руку, схопив його та промовив:

—Маловіре, чому ти засумнівався?

³² Коли вони сіли в човен, вітер стих.

³³ Ті, що були в човні, вклонилися Йому, кажучи:

«Ти істинно – Син Божий!»

Зцілення хворих у Генезареті

³⁴ Перепливши *море*, вони прибули до
Генезаретської землі.

† **14:25** Тобто між третьою та шостою годинами.

14:35

Матвія 15:9

³⁵ Люди з тієї місцевості впізнали Ісуса та надіслали звістку по всій околиці. До Нього принесли всіх хворих

³⁶ і благали Його дозволити лише торкнутися до краю Його одягу, і всі, хто торкнувся, були зцілені.

15

Ісус говорить про чистоту

¹ Тоді деякі фарисеї та книжники з Єрусалима підійшли до Ісуса й запитали:

² —Чому Твої учні порушують звичай наших батьків? Вони їдять, не помивши своїх рук.

³ Він же відповів їм:

—А чому ж ви порушуєте заповідь Божу через ваш звичай?

⁴ Адже Бог сказав: «Шануй батька та матір»,*а також: «Той, хто зневажає батька або матір, нехай буде покараний смертю!»†

⁵ Ви ж говорите, що той, хто скаже батькові або

матері: «Те, чим я міг би допомогти тобі, – дар Богові»,

⁶ той *може* не шанувати своїх батьків. Так ви скасували Слово Боже через свій звичай.

⁷ Лицеміри, добре пророкував про вас Ісая, коли казав:

⁸ «Цей народ шанує Мене лише устами, а серце його далеко від Мене.

⁹ Даремно вони поклоняються Мені, навчаючи людей людських заповідей». ‡ *Справжня нечистота*

* 15:4 Див. Вих. 20:12; Повт. 5:16. † 15:4 Див. Вих. 21:17; Лев. 20:9. ‡ 15:9 Див. Іс. 29:13.
15:10 Матвія 15:23

¹⁰ Покликавши народ, Ісус промовив до них:
«Слухайте та зрозумійте!

¹¹ Не те, що входить в уста, оскверняє людину, але
те, що виходить з уст, оскверняє людину».

¹² Тоді учні підійшли до Нього й сказали:
—Чи знаєш, що фарисеї образилися, почувши *ці* слова?

¹³ Ісус відповів:
—Кожна рослина, яка не була посаджена Моїм Небесним Отцем, буде викоренена.

¹⁴ Облиште їх, вони сліпі поводити сліпців. Якщо сліпий веде сліпого, то обидва впадуть в яму.

¹⁵ Петро у відповідь сказав: —Поясни нам цю притчу.

¹⁶ Тоді Ісус запитав:
—Невже ви ще не розумієте?

¹⁷ Не знаєте, що все, що входить в уста,
потрапляє
в шлунок і виходить геть?

¹⁸ А те, що виходить з уст, походить із серця,
саме
це й оскверняє людину.

¹⁹ Бо з серця виходять погані думки, вбивства,
перелюб, статева розпуста, крадіж, неправдиві
свідчення та богохульство.

²⁰ Саме це оскверняє людину, а їсти немитими
руками не оскверняє людини. *Віра*
ханаанеянки

²¹ Вийшовши звідти, Ісус пішов до земель Тира
й Сидона.

²² І ось прийшла до Нього одна жінка-
ханаанеянка
з тієї землі. Вона казала благаючи:

—Господи, Сину Давида, змилуйся наді мною!
Моя донька одержима злим духом.

²³ Але Ісус нічого не відповів їй.

Тоді підійшли Його учні та благали Його, кажучи:

—Допоможи їй та відпусти, бо вона йде за нами й кричить.

²⁴ У відповідь Він сказав:

—Я посланий лише до загинув овець народу Ізраїля.

²⁵ Вона ж, підійшовши, вклонилася Йому та сказала:

—Господи, допоможи мені!

²⁶ Він же відповів:

—Не годиться брати хліб від дітей та кидати щенят.

²⁷ Проте вона сказала:

—Так, Господи, але й щенята їдять крихти, які падають зі столу їхніх господарів.

²⁸ Тоді Ісус відповів їй:

—О жінко, твоя віра велика! Нехай станеться, як ти бажаєш.

І тієї ж миті її донька була зцілена.

Зцілення багатьох людей

²⁹ Відійшовши звідти, Ісус пішов до Галілейського моря, зійшов на гору й сів там.

³⁰ І прийшло до Нього багато людей, які мали з

собою кривих, сліпих, калік, німих та багатьох інших хворих. Вони поклали їх біля Його ніг, і Він зіцелив їх.

³¹ Побачивши, що німі розмовляють, криві стають

здоровими, каліки ходять і сліпі бачать, люди дивувались та прославляли Бога Ізраїлевого.

Ісус годує чотири тисячі

³² Ісус же покликав Своїх учнів та сказав:

—Жаль Мені цих людей, тому що вже три дні залишаються зі Мною й не мають, що їсти. Я не хочу відпускати їх голодними, щоб не ослабли в дорозі.

³³ Учні спитали Його:

15:34

Матвія 16:6

—Звідки в пустелі нам взяти стільки хліба, щоб нагодувати такий натовп?

¹² Ісус сказав їм:

—Скільки маєте хлібів?

Вони відповіли:

¹ А вранці кажете: „Сьогодні буде негода, бо небо похмуре“. Отже, обличчя неба ви можете розпізнати, а ознаки часу не можете?

² Рід лукавий та невірний шукає знамення, та не дасться йому знамення, хіба що тільки знамення Йони». І, залишивши їх, пішов геть.

Застереження від фарисейської закваски

—Сім і декілька малих рибин.

³¹ Він звелів людям сісти на землю.

³² Потім узяв сім хлібів та рибу, подякував, розламав та дав учням, а учні *роздали* людям.

³⁷ Усі їли та наситились. І зібрали сім повних кошиків залишків.

³⁸ Тих, хто їв, було чотири тисячі чоловіків, не рахуючи жінок та дітей.

³⁹ Відпустивши людей, Ісус сів у човен та відплив до землі Магадана.

16

Фарисеї та садукеї вимагають знамення з неба

¹ Фарисеї та садукеї прийшли до Ісуса й випробовуючи Його, просили показати їм знамення з неба.

² Він відповів їм: **«Коли настає вечір, ви кажете: „Буде ясна погода, бо небо червоне“.**

16:7

16:17

—Дивіться та стережіться закваски фарисейської та садукейської.

¹ Перепливши на інший берег, учні забули взяти хліб.

² Ісус сказав їм:

⁷ Вони ж міркували між собою, кажучи:

—Він каже так, тому що ми не взяли хліба.

⁸ Знаючи про це, Ісус промовив:

—Маловіри, чому ви міркуєте між собою, що не взяли хліба?

⁹ Невже не розумієте? Не пам'ятаєте про п'ять хлібів для п'яти тисяч і скільки кошиків ви зібрали?

¹⁰ Ані про сім хлібів для чотирьох тисяч і скільки великих кошиків ви зібрали?

¹¹ Як ви не розумієте, що не про хліб Я кажу вам? Стережіться ж закваски фарисейської та садукейської.

¹² Тоді вони зрозуміли, що Він казав їм стерегтися не хлібної закваски, а вчення фарисейського та садукейського.

Петро визнає Ісуса Христом

¹³ Коли Ісус прийшов у землі Кесарії Филипової, то

запитав Своїх учнів:

—За кого вважають люди Сина Людського?

¹⁴ Тоді вони відповіли:

—Одні – за Івана Хрестителя, інші – за Іллю, ще інші – за Єремію або одного з пророків.

¹⁵ Ісус же запитав їх: —А ви за кого Мене вважаєте?

¹⁶ Симон Петро відповів:
—Ти – Христос, Син Бога Живого!

¹⁷ Ісус відповів йому:
—Блаженний ти, Симоне, сину Йони, що не тіло та кров відкрили це тобі, а Отець Мій Небесний.

¹⁸ Я також кажу тобі: ти – Петро, і на цій скелі Я збудую Мою Церкву, і ворота пекла її не переможуть.*

¹⁹ Я дам тобі ключі Царства Небесного; і те, що зв'яжеш на землі, буде зв'язане на небі, і те, що розв'яжеш на землі, буде розв'язане на небі.

²⁰ Тоді наказав учням, щоб нікому не казали, що Він – Христос.

Ісус звіщає Свою смерть та воскресіння

²¹ Відтоді Ісус почав пояснювати Своїм учням, що Йому належить іти до Єрусалима й багато страждати, бути відкинутим старійшинами, первосвященниками та книжниками, бути вбитим, але третього дня воскресне.

²² Тоді Петро, відкликавши Ісуса вбік, почав докоряти Йому, кажучи:

—Нехай помилує Тебе Бог, Господи! Хай з Тобою цього ніколи не станеться!

²³ Ісус же, обернувшись до Петра, промовив:

—Відійди від Мене, сатано! Ти спокушаєш Мене, бо думаєш не про Боже, а про людське.

²⁴ Тоді Ісус сказав Своїм учням:

—Якщо хтось хоче йти за Мною, нехай зречеться самого себе, візьме свій хрест та слідує за Мною.

²⁵ Бо хто хоче спасти своє життя, втратить його, а хто втратить життя заради Мене, той знайде його.

²⁶ Яка користь людині, якщо здобуде весь світ, а душу свою втратить? Або що дасть людина в обмін за свою душу?

²⁷ Адже Син Людський має прийти в славі Отця Свого разом зі Своїми ангелами й тоді воздасть кожному згідно з його ділами.

* **16:18** Буквально: *і ворота царства мертвих її не переможуть.*

16:28

17:11

²⁸ Істинно кажу вам: деякі з присутніх не зазнають смерті, доки не побачать Сина Людського, Який приходить у Царстві Своєму.

17

Преображення Ісуса

¹ Через шість днів Ісус узяв із Собою Петра, Якова та його брата Івана й вивів їх на високу гору.

² Там Він преобразився перед ними: Його обличчя засяяло, мов сонце, а Його одяг став білим, як світло.

³ І ось з'явилися їм Мойсей та Ілля, які

розмовляли з Ним⁴ Петро звернувся до Ісуса й сказав: «Господи, добре нам тут бути! Якщо

бажаєш, зробимо тут три намети: один для Тебе,
один для Мойсея та один для Іллі⁵ Коли». він
ще говорив, ось ясна хмара накрила їх, і з хмари
промовив голос: «Це Син Мій улюблений, у
Якому Моє вподобання. Його слухайте!»

⁶ Почувши це, учні впали долілиць, бо дуже
злякалися.
⁷ Але Ісус підійшов та, доторкнувшись до
них, сказав:

—Встаньте, не бійтеся!

⁸ Підвівши свої очі, вони нікого не побачили,
окрім
Ісуса.

⁹ Коли вони сходили з гори, Ісус наказав їм:
—Не кажіть нікому про те, що ви бачили, доки Син
Людський не воскресне з мертвих.

¹⁰ Учні запитали Його:
—Чому книжники кажуть, що Ілля має прийти
першим?

¹¹ Тоді Ісус відповів:
—Ілля дійсно приходить для того, щоб відновити
все.

17:12

17:21

¹² Але кажу вам: Ілля вже прийшов*, та не

впізнали його й вчинили з ним усе, що схотіли. Так само й Син Людський має постраждати від них.

¹³ Тоді учні зрозуміли, що Він говорив про Івана Хрестителя.

Ісус зцілює одержимого хлопчика

¹⁴ Коли вони прийшли до людей, підійшов чоловік, упав на коліна *перед Ісусом*

¹⁵ і промовив:

—Господи, змилуйся над моїм сином, бо він — сновида й тяжко страждає, часто кидається у вогонь або у воду.

¹⁶ Я приводив його до Твоїх учнів, але вони не змогли його зцілити.

¹⁷ Ісус же відповів:

—О роде невірний та розбещений, доки буду з вами? Доки терпітиму вас? Приведіть хлопчика сюди до Мене!

¹⁸ Ісус наказав демону, і той вийшов із хлопчика; тієї ж миті хлопець був зцілений.

¹⁹ Тоді учні підійшли до Ісуса й наодинці запитали:

—Чому ми не змогли вигнати демона?

²⁰ Він відповів:

—Через ваше маловір'я. Істинно кажу вам: якщо

ви матимете віру, як гірчичне зерно, і скажете цій горі: «Перейди звідси туди!», – вона перейде. Нічого неможливого для вас не буде.

²¹ Але цей рід демонів виганяється лише постом та молитвою.†

Ісус удруге звіщає Свою смерть та воскресіння

* 17:12 Див. Мал. 4:5-6. † 17:21 Деякі ранні рукописи не містять цього вірша.

²² Коли ж вони разом зібралися в Галілеї, Ісус сказав їм: «Син Людський буде виданий у руки людські.

²³ Його вб'ють, але третього дня Він воскресне».

Учні дуже засмутилися.

Ісус платить данину

²⁴ Коли вони прибули до Капернаума, прийшли до Петра ті, що збирали дводрахмову данину[‡], і запитали:

—Ваш учитель платить дводрахмову данину?

²⁵ Він відповів:

—Так!

Коли ж Петро зайшов у дім, Ісус випередив його, запитавши:

—Симоне, як ти думаєш, від кого збирають данину або податок земні царі, від своїх синів чи від чужих?

²⁶ Симон відповів:

—Від чужих.

Тоді Ісус сказав:

—Отже, сини вільні від податку.

²⁷ Але щоб не спокушати їх, іди до моря, закинь вудку й витягни першу рибу, яку впіймаєш.

Відкривши їй рота, ти знайдеш статер[§]. Візьми його та віддай їм за Мене й за себе.

18

Хто найбільший у Царстві Небесному?

¹ У той час учні прийшли до Ісуса, кажучи:

—Хто найбільший у Царстві Небесному?

² Ісус покликав дитину, поставив її посеред них

‡ 17:24 Податок, який кожен єврей повинен був сплачувати щороку. Він дорівнював двом динаріям – платі за два робочі дні. § 17:27 Грецька срібна монета вартістю чотири драхми. Грецька драхма дорівнювала римському динарію.

18:3

18:11

3 і сказав:

—Істинно кажу вам: якщо не навернетесь і не станете, як діти, ніколи не увійдете в Царство Небесне.

4 Отже, хто впокориться, як ця дитина, той великий у Царстві Небесному.

5 І хто приймає таку дитину в ім'я Моє, Мене приймає.

Ісус застерігає від спокус

6 Якщо хтось спокусить одного з цих малих, що вірують у Мене, то для нього було б краще, якби йому повісили млинове жорно на шию й втопили у відкритому морі.

7 Горе світові від спокус, бо спокуси повинні

приходити, але горе тій людині, через яку приходять спокуса.

8 Якщо твоя рука або нога спокушає тебе, відріж її та відкинь від себе: краще тобі увійти в життя покаліченим чи кульгавим, ніж, маючи дві руки або дві ноги, бути вкинутим у вогонь вічний.

9 І якщо твоє око спокушає тебе, вирви його та відкинь від себе. Краще тобі увійти в життя однооким, ніж, маючи два ока, бути вкинутим у Геєну вогняну.

Притча про заблудлу вівцю

10 Стережіться, щоб ви не зневажали жодного з цих малих, бо кажу вам: їхні ангели на небі завжди бачать обличчя Мого Небесного Отця.

11 Адже Син Людський прийшов знайти та спасти загублене.*

* **18:11** Деякі ранні рукописи не містять цього вірша.

18:12

Матвія 18:22

12 Як ви вважаєте, якщо в одного чоловіка буде сто овець і одна з них заблукає, чи не залишить він дев'яносто дев'ять на горах та не піде шукати заблудлу?

13 І коли станеться, що знаходить її, істинно кажу

вам: радітиме нею більше, ніж дев'яноста дев'ятьма, які не заблукали.

¹⁴ Так само й ваш Небесний Отець не бажає, щоб загинув хоч один із цих малих. *Як ставитись до провин братів*

¹⁵ Якщо твій брат згрішив проти тебе, іди та докори йому наодинці. Якщо він послухає, то ти повернув собі брата.

¹⁶ Якщо ж не послухає, візьми з собою ще одного або двох, щоб устами двох або трьох свідків підтвердилось кожне слово.[†]

¹⁷ Якщо ж він відмовиться слухати, скажи Церкві. Якщо не послухається Церкви, нехай буде для тебе,

як ¹⁸ язичник і митник. Істинно кажу вам: зв'язане вами на землі, буде зв'язане на небі, і все, розв'язане на землі, буде розв'язане на небі.

¹⁹ Знов істинно кажу вам: якщо двоє з вас на землі погодяться просити про щось, то все їм буде дано Моїм Небесним Отцем.

²⁰ Адже там, де двоє або троє з вас зберуться в ім'я Моє, там і Я посеред них.

Притча про немилосердного боржника ²¹

Тоді підійшов Петро та спитав Ісуса:

—Господи, як часто прощати брата, який згрішить проти мене? Чи до семи разів?

²² Ісус відповів йому:

† 18:16 Див. Повт. 19:15.

18:23

18:34

—Не кажу тобі до семи, а до сімдесяти разів по сім.

²³ Отже, Царство Небесне схоже на царя, який бажав розрахуватись зі своїми рабами.

²⁴ Коли почав розраховуватись, привели до нього одного, який був винен десять тисяч талентів†

²⁵ Оскільки він не мав, чим заплатити, господар наказав продати його, дружину, дітей та все його майно й заплатити *борг*.

²⁶ Тоді раб, впавши ниць, благав його, кажучи: «Будь терплячим зі мною, і я все поверну тобі».

²⁷ Змилосердившись, господар того раба відпустив його та простив *борг*.

²⁸ Коли той раб вийшов, то зустрів одного зі своїх

товаришів, який був винен йому сто динаріїв, схопив його та почав душити кажучи: «Віддай мені все, що винен!»

²⁹ Тоді його товариш упав ниць та благав його, кажучи: «Будь терплячим зі мною, і я все поверну тобі».

³⁰ Але той не схотів і кинув його до в'язниці, доки не віддасть боргу.

³¹ Побачивши, що сталося, його товариші дуже засмутилися та пішли й сказали про все, що сталося, господареві.

³² Тоді, покликавши його, господар сказав йому: «Лукавий рабе! Я простив тобі весь борг, як ти просив мене!

³³ Хіба не належало тобі змилосердитись над твоїм товаришем, як і я змилосердився над тобою?»

³⁴ І, розгнівавшись, господар віддав його катам, поки не віддасть боргу.

‡ **18:24** Грошова одиниця, яка дорівнювала 6 000 динаріїв, атакож міра ваги, що дорівнювала приблизно 34 кілограмам.

³⁵ Так зробить і Отець Мій Небесний з вами, якщо

кожен із вас не прощатиме свого брата від усього серця.

19

Вчення про розлучення

¹ Коли Ісус закінчив ці слова, Він вийшов із Галілеї та пішов в околиці Юдеї, що за Йорданом.

² За Ним ішло багато людей, і Він зцілював їх там. ³ І підійшли до Нього фарисеї та, випробовуючи Його, запитали:

—Чи дозволено чоловікові розлучатися зі своєю дружиною з будь-якої причини?

⁴ Ісус же відповів:

—Хіба ви не читали, що Творець від початку «чоловіком та жінкою їх створив»?*

⁵ І додав: «Тому залишить чоловік батька свого й матір свою і прилине до жінки своєї, і будуть двоє одним тілом».†

⁶ Тому більше не буде двох, а одне тіло. Отже, те, що Бог з'єднав, людина хай не роз'єднує.

⁷ Вони відповіли:

—Чому тоді Мойсей звелів дати їй лист про розлучення та відпустити?‡

⁸ Він відповів:

—Мойсей через вашу жорстокість дозволив вам

розлучатися з вашими дружинами, але від початку не було так.

⁹ Кажу ж вам: кожен, хто розлучається зі своєю дружиною – за винятком статевої розпусти – і одружується з іншою, чинить перелюб.

* 19:4 Див. Бут. 1:27; 5:2. † 19:5 Див. Бут. 2:24. ‡ 19:7 Див. Повт. 24:1-3.
19:10 19:18

¹⁰ Тоді Його учні сказали:

—Якщо така справа чоловіка та жінки, то краще не одружуватись.

¹¹ Він же відповів їм:

—Не всі розуміють це слово, а лише ті, кому це дано.

¹² Бо є євнухи, які такими народилися, є євнухи, яких оскопили люди, і є євнухи, які оскопили себе самі заради Царства Небесного. Хто може зрозуміти, хай зрозуміє!

Ісус благословляє дітей

¹³ Тоді привели до Нього дітей, щоб Він поклав на

них руки та помолився, але учні забороняли їм.

¹⁴ Ісус же сказав: «Пустіть дітей, не забороняйте їм приходити до Мене, бо таким, як вони, належить Царство Небесне».

¹⁵ І, поклавши на них руки, Він пішов звідти.

Ісус і багатий юнак

¹⁶ І ось один *чоловік* підійшов та запитав:

—Учителю, що мені зробити доброго, щоб мати життя вічне?

¹⁷ Ісус відповів йому:

—Чому питаєш Мене про добре? Ніхто не є Добрий, окрім Самого Бога. § Але якщо бажаєш увійти в Життя, виконуй заповіді.

¹⁸ Той запитав:

—Які?

Ісус сказав:

—«Не вбивай», «Не чини перелюбу», «Не кради», «Не обманюй»,

§ 19:17 Або: *Добрий тільки Один.*

19 «Шануй батька та матір», * «Люби ближнього свого, як самого себе».†

20 Юнак відповів Йому:

— Усе це я зберіг змалку. Чого ще мені бракує?

21 Ісус відповів йому:

— Якщо бажаєш бути досконалим, піди, продай своє майно та роздай бідним, і матимеш скарб на небесах; а тоді прихось та слідує за Мною.

22 Почувши ці слова, молодий чоловік відійшов засмучений, бо мав багато маєтків.

23 Ісус же сказав своїм учням:

— Істинно кажу вам: важко багатому увійти в Царство Небесне.

24 І ще кажу вам: легше верблюдові пройти через вушко голки, ніж багатому увійти в Царство Боже.

25 Коли учні почули це, то дуже здивувалися й запитали:

— Хто ж тоді може бути спасений?

26 Подивившись на них, Ісус відповів їм:

— Для людей це неможливо, але для Бога все можливо.

27 Тоді Петро сказав Йому:

— Ось ми залишили все та пішли за Тобою. Що ми будемо за це мати?

²⁸ Ісус відповів йому:

—Істинно кажу вам: у новому світі, коли Син Людський сяде на Свій престол слави, то й ви, котрі пішли за Мною, сядете на дванадцятьох престолах, судячи дванадцять племен Ізраїля.

²⁹ І кожен, хто залишив дім, братів, сестер, батька, матір, дружину, дітей і поля заради Мого імені, той отримає в сто разів більше і вічне життя у спадок.

* **19:19** Див. Вих. 20:12-16; Повт. 5:16-20. † **19:19** Див. Лев. 19:18.

19:30

20:11

³⁰ Багато перших будуть останніми, а останні — першими.

20

Притча про робітників у винограднику

¹ «Царство Небесне подібне до господаря, який рано-вранці вийшов найняти робітників до свого виноградника.

² Погодившись із робітниками по одному динарію* в день, він послав їх до свого виноградника.

³ Вийшовши о третій годині†, він побачив інших, які стояли на ринку без роботи.

⁴ Він сказав їм: „Ідіть і ви в мій виноградник, і дам вам по справедливості“.

⁵ Вони пішли. Вийшовши о шостій і о дев'ятій годині, зробив так само.

⁶ Коли вийшов об одинадцятій годині, побачив інших і сказав їм: „Чому ви стоїте весь день без роботи?“

⁷ Вони кажуть йому: „Тому що ніхто нас не найняв“. Він говорить: „Ідіть і ви в мій виноградник“.

⁸ Коли настав вечір, господар виноградника каже своєму управителеві: „Поклич робітників і заплати їм. Почни з останніх до перших“.

⁹ Ті, що прийшли об одинадцятій годині, отримали кожен по динарію.

¹⁰ Ті, що прийшли першими, думали, що отримають більше, але й вони отримали по динарію.

¹¹ Отримавши, вони нарікали на господаря,

* **20:2** Динарій був звичайною платою за робочий день.

† **20:3**

Дев'ята година ранку.

20:12

20:22

¹² кажучи: „Ці останні працювали тільки одну годину, і ти зрівняв їх із нами, що зносили тягар дня та спеку“.

¹³ Він же сказав одному з них: „Друже, я не ображаю тебе, чи не за динарія ти домовлявся зі мною?

¹⁴ Тож візьми своє і йди. Я ж хочу й цьому останньому дати, як тобі.

¹⁵ Хіба я не можу зробити того, що хочу, з тим, що моє? Чи твоє око заздрісне через те, що я добрий?“

¹⁶ Так останні будуть першими, а перші – останніми. Бо багато покликаних, та мало обраних».

Ісус утретє звіщає Свою смерть та воскресіння

¹⁷ Прямуючи до Єрусалима†, Ісус узяв дванадцятьох учнів окремо й дорогою сказав їм:

¹⁸ «Ось ми йдемо до Єрусалима, і там Син Людський буде виданий первосвященникам і книжникам; вони засудять Його на смерть,

¹⁹ віддадуть язичникам для знуцання, катування та розп'яття, але третього дня Він воскресне».

Прохання Якова та Івана

²⁰ Тоді підійшла до Нього мати синів Зеведеєвих разом зі своїми синами. Вклонившись, вона *хотіла* щось попросити в Нього.

²¹ Він запитав її:

—Що бажаєш Мені сказати?

Вона сказала:

—Накажи, щоб двоє моїх синів сиділи в Царстві Твоєму: один праворуч, а інший ліворуч від Тебе.²²
Ісус у відповідь сказав їм:

‡ 20:17 Буквально: *піднімаючись до Єрусалима*. Також і в 20:17.

20:23

20:32

—Не знаєте, чого просите. Чи зможете ви пити чашу, яку Я питиму, або хреститися хрещенням, яким Я хрещуся?

Вони відповіли:

—Зможемо!

²³ Він сказав їм:

—Чашу Мою ви будете пити, і хрещенням, яким Я хрещуся, ви будете хрещені. Але щоб сидіти праворуч або ліворуч від Мене – не Мені це вирішувати: ці місця належать тим, кому приготовлені Моїм Отцем.

²⁴ Решта десятиро учнів, почувши про це, обурилися на двох братів.

²⁵ Ісус же, покликавши їх, сказав: «Ви знаєте, що керівники народів володіють ними, а сильні світу панують над ними.

²⁶ Але серед вас не так має бути: хто хоче стати великим між вами, той має стати вашим слугою.

²⁷ І хто хоче бути першим, нехай буде вашим рабом.

²⁸ Так само й Син Людський прийшов не для того, щоб Йому служили, але щоб служити й віддати Своє життя як викуп за багатьох». *Зцілення двох сліпих*

²⁹ Коли вони виходили з Єрихона, багато людей пішло ³⁰ І ось за Ним двоє сліпих, котрі сиділи біля дороги, почувши, що Ісус проходить повз них, почали голосно кричати:

—Змилуйся над нами, Господи, Сину Давидів!

³¹ Натовп докоряв їм, щоб мовчали. Але вони ще голосніше закричали:

—Змилуйся над нами, Господи, Сину Давидів!

³² Ісус зупинився, покликав їх та сказав:

—Що хочете, щоб Я зробив для вас?

³³ Вони відповіли:

—Господи, щоб відкрилися наші очі!

³⁴ Ісус, змилосердившись, доторкнувся до їхніх очей – і вони відразу прозріли та пішли за Ним.

21

Славетний в'їзд Ісуса в Єрусалим

¹ Коли наблизились до Єрусалима й прийшли у Вітфагію, до Оливної гори, Ісус надіслав двох учнів

² та сказав їм: «Ідіть у село, яке перед вами, і відразу знайдете прив'язану ослицю й ося з нею; відв'яжіть їх та приведіть до Мене.

³ І якщо хтось спитає вас, скажіть, що Господь потребує їх і відразу ж їх поверне».

⁴ Це сталося, щоб сповнились слова, сказані пророком:

⁵ «Скажіть дочці Сіону:
„Ось Цар твій їде до тебе,
покірний, верхи на ослиці та осяті, синові
під'яремної“».*

⁶ Учні пішли й зробили, як наказав їм Ісус.

⁷ Привели ослицю й ося, поклали на них свій одяг, і Він сів верхи.

⁸ Багато людей стелили свій одяг по дорозі, інші ж

різали гілки з дерев і також стелили по дорозі.

⁹ Люди, ідучи попереду та позаду Нього, викрикували:

«Осанна Синові Давидовому!»

«Благословенний Той, Хто йде в ім'я Господа!»

«Осанна на Небесах!»†

* **21:5** Див. Зах. 9:9. † **21:9** Див. Пс. 117:26.

21:10

21:19

¹⁰ Коли Він увійшов у Єрусалим, усе місто заворушилося питаючи: «Хто Він такий?»

¹¹ Народ же казав: «Це Ісус, пророк із Назарета, що в Галілеї».

Очищення Храму

¹² Ісус увійшов у Храм та вигнав усіх тих, хто продавав і купував у Храмі, перевернув столи тих, хто міняв гроші, та місця тих, хто продавав голубів.

¹³ Він казав їм: **«Написано:**
„Дім Мій буде називатися
Домом Молитви“,† а ви зробили з нього
„притулок розбійників!“»§

¹⁴ І приходили до Нього в Храм сліпі та криві, і Він зцілював їх.

¹⁵ Але первосвященники та книжники, побачивши чудеса, які Він робив, та дітей, які кричали в Храмі:

«Осанна Синові Давидовому!» – обурилися

¹⁶ й сказали Йому: — Чуєш, що вони говорять? Ісус же відповів їм:

— Так! А хіба ви ніколи не читали:

«Із вуст *малих* дітей і немовлят Ти приготував Собі хвалу».*

¹⁷ Залишивши їх, Він вийшов із міста, пішов до Віфанії та заночував там.

Ісус проклинає смоковницю

¹⁸ Вранці, повертаючись до міста, Ісус зголоднів.

¹⁹ І, побачивши біля дороги смоковницю, підійшов до неї, але нічого, окрім листя, не знайшов. Тоді промовив до неї: «Нехай же повік не буде плоду від тебе!» І смоковниця відразу всохла.

‡ 21:13 Див. Іс. 56:7. § 21:13 Див. Єр. 7:11. * 21:16 Див. Пс. 8:3.

21:20

Матвія 21:28

²⁰ Побачивши це, учні здивувалися й запитали:

— Як смоковниця відразу всохла?

²¹ Ісус сказав у відповідь:

— Істинно кажу вам: якщо ви матимете віру й не будете сумніватися, то зробите не тільки те, що сталося зі смоковницею, але навіть якщо скажете цій горі: «Піднесися та кинься в море!» – станеться.

²² Усе, про що попросите в молитві з вірою,

отримаєте.

Питання про владу Ісуса

²³ Коли Він увійшов у Храм і навчав, до Нього підійшли первосвященники та старійшини народу й запитали:

—Якою владою Ти це робиш? І хто дав Тобі таку владу?

²⁴ У відповідь Ісус сказав їм:

—Запитаю і Я вас про одне, і якщо відповісте Мені, Я скажу вам, якою владою це роблю.

²⁵ Звідки було Іванове хрещення? З Неба чи від людей?

Вони ж стали міркувати між собою, кажучи:

—Якщо скажемо: «З неба», Він запитає нас: «Чому ж ви не повірили йому?»

²⁶ Якщо ж ми скажемо: «Від людей», то боїмося людей, бо всі вважають Івана пророком.

²⁷ Тож вони відповіли Ісусові:

—Не знаємо.

Ісус сказав їм:

—Тоді і Я не скажу, якою владою це роблю.

Притча про двох синів

²⁸ «Як ви вважаєте? В одного чоловіка було двоє синів. Він прийшов до першого й сказав: „Сину, іди та попрацюй сьогодні в моєму винограднику“.

²⁹ Той відповів: „Не хочу!“ Але потім, розкаявшись, пішов.

³⁰ Пішовши до другого, сказав так само. Той відповів: „Я *пиду*, господарю!“ Але не пішов.

³¹ Хто з цих двох виконав волю батька?» Вони відповіли: —Перший.

Тоді Ісус сказав їм:

—Істинно кажу вам: митники та блудниці випереджають вас до Царства Божого.

³² Прийшов Іван до вас дорогою праведності, і ви не повірили йому, а митники та блудниці повірили. Ви ж, навіть побачивши це, все одно не розкаялися й не повірили йому.

Притча про виноградник та орендарів

³³ Послухайте іншу притчу. Один чоловік-господар посадив виноградник, обвів його огорожею, вкопав у нього давяльню, збудував башту, здав його в оренду виноградарям та вирушив у подорож.

³⁴ Коли настав час врожаю, він надіслав своїх рабів до виноградарів отримати свій прибуток.

³⁵ Однак виноградарі схопили рабів, одного побили, іншого вбили, а ще іншого закидали камінням.

36 Тоді він надіслав інших рабів, більше, ніж раніше, але виноградарі вчинили з ними так само.

37 Нарешті надіслав до них свого сина, кажучи: «Мого сина поважатимуть!»

38 Але виноградарі, побачивши сина, сказали один одному: «Це спадкоємець, ходімо та вб'ємо його, і спадщина дістанеться нам!»

39 Вони схопили його, вивели з виноградника та вбили.

21:40

Матвія 22:4

40 Коли прийде господар виноградника, що він зробить із цими виноградарями?

41 Вони відповіли:

—Тих злодіїв жорстоко покарає, а виноградник віддасть іншим виноградарям, які сплатять його прибуток вчасно.

42 Ісус сказав їм:

—Хіба ви ніколи не читали в Писанні:
«Камінь, який відкинули будівничі, став
наріжним каменем.

Господь зробив це, і воно є дивним у
наших очах»?†

43 Тому кажу вам: Царство Боже буде відібране від вас та дане народові, який буде приносити його плоди.

⁴⁴ Хто впаде на цей камінь, буде розбитий, а той, на кого він впаде, буде розчавлений.

⁴⁵ Почувши ці притчі, первосвященники та фарисеї зрозуміли, що Він говорить про них,

⁴⁶ і шукали нагоди схопити Ісуса, але боялися народу, який вважав Його пророком.

22

Притча про весілля царського сина

¹ Ісус у відповідь продовжив говорити притчами:

² —Царство Небесне подібне до Царя, який приготував весілля для свого сина.

³ Він надіслав своїх рабів покликати запрошених на весілля, але ті не захотіли прийти.

⁴ Тоді надіслав інших рабів сказати запрошеним: «Ось я приготував обід, моїх волів та вгодовану

† 21:42 Див. Пс. 117:22-23.

22:5

22:17

худобу вже забито, усе готове. Приходьте на весілля!»

⁵ Але вони знехтували й пішли: один – на своє поле, інший – торгувати.

⁶ Інші ж, схопивши його рабів, познущалися над ними та вбили їх.

⁷ Тоді цар обурився та надіслав своє військо,

знищив тих убивць і спалив їхнє місто.

⁸ І сказав своїм рабам: «Весілля вже готове, а запрошені виявились недостойними.

⁹ Отже, ідіть на перехрестя доріг та запрошуйте, кого зустрінете, на весілля».

¹⁰ Ті раби вийшли на дороги та покликали всіх, кого зустріли, – як поганих, так і добрих; і весільна зала наповнилася гостями.

¹¹ Але коли цар прийшов подивитися на гостей, то побачив там чоловіка, який не був одягнений у весільний одяг.

¹² І сказав йому: «Друже, як ти зайшов сюди, не маючи весільного одягу?» Проте той мовчав.

¹³ Тоді Цар сказав слугам: «Зв'яжіть йому руки та ноги й викиньте до зовнішньої тьми. Там буде плач та скрегіт зубів.

¹⁴ Адже багато покликаних, та мало обраних».
Кесареві – Кесареве, а Богові – Боже

¹⁵ Тоді фарисеї пішли та радились, як спіймати Ісуса на слові.

¹⁶ І надіслали до Нього своїх учнів разом з іродіанами, які запитали:
— Учителю, ми знаємо, що Ти праведний і

Матвія

civ

правдиво навчаєш Божого шляху, ні на кого не
зважаєш, адже не дивишся на людське обличчя.

¹⁷ Отже, скажи нам, як Ти вважаєш: чи годиться
платити податок Кесареві, чи ні?

¹⁸ Але Ісус, зрозумівши їхнє лукавство, сказав:

—Чому ви випробовуєте Мене, лицеміри?

¹⁹ Покажіть Мені монету для податку.

Вони принесли Йому динарій.

²⁰ Він сказав їм:

—Чиє це зображення та напис?

²¹ Вони відповіли: —Кесаря!

Тоді Він сказав їм:

—Тож віддайте Кесареві – Кесареве, а Богові –

Боже!²² Почувши! це, вони здивувалися й, залишивши Його, пішли геть.

Питання про воскресіння

²³ Того ж дня прийшли до Нього садукееї, які кажуть, що не існує воскресіння з мертвих, і

запитали Його:²⁴ —Учителю, Мойсей сказав: «Якщо

хтось помре, не маючи дітей, то нехай його брат одружиться з дружиною померлого та підніме нащадка своєму братові».*

²⁵ Було ж у нас семеро братів. Перший одружився та помер, і, не маючи дітей, залишив дружину своєму братові.

²⁶ Так само другий і третій – аж до сьомого.

²⁷ Після всіх померла й жінка.

Матвія

сві

Матвія

²⁸ Отже, при воскресінні дружиною котрого з семи вона буде? Адже всі мали її *за дружину*.

²⁹ Ісус у відповідь сказав їм:

—Помиляєтеся, бо не знаєте ані Писання, ані сили Божої³⁰ При воскресінні не одружуються й не виходять заміж, а є як ангели на небі.

* **22:24** Див. Повт. 25:5.

22:31

22:44

³¹ А щодо воскресіння з мертвих, хіба ви не читали, що сказав вам Бог:

³² «Я – Бог Авраама, Бог Ісаака і Бог Якова»?†Він є Богом не мертвих, а живих!

³³ Почувши це, люди були здивовані Його вченням.

Найбільша ³⁴ Фарисеї *заповідь*, почувши, що Він змусив садукеев замовкнути, зібралися разом.

³⁵ Один із них, учитель Закону, запитав Його, випробовуючи:

³⁶ —Учителю, яка заповідь найбільша в Законі? ³⁷

Він відповів йому:

—«Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, усією своєю душею і всім своїм розумінням!»† ³⁸

Це перша та найбільша заповідь.

39 А друга подібна до неї: «Люби ближнього свого,

як ⁴⁰самого На ці дві ^{себе}заповіді». § спираються
весь Закон та Пророки.

Чи є Христос Сином Давидовим?

⁴¹ Коли зібралися фарисеї, Ісус запитав їх: ⁴²

—Що ви думаєте про Христа? Чий Він Син?

Вони відповіли:

—Давидів!

⁴³ Він сказав:

—Як же тоді Давид у Дусі називає Його Господом,

коли ⁴⁴«Господь ^{каже:} сказав Господеві моєму:

„Сядь праворуч від Мене,
доки Я не покладу ворогів Твоїх,
як підніжок для Твоїх ніг“».*

† 22:32 Див. Вих. 3:6. ‡ 22:37 Див. Повт. 6:5.

§ 22:39 Див. Лев.

19:18. * 22:44 Див. Пс. 109:1.

22:45

23:12

⁴⁵ Отже, якщо Давид називає Його Господом, як Він
може бути його Сином?

⁴⁶ І ніхто не міг Йому відповісти ані слова. Від того
дня ніхто не наважувався запитувати Його.

23

Ісус викриває книжників та фарисеїв

¹ Тоді Ісус промовив до народу та до своїх учнів:

² «На місці Мойсея сидять книжники та фарисеї.

³ Отже, робіть та слухайтесь усього, що вони вам кажуть, але не робіть їхніх вчинків, адже вони говорять одне, а роблять інше.

⁴ Вони в'яжуть важкі тягарі, які важко нести, і кладуть їх на плечі людей, але самі й пальцем не хочуть їх поворухнути.

⁵ Вони роблять усі свої вчинки, щоб їх бачили люди: розширюють свої філактерії та збільшують китиці,

⁶ люблять почесні місця на бенкетах, перші місця в синагогах,

⁷ привітання на ринках та щоб люди їх кликали:

*Равві*⁸ Але ^{*}! ви не називайте себе *Равві*, бо Один у вас *Равві*, ви ж усі – брати.

⁹ Не називайте *нікого* на землі своїм Отцем, бо лише Один у вас Отець – Той, Що на Небі.

¹⁰ Також *нікого* не називайте Наставником, бо Один у вас Наставник – Христос.

¹¹ Найбільший з вас нехай буде вам слугою.

¹² Бо хто підноситиме себе, той буде
принижений,
а хто себе принижуватиме, буде піднесений. *Горе*
лицемірам

* **23:7** Або: *Учителю.*

23:13

23:23

¹³ Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, бо
ви
зачиняєте Царство Небесне перед людьми: самі не
входите й тим, хто бажає увійти, не дозволяєте.

¹⁴ Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, бо
ви
поїдаєте дома вдів і лицемірно довго молитесь. За це
отримаєте ще більшу кару.†

¹⁵ Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, бо
ви
подорожуєте морем та суходолом, щоб здобути хоча б
одного наверненого; і коли це стається, робите його
сином Геєни, вдвічі гіршим за вас.

¹⁶ Горе вам, сліпі поводитирі! Ви кажете: „Якщо
хтось клянеться Храмом, то це нічого не значить, а
якщо клянеться золотом Храму, то він зв’язаний
присягою“.

¹⁷ Ви безумні та сліпі! Адже що більше: золото
чи Храм, який освячує золото?

18 І *ще ви кажете*: хто клянеться жертovníком,
це

нічого не значить, а якщо клянеться даром, що на
ньому, то він зв'язаний присягою.

19 Сліпці! Що більше: дар чи жертovníк, який
освячує дар?

20 Отже, хто клянеться жертovníком, клянеться
ним і тим, що на ньому.

21 І хто клянеться Храмом, клянеться ним і Тим,
Хто живе в ньому.

22 І хто клянеться небом, клянеться престолом
Божим і Тим, Хто сидить на ньому.

23 Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, бо
ви
даєте десятину з м'яти, кропу та тмину, але
знехтували найважливішим у Законі:
справедливістю, милістю та вірою. І це належить
робити, і тим не нехтувати.

† 23:14 Деякі ранні рукописи не містять цього вірша.

23:24

23:37

24 Сліпі поводити́, що відціджує́те ко́мара, а
ковтає́те верблюда́.

25 Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, бо ви
очищує́те чашу та посуд ззовні́, а всередині вони
повні зди́рни́цтва та нена́жерли́вості́.

26 Сліпий фарисею! Очисти спочатку чашу
зсередини, щоб і ззовні вона стала чистою.

27 Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, бо ви
— як побілені гроби, які ззовні видаються гарними, а
всередині повні кісток мерців та всякої нечистоти.

28 Так і ви ззовні видаєтеся праведними людьми, а
всередині повні лицемірства та беззаконня.

29 Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, бо ви
будуєте гробниці пророкам, прикрашаєте пам'ятники
праведникам

30 і кажете: „Якби ми жили за днів наших батьків,
то не були б співниками у крові пророків“.

31 Цим ви свідчите, що ви є синами тих, що
вбивали пророків.

32 Сповніть же до кінця приклад ваших батьків.

33 Змій, поріддя гадюче! Як ви зможете уникнути
суду Геєни?

34 Ось тому Я посилаю до вас пророків, мудреців
та
книжників. Декого з них ви вб'єте та розіпнете, а
декого з них ви будете бити у ваших синагогах та
гнати з міста до міста.

35 І тому впаде на вас уся кров праведників,
пролита на землі: від крові праведного Авеля до крові
Захарії, сина Варакії, якого ви вбили між Храмом та
жертovníком.

³⁶ Істинно кажу вам: усе це прийде на цей рід.

³⁷ О, Єрусалиме, Єрусалиме, що вбиваєш пророків
і

закидуєш камінням посланих до тебе! Скільки разів

Я бажав зібрати твоїх дітей, як квочка збирає своїх курчат під крила, але ви не захотіли!

³⁸ Ось ваш дім залишається порожнім.

³⁹ Бо кажу вам: віднині не побачите Мене, доки не скажете: „Благословенний Той, Хто йде в ім’я Господа!“»‡

24

Ісус говорить про Єрусалимський Храм

¹ Коли Ісус виходив із Храму та віддалявся, Його учні підійшли, щоб показати Йому будівлі Храму.

² Але Він сказав їм:

—Бачите все це? Істинно кажу вам: не залишиться тут каменя на камені, який не був би зруйнований.

³ Коли Ісус сидів на Оливній горі, Його учні підійшли до Нього й наодинці запитали: —Скажи нам, коли все це станеться і яка ознака Твого приходу та кінця світу?

⁴ Ісус відповів їм:

—Дивіться, щоб ніхто не ввів вас в оману!

⁵ Бо багато хто прийде в ім’я Моє й казатиме: «Я – Христос!» І багатьох введуть в оману.

Див.

⁶ Ви почуєте про війни та чутки про війни.

Дивіться, не лякайтеся: це має статися, але це ще не кінець.

⁷ Повстане народ проти народу й царство проти царства. У різних місцях будуть землетруси та голод.

⁸ Але все це – лише початок страждань*.

⁹ Тоді видаватимуть вас на муки та вбиватимуть вас, усі народи будуть ненавидіти вас через ім'я Моє.

¹⁰ Тоді багато хто відступить, будуть зраджувати й
ненавидіти одне одного.

‡ 23:39 Пс. 117:26. * 24:8 Буквально: *родових страждань*.

24:11

24:25

¹¹ Підніметься багато лжепророків, що багатьох зведуть в оману.

¹² І через ріст беззаконня любов багатьох згасне. ¹³

А хто витримає до кінця, той буде спасений.

¹⁴ Ця Добра Звістка Царства буде проповідуватись у всьому світі на свідчення всім народам. І тоді настане кінець.

Велике страждання

¹⁵ Коли побачите у святому місці гідоту спустошення†, провіщену пророком Даниїлом, – хто читає, нехай зрозуміє, –

Див.

¹⁶ тоді ті, що в Юдеї, нехай тікають у гори.

¹⁷ Той, що буде на даху, хай не сходить взяти щось зі свого дому;

¹⁸ той, що в полі, хай не вертається взяти свою одежу.

¹⁹ Горе вагітним і тим, що будуть годувати грудьми в ті дні.

²⁰ Моліться, щоб ваша втеча не сталася взимку або в Суботу.

²¹ Бо такого великого страждання не було від початку світу дотепер і ніколи не буде.

²² І якби ті дні не були скорочені, то жодна людина не була б врятована, але заради обраних ті дні будуть скорочені.

²³ Якщо тоді хтось скаже вам: «Ось тут Христос!» або «Ось Він!» – не вірте.

²⁴ Бо постануть лжехристи та лжепророки й робитимуть великі знамення та чудеса, щоб ввести в оману, якщо можливо, і обраних. ²⁵ Ось Я попередив вас!

† 24:15 Дан. 9:27; 11:31; 12:11.

24:26

24:36

²⁶ Отже, якщо скажуть вам: «Ось Він у пустелі!» –

Див.

не виходьте; «Ось Він у таємних кімнатах!» – не вірте.

²⁷ Бо як блискавка виходить зі сходу й видно її аж на заході, таким буде й прихід Сина Людського.

²⁸ Бо де буде труп, туди зберуться й орли. *Прихід Сина Людського*

²⁹ Одразу після тих днів страждання
«сонце померкне, і місяць не
буде світити;
зірки впадуть із неба, і сили
небесні захитаються».[‡]

³⁰ Тоді на небі з'явиться знамення Сина Людського. І заголосять усі народи землі й побачать Сина Людського, Який приходить на хмарах небесних із великою силою та славою. §

³¹ Він надішле Своїх ангелів, і вони гучним звуком сурми зберуть Його обраних із чотирьох вітрів, від одного кінця неба до другого.

³² Від смоковниці навчіться її притчі: коли гілка стає вже м'якою й пускає листя, ви знаєте, що літо близько.

³³ Так і ви, коли побачите все це, знайте: прихід близько, *уже* біля дверей.

³⁴ Істинно кажу вам: не мине цей рід, поки все це не станеться.

Див.

³⁵ Небо та земля проминуть, але слова Мої не проминуть.

Важливо бути готовим

³⁶ А про той день і годину ніхто не знає: ні ангели небесні, ні Син, а тільки Отець.

‡ 24:29 Іс. 13:10; 34:4. § 24:30 Див. Дан. 7:13-14.

³⁷ Бо як було за днів Ноя, так буде й в годину приходу Сина Людського.

³⁸ Як було в ті дні перед потопом: люди їли, пили, одружувались, виходили заміж аж до дня, коли Ной увійшов у ковчег,

³⁹ і ніхто не знав, доки не прийшов потоп і не знищив усіх, – таким буде й прихід Сина Людського.

⁴⁰ Тоді двоє будуть працювати в полі: одного буде взято, а іншого залишено.

⁴¹ Дві жінки будуть молоти на жорнах: одну буде взято, а іншу залишено.

⁴² Отже, пильнуйте, бо не знаєте, якого дня прийде ваш Господь.

⁴³ Тож знайте, що якби господар дому знав, о якій сторожі приходить злодій, він пильнував би й не дозволив би вдертися до свого дому.

⁴⁴ Тому і ви будьте готові, бо Син Людський прийде тієї години, про яку й не думаєте. *Вірний та невірний раб*

⁴⁵ Хто вірний та розумний раб, якого господар поставив над іншими своїми слугами, щоб він давав їм їжу вчасно?

⁴⁶ Блаженний той раб, якого господар знайде, що він так робить.

⁴⁷ Істинно кажу вам: він поставить його над усім своїм майном.

⁴⁸ Але якщо той раб, будучи злим, скаже у своєму серці: «Мій господар запізнюється!»

⁴⁹ — і почне бити своїх товаришів, їсти та пити з п'яницями,

⁵⁰ то господар того раба прийде того дня, коли він не сподівається, і о тій годині, якої не знає.

⁵¹ Він розітне його та призначить йому місце разом із лицемірами; там буде плач та скрегіт зубів.

25:1

25:14

25

Притча про розумних та нерозумних дів

¹ Тоді Царство Небесне буде подібне до десяти дів,
які взяли свої світильники й вийшли назустріч нареченому.

² П'ять із них були нерозумні, а п'ять — мудрі.

³ Нерозумні взяли світильники, але не взяли з собою олії.

⁴ А мудрі разом зі своїми світильниками взяли й олію в глечиках.

⁵ Оскільки наречений запізнювався, усі задрімали й заснули.

⁶ Опівночі пролунав крик: «Ось наречений іде!
Виходьте йому назустріч!»

⁷ Тоді всі діви встали та приготували свої
світильники.

⁸ Нерозумні сказали мудрим: «Дайте і нам вашої
олії, бо наші світильники гаснуть».

⁹ А мудрі у відповідь сказали: «Не можемо, щоб
і
нам часом не забракло. Ідіть і купіть собі».

¹⁰ Коли вони пішли купувати, прийшов
наречений. Ті, що були готові, увійшли разом із ним
на весілля, і ворота зачинилися.

¹¹ Потім повернулися й інші діви та сказали:
«Господарю! Господарю! Відчини нам!»

¹² Але він відповів: «Істинно кажу вам: я не знаю
вас».

¹³ Отже, пильнуйте, бо не знаєте ні дня, ні
години,
коли Син Людський прийде!

Притча про таланти

¹⁴ Подібно як чоловік, який, вирушивши в
подорож, покликав своїх рабів і роздав їм своє майно.

25:15

25:26

¹⁵ Одному дав п'ять талантів*, другому – два,

іншому – один, кожному за його здібностями, і відразу вирушив.

16 Той, що отримав п'ять талантів, негайно пішов, вклав їх у діло й заробив ще п'ять.

17 Так само й той, що *отримав* два, заробив ще два.

18 А той, що отримав один, пішов і закопав у землю срібло свого господаря.

19 Коли минуло багато часу, господар тих рабів повернувся, щоб розрахуватися з ними.

20 Прийшов той, що отримав п'ять талантів, приніс інші п'ять талантів і сказав: «Господарю, ти мені доручив п'ять талантів, ось я заробив ще п'ять талантів».

21 Господар сказав йому: «Добре, хороший та вірний рабе! У малому ти був вірний, над великим тебе поставлю. Увійди в радість твого господаря».

22 Прийшов той, що отримав два таланти, і сказав: «Господарю, ти мені доручив два таланти, ось я заробив ще два таланти».

23 Господар сказав йому: «Добре, хороший та вірний рабе! У малому ти був вірний, над великим тебе поставлю. Увійди в радість твого господаря».

²⁴ Прийшов і той, що отримав один талант, і сказав: «Господарю, я знав, що ти жорстока людина: жнеш там, де не сів, і збираєш там, де не розкидав.

²⁵ Я побоявся та пішов і сховав у землю твій талант. Ось твоє!»

²⁶ Господар сказав йому: «Злий та лукавий рабе! Ти знав, що я жну там, де не сів, і збираю там, де не розкидав?»

* **25:15** Грошова одиниця, яка дорівнювала 6 000 динаріям, а також міра ваги, що дорівнювала приблизно 34 кілограмам.

25:27

25:39

²⁷ Тобі слід було вкласти моє срібло в банк, щоб я, повернувшись, отримав своє з прибутком.

²⁸ Заберіть від нього талант і віддайте тому, хто має десять талантів.

²⁹ Бо тому, хто має, додається, і матиме надмірно, а від того, хто не має, і те, що має, забереться.

³⁰ А цього негідного раба викиньте в зовнішню темряву, там буде плач та скрегіт зубів.

Останній суд

³¹ Коли ж прийде Син Людський у славі Своїй і всі

ангели з Ним, тоді Він сяде на престолі Своєї слави.

³² Усі народи зберуться перед Ним, і Він
відділить

одних від інших, як пастух відділяє овець від кіз.

³³ І поставить овець праворуч від Себе, а кіз –
ліворуч.

³⁴ Тоді Цар скаже тим, хто праворуч: «Прийдіть,
благословенні Мого Отця, й отримайте Царство, яке
було приготовлене вам від початку світу.

³⁵ Бо коли Я голодував, ви дали Мені їсти; коли
страждав від спраги, ви дали Мені пити; коли був
чужинцем, ви прийняли Мене;

³⁶ коли був без одягу, ви одягли мене; коли був
хворий, ви доглядали Мене; коли був у в'язниці, ви
відвідали Мене».

³⁷ Тоді праведні у відповідь скажуть Йому:
«Господи, коли ми бачили Тебе голодним і
нагодували, або спраглим і дали пити?

³⁸ Коли ми бачили Тебе чужинцем і прийняли,
або
без одягу та одягли?

³⁹ Коли бачили хворим або у в'язниці й прийшли
до Тебе?»

⁴⁰ Цар відповість їм: «Істинно кажу вам: усе, що ви

зробили одному з цих найменших Моїх братів, ви зробили Мені».

⁴¹ Тоді скаже тим, хто ліворуч: «Ідіть від Мене, прокляті, у вогонь вічний, який був приготовлений для диявола та його ангелів.

⁴² Бо коли Я голодував, ви не дали Мені їсти; страждав від спраги, а ви не дали Мені пити;

⁴³ коли був чужинцем, ви не прийняли Мене; коли був без одягу, ви не одягли Мене; коли був хворим і у в'язниці, ви не відвідали Мене».

⁴⁴ Тоді вони у відповідь скажуть: «Господи, коли ми бачили Тебе голодним, або спраглим, або чужинцем, або без одягу, або хворим, або у в'язниці й не послужили Тобі?»

¹ Коли Ісус закінчив усе це говорити, Він звернувся до Своїх учнів:

² «Ви знаєте, що через два дні Пасха і Сина Людського буде видано на розп'яття».

³ Тоді зібралися первосвященники та старійшини народу у дворі первосвященника, на ім'я Каяфа.

⁴ І змовилися підступом схопити та вбити Ісуса.

⁴¹ Тоді Він відповів їм: «Істинно кажу вам: якщо ви не зробили це одному з цих найменших, то й Мені не зробили».

⁴⁶ І підуть вони у вічне покарання, а праведні — у життя вічне.

26

Ісус нагадує про змову проти Нього

26:6

26:17

⁶ Ісус був у Віфанії, у домі Симона прокаженого.

⁷ Коли Він сидів за столом, до Нього підійшла жінка, яка принесла алебастровий глечик із дуже дорогим миром*, і вилила його на голову Ісуса.

⁸ Побачивши це, учні обурилися й сказали:
—Навіщо така трата?

⁹ Адже це миро можна було продати дорого та роздати бідним.

¹⁰ Але Ісус, знаючи це, сказав їм:
—Чому ви докоряєте жінці? Адже вона зробила добре діло для Мене.

¹ Але говорили: «Не у свято, щоб не сталося заворушення в народі».

Помазання Ісуса

¹¹ Бідних ви завжди маєте з собою,†а Мене не завжди матимете.

¹² Виливши миро на Моє тіло, вона приготувала Мене до поховання.

¹³ Істинно кажу вам: всюди, де буде проповідуватись ця Добра Звістка у всьому світі, будуть казати й те, що вона зробила, на згадку про неї.

Юда погоджується зрадити Ісуса

¹⁴ Тоді один із дванадцятьох, якого звали Юда Іскаріот, пішов до первосвященників

¹⁵ і сказав: «Що ви дасте мені, якщо я віддам вам Ісуса?»

Вони ж заплатили йому тридцять срібних монет.

¹⁶ Відтоді він шукав слушної нагоди, щоб Його видати.

Остання вечеря

¹⁷ У перший день свята Опрісноків учні підійшли та запитали Ісуса:

—Де Ти хочеш, щоб ми приготували Тобі спожити Пасху?

* **26:7** Запашне масло. † **26:11** Див. Повт. 15:11.

¹⁸ Він відповів:

—Ідіть у місто до такого-то чоловіка й скажіть йому: «Учитель каже: „Мій час наблизився, у тебе Я буду споживати Пасху з Моїми учнями“».

19 Учні зробили, як наказав їм Ісус, та приготували там Пасху.

20 Коли ж настав вечір, Він сів до столу разом із дванадцятьма.

21 А як вони їли, Ісус сказав їм:

—Істинно кажу вам: один із вас зрадить Мене. ²² Вони дуже засмутилися й почали запитувати Його, один за одним:

—Це не я, Господи?

23 Він сказав у відповідь:

—Той, хто опустить руку разом зі Мною в миску, той Мене зрадить.

24 Син Людський, безумовно, іде, як про Нього написано, але горе тому чоловікові, через якого зраджено Сина Людського. Було б краще тому чоловікові не народжуватись. ²⁵ Юда, який зрадив Його, спитав:

—Це не я, Равві?

Ісус відповів йому:

—Ти ²⁶ Коли сказав вони! їли, Ісус узяв хліб, благословив його,

розламав та дав учням, кажучи: «Візьміть та їжте, це є тіло ²⁷Потім ^{Мое} узяв чашу, подякував і дав її учням, кажучи: «Пийте з неї всі,

²⁸ бо це кров Моя, *кров* Нового Завіту, яка проливається за багатьох для прощення гріхів.

²⁹ Кажу вам: не питиму більше з цього виноградного плоду до дня, коли питиму з вами нове вино в Царстві Мого Отця».

‡ **26:25** Або: *Учителю.*

26:30

26:39

³⁰ І, проспівавши пісні, вони пішли на Оливну гору. *Ісус говорить про відречення учнів*

³¹ Тоді Ісус сказав учням:
— Усі ви відмовитесь від Мене цієї ночі, бо написано:

«Уражу пастиря – і вівці отари розсіються». §

³² Але після Мого воскресіння Я піду до Галілеї, і там ми зустрінемося.

³³ Тоді Петро відповів Йому:
— Навіть якщо всі зречуться Тебе, я ніколи не зречусь.

³⁴ Ісус сказав йому:

—Істинно кажу тобі: цієї ночі, перед тим, як
півень заспіває, ти тричі зречешся Мене.

³⁵ Петро ж наполягав:

—Навіть якщо треба буде померти разом із Тобою,
усе одно я не зречуся.

І всі учні сказали так само.

Ісус молиться в Гефсиманії

³⁶ Тоді Ісус разом із ними прийшов до місця, яке
називається Гефсиманія, і сказав учням:

—Посидьте тут, поки Я піду й помолюся там.

³⁷ І, узявши з Собою Петра та обох синів
Зеведеєвих, почав сумувати та тривожитись.

³⁸ Тоді сказав їм:

—Моя душа страждає смертельно! Залишайтеся
тут та пильнуйте зі Мною.

³⁹ І, відійшовши трохи далі, Він упав долілиць та
молився кажучи: «Отче Мій, якщо можливо, нехай ця
чаша обмине Мене. Однак нехай буде не як Я хочу, а
як Ти».

§ 26:31 Див. Зах. 13:7.

26:40

26:50

⁴⁰ Повернувшись до учнів, знайшов, що вони
заснули, та сказав Петрові:

—Ви не могли навіть однієї години пильнувати зі
Мною?

⁴¹ Пильнуйте та моліться, щоб вам не впасти в спокусу. Бо дух бадьорий, а тіло немічне.

⁴² І вдруге Він відійшов та молився кажучи:
«Отче Мій, якщо неможливо, щоб ця чаша Мене обминула і щоб Я не пив її, то нехай станеться Твоя воля!»

⁴³ Коли Він повернувся до учнів, знову знайшов, що вони сплять, бо їхні очі були обтяжені.

⁴⁴ Залишивши їх утретє, Він ще раз пішов молитися, промовляючи ті ж слова.

⁴⁵ Потім прийшов до учнів і сказав їм:
—Ви все ще спите та відпочиваєте? Ось наблизилась година, і Син Людський віддається в руки грішників.

⁴⁶ Вставайте, ходімо! Ось наближається Мій зрадник.

Арешт Ісуса

⁴⁷ Коли Він ще говорив, ось підійшов Юда, один із дванадцятьох, і з ним великий натовп із мечами та киями – від первосвященників та старійшин народу.

⁴⁸ Зрадник дав їм такий знак, кажучи: «Той, Кого я поцілую, це Він, арештовуйте Його!» ⁴⁹ Він одразу підійшов до Ісуса й промовив:
—Вітаю, Равві*! – і поцілував Його.

⁵⁰ Ісус сказав йому:

—Друже, *роби те*, для чого ти прийшов!

Тоді вони підійшли, наклали на Ісуса руки та заарештували Його.

* **26:49** Або: *Учителю*.

26:51

26:61

⁵¹ І ось один із тих, що були з Ісусом, простягнув руку, вихопив свій меч, ударив раба первосвященника й відрубав йому вухо.

⁵² Тоді Ісус сказав: «Поверни свого меча на його місце! Бо всі, хто береться за меч, від меча загинуть.

⁵³ Чи ти думаєш, що Я не можу просити Отця Мого надіслати зараз більше дванадцяти легіонів†ангелів?

⁵⁴ Але як тоді сповниться Писання, яке каже, що так має статися?»

⁵⁵ У той час Ісус звернувся до натовпу: «Ви вийшли проти Мене, як проти розбійника, з мечами та киями, щоб заарештувати Мене. Щодня Я сидів та навчав у Храмі, і ви не заарештовували Мене.

⁵⁶ Але все це сталося, щоб збулося Писання пророків».

Тоді всі учні, залишивши Його, втекли.
Ісус перед Синедріоном

⁵⁷ Ті, що схопили Ісуса, привели Його до первосвященника Каяфи, де зібралися книжники та старійшини.

⁵⁸ Петро ж ішов за Ісусом на відстані до двору первосвященника й, зайшовши всередину, сів разом зі слугами, щоб побачити, *чим усе скінчиться*.

⁵⁹ Первосвященники й весь Синедріон шукали неправдивого свідчення проти Ісуса, щоб засудити Його на смерть,

⁶⁰ але не знаходили, хоча прийшло багато лжесвідків. Наостанок прийшли двоє,

⁶¹ які сказали:

—Він говорив: «Я можу зруйнувати Храм Божий і за три дні відбудувати його».

† **26:53** Легіон – частина римського війська, яка налічувала 6 000 воїнів.

⁶² Первосвященник, піднявшись, запитав Ісуса:
—Нічого не відповідаєш на те, що вони свідчать проти Тебе?

⁶³ Але Ісус мовчав.

Первосвященник запитав Його:

—Заклинаю Тебе живим Богом, скажи нам: Ти – Христос, Син Божий?

⁶⁴ Ісус відповів йому:

—Ти сказав це! Навіть більше скажу вам:
відтепер побачите Сина Людського, Який
сидить праворуч від Всемогутнього й
приходить на хмарах небесних!‡

⁶⁵ Тоді первосвященник розірвав на собі одяг та сказав:

—Він богохульствує! Навіщо нам потрібні свідки?
Ось тепер ви чули богохульство!

⁶⁶ Яке ваше рішення?

Вони відповіли:

—Він заслуговує на смерть!

⁶⁷ Тоді почали плювати Ісусові в обличчя та бити кулаками, а інші били Його по щоках,

⁶⁸ кажучи: «Пророкуй нам, Христе, хто Тебе вдарив?»

Петро зрікається

⁶⁹ Петро ж сидів назовні, у дворі. До нього підійшла одна зі служниць і сказала:

—І ти був з Ісусом із Галілеї.

⁷⁰ Але Петро заперечив перед усіма, кажучи:

—Не знаю, про що ти говориш.

⁷¹ Коли він виходив за ворота, його побачила інша

служниця й сказала тим, що були там:

—Цей чоловік теж був з Ісусом із Назарета.

† **26:64** Див. Пс. 109:1; Дан. 7:13.

⁷² Петро знову заперечив, поклявшись, що не знає Цього Чоловіка.

⁷³ Згодом підійшли ті, що стояли там, і сказали Петрові:

—Ти й справді один із них, бо й мова твоя викриває тебе.

⁷⁴ Тоді він почав клястися та присягати *кажучи*:

—Не знаю Цього Чоловіка!

І одразу заспівав півень.

⁷⁵ Тоді Петро згадав слова, які сказав Ісус:

«Перед тим, як заспіває півень, ти тричі зречешся Мене». І, вийшовши геть, він гірко заплакав.

27

Старійшини народу засуджують Ісуса

¹ Рано-вранці всі первосвященники та старійшини народу зібралися, щоб винести Ісусові смертельний вирок.

² Вони зв'язали Ісуса та повели й передали Його Пилатові, наміснику.

³ Коли Юда-зрадник побачив, що Ісуса засуджено,

він розкався й повернув тридцять срібників
первосвященникам та старійшинам.

⁴ Він сказав:

—Я згрішив, видавши Невинного Чоловіка.

А вони відповіли:

—Що нам до того? Твоє діло.

⁵ Тоді, кинувши срібло в Храм, він вийшов та
пішов і повісився.

⁶ Первосвященники взяли срібло та сказали:

«Не

годиться ставити ці гроші в Храмову скарбницю, бо
вони є платою за кров».

⁷ Порадившись, вони купили поле гончаря для
похорону чужинців.

27:8

27:19

⁸ Тому те поле називається «Поле крові» до
сьогоднішнього дня.

⁹ Тоді виповнилось сказане через пророка

Єремію:

«І взяли тридцять срібників – ціну

Оціненого синами Ізраїля,

¹⁰ і віддали за поле гончаря, як наказав мені

Господь».* *Ісус перед Пилатом*

¹¹ Ісус представ перед намісником, і той запитав
Його:

—Ти Цар юдеїв?

Ісус відповів:

—**Ти кажеш це!**

¹² Коли первосвященники та старійшини звинувачували Його, Він нічого не відповідав.

¹³ Тоді Пилат запитав Його:

—Не чуєш, скільки проти Тебе свідчать?

¹⁴ Але Він не відповідав йому на жодне слово, так що намісник дуже здивувався.

¹⁵ На кожне свято намісник мав звичай відпускати народові одного з в'язнів, якого вони бажали.

¹⁶ Був тоді один відомий в'язень, на ім'я Ісус† Варавва.

¹⁷ Коли вони зібралися, Пилат запитав:

—Кого з двох бажаєте, щоб я відпустив вам: Ісуса‡ Варавву чи Ісуса, Який називається Христом?

¹⁸ Бо він знав, що через заздрощі видали Ісуса.

¹⁹ Поки Пилат сидів на місці для судді, його дружина надіслала до нього сказати: «Не роби

* **27:10** Див. Зах. 11:12-13; Єр. 19:1-13; 32:6-9. † **27:16** Деякі рукописи не містять імені: *Ісус*. ‡ **27:17** Деякі рукописи не містять імені: *Ісус*.

нічого цьому Праведникові, бо сьогодні уві сні я багато страждала через Нього».

²⁰ Але первосвященники й старійшини переконали людей, щоб просили відпустити їм Варавву й вбити Ісуса.

²¹ Намісник запитав:

—Кого з цих двох хочете звільнити?

Вони відповіли:

—Варавву!

²² Тоді Пилат звернувся до них: —А що мені робити з Ісусом, Який зветься Христом?

Вони всі сказали:

—Хай буде розіп'ятий!

²³ Він спитав:

—Яке ж зло Він скоїв?

Але вони ще сильніше закричали:

—Хай буде розіп'ятий!

²⁴ Коли Пилат побачив, що нічого не може зробити й що заворушення в народі тільки зростає, він узяв воду та вмив руки перед натовпом, кажучи:

—Я не винний в Його крові! Дивіться самі!

²⁵ Увесь народ відповів:

—Нехай Його кров буде на нас і на наших дітях!

²⁶ Тоді Пилат відпустив їм Варавву, а Ісуса наказав бичувати та віддавав на розп'яття.

Воїни знущаються з Ісуса

²⁷ Після цього воїни намісника відвели Ісуса в преторію, де біля Нього зібрали всю когорту.

²⁸ Вони роздягли Його й накинули на Нього багрянцю.

²⁹ Сплели та поклали на голову вінок із тернини, а в праву руку дали тростину. І, вклонивши коліна

27:30

27:42

перед Ним, глузували з Нього, кажучи: «Вітаємо Тебе, Царю юдеїв!»

³⁰ Потім вони плювали на Нього й, узявши тростину, били нею Ісуса по голові.

³¹ Коли закінчили знущатися, зняли з Ісуса плащ, надягнули на Нього Його одяг і відвели на розп'яття.

Розп'яття Ісуса

³² Коли вони виходили, то зустріли чоловіка з Кирени, на ім'я Симон, і змусили його нести хрест Ісуса.

³³ Коли прийшли на місце, яке називалося Голгофа (що означає «місце Черепи»),

³⁴ дали Йому випити вина, змішаного з жовчю.

Але, скуштувавши, Він не захотів випити.

³⁵ Розіп'явши Ісуса, вони розділили між собою Його одяг, кидаючи жереб.

³⁶ А потім сіли там і стерегли Його.

³⁷ Над Його головою прибили напис, на якому була Його провина: це ісус, ЦАР

ЮДЕЇВ.

³⁸ Тоді ж разом із Ним розіп'яли і двох розбійників: одного – праворуч, а іншого – ліворуч від Нього.

³⁹ Ті, що проходили повз, богохульствували проти Нього. Вони хитали головами

⁴⁰ й казали: «Ти ж збирався зруйнувати Храм і відбудувати його за три дні. Спаси Себе Самого. Якщо Ти Син Божий, то зійди з хреста!»

⁴¹ Первосвященники разом із книжниками та старійшинами також насміхалися з Нього, кажучи:

⁴² «Інших рятував, а Себе не може врятувати! Якщо Він насправді Цар Ізраїля, то нехай зараз зійде з хреста, і ми повіримо в Нього!

27:43

27:54

⁴³ Він покладався на Бога, тож нехай тепер Бог врятує Його, якщо хоче. Адже Він казав: „Я Син Божий!“».

⁴⁴ Розбійники, розіп'яті разом із Ним, також насміхалися з Нього.

Смерть Ісуса

⁴⁵ Від шостої години настала темрява по всій землі
— аж до дев'ятої години§.

⁴⁶ Десь о дев'ятій годині Ісус закричав гучним голосом: «*Елі, Елі, лема савахтані?*», що означає: «*Боже Мій, Боже Мій, чому Ти покинув Мене?*»*

⁴⁷ Деякі з тих, що там стояли, почувши це, казали:
«Він кличе Іллю!»

⁴⁸ Один із них одразу ж побіг, узяв губку, наповнив її кислим вином, настромив на тростину й дав Йому пити.

⁴⁹ А інші казали: «Облиш, побачимо, чи прийде Ілля спасти Його!»

⁵⁰ Але Ісус, знову голосно скрикнувши, віддав духа.

⁵¹ І ось завіса в Храмі розірвалася надвоє зверху донизу, земля затряслася, і скелі розкололися.

⁵² Гроби відкрилися, і багато тіл померлих святих воскресло.

⁵³ І, вийшовши з гробів після воскресіння Ісуса, увійшли до святого міста та явилися багатьом.

⁵⁴ Коли сотник і ті, що з ним стерегли Ісуса, побачили землетрус і те, що сталося, вони дуже злякалися й сказали: «Цей *чоловік* справді був Сином Божим!»

§ 27:45 З дванадцятої до п'ятнадцятої години.
21:2.

* 27:46 Див. Пс.

27:55

27:66

⁵⁵ Там було багато жінок, які стояли поодаль і дивилися. Вони прийшли за Ісусом із Галілеї та служили Йому.

⁵⁶ Серед них були Марія Магдалина, Марія – мати Якова та Йосифа, і мати синів Зеведеєвих.

Поховання Ісуса

⁵⁷ Коли настав вечір, прийшов багатий чоловік з Ариматеї, на ім'я Йосиф, який теж був учнем Ісуса.

⁵⁸ Він пішов до Пилата та попросив тіло Ісуса, і тоді Пилат наказав віддати тіло *Йосифові*.

⁵⁹ Йосиф узяв тіло Ісуса, обгорнув у чисту льняну тканину

⁶⁰ й поклав до своєї нової гробниці, яку висік у скелі. До входу в гробницю привалив великий камінь.

⁶¹ А були там Марія Магдалина та друга Марія, які стояли навпроти гробниці.

Варта біля гробниці

⁶² Наступного дня, що після дня Приготування, первосвященники та фарисеї зібралися разом у Пилата ⁶³ й сказали:

—Володарю, ми пригадали, що Той обманщик, коли ще був живий, казав: «Через три дні Я воскресну!»

⁶⁴ Тож накажи стерегти гробницю до третього дня. Щоб Його учні, прийшовши, не вкрали Його й не сказали народіві, що Він воскрес із мертвих. І останній обман буде гірший від першого.

⁶⁵ Тоді Пилат відповів:

—Ви маєте охорону, ідіть та охороняйте, як знаєте.

⁶⁶ Вони пішли, поставили охорону біля гробниці та закріпили камінь печаткою.

28

Воскресіння Ісуса

¹ Після Суботи, на світанку першого дня тижня, Марія Магдалина та друга Марія прийшли подивитись на гробницю.

² І ось стався великий землетрус, бо ангел Господній, зійшовши з неба, підійшов, відкотив камінь від гробниці та сів на нього.

³ Його вигляд був, як блискавка, а одяг був білий,
як сніг.

⁴ Від страху охорона затремтіла перед ним і стала,
як мертва.

⁵ Ангел сказав жінкам: «Не бійтеся! Я знаю, що ви
шукаєте Ісуса, Який був розіп'ятий.

⁶ Немає Його тут: Він воскрес, як і казав.
Підійдіть
та подивіться на місце, де Він лежав.

⁷ Ідіть скоріше та скажіть Його учням, що Він воскрес із мертвих. Він іде перед вами в Галілею, там Його побачите. Ось я сказав вам».

⁸ Тоді жінки швидко відійшли від гробниці й зі страхом та великою радістю побігли й розповіли про все Його учням.

⁹ І ось Ісус зустрів їх та сказав: **«Радійте!»** Вони
ж

наблизились, обійняли Його ноги та вклонилися Йому.

¹⁰ Тоді Ісус сказав їм: **«Не бійтеся! Ідіть та сповістіть Моїх братів, щоб ішли до Галілеї, там Мене побачать».**

Підкуп охоронців

¹¹ Коли вони ще йшли, деякі охоронці прийшли до міста й сповістили первосвященників про все, що сталося.

¹² Тоді вони зібралися разом зі старійшинами й вирішили дати воїнам багато грошей,

28:13

28:20

¹³ сказавши їм: «Кажіть, що Його учні прийшли вночі та вкрали Його, поки ви спали».

¹⁴ А якщо про це почує намісник, ми його переконаємо та позбавимо вас від неприємностей.

¹⁵ Вони взяли гроші та вчинили, як були навчені.

І ця чутка поширилась серед юдеїв до сьогоднішнього дня.

Велике доручення

¹⁶ А одинадцять учнів пішли до Галілеї, на гору, куди Ісус звелів їм прийти.

¹⁷ Там вони побачили Ісуса й вклонилися Йому, однак дехто з них засумнівався.

¹⁸ Ісус підійшов до них та промовив: «Мені дана вся влада на небі й на землі.

¹⁹ Тож ідіть і зробіть учнями всі народи, охрещуючи їх в ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа.

²⁰ Навчіть їх виконувати все, що Я заповів вам. І ось Я з вами в усі дні аж до кінця світу».

4389ca2

Євангеліє від Марка

Проповідь Івана Хрестителя

¹ Початок Доброї Звістки Ісуса Христа, Сина Божого.

² Як написано в пророка Ісаї:

«Ось Я посилаю Мого посланця перед обличчям
Твоїм, який приготує дорогу перед
Тобою.*

³ Голос кличе в пустелі: „Приготуйте дорогу
Господеві, вирівняйте шляхи для Нього!“†

⁴ У пустелі з’явився Іван, який хрестив людей та
проповідував хрещення покаяння для прощення
гріхів.

⁵ І приходили до нього *люди* з усієї Юдейської землі
та всі мешканці Єрусалима й були охрещені Іваном
у річці Йордані, визнаючи свої гріхи.

⁶ Іван носив одяг із верблюжої шерсті й шкіряний
пояс довкола стегон. Він їв сарану та дикий мед.

⁷ Він проповідував та казав: «Після мене йде
Сильніший за мене, Якому я не достойний навіть,
схилившись, розв’язати ремінці Його сандалій. ⁸ Я
хрещу вас водою, а Він буде хрестити вас Духом
Святим».

Хрещення Ісуса

⁹ У ті дні прийшов Ісус із Назарета, що в Галілеї, та

був хрещений Іваном у Йордані.

* 1:2 Див. Мал. 3:1. † 1:3 Див. Іс. 40:3.

1:10

Марка 1:21

¹⁰ Коли Ісус виходив із води, то відразу побачив розкриті небеса та Духа, Який сховався на Нього, як голуб.

¹¹ І голос із неба пролунав: «Ти Син Мій улюблений, Тебе Я вподобав!»

Диявол спокушає Ісуса

¹² І зразу ж Дух повів Ісуса в пустелю.

¹³ Він пробув сорок днів† у пустелі, і сатана спокушав Його. Там Він перебував серед диких звірів, і ангели служили Йому. *Початок служіння в Галілеї*

¹⁴ Після ув'язнення Івана Ісус прийшов до Галілеї, проповідуючи Добру Звістку Бога.

¹⁵ Він казав: «Настав час, і наблизилося Царство Боже. Покайтеся та увіруйте в Добру Звістку!»

Покликання перших учнів

¹⁶ Коли Ісус проходив біля Галілейського моря, то побачив Симона та Андрія, брата Симонового, які закидали сіті в море, оскільки були рибалками.

¹⁷ Ісус сказав їм: «Ідіть за Мною, і Я зроблю вас

ловцями людей».

¹⁸ Вони відразу залишили сіті та пішли за Ним.

¹⁹ Потім пішов трохи далі й побачив Якова, сина Зеведеєва, та Івана, його брата. Вони були в човні та лагодили сіті.

²⁰ Він зараз же покликав їх. Вони залишили свого батька Зеведея з наймитами в човні та пішли за Ісусом.

Ісус виганяє нечистого духа

²¹ Коли прийшли до Капернаума, то відразу в Суботу пішли до синагоги, де Він почав навчати.

‡ **1:13** Див. Вих. 24:18.

1:22

Марка 1:34

²² Люди дивувалися Його вченню, бо Він навчав їх як Той, Хто має владу, а не як книжники.

²³ Саме тоді в синагозі був чоловік, одержимий нечистим духом. Він закричав

²⁴ кажучи:

—Що Тобі до нас, Ісусе з Назарета? Ти прийшов знищити нас? Я знаю, Хто Ти – Святий Божий!

²⁵ Але Ісус наказав йому:

—Замовкни та вийди з нього!

²⁶ Тоді нечистий дух почав трясти чоловіка в конвульсіях і, голосно закричавши, вийшов із нього.

²⁷ Усі здивувалися, так що запитували одне одного: «Що це таке? Нове вчення, яке має владу! Він наказує нечистим духам, і вони слухаються Його!»

²⁸ Звістка про Ісуса негайно розійшлася всюди, по
всій Галілейській околиці.

Ісус зцілює багатьох хворих

²⁹ Коли вийшли з синагоги, вони з Яковом та Іваном відразу прийшли в дім Симона та Андрія.

³⁰ Теща Симона лежала в гарячці, тож зараз же сказали Ісусові про неї.

³¹ Він підійшов, узяв її за руку та підняв, і гарячка
залишила жінку, так що вона почала
прислуговувати їм.

³² Коли ж настав вечір, після заходу сонця,
привели до Нього багатьох хворих та біснுவатих.

³³ Усе місто зібралося перед дверима.

³⁴ Він зцілив багатьох хворих на різні недуги та з

багатьох вигнав демонів. Не дозволяв демонам говорити, бо вони знали, Хто Він. *Ісус проповідує в Галілеї*

1:35

Марка 2:1

- ³⁵ Рано-вранці *Ісус* встав ще до світанку, вийшов та пішов у пустинне місце й там молився. ³⁶ Симон і ті, що були з ним, пішли шукати Його ³⁷ й, знайшовши, сказали Йому: —Усі шукають Тебе!
- ³⁸ Він відповів їм: —Ходімо до інших міст, у сусідні села, щоб Я і там проповідував, адже для цього Я прийшов.
- ³⁹ Він пішов та проповідував у їхніх синагогах по всій Галілеї, виганяючи демонів.
- Зцілення прокаженого*
- ⁴⁰ Одного разу до Нього прийшов прокажений, упав на коліна й благав: —Якщо хочеш, можеш мене очистити.
- ⁴¹ *Ісус*, змилосердившись, простягнув руку, доторкнувся до нього й промовив: —Хочу, будь чистим!
- ⁴² Тієї ж миті проказа залишила його, і він був очищений.
- ⁴³ *Ісус* негайно відіслав його та попередив
- ⁴⁴ кажучи:

—Дивись, нікому не кажи нічого, але йди, покажи себе священникові та принеси жертву за своє очищення, як наказав Мойсей, їм на свідчення.

⁴⁵ Але той пішов і почав всюди проповідувати та поширювати цю звістку, так що Ісус більше не міг відкрито увійти в місто, а перебував у пустинних місцях, і *люди* приходили до Нього звідусіль.

2

Ісус зцілює паралізованого

¹ Коли через декілька днів Ісус знов прийшов до Капернаума, розійшлася чутка, що Він удома.

2:2

Марка 2:15

² Тоді зібралося так багато людей, що не було вже місця навіть біля дверей. Коли Ісус проповідував їм Слово,

³ прийшли до Нього *якісь люди* із паралізованим, якого несли четверо.

⁴ Побачивши, що не можуть пройти через натовп, вони зійшли на покрівлю й, розібравши її там, де був Ісус, спустили ліжко, на якому лежав паралізований.

5 Побачивши їхню віру, Ісус сказав паралізованому: «Сину, прощаються тобі гріхи!»

6 Деякі книжники, які там сиділи, міркували у своїх серцях:

7 «Чому Він так говорить? Він богохульствує! Хто може прощати гріхи, окрім одного Бога?»

8 Але Ісус, відразу дізнавшись Своїм Духом, про що вони в собі міркують, запитав їх: «Чому ви так роздумуєте у ваших серцях?

9 Що легше сказати паралізованому: „Прощаються твої гріхи!“ чи „Встань, візьми своє ліжко й ходи!“?

10 Але щоб ви знали: Син Людський має владу на землі прощати гріхи». І сказав паралізованому:

11 «Кажу тобі: встань, візьми своє ліжко та йди додому!»

12 Той відразу ж встав, узяв своє ліжко та на очах у всіх вийшов. Усі були здивовані та прославляли Бога, кажучи: «Ніколи ми такого ще не бачили!»

Покликання Левія

13 Ісус знову пішов до моря. Увесь натовп приходив до Нього, і Він навчав їх.

¹⁴ Проходячи далі, Він побачив Левія, сина Алфеєвого, який сидів при збиранні мита, і сказав йому: «Іди за Мною!» Той, вставши, пішов за Ісусом.

¹⁵ І сталося, коли Ісус сидів за столом у домі Левія, то багато митників та грішників їли разом з Ісусом
2:16 Марка 2:24

та Його учнями, адже їх було чимало, і вони слідували за Ним.

¹⁶ Книжники та фарисеї, побачивши, що Він їсть разом із митниками й грішниками, сказали Його учням:
—Чому Він їсть разом із митниками й грішниками?

¹⁷ Але Ісус, почувши це, відповів їм:
—Не здорові потребують лікаря, а хворі. Я прийшов покликати до покаяння не праведних, а грішників.

Питання про піст

¹⁸ У той час, коли учні Івана та фарисеїв постилися, вони підійшли до Ісуса й запитали Його: —Чому Іванові учні та учні фарисеїв постять, а Твої учні не постять?

¹⁹ Ісус відповів:

—Чи можете друзів нареченого змусити постити, доки наречений з ними? Доки наречений з ними, не можуть постити.

²⁰ Але настануть дні, коли наречений забереться від них, і тоді, того дня, поститимуть.

²¹ Ніхто не пришиває латки з нової тканини до старої одежі, адже латка з нової тканини збіжиться та відірве зі старої *одежі*, і діра стає ще більшою.

²² Ніхто не вливає молодого вина в старі бурдюки, бо молоде вино розірве бурдюки – і вино та бурдюки пропадуть. Але молоде вино *вливають* у нові бурдюки.

Ісус – Господь Суботи

²³ Довелося Ісусові в Суботу проходити через засіяні поля. Його учні почали дорогою зривати колосся.

²⁴ Фарисеї сказали Йому:

2:25

Марка 3:6

—Дивись! Чому вони в Суботу роблять те, чого не дозволено?

²⁵ Він сказав їм:

—Ви ніколи не читали, що зробив Давид, *коли був у нужді й зголоднів він, а також і ті, що були з ним?

²⁶ Як увійшов у Дім Божий у часи

первосвященника Авіатара та з'їв хліби покладання, котрі не дозволено їсти нікому, окрім священників,† і як дав і тим, хто був із ним?

²⁷ Потім сказав їм:

—Субота створена для людини, а не людина для Суботи.

²⁸ Адже Син Людський – Господь і Суботи.

3

Ісус зцілює в Суботу

¹ Ісус знову зайшов у синагогу. Там був чоловік із всохлою рукою.

² Фарисеї уважно стежили за Ісусом, чи зцілить його в Суботу, щоб звинуватити Його.

³ Ісус сказав чоловікові, що мав всохлу руку:
«Стань посередині!»

⁴ Потім сказав їм: «У Суботу дозволено робити добро чи зло? Спасати життя чи вбивати?» Але вони мовчали.

⁵ Подивившись на них з обуренням та скорботою через впертість їхніх сердець, Він сказав чоловікові: «Простягни руку!» Той простягнув, і його рука була зцілена.

⁶ Фарисеї ж вийшли та радились з іродіанами проти Нього, як Його вбити.

* 2:25 Див. 1 Сам. 21:1-6. † 2:26 Див. Вих. 20:8-10; Повт. 5:12-14.

3:7

Марка 3:18

Натовпи йдуть за Ісусом

⁷ Ісус же разом зі Своїми учнями відійшов до моря.

За Ним ішов великий натовп із Галілеї та Юдеї,

⁸ Єрусалима, Ідумеї, з-за Йордану, з Тира та Сидона. Багато людей, почувши, що Він робить, прийшли до Нього.

⁹ Ісус звелів Своїм учням приготувати для Нього невеликий човен, щоб натовп не тиснув на Нього.

¹⁰ Адже Він зцілював багатьох, і всі, що мали недуги,

тиснулися, аби доторкнутися до Нього.

¹¹ Нечисті духи, коли бачили Його, падали долілиць перед Ним та кричали: «Ти – Син Божий!»

¹² Однак Він суворо наказував їм, щоб не виявляли Його.

Обрання дванадцятьох учнів

¹³ Ісус зійшов на гору та покликав до Себе, кого схотів Він, і вони прийшли до Нього.

¹⁴ І обрав дванадцятьох, яких назвав апостолами,

щоб були з Ним, щоб посилати їх проповідувати ¹⁵
і щоб вони мали владу виганяти демонів.

¹⁶ Він обрав дванадцятьох: Симона, якому дав
ім'я Петро,

¹⁷ Якова, сина Зеведеєвого, і його брата Івана,
яких назвав Воанергес, що означає «сини грому»,

¹⁸ Андрія, Филипа,
Варфоломія,
Матвія,
Фому,
Якова, сина Алфеевого,
Тадея,
Симона Кананита

3:19

Марка 3:32

¹⁹ і Юду Іскаріота, який зрадив Ісуса. *Ісус та*
Вельзевул

²⁰ Потім, коли прийшов додому, знову зібрався
великий натовп, так що Ісус та Його учні не могли
навіть поїсти.

²¹ Рідні Ісуса, почувши про це, прийшли, щоб
забрати Його, бо казали: «Він втратив розум».

22 Книжники, які прийшли з Єрусалима, казали:
«Він одержимий Вельзевулом! Він виганяє демонів
силою володаря демонів».

23 Тоді Ісус, покликавши їх до Себе, сказав їм
притчами: «Як може сатана виганяти сатану?

24 Якщо якесь царство розділене в собі, таке
царство не зможе встояти.

25 І якщо якийсь дім розділений в собі, такий дім
не зможе встояти.

26 Якщо сатана повстав проти самого себе й
розділився, то не зможе встояти. Але йому прийшов
кінець.

27 Ніхто не може увійти в дім сильного та
пограбувати його майно, якщо спочатку не зв'яже
сильного. Лише тоді пограбує його дім.

28 Істинно кажу вам: людям простяться всі гріхи
та всі богохульства,

29 але той, хто богохульствує проти Святого
Духа,
не має прощення довіку, а має вічну провину».

30 Він сказав це, бо вони говорили: «Він
одержимий
нечистим духом».

Мати та брати Ісуса

31 Прийшли Його мати та брати і, стоячи надворі,

послали до Нього, щоб покликати Його.

³² Люди, що сиділи навколо Нього, сказали

Йому:

3:33

Марка 4:9

—Ось Твоя мати, Твої брати та сестри стоять надворі та кличуть Тебе.

³³ Він відповів:

—Хто Моя мати і Мої брати?

³⁴ І, подивившись на тих, хто сидів навколо, сказав:

—Ось Моя мати та Мої брати.

³⁵ Бо той, хто виконує волю Божу, є Мені братом, сестрою і матір'ю.

4

Притча про сіяча

¹ Ісус знов почав навчати на березі моря. І зібрався

біля Нього великий натовп, так що Він зайшов у човен та сів у ньому на морі, а всі люди були біля моря, на березі.

² Він багато навчав їх притчами й казав до них у Своєму навчанні:

³ «Слухайте! Ось сіяч вийшов сіяти.

⁴ Коли він сів, деякі зерна впали біля дороги;

прилетіли птахи та повидзьобували їх.

⁵ Інші впали на кам'янистий ґрунт, де не було багато землі, і відразу проросли, бо земля була неглибока.

⁶ Коли зійшло сонце, то опалило паростки, вони зів'яли й, не маючи коріння, всохли.

⁷ Ще інші впали поміж терни. Терни вирости та задушили їх, і не дали врожаю.

⁸ А інші впали в добру землю та дали врожай, який зійшов, виріс та вродив у тридцять, у шістдесят та в сто разів *більше*».

⁹ І сказав: «Хто має вуха, щоб слухати, слухайте!»

4:10

Марка 4:21

¹⁰ Коли Ісус залишився на самоті, ті, що були разом із Ним та дванадцятьма, запитали Його про притчі.

¹¹ Він відповів: «Вам дана таємниця Царства Божого, а для тих, хто ззовні, усе в притчах,

¹² щоб
„дивлячись очима, не бачили і,
слухаючи вухами, не розуміли,
щоб не повернулися і щоб не були прощені!“»

¹³ Потім сказав: «Невже ви не зрозуміли цієї

притчі? Як тоді ви зрозумієте всі притчі?

¹⁴ Сіяч сіє Слово.

¹⁵ Те, що посіяне біля дороги, – це ті, що чують Слово; але коли чують, відразу приходить сатана й забирає Слово, посіяне в них.

¹⁶ Посіяне на кам'янисту землю означає тих, що, почувши Слово, відразу з радістю приймають його.

¹⁷ Але не мають коріння в собі, є тимчасовими. Коли настають труднощі або гоніння за Слово, вони відразу відпадають.

¹⁸ Посіяне серед тернів означає тих, що чують Слово,

¹⁹ але турботи цього віку, омана багатства та інших бажань придушують Слово, і воно залишається безплідним.

²⁰ А посіяне в добру землю означає тих, що чують Слово, приймають його та приносять врожай: один у тридцять, інший у шістдесят, інший у сто разів більший».

Приклад світильника

²¹ Ісус сказав їм: «Хіба хтось приносить світильник, щоб поставити його під посудину або під

* 4:12 Див. Іс. 6:9, 10.

ліжко? Ні, його приносять, щоб поставити на поставець.

²² Бо немає нічого прихованого, що не було б відкритим, і нічого таємного, що не виявилось б.

²³ Якщо хтось має вуха, нехай слухає!»

²⁴ І сказав їм: «Будьте уважні, що ви чуєте. Адже якою мірою міряєте ви, такою і вам вимірюють і додадуть вам.

²⁵ Бо тому, хто має, додасться, і матиме надмірно,
а від того, хто не має, і те, що має, забереться».

Притча про насіння, яке зростає

²⁶ Він сказав: «Царство Боже схоже на чоловіка, який засіяв поле.

²⁷ І чи спить чоловік, чи прокидається, вночі чи вдень, насіння сходить та росте, а як це – він сам не знає.

²⁸ Земля сама приносить плід: спочатку стебло, потім колос, а потім повний колос зерна.

²⁹ Коли ж врожай дозріває, він одразу надсилає *женців* із серпами, бо настали жнива».

Притча про гірчичне зерно

³⁰ І сказав Він: «До чого подібне Царство Боже? Якою притчею його пояснити?

³¹ Воно подібне до гірчичного зерна. Коли його сіють у землю, воно є найменшим серед усього насіння на землі,

³² але коли виростає, стає більшим за всі рослини й пускає великі гілки, так що птахи небесні можуть гніздитися в його тіні». *Призначення притч*

³³ Багатьма такими притчами Він говорив їм Слово, стільки, скільки вони могли зрозуміти.

³⁴ Не говорив їм без притчі, але коли був наодинці зі Своїми учнями, пояснював їм усе.

4:35

Марка 5:4

Ісус заспокоює бурю

³⁵ Коли настав вечір, Ісус сказав їм: «Переплиньмо на другий бік».

³⁶ Відпустивши людей, вони сіли в човен, де вже був Ісус. Інші човни попливли за ними.

³⁷ І здійнялася велика буря, і хвилі почали заливати човен, так що він вже наповнювався водою.

³⁸ Ісус був на кормі та спав на подушці. Учні розбудили Його, кажучи: —Учителю, невже Тобі байдуже, що ми гинемо?

³⁹ Уставши, Він наказав вітрові та сказав морю:

—Тихо! Заспокойся!

Вітер стих, і настала велика тиша.

⁴⁰ Він сказав їм:

—Чому ви злякалися? Чому ви все ще не маєте віри?

⁴¹ Перелякані, вони казали один одному:

—Хто ж Він такий, що навіть вітер та море підкоряються Йому?

5

Ісус звільняє одержимого

¹ Вони перепливли на другий берег

Генезаретського моря, у землю Герасинську.

² Коли Ісус вийшов із човна, відразу назустріч Йому *вийшов* із гробниць чоловік, одержимий нечистим духом.

³ Він мешкав у гробницях, і ніхто не міг його зв'язати навіть ланцюгами.

⁴ Його часто зв'язували кайданами та ланцюгами, але він розривав ланцюги та розбивав кайдани, і ніхто не міг його стримати.

5:5

5:17

⁵ Завжди, вдень та вночі, він перебував у

гробницях та в горах, кричав та бився об каміння.

⁶ Побачивши Ісуса здалека, він прибіг,
поклонився

Йому

⁷ й голосно промовив:

—Що тобі до мене, Ісусе, Сину Бога Всевишнього?
Заклинаю Тебе Богом, не муч мене.

⁸ Бо Ісус казав: «Нечистий духу, вийди з цього
чоловіка!» ⁹ Ісус

запитав його:

—Як тебе звати?

Той відповів:

—Моє ім'я Легіон*, бо нас багато.

¹⁰ І дуже просив Ісуса, щоб Він не вислав їх із
тієї
міщевості.

¹¹ А було там велике стадо свиней, що паслося
на горі.

¹² Демони просили Ісуса:

—Надішли нас у свиней, щоб ми увійшли в них.

¹³ Ісус дозволив їм. Нечисті духи, вийшовши з
чоловіка, увійшли у свиней. Тоді все стадо, десь
дві тисячі голів, кинулося з кручі в море та
втопилося.

¹⁴ Свинопаси побігли та сповістили про це в
місті

та в селах. Тоді *люди* вийшли подивитися, що сталося.

¹⁵ Коли підійшли до Ісуса, то побачили, що одержимий, в якому був легіон демонів, сидить одягнений та при здоровому глузді, і вони злякалися.

¹⁶ Ті, хто бачив, розповідали, що сталося з біснுவатим і про свиней.

¹⁷ Тоді вони почали просити Ісуса, щоб Він залишив їхні околиці.

* **5:9** Легіон – частина римського війська, яка налічувала 6 000 воїнів.

¹⁸ Коли Ісус сідав у човен, той, хто був
біснуватим,
просив Його, щоб Він узяв його з Собою.

¹⁹ Але Ісус не дозволив йому, сказавши: «Іди до
себе додому, до своїх, та розкажи, як багато зробив
для тебе Господь, як Він змилювався над тобою».

²⁰ Той пішов і почав проповідувати в
Десятимісті,
як багато зробив для нього Ісус. І всі дивувалися
цьому.

*Зцілення жінки з кровотечею та воскресіння дочки
Яіра*

²¹ Коли Ісус на човні знов переплив на інший
берег, навколо Нього зібрався великий натовп. А
був Він біля моря.

²² І прийшов один із керівників синагоги, на ім'я
Яір, та, впавши Йому до ніг,

²³ благав Його, кажучи: «Моя донька помирає,
прийди та поклади на неї руки, щоб вона одужала
та жила».

²⁴ Ісус пішов разом із ним. Великий натовп
слідовав за Ним, люди з усіх боків тиснули на
Нього.

²⁵ І була там одна жінка, яка дванадцять років

страждала на кровотечу.

²⁶ Вона багато натерпілася від багатьох лікарів та витратила все, що мала, але не отримала ніякого полегшення, навпаки, їй ставало гірше.

²⁷ Вона почула про Ісуса і в натовпі, підійшовши ззаду, доторкнулася до Його одежі.

²⁸ Бо вона говорила: «Якщо хоч доторкнуся до Його одежі, то одужаю!»

²⁹ І зараз же зупинилася її кровотеча, і вона відчула в тілі, що зцілилася від своєї недуги.

³⁰ А Ісус відразу відчув у Собі, що з Нього вийшла

сила. Повернувшись до натовпу, запитав:

—Хто доторкнувся до Мого одягу?

5:31

5:43

³¹ Учні сказали Йому:

—Ти ж бачиш, що натовп тисне на Тебе з усіх боків, а Ти запитуєш: «Хто доторкнувся до Мене?»

³² Але Ісус озирався, щоб побачити, хто це зробив.

³³ Тоді жінка зі страхом та тремтінням, знаючи, що сталося, підійшла та, впавши перед Ним, сказала всю правду.

³⁴ Ісус же сказав їй: «Донько, віра твоя врятувала тебе. Іди з миром і будь зцілена від твоєї хвороби».

³⁵ Коли Він ще говорив, прийшли з дому керівника синагоги та сказали:

—Твоя донька померла. Навіщо турбуєш Учителя?

³⁶ Але Ісус, не зважаючи на сказані слова, сказав керівникові синагоги:

—Не бійся, тільки віруй.

³⁷ І не дозволив нікому йти з Ним, окрім Петра, Якова та Івана, брата Якового.

³⁸ Коли прийшли в дім керівника синагоги, то Ісус побачив метушню і тих, що дуже плакали й голосили.

³⁹ Він увійшов та сказав їм: «Чому ви тривожитесь та плачете, дитина не померла, а спить».

⁴⁰ Але вони почали глузувати з Нього. Ісус же, наказавши всім вийти, узяв батька й матір дитини, а також тих, хто був із Ним, та увійшов туди, де лежала дитина.

⁴¹ Узяв дівчинку за руку й промовив до неї: «*Таліта кум!*» (що в перекладі означає: «Дівчинко, кажу тобі, встань!»).

⁴² Дівчинка негайно піднялася й почала ходити. Їй

було дванадцять років. Усі відразу жажнулися від великого дива.

⁴³ Ісус суворо наказав їм, щоб про це ніхто не дізнався, і велів дати дівчинці їсти.

6:1

6:12

6

Ісуса не приймають у Назареті

¹ Ісус вийшов звідти та прийшов на Свою батьківщину, а Його учні йшли за Ним.

² Коли настала Субота, Він почав навчати людей у синагозі. Багато з тих, хто слухав Його, казали: «Звідки в Нього це? Що це за мудрість дана Йому? Як такі чудеса творяться Його руками?

³ Хіба Він не тесля, син Марії? Хіба Він не брат Якова, Йосії, Юди та Симона? Хіба Його сестри не серед нас?»

І вони спокушалися через Нього.

⁴ Ісус же сказав їм: «Не буває пророка без пошани, хіба тільки на своїй батьківщині, серед своїх родичів та у своєму домі».

⁵ І не зміг там зробити жодного чуда, тільки зцілив

кількох хворих, поклавши на них руки. ⁶

І дивувався через їхнє невір'я.

Ісус надсилає дванадцятьох апостолів проповідувати

Потім Ісус ходив по навколишніх селах і навчав.

⁷ Покликавши до Себе дванадцятьох, Ісус почав надсилати їх по двоє, даючи їм владу над нечистими духами.

⁸ Ісус наказав їм: «Не беріть у дорогу ні хліба, ні торбини, ні грошей у пояс, а тільки одну палицю. ⁹

Взуйте сандалії й не беріть двох сорочок».

¹⁰ Потім додав: «Коли увійдете в дім, там залишайтеся, поки не вийдете звідти.

¹¹ Коли ж десть вас не приймуть або не слухатимуть, то, виходячи звідти, обтрусіть пил зі своїх ніг на свідчення проти них!»

¹² Вони пішли та проповідували, щоб люди покаялись,

6:13

6:24

¹³ і виганяли багатьох демонів, а багатьох хворих помазували олією та цілювали.

Смерть Івана Хрестителя

¹⁴ Цар Ірод почув про Ісуса, оскільки Його ім'я

ставало все більш відомим. Дехто казав: «Іван Хреститель воскрес із мертвих, і тому ці чудеса діються через Нього».

¹⁵ Інші казали: «Це Ілля!» А ще інші: «Це пророк, як один зі *стародавніх* пророків».

¹⁶ Але Ірод, почувши це, казав: «Іван, якого я стратив, воскрес із мертвих».

¹⁷ Бо Ірод, надіславши схопити Івана, зв'язав його та посадив до в'язниці через Іродіаду, дружину Филипа, свого брата, з якою він одружився.

¹⁸ Іван казав Іродові: «Не годиться тобі одружуватися з дружиною твого брата!»

¹⁹ Іродіада була ворожою до Івана та бажала вбити його, але не могла.

²⁰ Адже Ірод боявся Івана і, знаючи, що він чоловік праведний та святий, захищав його. Слухаючи Івана, він дуже непокоївся, однак слухав його з насолодою.

²¹ Та настав сприятливий день, коли Ірод святкував свій день народження й влаштував бенкет для своїх вельмож, воєначальників та старійшин із Галілеї.

²² Дочка Іродіади увійшла до них та затанцювала, і

так сподобалась Іродові й тим, що сиділи разом із ним за столом, що цар сказав дівчині:

—Проси все, що бажаєш, і я дам тобі.

23 І поклявся їй:

—Усе, що тільки попросиш, дам тобі, навіть і пів царства.

24 Вона вийшла та запитала в матері:

—Що мені просити?

6:25

6:35

Її мати відповіла:

—Голову Івана Хрестителя.

25 Тоді вона відразу увійшла до царя та просила:

—Хочу, щоб ти негайно дав мені на блюді голову

Івана Хрестителя.

26 Цар дуже засмутився, але через клятву й тих, що сиділи з ним за столом, не схотів відмовити їй.

27 Тож цар відразу надіслав охоронця, наказавши принести голову Івана. Той пішов до в'язниці та відрубав Іванові голову,

28 приніс її на блюді та віддав дівчині, а вона віддала її своїй матері.

29 Коли про це довідались учні Івана, то прийшли, забрали його тіло й поклали в гробницю.

Ісус годує п'ять тисяч

30 Апостоли повернулися до Ісуса й розповіли

Йому про все, що зробили і як багато навчили
людей.

³¹ Ісус сказав їм: «Ідіть тепер у пустинне місце та
відпочиньте трохи». Адже багато було тих, хто
приходив та відходив, і вони не мали часу навіть
поїсти³² Тож відпливли на човні в пустинне
місце, щоб бути на самоті.

³³ Але люди побачили їх та впізнали, тож побігли
пішки з усіх міст та дісталися до того місця раніше
за^{них}³⁴ Вийшовши на берег, Ісус побачив багато
людей і змилосердився над ними, тому що вони
були, як вівці, що не мають пастуха.* І почав їх
багато^{навчати}³⁵ Коли минуло чимало часу, Його
учні підійшли до Нього й сказали:
—Тут пустинне місце, і година вже пізня.

* **6:34** Див. Чис. 27:17; 1 Цар. 22:17; 2 Хр. 18:16; Зах. 10:2.

6:36

6:47

³⁶ Відпусти людей, щоби пішли в хутори та села,
які навколо, та купили собі їсти.

³⁷ Але Він сказав їм:
—Ви дайте їм їсти!

Вони запитали:

—Чи нам піти купити хліба на двісті динаріїв† і

дати їм їсти?

³⁸ *Ісус* сказав їм:

—Скільки хлібів у вас є? Ідіть та подивіться!

Дізнавшись, вони сказали:

—П'ять хлібів та дві рибини.

³⁹ Тоді наказав учням розсадити всіх на зеленій траві.

⁴⁰ І розсадили їх групами по сто та по п'ятдесят осіб.

⁴¹ *Ісус* узяв ті п'ять хлібів та дві рибини, подивився на небо, благословив їх і, розломивши хліби, дав Своім учням, щоб роздали людям. Так само роздали всім обидві рибини.

⁴² Усі їли та наситилися,

⁴³ і назбирали дванадцять повних кошиків із залишками від риби.

⁴⁴ Тих, хто їв, було п'ять тисяч чоловіків. *Ісус іде по воді*

⁴⁵ Відразу після цього *Ісус* звелів учням сісти в човен та переплисти на другий бік до Віфсаїди, а Він тим часом відпустить людей.

⁴⁶ Відпустивши народ, *Ісус* пішов на гору, щоб помолитися.

Марка

clxxvii

Марка

⁴⁷ Коли настав вечір, човен був посеред моря, а
Він
залишився сам на березі.

† 6:37 Динарій був звичайною платою за робочий день.

48 Побачивши, що учні ледве веслюють через супротивний вітер, близько четвертої сторожі ночі[†] Ісус, ідучи по воді, пішов до них і хотів їх проминути. §

49 Коли учні побачили, що Він іде по воді, подумали, що це привид, і закричали.

50 Адже всі, хто Його бачив, були налякані. Ісус відразу заговорив до них: «Будьте сміливі! Це Я!

Не бійтеся⁵¹ Тоді[!]» Він увійшов до них у човен, і вітер стих. Учні дуже в собі здивувалися,

⁵² адже не зрозуміли чуда з хлібами: їхнє серце було закам'яніле.

Зцілення хворих у Генезареті

⁵³ Перепливши *море*, вони прибули до Генезаретської землі й причалили.

⁵⁴ Коли вони вийшли з човна, *люди* відразу впізнали Ісуса.

⁵⁵ Вони оббігли всю ту околицю й почали на носилках приносити до Нього хворих.

⁵⁶ І куди б Він не заходив, – у села, міста або хутори, – скрізь на майдани виносили хворих і благали Його дозволити лише торкнутися до краю Його одягу; і всі, хто торкався, зцілялися.

7

Ісус говорить про внутрішню чистоту

¹ Прийшли до Нього фарисеї та деякі книжники з Єрусалима.

‡ **6:48** Тобто між третьою та шостою годинами. § **6:48** Або: *і хотів уже наблизитися до них*. Однак не виключено, що текст натякає на Старий Заповіт, коли Бог явив Свою славу перед Мойсеєм. Див. Вих. 33:19, 22.

7:2

7:11

² Вони побачили, що деякі Його учні їли немитими, тобто нечистими, руками.

³ Адже фарисеї, і взагалі юдеї, дотримуючись традиції старійшин, не їдять, доки не омиють старанно рук.

⁴ Вони не їдять принесеного з ринку, доки не омиються. Є ще багато іншого, чого вони дотримуються, як-от: миття чаш, глечиків, мідного посуду, а також і лежаків.

⁵ Тож фарисеї та книжники запитали Ісуса: —Чому Твої учні не живуть згідно зі звичаєм наших батьків, а їдять немитими руками?

⁶ Він відповів:

—Добре пророкував Ісая про вас, лицемірів, як написано:

«Цей народ шанує Мене *лише* устами,
а серце його далеко від Мене.

⁷ Даремно вони поклоняються Мені, навчаючи
людей людських заповідей».* ⁸ Залишивши
заповідь Бога, ви тримаєтесь людських звичаїв.
Мисте глечики та чаші й багато чого іншого
робите.

⁹ Потім сказав їм:

—Ви спритно відкидаєте заповідь Божу, щоб
зберегти ваш звичай.

¹⁰ Адже Мойсей сказав: «Шануй батька та
матір»,†а також: «Той, хто зневажає батька або матір,
нехай буде покараний смертю!»‡

¹¹ Ви ж говорите, що якщо людина скаже батькові
або матері: «Те, чим я міг би допомогти тобі, –
Корбан» (тобто дар *Богові*),

* 7:7 Див. Іс. 29:13. † 7:10 Див. Вих. 20:12; Повт. 5:16. ‡ 7:10 Див.
Вих. 21:17; Лев. 20:9.

7:12

7:23

¹² то ви вже дозволяєте йому нічого не робити
для
свого батька або матері.

¹³ Так ви скасовуєте Слово Боже через свій
звичай,

який ви ж і встановили. І багато подібного до цього ви робите.

Що робить людину нечистою

¹⁴ Покликавши народ, Ісус знову промовив до них: «Слухайте Мене всі та зрозумійте!

¹⁵ Не існує нічого, що би ззовні входило в людину та могло зробити її нечистою, але нечистою людину робить те, що виходить з неї.

¹⁶ Якщо хтось має вуха, щоб слухати, нехай слухає!» §

¹⁷ Коли Ісус залишив людей та увійшов у дім, Його учні запитали про цю притчу.

¹⁸ Він сказав їм: «Невже ви ще не розумієте? Не знаєте, що все, що входить ззовні, не може людину зробити нечистою?

¹⁹ Бо їжа не потрапляє до серця, а йде до шлунка й потім виходить геть. Так Він оголосив чистою всю їжу».

²⁰ Потім сказав: «Оскверняє людину те, що виходить з неї.

²¹ Адже з серця людини виходять погані думки, статева розпуста, крадіж, вбивства,

²² перелюб, жадібність, злоба, лукавство,

непристойність, заздрість, богохульство, гордість та дурість.

²³ Усе це зло виходить зсередини та оскверняє людину».

Віра жінки-язичниці

§ 7:16 Деякі ранні рукописи не містять цього вірша.

7:24

7:36

²⁴ Вирушивши звідти, Ісус попрямував до земель Тира й Сидона. І, увійшовши в дім, не хотів, щоб хтось дізнався, *що Він там*, але не зміг утаїтись.

²⁵ Одна жінка, яка мала доньку, одержиму нечистим духом, почувши про Ісуса, прийшла до Нього та впала на коліна перед Ним.

²⁶ Жінка була гречанкою, родом із Сирійської Фінікії. Вона благала Ісуса вигнати демона з її доньки.

²⁷ Але Він сказав:

—Нехай спочатку наситяться діти, адже не годиться брати хліб від дітей та кидати щенятам.

²⁸ Вона ж відповіла Йому:

—Так, Господи, але й щенята під столом їдять крихти після дітей.

²⁹ Він сказав їй:

—За ці слова йди, демон вийшов із твоєї доньки.

³⁰ Вона пішла додому й знайшла дитину, що лежала в ліжку, і демон вийшов із неї.

Ісус зцілює глухонімого

³¹ Ісус знов залишив околиці Тира й через Сидон вийшов до Галілейського моря на землі Десятимістя.

³² І привели до Нього глухого, який говорив із труднощами, і просили, щоб Він поклав на нього руки.

³³ Ісус узяв його вбік від натовпу та вклав пальці йому у вуха і, плюнувши, торкнувся його язика.

³⁴ Потім подивився на небо, зітхнув і сказав глухому: «*Еффата!*», що означає: «Відкрися!»

³⁵ І відразу відкрилися його вуха, язик розв'язався, і він почав говорити правильно.

³⁶ Ісус наказав не розповідати про це нікому. Та чим більше Він забороняв, тим більше вони розголошували.

7:37

8:11

³⁷ І дивувалися вкрай, кажучи: «Він усе робить дуже добре: навіть глухим дає слух і німим – мову».

8

Ісус годує чотири тисячі людей

¹ У ті дні, коли знову зібралося багато людей і не

мали, що їсти, Ісус покликав учнів та сказав їм:

² —Жаль Мені цих людей, тому що вже три дні залишаються зі Мною й не мають, що їсти.

³ І якщо Я відпущу їх голодними додому, вони ослабнуть у дорозі, бо деякі прийшли здалека.

⁴ Учні відповіли Йому:

—Звідки в цій пустелі хтось зможе взяти стільки хліба, щоб нагодувати цих *людей*?

⁵ Ісус запитав: —Скільки маєте хлібів?

Вони відповіли:

—Сім.

⁶ Ісус звелів людям сісти на землю. Потім узяв ті сім хлібів, подякував, розламав та дав Своїм учням, щоб вони роздали людям.

⁷ Ще мали й кілька малих рибин, Він благословив

їх і звелів роздати й рибу.

⁸ Усі їли та наситились. І зібрали сім повних кошиків залишків.

⁹ Тих, що їли, було приблизно чотири тисячі.

Потім відпустив їх.

¹⁰ Після цього Ісус відразу сів у човен разом зі своїми учнями та відплив до землі Далманутської.

Фарисеї вимагають знамення

¹¹ До Ісуса підійшли фарисеї та почали сперечатися з Ним. Вони, випробовуючи Його, вимагали знамення з неба.

8:12

8:22

¹² Ісус, глибоко зітхнувши у Своєму дусі, сказав: «Чому цей рід шукає знамення? Істинно кажу вам: цьому роду не дасться ніякого знамення».

¹³ І, залишивши їх, знову сів у човен та вирушив на другий бік моря.

Застереження від фарисейської закваски

¹⁴ Учні забули взяти хліб і, крім однієї хлібини, не

мали в човні більше нічого

¹⁵ А Ісус застерігав їх:

— Дивіться та стережіться закваски фарисейської та закваски Ірода.

¹⁶ Вони міркували між собою:

— Він говорить так, тому що ми не маємо хлібів.

¹⁷ Знаючи про це, Ісус сказав:

—Чому ви міркуєте між собою, що не взяли хліба?
Невже ви не збагнули й не розумієте? Невже ваше
серце все ще закам'яніле?

¹⁸ Маєте очі, але не бачите? Маєте вуха, але не
чуєте? Невже не пам'ятаєте?

¹⁹ Коли п'ять хлібів Я розділив для п'яти тисяч,
то
скільки повних кошиків залишків ви зібрали?

Вони відповіли:

—Дванадцять.

²⁰ — А сім хлібів для чотирьох тисяч? І скільки
повних кошиків із залишками ви зібрали?

Вони відповіли:

—Сім.

²¹ Тоді Ісус сказав їм:

—Усе ще не розумієте?

Зцілення сліпого

²² Коли прийшли до Віфсаїди, привели до Ісуса
сліпого й просили доторкнутись до нього.

8:23

8:33

²³ Він узяв сліпого за руку, вивів за межі села й,
послинивши йому очі, поклав на нього руки та
запитав:

—Бачиш щось?

²⁴ Подивившись, він сказав:

—Бачу людей, але вони мов дерева, що ходять.

²⁵ Тоді Ісус знов поклав руки на його очі. Чоловік подивився уважно, його зір повернувся, і він бачив усе чітко

²⁶ Ісус вислав його додому та сказав:

—Не заходь у село й не розповідай нікому.

Петро визнає Ісуса Христом

²⁷ Ісус зі Своїми учнями прийшов до сіл довкола Кесарії Филипової.

Дорогою Ісус запитав Своїх учнів:

—За кого вважають Мене люди?

²⁸ Вони відповіли:

—Одні – за Івана Хрестителя, інші – за Іллю, ще інші – за одного з пророків.

²⁹ Тоді Ісус спитав їх: —А ви за кого Мене вважаєте? Петро сказав Йому:

—Ти – Христос!

³⁰ Тоді Він наказав їм нікому не казати про Нього. *Ісус звіщає Свою смерть та воскресіння*

³¹ Потім почав навчати їх, що Синові Людському належить багато страждати, бути відкинутим старійшинами, первосвященниками та книжниками, бути вбитим, але через три дні Він воскресне.

³² Він говорив їм прямо про це. Тоді Петро,

відкликавши Ісуса вбік, почав докоряти Йому.

³³ Ісус же повернувся, подивився на Своїх учнів
та
докорив Петрові, кажучи:

—Відійди від Мене, сатано! Бо ти думаєш не про Боже, а про людське.

Ціна учнівства

³⁴ І, покликавши до Себе народ разом зі Своїми учнями, сказав їм: «Якщо хтось хоче йти за Мною, нехай зречеться самого себе, візьме свій хрест та слідує за Мною.

³⁵ Бо хто хоче спасти своє життя, той втратить його, а хто втратить його заради Мене та Доброї Звістки, той спасе його.

³⁶ Яка користь людині, якщо здобуде весь світ, а душу свою втратить?

³⁷ Або що дасть людина в обмін за свою душу?

³⁸ Бо якщо хтось посоромиться Мене та Моїх слів перед цим грішним та невірним поколінням, того й Син Людський посоромиться, коли прийде в славі Свого Отця разом зі святими ангелами».

¹ І сказав: «Істинно кажу **9** вам: деякі з присутніх тут не зазнають смерті, доки не побачать Царства Божого, що прийшло в силі».

Преображення Ісуса

² Через шість днів Ісус узяв із Собою Петра,
Якова

та Івана й вивів тільки їх на високу гору. Там Він
преобразився перед ними:

³ Його одяг став блискучим і таким білим, що
жоден відбілювач у світі не міг би так відбілити.

⁴ І з'явилися їм Мойсей та Ілля, які розмовляли
з Ісусом.

⁵ Петро сказав Ісусові: «*Равві**, добре нам тут
бути!

Зробімо три намети: один для Тебе, один для
Мойсея та один для Іллі».

* 9:5 Або: *Учителю*.

9:6

9:17

⁶ Бо не знав, що сказати, такі налякані були.

⁷ Тоді з'явилася хмара, яка накрила їх, і з хмари
промовив голос: «Це Син Мій улюблений, Його
слухайте!»

⁸ І раптом, подивившись навкруги, вони нікого
не
побачили, окрім Ісуса.

⁹ Коли вони сходили з гори, Ісус наказав їм, щоб
не

казали нікому про те, що бачили, доки Син Людський не воскресне з мертвих.

¹⁰ Вони зберегли це Слово для себе, тільки міркували між собою, що означає воскресіння з мертвих.

¹¹ Потім вони запитали Його:
—Чому книжники кажуть, що Ілля має прийти першим?

¹² Ісус відповів:
—Ілля дійсно має прийти першим, щоб відновити все. І, як написано про Сина Людського, Він має багато постраждати та бути приниженим.

¹³ Але кажу вам: Ілля прийшов, і вони вчинили з ним усе, що схотіли, як написано про нього. *Зцілення*

одержимого хлопця

¹⁴ Повернувшись до *інших* учнів, вони побачили навколо них великий натовп і книжників, які сперечалися з ними.

¹⁵ Як тільки ці люди побачили Ісуса, здивувалися й побігли привітати Його.

¹⁶ Він запитав їх:
—Чому ви сперечалися з ними?

¹⁷ Один чоловік із натовпу відповів:

—Учителю, я привів до Тебе мого сина, бо він одержимий духом німоти.

9:18

9:29

¹⁸ Коли дух його хапає, то кидає на землю, з рота йде піна, хлопчик скрегоче зубами й ціпеніє. Я просив Твоїх учнів вигнати духа, але вони не змогли.

¹⁹ Ісус у відповідь сказав:

—О роде невірний, доки буду з вами? Доки терпітиму вас? Приведіть хлопчика до Мене!

²⁰ І привели хлопчика до Ісуса. Коли дух побачив Ісуса, відразу кинув хлопчика в судоми. Той, упавши на землю, покотився й пустив піну з рота.

²¹ Ісус запитав його батька:

—Скільки часу з ним таке?

Він відповів:

—З дитинства.

²² Часто дух кидає його у вогонь або у воду, щоб вбити його. Якщо можеш щось зробити, допоможи нам. Змилуйся над нами.

²³ Ісус же сказав йому:

—Якщо можеш?! Усе можливе для того, хто вірує!

²⁴ Тоді батько хлопчика скрикнув:

—Вірую! Допоможи моєму невірству.

²⁵ Коли Ісус побачив, що люди збігаються, то

наказав нечистому духові, кажучи: «Духу німий та глухий, наказую тобі: вийди з нього й більше не заходь у нього!»

²⁶ Скрикнувши, дух сильно потряс хлопця в конвульсіях і вийшов із нього. Хлопець став як мертвий, так що багато хто говорив, що він помер.

²⁷ Але Ісус узяв його за руку, підняв його, і він устав.

²⁸ Пізніше, коли Ісус увійшов у дім, учні наодинці запитали Його:

—Чому ми не змогли вигнати демона?

²⁹ Ісус відповів:

9:30

9:40

—Цей рід можна вигнати лише молитвою та постом.

Ісус удруге звіщає Свою смерть та воскресіння

³⁰ Вийшовши звідти, вони пройшли через Галілею.

Ісус не хотів, щоб хтось дізнався про це,

³¹ бо Він навчав Своїх учнів та казав їм: «Син Людський буде виданий у руки людські. Його вб'ють, але через три дні Він воскресне».

³² Однак *учні* не зрозуміли цих слів, а спитати Його

боялися.

Хто найбільший у Царстві Небесному?

³³ Коли вони прийшли в Капернаум і були в домі,
Ісус запитав їх:

—Про що ви говорили в дорозі?

³⁴ Але вони мовчали, тому що в дорозі
сперечалися між собою, хто з них найбільший.

³⁵ Тоді Ісус присів, покликав до Себе
дванадцятьох
і сказав їм:

—Якщо хтось хоче бути першим, той хай буде
останнім серед усіх та слугою для всіх.

³⁶ Ісус узяв дитину, поставив посеред них і,
обійнявши її, сказав їм:

³⁷ —Хто приймає таку дитину в ім'я Моє, той не
Мене приймає, а Того, Хто надіслав Мене. *Хто не
проти нас, той за нас*

³⁸ Іван сказав Йому:

—Учителю, ми бачили когось, хто Твоїм ім'ям
виганяв демонів, та ми заборонили йому, бо він не
ходить із нами.

³⁹ Але Ісус сказав:

—Не зупиняйте його, бо немає такого, хто б робив
чудо в ім'я Моє й відразу злословив би Мене.

⁴⁰ Той, хто не проти нас, той за нас.

⁴¹ Адже хто подасть вам чашу води в ім'я Моє, бо ви Христові, – істинно кажу вам, – не втратить своєї винагороди. *Про спокуси*

⁴² Якщо хтось спокусить одного з цих малих, що вірують у Мене, то було б краще, якби йому повісили млинове жорно на шию й кинули в море.

⁴³ Якщо твоя рука спокушає тебе, відрубай її. Краще тобі увійти в життя покаліченим, ніж, маючи дві руки, іти до Геєни, у вогонь незгасимий, ⁴⁴ де черв'як їхній не вмирає і вогонь не гасне.† ⁴⁵ Якщо твоя нога спокушає тебе, відрубай її. Краще тобі увійти в життя покаліченим чи кульгавим, ніж, маючи дві ноги, бути вкинутим до

Геєни,

⁴⁶ де черв'як їхній не вмирає і вогонь не гасне.†

⁴⁷ Якщо твоє око спокушає тебе, вирви його. Краще тобі увійти до Царства Божого однооким, ніж, маючи два ока, бути вкинутим у Геєну,

⁴⁸ «де черв'як їхній не вмирає і вогонь не гасне».§

⁴⁹ Бо кожен буде вогнем посолений і кожна жертва буде посолена сіллю.

⁵⁰ Сіль – добра річ, але якщо сіль втратить солоність, як її знов зробити солоною? Майте сіль самі в собі та зберігайте мир між собою.

Вчення про розлучення

† **9:44** Деякі ранні рукописи не містять цього вірша. ‡ **9:46** Деякі ранні рукописи не містять цього вірша. § **9:48** Див. Іс. 66:24.

¹ Ісус піднявся звідти та пішов в околиці Юдеї та в

землі, що за Йорданом. До Нього знову сходилися натовпи, і Він, за звичаєм, знову навчав їх.

² Підійшли фарисеї та, випробовуючи Його, запитували:

—Чи дозволено чоловікові розлучатися зі своєю дружиною?

³ Ісус у відповідь запитав:

—Що наказав вам Мойсей?

⁴ Вони сказали:

—Мойсей дозволив написати їй листа про розлучення та відпустити.

⁵ Ісус же сказав їм:

—Через вашу жорстокість він написав вам цю заповідь.

⁶ Від початку творіння Бог «чоловіком та жінкою їх створив».*

⁷ «Тому залишить чоловік батька свого й матір свою і прилине до жінки своєї,

⁸ і будуть двоє одним тілом». Тому більше не буде двох, а одне тіло.†

⁹ Отже, те, що Бог з'єднав, людина хай не роз'єднує.

10 У домі учні знову запитали про це Ісуса.

11 Він сказав:

—Кожен, хто розлучається зі своєю дружиною та одружується з іншою, чинить перелюб проти неї.

12 І якщо дружина розлучається зі своїм чоловіком

та одружується з іншим, також чинить перелюб. *Ісус благословляє дітей*

13 Люди приносили до Нього дітей, щоб Він доторкнувся до них та *благословив*, але учні забороняли їм.

* 10:6 Див. Бут. 1:27. † 10:8 Див. Бут. 2:24.

10:14

10:24

14 Ісус же, побачивши це, розгнівався й сказав: «Пустіть дітей приходити до Мене й не забороняйте їм, бо таким, як вони, належить Царство Боже.

15 Істинно кажу вам: хто не прийме Царства Божого, як дитя, той не ввійде до нього!»

16 Він обійняв дітей і, поклавши на них руки, благословив.

Розмова Ісуса з багатим чоловіком

17 Коли Ісус відправився далі, підбіг до Нього один

чоловік, упав перед Ним на коліна й запитав:

—Учителю добрий, що мені робити, щоб успадкувати життя вічне?

¹⁸ Ісус відповів йому:

—Чому ти називаєш Мене добрим? Ніхто не є Добрий, окрім Самого Бога.

¹⁹ Ти знаєш заповіді: «Не вбивай», «Не чини перелюбу», «Не вкради», «Не обманюй», «Не кривдь», «Шануй твого батька та матір».[‡]

²⁰ Він відповів:

—Учителю, усе це я зберіг змалку.

²¹ Ісус подивився на нього з любов'ю та сказав йому:

—Одного тобі ще бракує: піди, продай усе, що маєш, та роздай бідним, і матимеш скарб на небесах; а тоді приходь та слідуй за Мною.

²² Почувши це Слово, чоловік відійшов засмучений, бо мав багато маєтків.

²³ Ісус подивився навкруги та сказав Своїм учням:

—Як важко багатим увійти в Царство Боже!

²⁴ Учні були вражені словами Ісуса. Ісус знову сказав їм:

[‡] **10:19** Див. Вих. 20:12-16; Повт. 5:16-20; 24:14.

—Діти, як важко тим, хто покладається на багатства, увійти в Царство Боже.

²⁵ Легше верблюдові пройти через вушко голки, ніж багатому увійти в Царство Боже.

²⁶ Тоді вони дуже здивувалися й казали між собою:

—Хто ж тоді може бути спасенний?

²⁷ Подивившись на них, Ісус сказав:

—Для людей це неможливо, але не для Бога, адже для Бога все можливо.

²⁸ Петро почав говорити:

—Ось²⁹ Ісусмивідповівзалишили:все та пішли за Тобою.

—Істинно кажу вам: немає нікого, хто б залишив дім, братів, сестер, батька, матір, дітей і поля заради Мене та заради Доброї Звістки

³⁰ і хто б не отримав у сто разів більше в цей час домів, братів, сестер, матерів, дітей і поля разом із гоніннями, а в майбутньому віці – вічне життя.

³¹ Багато перших будуть останніми, а останні – першими.

Ісус утретє звіщає Свою смерть та воскресіння

³² Вони йшли§ дорогою до Єрусалима. Ісус ішов попереду учнів, а вони, здивовані та сповнені страху, ішли за Ним. Він знов узяв дванадцятьох

окремо й почав говорити про те, що має з Ним статися.

³³ «Ось ми йдемо до Єрусалима, і там Син Людський буде виданий первосвященникам і книжникам. Вони засудять Його на смерть та віддадуть язичникам.

³⁴ Ті насміхатимуться з Нього, плюватимуть на Нього, бичуватимуть Його та вб'ють, але через три дні Він воскресне».

§ 10:32 Або: Вони були в дорозі, піднімаючись до Єрусалима. Також і в 10:33.

10:35

10:45

Прохання Якова та Івана

³⁵ Яків та Іван, сини Зеведеєві, підійшли до Нього й сказали:

—Учителю, бажаємо, щоб Ти зробив для нас те, що ми попросимо.

³⁶ Він запитав їх:

—Що бажаєте, щоб Я зробив для вас?

³⁷ Вони сказали Йому:

—Дозволь, щоб ми сиділи: один праворуч, а інший ліворуч від Тебе у славі Твоїй.

³⁸ Ісус сказав їм:

—Не знаєте, чого просите. Чи зможете ви пити

чашу, яку Я п'ю, або хреститися хрещенням, яким Я хрещуся? ³⁹ Вони відповіли:

—Зможемо!

Ісус сказав:

—Чашу, яку Я п'ю, ви будете пити, і хрещенням, яким Я хрещуся, ви будете хрещені.

⁴⁰ Але сидіти праворуч або ліворуч від Мене – не Мені це вирішувати: ці місця належать тим, кому приготовлені.

⁴¹ Решта десятеро учнів, почувши про це, розгнівалися на Якова та Івана.

⁴² Ісус же, покликавши їх, сказав: «Ви знаєте, що ті, кого вважають керівниками народів, володіють ними, а сильні світу панують над ними.

⁴³ Але серед вас не так: хто хоче стати великим між вами, той має стати вашим слугою.

⁴⁴ І хто хоче бути першим, нехай буде рабом для всіх.

⁴⁵ Адже Син Людський прийшов не для того, щоб Йому служили, але щоб служити й віддати Своє життя як викуп за багатьох». *Зцілення сліпого Вартимея*

⁴⁶ Вони прийшли до Єрихона, і, коли Ісус разом зі Своїми учнями та великим натовпом людей виходили з Єрихона, син Тимея, Вартимей, сліпий жебрак, сидів біля дороги.

⁴⁷ Почувши, що Ісус із Назарета проходить, він почав кричати:

—Сину Давидів, змилуйся наді мною!

⁴⁸ Багато людей почали докоряти йому, щоб він замовк, але він ще голосніше закричав:

—Сину Давидів, змилуйся наді мною! ⁴⁹ Ісус зупинився та сказав: «Покличте його!» Вони покликали сліпого, кажучи: «Не бійся!

Вставай⁵⁰ Той! скинув Він кличеверхнютебе» одержу.

, підскочив та прийшов до Ісуса.

⁵¹ Ісус у відповідь сказав:

—Що ти хочеш, щоб Я зробив для тебе? Сліпий Йому відповів: —*Равві**, щоб я знову бачив!

⁵² Ісус сказав йому:

—Иди, твоя віра спасла тебе!

Сліпий відразу ж прозрів та пішов дорогою за Ісусом.

11

В'їзд Ісуса в Єрусалим

¹ Коли наблизились до Єрусалима, до Вітфагії та Віфанії, до Оливної гори, Він надіслав двох Своїх учнів

² та сказав їм: «Ідіть у село, яке перед вами, і відразу, як зайдете, знайдете прив'язане ослия, на яке ще ніхто з людей не сідав; відв'яжіть його й приведіть.

* **10:51** Або: *Учителю.*

11:3

11:13

³ І якщо хтось питає вас: „Чому це робите?“, скажіть: „Господь потребує його й відразу відішле назад“».

⁴ Вони пішли й знайшли ослия, прив'язане на вулиці біля воріт, і розв'язали його.

⁵ Дехто з тих, що стояли там, сказали їм: «Що ви робите? Чому відв'язуєте ослия?»

⁶ Вони відповіли, як звелів їм Ісус; тоді відпустили їх.

⁷ І привели ослия до Ісуса, поклали на нього свій одяг, і Він сів на нього.

⁸ Багато хто стелив свій одяг по дорозі, інші ж стелили по дорозі гілки, які відрізали на полях.

⁹ Ті, що йшли попереду та позаду Нього,
викрикували:
«Осанна!»

«Благословенний Той, Хто йде в ім'я Господа!»*

¹⁰ «Благословенне Царство батька нашого
Давида, яке надходить!»

«Осанна на небесах!»

¹¹ Коли Він увійшов у Єрусалим, то пішов до
Храму
й оглянув усе. Та оскільки була вже пізня година,
вийшов разом із дванадцятьма та пішли до Віфанії.
Ісус прокладає смоковницю

¹² Наступного дня, коли виходили з Віфанії, Ісус
зголоднів.

¹³ І, побачивши здалека смоковницю, яка була
вкрита листям, Він підійшов подивитися, чи немає
на ній плодів. Але не знайшов нічого, окрім листя,
бо не був ще час для смокви.

* **11:9** Див. Пс. 117:26.

11:14

11:23

¹⁴ Тоді промовив до неї: «Нехай же повік ніхто
не
буде їсти твоїх плодів!» Його учні почули це.
Очищення Храму

¹⁵ Коли прийшли в Єрусалим, Ісус увійшов у Храм та вигнав усіх тих, хто продавав і купував у Храмі, перевернув столи тих, хто міняв гроші, та місця тих, хто продавав голубів.

¹⁶ Він не дозволяв нікому переносити через Храм будь-які речі.

¹⁷ Навчав і казав їм: «Хіба не написано: „Дім Мій буде називатися Домом Молитви для всіх народів“?†А ви зробили з нього „притулок розбійників!“»†

¹⁸ Первосвященники та книжники почули про цей й шукали нагоди вбити Ісуса, але боялися Його, бо весь народ був здивований Його вченням.

¹⁹ Коли наставав вечір, вони виходили з міста.

Сила віри

²⁰ Вранці, проходячи повз смоковницю, вони побачили, що вона всохла від самого коріння.

²¹ Згадавши, що сталося напередодні, Петро сказав Йому:

—РаввіŒ, ось смоковниця, яку Ти прокляв, всохла!

²² У відповідь Ісус сказав:

—Майте віру в Бога!

²³ Істинно кажу вам: якщо хтось скаже цій горі:
«Піднесися та кинься в море!» – і не буде
сумніватися у своєму серці, а буде вірити, що
станеться, як сказав, то так і буде.

† 11:17 Див. Іс. 56:7.

‡ 11:17 Див. Єр. 7:11.

§ 11:21 Або:

Учителю.

11:24

11:33

²⁴ Тому кажу вам: усе, про що молитесь і
просите,
вірте, що *ви вже* отримали, – і буде дано вам.

²⁵ І коли стоїте в молитві, то прощайте, коли
маєте
щось проти когось, щоб і Отець ваш Небесний
простив вам провини ваші.

²⁶ Але якщо не прощасте, і Отець ваш Небесний
не простить вам провин ваших.* *Питання про
владу Ісуса*

²⁷ Вони знову прийшли до Єрусалима. Коли Він
ходив у Храмі, до Нього підійшли
первосвященники, книжники та старійшини

²⁸ й запитали Його:
—Якою владою Ти це робиш? Або хто дав Тобі
таку
владу робити це?

29 Ісус сказав їм:

—Запитаю і Я вас про одне. Скажіть Мені, і Я скажу

вам, якою владою це роблю.

30 Іванове хрещення було з Неба чи від людей? Дайте Мені відповідь.

31 Вони ж стали міркувати між собою, кажучи: —Якщо скажемо: «З неба», Він запитас: «Чому ж ви не повірили йому?»

32 Якщо ж ми скажемо: «Від людей», – боїмося людей, бо всі вважали Івана пророком.

33 Вони відповіли Ісусові:

—Не знаємо.

Ісус сказав:

—Тоді і Я не скажу, якою владою це роблю.

12

Притча про виноградник та орендарів

* 11:26 Деякі ранні рукописи не містять цього вірша.

12:1

12:12

1 Ісус почав говорити їм у притчах:

—Один чоловік посадив виноградник, обвів його огорожею, вкопав давильню, збудував башту, здав його в оренду виноградарям та вирушив у подорож.

2 Коли настав час, він надіслав одного раба до

виноградарів, щоб отримати свою частину врожаю.

³ Однак виноградарі схопили, побили його й відіслали назад ні з чим.

⁴ Тоді *господар* надіслав до них іншого раба.
Але

вони й тому розбили голову та відіслали з ганьбою.

⁵ Він надіслав ще одного, але вони його вбили.
Також і багатьох інших: одних побили, а інших убили.

⁶ Нарешті надіслав до них свого єдиного улюбленого сина, кажучи: «Мого сина поважатимуть!»

⁷ Але ті виноградарі сказали один одному: «Це спадкоємець, ходімо та вб'ємо його, і спадщина буде нашою!»

⁸ Вони схопили його, вбили та вивели з виноградника.

⁹ Що ж зробить господар виноградника? Він прийде та вб'є виноградарів, а виноградник віддасть іншим виноградарям.

¹⁰ Хіба ви не читали в Писанні:
«Камінь, який відкинули будівничі, став
наріжним каменем.

¹¹ Господь зробив це, і воно є дивним у наших очах».*

¹² Вони зрозуміли, що Він про них сказав цю

Марка

схх

Марка

притчу, і шукали нагоди схопити *Ісуса*, але боялися народу. Тому залишили Його й відійшли.

* **12:11** Див. Пс. 117:22, 23.

Питання про податок

¹³ Потім вони надіслали до Нього деяких фарисеїв та іродіан, щоб впіймати Його на слові.

¹⁴ Ті прийшли та запитали Його:
—Учителю, ми знаємо, що Ти праведний, ні на кого не зважаєш, адже не дивишся на людське обличчя, а правдиво навчаєш Божого шляху. Чи годиться платити податок Кесареві, чи ні? Платити чи не платити?

¹⁵ Ісус, знаючи їхнє лицемірство, сказав їм:
—Чому ви випробовуєте Мене? Дайте Мені динарій, щоб побачити.

¹⁶ Вони принесли:
Він сказав:
—Чиє це зображення та напис?
—Кесаря!

¹⁷ Тоді Ісус сказав їм:
—Віддайте Кесареві Кесареве, а Богові – Боже!
І вони дивувалися з Нього.

Питання про воскресіння

¹⁸ Прийшли до Нього садукєї, які кажуть, що немає воскресіння з мертвих, і запитали Його:

- 19 —Учителю, Мойсей написав нам: «Якщо чийсь брат помре та залишить дружину, не залишивши жодної дитини, то нехай його брат візьме дружину *померлого* та підніме нащадка своєму братові».†
- 20 Було семеро братів. Перший одружився та помер, не залишивши дітей.
- 21 Другий одружився з вдовою, але він помер, не залишивши дітей, також і третій.
- 22 І *ніхто* із сімох не залишив дітей. Після всіх померла й жінка.

12:19 Повт. 25:5-6.

12:23

12:32

- 23 При воскресінні, коли воскреснуть, дружиною котрого з них вона буде? Адже всі семеро мали її за дружину.
- 24 Ісус сказав їм:
- Чи не тому ви помиляєтеся, що не знаєте ані Писання, ані сили Божої?
- 25 Бо коли воскресають з мертвих, не одружуються й не виходять заміж, а є як ангели на небі.
- 26 А щодо воскресіння з мертвих, хіба ви не читали

в книзі Мойсея про те, що сказав йому Бог при полум'ї вогню тернового куща: «Я – Бог Авраама, Бог Ісаака і Бог Якова»?‡

²⁷ Він є Богом не мертвих, а живих! Дуже помиляєтесь!

Найбільша заповідь

²⁸ Один із книжників, підійшовши, послухав, як вони говорили й, побачивши, що Ісус добре відповів садукеем, запитав Його:

—Яка заповідь перша з усіх?

²⁹ Ісус відповів:

—Перша є: «Слухай Ізраїлю, Господь Бог твій – це єдиний Господь.

³⁰ Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, усією своєю душею, усім своїм розумом і всією силою своєю».§

³¹ А друга: «Люби ближнього свого, як самого себе». *Немає заповіді важливішої від цих двох.

³² Книжник сказав Йому:

—Добре, Учителю! Ти правильно сказав: *Бог* єдиний, і немає іншого, крім Нього.

‡ 12:26 Див. Вих. 3:6.
Лев. 19:18.

§ 12:30 Див. Повт. 6:4-5.

* 12:31 Див.

33 І любити Його всім серцем, усім розумінням та

всією силою, і любити ближнього, як самого себе,
— це більше за всі цілопалення та жертви.

34 Побачивши, що він мудро відповів, Ісус сказав йому:

—Ти недалеко від Царства Божого!

І більше ніхто не наважувався запитувати Його.

Чи є Христос Сином Давидовим?

35 У відповідь Ісус, навчаючи в Храмі, сказав:
—Чому книжники кажуть, що Христос є сином
Давида?

36 Адже сам Давид через Духа Святого сказав:
«Господь сказав Господеві моєму:

„Сядь праворуч від Мене,
доки Я не покладу ворогів Твоїх,
як підніжок для Твоїх ніг“».†

37 Якщо сам Давид називає Його Господом, як
Він може бути його Сином?

Багато людей слухало Його із задоволенням.

Ісус говорить про книжників

38 У Своєму навчанні Він сказав: «Стережіться
книжників: їм подобається одягатись у довгі одежі,
вони люблять привітання на ринках,

39 перші місця в синагогах та почесні місця на

бенкетах.

⁴⁰ Вони з'їдають доми вдів, але прикриваються довгими молитвами. Вони отримують суворіше покарання».

Пожертва вдови

⁴¹ Ісус сів навпроти скрині для пожертв і дивився, як люди клали гроші в скриню. Чимало багатіїв клали багато.

- ⁴² Але підійшла одна бідна вдова, яка поклала дві лепти[†], що разом складають один кодрант.
- ⁴³ Ісус покликав Своїх учнів і сказав їм: «Істинно кажу вам: ця бідна вдова поклала в скриню більше, ніж поклали всі інші.
- ⁴⁴ Адже всі клали зі свого достатку, а вона зі своєї бідності поклала все, що мала на прожиток».

13

Ісус говорить про руйнування Храму

- ¹ Коли Ісус виходив із Храму, один з Його учнів сказав Йому:
- Учителю, поглянь, яке каміння і які будівлі!
- ² Ісус сказав йому:
- Ти бачиш ці величезні споруди? Не залишиться тут каменя на камені, який не був би зруйнований.
- ³ Потім, коли Ісус сидів на Оливній горі навпроти Храму, Петро, Яків, Іван та Андрій наодинці запитали Його:
- ⁴ —Скажи нам, коли все це станеться і яка ознака того, що все це скоро здійсниться?

5 Ісус почав їм говорити:

—Дивіться, щоб ніхто не ввів вас в оману!

6 Бо багато хто прийде в ім'я Моє й казатиме:

«Це Я!» І багатьох введуть в оману.

7 Коли почуєте про війни та чутки про війни, не лякайтеся: це має статися, але це ще не кінець.

8 Повстане народ проти народу й царство проти царства. У різних місцях будуть землетруси та голод. Але це – лише початок страждань*.

‡ 12:42 Лепта – це найдрібніша монета, дорівнює 1/128 динарія.

* 13:8 Буквально: *родових страждань*.

13:9

13:21

9 Будьте обережні! Адже видаватимуть вас до судів і в синагогах битимуть вас. Поведуть вас до правителів та царів заради Мене, на свідчення їм.

10 Але спочатку Добра Звістка має проповідуватись усім народам.

11 Коли поведуть вас видавати до суду, не турбуйтеся, як і що казати. Але говоріть те, що буде дано вам у той час. Адже не ви будете говорити, а Дух Святий.

¹² Брат видасть на смерть брата, а батько – дитину. Повстануть діти проти батьків та вбиватимуть їх.

¹ І всі будуть ненавидіти вас через ім'я Моє. Але хто витримає до кінця, той буде спасений.

¹⁴ Коли побачите гидоту спустошення[†], що сидить там, де їй не слід, – хто читає, нехай зрозуміє, – тоді ті, що в Юдеї, нехай тікають у гори.

¹⁵ Той, що буде на даху, хай не сходить і не входить, аби взяти щось зі свого дому;

¹⁶ той, що в полі, хай не вертається взяти свою одежу.

¹⁷ Горе вагітним і тим, що будуть годувати грудьми в ті дні.

¹⁸ Моліться, щоб це не сталося взимку.

¹⁹ Бо в ті дні буде таке страждання, якого не було від початку світу, що його створив Бог, дотепер і ніколи не буде.

²⁰ І якби Господь не скоротив *тих* днів, то жодна людина не була б врятована, але заради обраних, яких Він обрав, *Господь* скоротив *ті* дні.

²¹ Якщо тоді хтось скаже вам: «Ось тут Христос!», «Ось *Він* там!» – не вірте.

¹ :14 Дан. 9:27; 11:31; 12:11.

[†] Див.

²² Бо постануть лжехристи та лжепророки й
робитимуть знамення та чудеса, щоб ввести в оману,
якщо можливо, обраних.

²³ Ви ж стережіться. Я про все попередив вас!

Прихід Сина Людського

²⁴ Але в ті дні, після того страждання,
«сонце померкне, і місяць не
буде світити;

²⁵ зірки впадуть із неба, і сили небесні
захитаються».‡

²⁶ Тоді побачать Сина Людського, Який
приходить
на хмарах із великою силою та славою.

²⁷ Тоді Він надішле ангелів, і вони зберуть Його
обраних із чотирьох вітрів, від одного краю землі до
краю неба.

²⁸ Від смоковниці навчіться її притчі: коли гілка
стає вже м'якою й пускає листя, ви знаєте, що літо
близько.

²⁹ Так і ви, коли побачите, що це збувається,
знайте: *прихід* близько, *уже* біля дверей.

³⁰ Істинно кажу вам: не мине цей рід, поки все це

не³¹ станеться Небо та земля[†] проминуть, але слова Мої не проминуть.

*Ніхто*³² *Ане* прознає той дня день та години[†] про ту годину ніхто не знає: ні ангели небесні, ні Син, а тільки Отець.

³³ Стережіться, пильуйте, бо не знаєте, коли прийде той час.

³⁴ Подібно як чоловік, який, вирушивши в подорож, залишив свій дім і дав своїм рабам владу, кожному своє доручення, а сторожеві наказав пильнувати.

‡ 13:25 Див. Іс. 13:10; 34:4.

³⁵ Пильнуйте, бо не знаєте, коли господар дому прийде: увечері, опівночі, коли заспіває півень або вранці,

³⁶ щоб, прийшовши несподівано, не знайшов вас уві сні.

³⁷ Те, що Я кажу вам, усім кажу: пильнуйте!

14

Змова проти Ісуса

¹ Через два дні була Пасха та свято Опрісноків. Первосвященники та книжники шукали, як би підступом схопити та вбити Ісуса.

² Але говорили: «Не у свято, щоб не сталося якогось заворушення в народі».

Помазання Ісуса

³ Ісус був у Віфанії, у домі Симона прокаженого. Коли Він сидів за столом, прийшла одна жінка, яка принесла алебастровий глечик із дуже дорогим чистим нардовим миром. Вона розбила алебастровий глечик і вилила миро на голову Ісуса.

⁴ Однак деякі з обуренням *говорили* між собою: —Навіщо така трата мира?

⁵ Це миро можна було продати більше, ніж за

триста динаріїв, та роздати бідним. І докоряли їй.

⁶ Але Ісус сказав:

—Залишіть її, чому ви докоряєте їй? Вона зробила добре діло для Мене.

⁷ Бідних ви завжди маєте з собою*^і, коли схочете, можете їм допомогти, а Мене не завжди матимете.

⁸ Вона зробила, що змогла. Помазала миром Моє тіло, щоб приготувати до поховання.

* **14:7** Див. Повт. 15:11.

14:9

14:20

⁹ Істинно кажу вам: всюди, де буде проповідуватись ця Добра Звістка у всьому світі, будуть казати й те, що вона зробила, на згадку про неї.

Юда зраджує Ісуса

¹⁰ Юда Іскаріот, один із дванадцятьох, пішов до первосвященників, щоб видати їм Ісуса.

¹¹ Почувши про це, вони зраділи та обіцяли дати Йому грошей. І відтоді він шукав слушної нагоди, щоб Його видати. *Остання вечерея*

¹² У перший день свята Опрісноків, коли приносили пасхальну жертву, учні запитали Ісуса:

—Де Ти хочеш, щоб ми пішли та приготували Тобі спожити Пасху?

¹³ Він надіслав двох учнів і сказав їм:

—Ідіть у місто, вас зустріне чоловік, який нестиме глечик із водою. Ідіть за ним.

¹⁴ Куди він увійде, скажіть господареві дому:
«Учитель питає: „Де Моя кімната, у якій Я буду споживати Пасху з Моїми учнями?“»

¹⁵ І він покаже вам нагорі велику прибрану й готову кімнату – там і приготуйте для нас.

¹⁶ Учні пішли й, прийшовши в місто, знайшли все
саме так, як казав їм *Ісус*, та приготували там Пасху.

¹⁷ Коли настав вечір, Він прийшов разом із дванадцятьма.

¹⁸ А як вони сиділи за столом та їли, Ісус сказав:
—Істинно кажу вам: один із вас, хто їсть зі Мною, зрадить Мене.

¹⁹ Вони засмутилися й почали запитувати Його, один за одним:

—Це не я?

²⁰ Він сказав їм:

14:21

14:31

—Один із дванадцятьох, той, хто вмочає *хліб* разом

зі Мною в миску.

²¹ Син Людський, безумовно, іде, як про Нього написано, але горе тому чоловікові, через якого зраджено Сина Людського. Було б краще тому чоловікові не народжуватись.

²² Коли вони їли, Ісус узяв хліб, благословив його,
розламав та дав їм, кажучи: «Візьміть, це є тіло Моє».

²³ Потім узяв чашу, подякував і дав її учням, і пили з неї всі.

²⁴ Він сказав їм: «Це кров Моя, *кров* Нового Завіту,
яка проливається за багатьох.

²⁵ Істинно кажу вам: не питиму більше з цього виноградного плоду до дня, коли питиму нове вино в Царстві Божому».

²⁶ І, проспівавши пісні, вони пішли на Оливну гору. *Ісус говорить про зречення Петра*

²⁷ Тоді Ісус сказав учням:
— Усі ви відмовитесь *від Мене*, бо написано:
«Уражу пастиря –
і вівці розсіються».†

28 Але після Мого воскресіння Я піду до Галілеї,
і там ми зустрінемося.

29 Петро сказав Йому:

—Навіть якщо всі зречуться, я – ніколи.

30 Ісус сказав йому:

—Істинно кажу тобі: цієї ночі, перед тим, як
півень двічі заспіває, ти тричі зречешся Мене.

31 Але Петро ще сильніше наполягав:

—Навіть якщо треба буде померти разом із Тобою,
усе одно я не зречуся.

І всі сказали так само.

Ісус молиться в Гефсиманії

† 14:27 Див. Зах. 13:7.

14:32

14:43

32 Потім вони прийшли до місця, яке називається
Гефсиманія, і Ісус сказав Своїм учням: —Посидьте
тут, поки Я помолюся.

33 Він узяв з Собою Петра, Якова та Івана й
почав
сумувати та тривожитись.

34 Він сказав їм:

—Моя душа страждає смертельно! Залишайтеся
тут та пильнуйте.

35 І, відійшовши трохи далі, упав на землю та

молився, щоб, якщо можливо, ця година обминула Його.

³⁶ Він казав: «*Авва!* Отче! Для Тебе все можливо! Нехай ця чаша обмине Мене. Але нехай буде не як Я хочу, а як Ти».

³⁷ Повернувшись, знайшов, що вони заснули, та сказав Петрові:

—Симоне, ти спиш? Чи не міг ти однієї години пильнувати?

³⁸ Пильуйте та моліться, щоб вам не впасти в спокусу! Бо дух бадьорий, а тіло немічне. ³⁹ І знов відійшов та молився, кажучи ті ж слова.

⁴⁰ Коли Він повернувся до учнів, знову знайшов, що вони сплять, бо їхні очі були обтяжені. Вони не знали, що відповісти Йому.

⁴¹ Коли прийшов утретє, сказав їм:

—Ви все ще спите та відпочиваєте? Досить, ось прийшла година, і Син Людський віддається в руки грішників.

⁴² Вставайте, ходімо! Ось наближається Мій зрадник.

Арешт Ісуса

⁴³ І відразу, коли Він ще говорив, підійшов Юда, один із дванадцятьох, і з ним натовп із мечами та

киями – від первосвященників, книжників та старійшин.

⁴⁴ Зрадник дав їм такий знак, кажучи: «Той, Кого я поцілую, це Він, арештовуйте Його й візьміть під варту!»

⁴⁵ Наблизившись, він відразу підійшов до Ісуса й сказав: «*Равві!*»[‡] – і поцілував Його.

⁴⁶ Тоді вони наклали на Нього руки та заарештували Його.

⁴⁷ Один із тих, хто стояв поруч із Ним, вихопив меч, ударив раба первосвященника й відрубав йому вухо.

⁴⁸ Потім Ісус звернувся до них: «Ви вийшли проти Мене, як проти розбійника, з мечами та киями, щоб заарештувати Мене.

⁴⁹ Щодня Я був із вами, навчав у Храмі, і ви не заарештовували Мене. Але це сталося, щоб збулося Писання».

⁵⁰ І всі, залишивши Його, втекли.

⁵¹ Один юнак слідував за Ним, обгорнувшись у покривало на голе тіло. Вони схопили його,

⁵² але він, залишивши покривало, утік голий.

Ісус перед Синедріоном

⁵³ Ісуса повели до первосвященника, де зібралися всі первосвященники, книжники та старійшини.

⁵⁴ Петро ж ішов за Ісусом на відстані аж у двір первосвященника, сів разом зі слугами та грівся біля вогню.

⁵⁵ Первосвященники й весь Синедріон шукали свідчення проти Ісуса, щоб вбити Його, але не знаходили.

‡ **14:45** Або: *Учителю*.

14:56

14:67

⁵⁶ Багато хто неправдиво свідчив проти Нього, але їхні свідчення не збігалися.

⁵⁷ Деякі піднялися та неправдиво свідчили проти Нього, кажучи:

⁵⁸ —Ми чули, як Він казав: «Я зруйную цей Храм рукотворний і за три дні Я збудую інший, нерукотворний».

⁵⁹ Але і в цьому їхнє свідчення не підтвердилося.

⁶⁰ Тоді первосвященник, піднявшись, став на середину й запитав Ісуса:
—Нічого не відповідаєш на те, що вони свідчать

проти Тебе?

⁶¹ Але Він мовчав і нічого не відповідав.

Первосвященник запитав Його знову:

—Ти – Христос, Син Благословенного?

⁶² Ісус відповів:

—Я є.

І ви побачите Сина Людського,

Який сидить праворуч від Всемогутнього й
приходить на хмарах небесних!§

⁶³ Тоді первосвященник роздер свій одяг та
сказав:

—Навіщо нам потрібні свідки?

⁶⁴ Ви чули богохульство! Що скажете? І всі вони
вирішили, що Він заслуговує на смерть.

⁶⁵ Деякі почали плювати на Нього, закривали
Йому

обличчя та били кулаками, кажучи: «Пророкуй!» І
слуги теж били Його в обличчя.

Петро зрікається Ісуса

⁶⁶ У той час Петро був внизу, у дворі; туди
підійшла й одна зі служниць первосвященника.

⁶⁷ Коли вона побачила Петра, який грівся біля
вогню, придивилася до нього й сказала:

§ 14:62 Див. Пс. 109:1; Дан. 7:13.

—І ти був з Ісусом із Назарета.

⁶⁸ Але Петро заперечив кажучи:

—Я не знаю й не розумію, про що ти говориш.
Він вийшов геть на переддвер'я. І тоді заспівав
півень.

⁶⁹ Служниця знов побачила його й почала казати
всім присутнім:

—Цей чоловік – один із них!

⁷⁰ Але він знову заперечив цьому.

Трохи пізніше ті, що були присутні там, сказали
Петрові:

—Ти й справді один із них, бо ти галілеянин!

⁷¹ Але він почав клястися та присягати кажучи:

—Не знаю Цього Чоловіка, про Якого ви говорите!

⁷² І одразу заспівав півень удруге. Тоді Петро
згадав слова Ісуса: «Перед тим, як двічі заспіває
півень, ти тричі зречешся Мене». І, згадавши,
він гірко заплакав.

15

Ісус перед Пилатом

¹ Вранці наступного дня первосвященники

скликали раду разом зі старійшинами, книжниками та всім Синедріоном. Потім зв'язали Ісуса та повели й передали Його Пилатові.

² Пилат запитав Його:

—Ти Цар юдеїв?

Ісус відповів:

—Ти кажеш це!

³ Первосвященники звинувачували Його в багатьох речах.

⁴ Пилат знов запитав Ісуса:

—Ти нічого не відповідаєш? Дивись, скільки проти Тебе обвинувачень!

15:5

15:17

⁵ Але Ісус більше нічого не відповідав, і Пилат дуже здивувався.

Засудження Ісуса

⁶ На кожне свято *намісник* відпускав їм одного з в'язнів, якого вони просили.

⁷ У той час був один в'язень, на ім'я Варавва, який разом із бунтівниками був винний у вбивстві.

⁸ Люди прийшли й почали просити Пилата, щоб він зробив, як завжди.

⁹ Пилат відповів їм:

—Чи бажаєте, щоб я відпустив вам Царя юдеїв?

¹⁰ Бо він знав, що через заздрощі
первосвященники видали Ісуса.

¹¹ Але первосвященники вмовили людей
просити,
щоб краще відпустив їм Варавву.

¹² Пилат знову звернувся до них:

—А що хочете, щоб я зробив із Тим, Кого
називаєте Царем юдеїв?

¹³ Вони ж знов закричали:

—Розіпни Його!

¹⁴ Пилат запитав:

—Яке ж зло Він скоїв?

Але вони ще сильніше закричали:

—Розіпни Його!

¹⁵ І так Пилат, бажаючи догодити людям,
відпустив їм Варавву, а Ісуса наказав бичувати та
віддав на розп'яття.

Воїни знущаються над Ісусом

¹⁶ Воїни відвели Ісуса до двору, тобто до
преторії,

та скликали всю когорту.

¹⁷ Вони наділи на Нього багряницю, сплели та
поклали на голову вінок із тернини.

18 І почали вітати Його: «Вітаємо Тебе, Царю юдеїв!»

19 Вони били Його тростиною по голові,
плювали
на Нього й, падаючи на коліна, вклонялися Йому.

20 Коли закінчили знущатися, зняли з Ісуса
багрянницю, надягнули на Нього Його одяг і
відвели, щоб розіп'яти Його.

Розп'яття Ісуса

21 *Воїни* примусили одного перехожого, Симона з
Кирени, що повертався з поля, батька Олександра
та Руфа, нести хрест Ісуса.

22 Привели Ісуса на Голгофу (що в перекладі
означає «місце Черепи»).

23 Дали Йому *випити* вина, змішаного з миррою,
але Він не взяв.

24 Потім, розіп'явши Ісуса, вони розділили між
собою Його одяг, кидаючи жереб, хто що візьме.

25 Коли Його розіп'яли, була третя година*.

26 І написали Його провину: цар юдеїв.

27 Разом із Ним розіп'яли двох розбійників:
одного – праворуч, а іншого – ліворуч від Нього.

28 І збулося сказане у Святому Писанні: «Його
зараховано до злочинців».†

29 Ті, що проходили повз, богохульствовали проти Нього. Вони хитали головами й казали: «Гей! Ти ж збирався зруйнувати Храм і відбудувати його за три дні.

30 Спаси Себе Самого, зійди з хреста!»

* 15:25 Дев'ята година ранку. † 15:28 Див. Іс. 53:12.

15:31

15:41

31 Первосвященники разом із книжниками також насміхалися з Нього, кажучи між собою: «Інших рятував, а Себе не може врятувати!

32 Якщо Він насправді Христос, Цар Ізраїля, то нехай зараз зійде з хреста, щоб ми побачили й повірили!» І ті, що були розіп'яті разом із Ним, також насміхалися з Нього. *Смерть Ісуса*

33 Близько шостої[†] години настала темрява по всій землі – аж до дев'ятої[§] години.

34 А о дев'ятій Ісус голосно закричав: «Елої, Елої, лема савахтані?» (що в перекладі означає: «Боже Мій, Боже Мій, чому Ти покинув Мене?»)*

35 Деякі з тих, що там стояли, почувши це, казали:

«Дивіться, Він кличе Іллю!»

36 Хтось побіг, наповнив губку кислим вином,

настромив на тростину й дав Йому пити, кажучи:
«Облиште, побачимо, чи прийде Ілля зняти Його!»
³⁷ Ісус же, голосно скрикнувши, віддав духа.
³⁸ Завіса в Храмі розірвалася надвоє зверху донизу.
³⁹ Сотник, який стояв навпроти Нього, побачивши,
як Він помер, промовив: «Цей чоловік справді був

Сино^м ⁴⁰ Були Божим там і!» деякі жінки, які стояли
поодаль і
дивилися. Серед них були Марія Магдалина, Марія
— мати Якова молодшого та Йосії, і Саломія.
⁴¹ Коли Він був ще в Галілеї, вони слідували за Ним
та служили Йому. Було й багато інших, які
прийшли з Ним до Єрусалима.

Поховання Ісуса

‡ 15:33 Дванадцята година дня.

§ 15:33 П'ятнадцята година.

* 15:34 Див. Пс. 21:1.

- ⁴¹ Коли настав вечір, – а був день Приготування перед Суботою, –
- ⁴² прийшов Йосиф з Ариматеї, поважний радник, який теж очікував Царства Божого. Він наважився піти до Пилата та просити тіло Ісуса.
- ⁴³ Коли Пилат дізнався, що Ісус уже помер, то здивувався й, покликавши сотника, запитав у нього, чи давно Ісус помер.
- ⁴⁴ Довідавшись від сотника, *що Ісус дійсно помер*, він віддав тіло Йосифові.
- ⁴⁶ *Йосиф* купив льняну тканину і, знявши *тіло Ісуса*,

¹ На світанку першого дня тижня вони пішли до гробниці

² й говорили між собою: «Хто відкотить нам камінь від входу в гробницю?»

³ Але коли придивилися, то побачили, що камінь, який був дуже великий, відкочено.

⁴ Увійшовши до гробниці, побачили юнака, одягненого в білий одяг, який сидів праворуч. Вони дуже злякалися.

Див.

обгорнув його в полотно й поклав до гробниці, яка була висічена в скелі. До входу в гробницю привалив камінь.

⁴⁷ Марія Магдалина та Марія, *мати* Йосії, дивилися, де Його поховали.

16

Воскресіння Ісуса

¹ Після Суботи Марія, Марія Магдалина, Марія, *мати* Якова, і Саломія купили пахощі, щоб піти та намастити Його.

16:6

16:15

⁶ Але він сказав їм: «Не бійтеся! Ви шукаєте Ісуса з Назарета, Який був розіп'ятий? Немає Його тут: Він воскрес! Подивіться на місце, де Його поклали.

⁷ Ідіть та скажіть Його учням та Петрові, що Він іде перед вами в Галілею, там Його побачите, як Він казав вам».

⁸ Вони вийшли та побігли геть від гробниці, бо їх

охопило тремтіння та подив. Вони нікому нічого не сказали, адже були охоплені страхом.*

Ісус з'являється Марії Магдалині та Своїм учням

⁹ Після Свого воскресіння вранці першого дня тижня Ісус найперше з'явився Марії Магдалині, з якої вигнав сім демонів.

¹⁰ Вона пішла та сповістила Його учнів, які плакали та сумували.

¹¹ Почувши, що Він живий і що вона Його бачила, вони не повірили.

¹² Після цього, Він з'явився в іншому вигляді двом із них, які йшли до села.

¹³ Вони повернулися та сповістили іншим, але їм теж не повірили.

¹⁴ Нарешті Він з'явився одинадцятьом, коли вони були за столом. Він докоряв їм за їхню невіру та впертість, бо не повірили тим, хто бачив Його воскреслим із мертвих. *Вознесіння Ісуса*

¹⁵ Потім промовив: «Ідіть по всьому світі та проповідуйте Добру Звістку всім людям!

* **16:8** Деякі ранні рукописи після 8 вірша не містять віршів 9-20, а містятьтакіслова:

Потімвонишвидкорозповілипровсіцівказівкитим,хто бувізПетром.

Див.

16:16

Марка 16:20

¹⁶ Хто повірить та охреститься, буде спасений,
а
хто не повірить, буде засуджений.

¹⁷ Такі ознаки будуть супроводжувати тих, хто
увірував: в ім'я Моє будуть виганяти демонів,
говоритимуть новими мовами,

¹⁸ якщо братимуть до рук змій або вип'ють
отруту,
це не нашкодить їм, на хворих покладатимуть руки, і
ті зціляться».

¹⁹ Після того, як Господь Ісус промовив до них ці
слова, Він вознісся на небо й сів праворуч від Бога.

²⁰ Вони пішли та проповідували по всьому світі,
а Господь допомагав їм і підтверджував Слово
ознаками, що його супроводжували.

1:11:11

Євангеліє від Луки

Посвячення Теофілу

- ¹ Оскільки багато хто вже намагався скласти розповідь про події, які сталися між нами,
- ² у такий спосіб, як їх передали нам люди, що від самого початку були свідками й котрі стали служителями Слова,
- ³ то і я вирішив, дослідивши все ретельно від самого початку, написати тобі, поважний Теофіле, усе послідовно,
- ⁴ щоб ти міг досконало пізнати достовірність слів, яких був навчений.

Сповідання народження Івана Хрестителя

⁵ За днів Ірода, царя Юдеї, був один священник, на ім'я Захарія, із черги Авія,* та його дружина, на ім'я Єлизавета, одна з дочок Аарона.

⁶ Вони обоє були праведні перед Богом, бездоганно виконуючи всі заповіді та настанови Господа.

⁷ У них не було дітей, бо Єлизавета була безплідна, і обоє були похилого віку.

⁸ Одного разу, коли *Захарія* за порядком своєї черги служив перед Богом,

⁹ згідно зі звичаєм священства, випало йому через жереб зайти до Храму Господнього та кадити.

¹⁰ Усе зібрання народу молилося зовні, коли прийшов час кадити.

¹¹ Тоді ангел Господній з'явився перед ним, стоячи з правого боку жертовника для кадиння.

* ^{1:5} 1 Хр. 24:1-19.

^{1:12}

^{1:23}

¹² Коли Захарія побачив його, то жажнувся, і страх охопив його.

Див.

¹³ Але ангел сказав йому:

—Не бійся, Захаріє, твоя молитва почута! Твоя дружина Єлизавета народить тобі сина, і назвеш його Іван.

¹⁴ Ти будеш радісним та щасливим, і багато хто радітиме його народженню.

¹⁵ Він буде великий перед Господом, вина та міцного напою не питиме; і Дух Святий наповнить його ще з лона його матері.

¹⁶ І багатьох синів Ізраїлю він наверне до Господа Бога свого.

¹⁷ Він ітиме перед Ним у душі й силі Іллі, наверне серця батьків до дітей та непокірних до мудрості праведних, щоб підготувати народ до приходу Господа.†

¹⁸ Захарія відповів ангелу:

—Як я дізнаюся про це? Я вже старий, і дружина моя в похилих літах.

¹⁹ Ангел у відповідь сказав йому:

—Я Гавриїл, що стою перед Богом, і мене послано сказати тобі цю добру звістку,

²⁰ але тепер ти будеш мовчати й не зможеш говорити до дня, коли все це станеться, бо ти не повірив моїм словам, котрі здійсняться свого часу!

21 Народ же чекав на Захарію та дивувався, чому він затримується в Храмі.

22 Коли ж він вийшов, то вже не міг говорити, і всі зрозуміли, що в Храмі він бачив видіння. *Захарія* звертався до них знаками та залишався німим.

23 Після закінчення днів його служіння, він повернувся додому.

† 1:17 Мал. 4:5-6.
1:24

1:36

24 Невдовзі після цього Єлизавета, його дружина, завагітніла й п'ять місяців ховалася, кажучи:

25 «Ось що для мене зробив Господь у ці дні, коли зглянувся, щоб зняти ганьбу мою між людьми».

Сповідання народження Ісуса

26 Шостого місяця Бог надіслав ангела Гавриїла в галілейське місто, яке називалося Назарет,

27 до діви, що була заручена з чоловіком, на ім'я Йосиф, з дому Давида. Ім'я діви було Марія.

28 Прийшовши до неї, ангел промовив:
—Радій, та, що отримала благодать! Господь із тобою! Благословенна ти між жінками.

29 Ці слова здивували її, і вона почала роздумувати, що може означати це привітання.

30 Ангел відповів їй:

—Не бійся, Маріє, бо ти знайшла благодать у Бога.

31 Ось завагітнієш та народиш Сина, і назвеш Його Ісус.

32 Він буде великий, і Його називатимуть Сином Всевишнього. Господь Бог дасть Йому престол Давида, батька Його.‡

33 Він царюватиме над домом Якова повіки, і Його Царству не буде кінця.

34 Марія відповіла ангелу:

—Як же це станеться, якщо я не була з чоловіком?

35 У відповідь ангел сказав:

—Дух Святий зійде на тебе, і сила Всевишнього обгорне тебе, тому Святий, Який народиться,

назветься36 Ось ЄлизаветаСином Божим,

твоя.родичка, завагітніла у своїй

старості й чекає на сина; і оце вже шостий місяць тій, що її звать безплідною, ‡ 1:32 2 Сам. 7:12.

³⁷ бо у Бога ніяке слово не буває безсилим.

³⁸ Марія відповіла:

—Ось я, раба Господня, нехай усе станеться за словом твоїм.

І ангел відійшов від неї.

Марія відвідує Єлизавету

³⁹ Тими днями Марія зібралася й пішла, поспішаючи, у гірську околицю, в одне з міст Юдиних.

⁴⁰ Вона зайшла в дім Захарії і привітала Єлизавету.

⁴¹ Коли Єлизавета почула привітання Марії, то дитя в її лоні заворушилося від радості, а Єлизавета наповнилася Духом Святим.

⁴² Вона голосно промовила:

—Благословенна ти між жінками, і
благословенна Дитина, Яку ти народиш!

⁴³ І звідкіля мені це, що мати Господа мого прийшла до мене?

⁴⁴ Як тільки я почула голос твого привітання, дитина в моєму лоні заворушилася від радості.

⁴⁵ Блаженна та, яка повірила, що здійсниться все сказане їй від Господа!

Марія прославляє Господа

⁴⁶ І сказала Марія:

«Величає душа моя Господа,

47 та радіє дух мій у Бозі, Спасителі моєму,

48 бо зглянувся Він на покору раби Своєї.

Ось чому віднині всі покоління називатимуть мене
блаженною,

49 бо велике вчинив мені Всемогутній. Святе ім'я
Його!

50 Милість Свою Він *показує* з роду в рід тим, хто
боїться Його.

1:51

1:66

51 Він зробив велику справу Своєю рукою, розсіяв
гордих у думках сердець їхніх.

52 Скинув сильних з престолу та підняв
принижених.

53 Голодних нагодував благами, а заможних
відіслав ні з чим.

54 Допоміг Ізраїлеві, слугі Своєму, згадавши
милість,

55 так, як обіцяв батькам нашим,
Авраамові та нащадкам його повіки!»

56 Марія залишилася з Єлизаветою три місяці, а
потім повернулася до себе додому.

Народження Івана Хрестителя

57 Коли настав час, Єлизавета народила сина.

58 І почули сусіди та родичі, що Господь проявив

Свою велику милість до неї, та раділи разом із нею.

⁵⁹ Восьмого дня, коли прийшли обрізати немовля, хотіли назвати його ім'ям батька – Захарія.

⁶⁰ Але мати його відповіла:

—Ні! Він буде називатися Іван.

⁶¹ А вони сказали їй:

—У твоїй родині немає нікого, названого таким ім'ям.

⁶² Знаками запитали його батька, як він бажає його назвати.

⁶³ Він попросив дощечку для запису та написав: «Його ім'я – Іван!» І всі дивувалися.

⁶⁴ Тієї ж миті відкрилися його вуста: він почав говорити, благословляючи Бога.

⁶⁵ І страх охопив усіх сусідів, і всюди в гірській частині Юдеї говорили про ці події.

⁶⁶ Кожен, хто чув це, говорив у своєму серці: «Ким же стане це дитя?» Бо рука Господа була з ним.

Пророцтво Захарії

1:67

1:79

⁶⁷ Захарія, батько його, наповнився Духом Святим і почав пророкувати:

⁶⁸ «Благословен Господь, Бог Ізраїлю, бо прийшов Він на допомогу та визволив народ Свій.

- 69 Він підняв нам ріг спасіння у домі Давида, слуги
Свого,
- 70 як заповів колись у давнину через уста Своїх
святих пророків,
- 71 що визволить нас від ворогів наших та від усіх,
хто ненавидить нас.
- 72 Він проявив милість до батьків наших,
пам'ятаючи про Свій святий заповіт, ⁷³
обітницю, яку Він дав нашому батькові
Аврааму, § –
- 74 визволити нас від руки ворогів, щоб ми
служили Йому без страху
- 75 у святості й праведності
перед лицем Його в усі дні наші.
- 76 І ти, дитино, назвешся пророком Всевишнього,
бо йтимеш перед Господом, готуючи шляхи
Йому,
- 77 щоб дати пізнання спасіння народові Його,
через прощення гріхів їхніх.
- 78 Через велику милість Бога нашого, з якою
прийде нам на допомогу, як Вранішня Зоря з
висоти,
- 79 щоб засіяти над тими, що живуть у темряві й у
тіні смерті,
спрямовуючи наші кроки на шлях миру».

§ 1:73 Див. Бут. 22:17.

1:80

2:12

⁸⁰ Дитина ж росла та зміцнювалась духом і перебувала в пустелі до дня, коли з'явилася перед Ізраїлем.

2

Народження Ісуса

¹ У ті дні вийшов наказ від Кесаря Августа зробити перепис усього населення.

² Це був перший перепис за правління Квірінія Сирією.

³ І всі пішли записатися, кожний до свого міста.

⁴ Пішов також і Йосиф із Галілеї, з міста Назарета, в Юдею, у місто Давида, що зветься Віфлеєм, бо він походив із дому та роду Давида.

⁵ Він пішов записатися разом із Марією, своєю нареченою, що була вагітна.

⁶ І сталося так, що коли вони були там, настав їй час народити.

⁷ І народила вона Сина, свого Первістка, і сповила Його, і поклала в ясла, бо не було для них місця в гостьовій кімнаті.

Ангел звіщає Добру Звістку пастухам

⁸ Були ж у тій місцевості пастухи, які стояли в полі й охороняли вночі свою отару.

⁹ Аж ось ангел Господа з'явився біля них, і слава Господня засіяла навколо, і великий страх охопив їх.

¹⁰ І промовив до них ангел: «Не бійтеся! Я приніс вам добру звістку, яка буде великою радістю для всього народу!

¹¹ Сьогодні в місті Давида народився вам Спаситель – Христос Господь!

¹² І ось вам знак: знайдете сповите Немовля, Яке лежатиме в яслах».

2:13

2:24

¹³ І раптом разом з ангелом з'явилося численне небесне військо, яке прославляло Бога, кажучи:

¹⁴ «Слава Богу на небесах, а на землі мир людям, в яких перебуває Його добра воля!»

¹⁵ Коли ангели повернулися на небо, пастухи почали говорити один одному: «Ходімо до Віфлеєма й побачимо, що там сталося, про що Господь сповістив нас».

¹⁶ І пішли вони швидко до Віфлеєма й знайшли Марію, Йосифа й Немовля, покладене в ясла.

¹⁷ Побачивши їх, вони розповіли все, що їм було сказано про Цю Дитину.

¹⁸ Усі, хто чув, дивувалися тому, що розповідали пастухи про Нього.

¹⁹ Марія ж зберігала всі ці слова у своєму серці та роздумувала над ними.

²⁰ І повернулись пастухи, прославляючи та вихваляючи Бога за все те, що почули й побачили, і за те, що все було так, як їм було сказано.

²¹ Восьмого дня, коли настав час обрізати *Дитя*, назвали Його Ісус – саме так, як оголосив ангел ще до Його зачаття в утробі.

Ісус представлений у Храмі

²² І коли, за Законом Мойсея, закінчилися дні очищення, принесли Його до Єрусалима, щоб представити перед Господом,

²³ як написано в Законі Господа: «Кожен первісток чоловічої статі має бути посвячений Господу».*

²⁴ За Законом Господа вони мали також принести жертву: «Дві горлиці або двох молодих голубів».†

* 2:23 Див. Вих. 13:2, 12. † 2:24 Див. Лев. 12:8.

Зустріч із Симеоном та Анною

²⁵ Був тоді в Єрусалимі чоловік, на ім'я Симеон.
Він був чоловіком праведним та благочестивим,
чекав на утіху Ізраїлю, і Дух Святий був на
ньому.

²⁶ І було відкрито йому Духом Святим, що він не
бачитиме смерті, поки не побачить Христа
Господнього.

²⁷ Керований Духом, він прийшов у Храм, і коли
батьки принесли Дитину Ісуса, щоб зробити з Ним за
звичаєм Закону,

²⁸ він узяв Його на руки, благословив Бога та
промовив:

²⁹ «А зараз, Владико, відпусти раба Твого з миром,
за словом Твоїм,

³⁰ бо побачили очі мої спасіння Твоє,

³¹ яке Ти приготував перед обличчям усіх народів,

³² світло одкровення для язичників і славу народу
Твого Ізраїлю».

³³ Батько та мати Ісуса дивувалися сказаному про
Нього.

³⁴ Симеон же благословив їх та сказав Марії,
матері Його:

«Ось Цей призначений для падіння й піднесення
багатьох в Ізраїлі,
Він буде знаком протиріччя,

35 так що думки багатьох сердець розкриються. І навіть душу твою пройме меч».

36 Була там і пророчиця Анна, дочка Фануїла, з роду Ашера; вона дожила до глибокої старості. Зі своїм чоловіком вона прожила сім років від одруження,

37 а потім стала вдовою, їй було вісімдесят чотири роки. Вона не відходила від Храму, постом та молитвою служила вдень і вночі.

2:38

2:50

38 Прийшовши в той час, вона прославляла Бога і всім, хто чекав на визволення Єрусалима, говорила про Нього.

39 І коли виконали все згідно із Законом Господа, повернулися до Галілеї, до свого міста Назарета.

40 Дитина ж росла та зміцнювалась, сповнюючись мудрістю, і благодать Божа була на Ній.

Дванадцятилітній Ісус в Єрусалимі

41 Кожного року батьки Ісуса ходили до Єрусалима на свято Пасхи.

42 Коли виповнилося Йому дванадцять років, Він, за звичаєм, пішов разом із ними.

43 Коли ж закінчилися дні *свята* і всі поверталися додому, Хлопчик Ісус залишився в Єрусалимі, а батьки Його не знали про це.

⁴⁴ Вони думали, що Він іде разом з іншими.

Пройшовши день дороги, вони почали шукати Його серед родичів та знайомих.

⁴⁵ І, не знайшовши, повернулися до Єрусалима шукати Його.

⁴⁶ Через три дні знайшли Його в Храмі, де Він сидів серед учителів, слухав їх та розпитував.

⁴⁷ Усі, хто Його чув, дивувалися Його розуму та відповідям.

⁴⁸ Побачивши Його, вони здивувались, і мати промовила до Нього:

—Дитино, чому Ти так вчинив із нами? Ось Твій батько і я з хвилюванням шукали Тебе.

⁴⁹ Але Він відповів їм:

—Чому ви шукали Мене? Хіба ви не знали, що Мені треба бути в тому, що належить Моєму Отцю?

⁵⁰ Але вони не зрозуміли слів, які Він їм сказав.

⁵¹ Після цього вони повернулися до Назарета, і Він слухався їх. Мати Його зберігала всі ці слова у своєму серці.

⁵² Ісус же зростав мудрістю, ростом і благодаттю у Бога та людей.

3

Проповідь Івана Хрестителя

¹ П'ятнадцятого року царювання Кесаря Тиберія, коли Понтій Пилат правив Юдеєю, Ірод був тетрархом Галілеї, його брат, Филип, був тетрархом земель Трахонії та Ітуреї, а Лісаній був тетрархом Авілінії,

² коли первосвященниками були Анна та Каяфа, було Слово Боже до Івана, сина Захарії, у пустелі.

³ Іван пройшов усю околицю Йордану й проповідував хрещення покаяння для прощення гріхів,

⁴ як написано в книзі слів пророка Ісаї: «Голос кличе в пустелі:
„Приготуйте дорогу Господеві, вирівняйте шляхи для Нього!»

⁵ Нехай кожен яр наповниться і всяка гора та пагорб знизяться.

Криві дороги нехай стануть прямими, а
нерівні – рівними,

⁶ і всі люди побачать спасіння Боже“».*

⁷ Іван казав так народові, що приходив хреститися
в нього:

—Роде гадючий! Хто порадив вам тікати від гніву,
що наближається?

⁸ Чиніть же плоди, достойні покаяння, і не
думайте говорити в собі: «Наш батько – Авраам!» Бо

* **3:6** Див. Іс. 40:3-5.
3:9Луки 3:18

кажу вам: Бог може з цього каміння створити дітей
для Авраама!

⁹ Уже й сокира лежить біля коріння дерев! Кожне
дерево, яке не приносить доброго плоду, зрубають та
вкидають у вогонь. ¹⁰ Люди питали його: —Що ж нам
робити?

¹¹ У відповідь він казав:

—Хто має дві сорочки, нехай віддасть одну тому,
хто не має жодної, і хто має їжу, хай зробить так
само.

¹² Прийшли й митники хреститися та спитали
його:

—Учителю, а нам що робити?

¹³ Він відповів:

—Не беріть більше від того, що вам призначено.

¹⁴ Воїни теж спитали його:

—А що нам робити?

Він відповів:

—Нічого не беріть силою, не обвинувачуйте нікого неправдиво, задовольняйтеся своєю платнею.

¹⁵ Народ був в очікуванні, усі розмірковували у своїх серцях про Івана, чи не він Христос.

¹⁶ Іван, відповідаючи всім, сказав:

—Я хрещу вас водою, але йде Сильніший за мене, Якому я не достойний розв'язати ремінці Його сандалій. Він буде хрестити вас Духом Святим та вогнем.

¹⁷ У Його руці лопата, Він ретельно очистить Свій тік, збиратиме Свою пшеницю до житниці, а полову спалить у негасимому вогні.

¹⁸ І багато іншого казав він, звіщаючи Добру Звістку народу.

3:19

3:29

¹⁹ Але коли він почав осуджувати тетрарха Ірода за Іродіаду, дружину його брата, а також за все зло, що він зробив,

²⁰ то *Ірод* до всього додав ще й те, що замкнув Івана

до в'язниці.

Хрещення Ісуса

²¹ І сталося, коли хрестився весь народ, і Ісус, охрестившись, молився, розкрилися небеса.

²² І Дух Святий зійшов на Нього в тілесному вигляді, як голуб, і голос із неба пролунав: «Ти Син Мій улюблений, Тебе Я вподобав!»†

Родовід Ісуса

²³ Ісус, починаючи *служіння*, був років тридцяти, і

всі вважали Його сином Йосифа,

сина Іллі, ²⁴ сина Матата, сина
Левія, сина Мелхія, сина Янная,
сина Йосифа, ²⁵ сина Мататії,
сина Амоса, сина Наума, сина
Еслі, сина Наггея, ²⁶ сина Маата,
сина Мататія, сина Семена, сина
Іосиха, сина Йоди, ²⁷ сина Іоана,
сина Риса, сина Зоровавеля, сина
Салатіїла, сина Нерія, ²⁸ сина
Мелхія, сина Аддія, сина Косама,
сина Елмадама, сина Іра, ²⁹ сина
Ісуса, сина Еліезера, сина Іоріма,
сина Матати,

† 3:22 Див. Пс. 2:7 та Іс. 42:1.

сина Левія, ³⁰ сина Симеона,
сина Юди, сина Йосифа,
сина Йонама, сина Еліакима,
³¹ сина Мелея, сина Менна,
сина Матати, сина Натама,
сина Давида, ³² сина Єссея,
сина Овіда, сина Воаза,
сина Сала, сина Наасона,
³³ сина Аммінадава, ‡ сина Адміна,
сина Арні, сина Есрома, сина
Фареса, сина Юди, ³⁴ сина Якова,
сина Ісаака, сина Авраама, сина
Тара, сина Нахора, ³⁵ сина Серуха,
сина Рагава, сина Фалека, сина
Евера, сина Селаха, ³⁶ сина
Каїнама, сина Арфахада, сина
Сима, сина Ноя, сина Ламеха, ³⁷
сина Метусали, сина Еноха, сина
Ярета, сина Малелеїла, сина
Каїнама,
³⁸ сина Еноса, сина Сета,
сина Адама, сина Бога.

Диявол спокушає Ісуса

¹ Ісус, сповнений Духа Святого, повернувся від Йордану, і Дух повів Його в пустелю.

‡ **3:33** Деякі ранні рукописи містять слова: *син Рама*.
4:24:12

² Сорок днів спокушав Його диявол, і увесь цей час Ісус нічого не їв. Коли ж ці дні закінчилися, Він зголоднів.

³ Тоді диявол промовив до Нього:
—Якщо Ти Син Божий, скажи ось цьому каменю,
щоб став хлібом! ⁴

Ісус відповів йому:

—Написано:
«Не одним тільки хлібом буде жити людина,

⁵ Тодіале,кожнимвживівшисловомЙого
наБожимвисоку».гору* , диявол в одну
мить показав Йому всі царства світу

⁶ й сказав Йому:

—Тобі віддам усі ці царства, всю владу й славу, бо вони передані мені, і кому я хочу, тому й віддаю їх.

⁷ Якщо Ти тільки поклонишся переді мною, усе
буде Твоїм! ⁸

Ісус відповів:

—Написано:

«Господу Богу твоєму поклоняйся і

Йому єдиному служи».†

9 Тоді *диявол* повів Його до Єрусалима й,
поставивши на покрівлю Храму, сказав Йому:

—Якщо Ти Син Божий, кинься вниз із цього місця,

10 бо написано:

«Ангелам Своїм Він віддасть наказ про Тебе,
щоб охороняли Тебе».

11 А також:

«На своїх долонях вони понесуть Тебе, щоб не
спіткнулася нога Твоя об камінь».‡ 12 Ісус
сказав у відповідь:

—Сказано: «Не спокушай Господа Бога твого!»§

* 4:4 Див. Повт. 8:3. † 4:8 Див. Повт. 6:13. ‡ 4:11 Див. Пс. 90:11, 12.

§ 4:12 Див. Повт. 6:16.

4:13

Луки 4:23

13 Закінчивши всі ці спокушання, диявол
залишив Його до *певного* часу.

Початок служіння в Галілеї

14 Ісус повернувся в силі Духа до Галілеї, і чутка
про Нього розійшлася по всій околиці.

15 Він навчав у їхніх синагогах, і всі Його
прославляли.

Назарет не приймає Ісуса

¹⁶ Ісус прийшов до Назарета, у місто, де Він виріс. У день Суботній, за Своїм звичаєм, увійшов у синагогу й встав, щоб читати.

¹⁷ Йому дали книгу пророка Ісаї, і Він, розгорнувши її, знайшов місце, де було написано:

¹⁸ «Дух Господній на Мені, тому що Він помазав Мене, щоб звіщати Добру Звістку бідним, послав Мене проголосити свободу полоненим і сліпим прозріння, визволити зневолених,

¹⁹ проповідувати рік Господнього милосердя».*

²⁰ І, згорнувши книгу, віддав її служителю та сів. Очі всіх у синагозі були звернені на Нього.

²¹ Тоді Він почав говорити до них:

—Сьогодні здійснилося Писання, яке ви чули.

²² Усі присутні говорили добре про Нього й дивувалися словам благодаті, які Він казав. Вони запитували:

—Хіба це не син Йосифа?

²³ Він сказав їм:

—Ви, безперечно, скажете Мені це прислів'я: «Лікарю, спочатку зцілися Сам! Зроби тут, на своїй батьківщині, те, що, ми чули, було в Капернаумі».

* **4:19** Див. Іс. 61:1, 2.

²⁴ І продовжив:

—Істинно кажу вам: ніякого пророка не приймають на своїй батьківщині.

²⁵ Та істинно кажу вам: багато вдів було за днів Іллі в Ізраїлі, коли небо замкнулося на три роки й шість місяців і коли настав великий голод на всій землі,

²⁶ але до жодної з них не був посланий Ілля, а тільки до вдови в Сарепту Сидонську.

²⁷ І багато прокажених було в Ізраїлі за часів пророка Єлисея, але жоден із них не очистився, окрім Неємана-сирійця.†

²⁸ Почувши це, усі в синагозі наповнилися гнівом.

²⁹ Вони піднялися, вивели Його з міста та повели до краю гори, на якій було збудоване їхнє місто, щоби скинути Його.

³⁰ Але Ісус, пройшовши крізь натовп, віддалився.

Ісус виганяє нечистого духа

³¹ І прийшов Він до галілейського міста Капернаума та навчав людей у Суботу.

³² Усі дивувалися Його вченню, бо слова Його мали владу.

³³ У синагозі був чоловік, котрий мав демона, нечистого духа, і він голосно закричав:

—Облиш! Що Тобі до нас, Ісусе з Назарета?

Ти

прийшов знищити нас? Я знаю, Хто Ти – Святий Божий!

Але Ісус наказав йому:

—Замовкни та вийди з нього!

І демон, кинувши його на середину, вийшов із нього, не заподіявши йому жодної шкоди.

† 4:27 Див. 2 Цар. 5:1-14.

Усіх охопило здивування, і казали одне до одного: «Що це за вчення таке, що владою та силою наказує нечистим духам, і вони виходять?»

І розійшлася чутка про Ісуса по всіх навколишніх місцях.

Зцілення багатьох хворих

Вийшовши з синагоги, Ісус пішов у дім Симона. А теща Симона була в сильній гарячці; і попросили Його за неї.

Підійшовши до неї, Він наказав гарячці *відійти*, і *хвороба* залишила її. Жінка негайно встала та почала прислужувати їм.

Коли заходило сонце, усі, хто мав хворих на

різні недуги, приводили їх до Ісуса, і, покладаючи руки на кожного, Він зцілив їх.

⁴¹ З багатьох вигнав демонів, але вони викрикували: «Ти – Син Божий!» Він же не дозволяв демонам говорити, бо вони знали, що Він – Христос.
Ісус проповідує в Юдеї

⁴² На світанку Він вийшов та пішов у пустинне місце. Люди шукали Його й, коли знайшли, намагалися затримати, щоб Він не йшов від них.

⁴³ Але Він казав їм: «І в інших містах Я повинен звіщати Добру Звістку про Царство Боже, адже для цього Я посланий».

⁴⁴ І продовжував проповідувати в синагогах Юдеї.

5

Покликання перших учнів

¹ Одного разу, коли Ісус знаходився біля озера Генезарет і натовп людей тиснувся до Нього, аби слухати Слово Боже,

5:25:12

² Він побачив два човни, що стояли біля берега.
А
рибалки, вийшовши з них, чистили сіті.

³ Ісус увійшов до одного з човнів, який належав

Симонові, попросив його відплисти трохи від берега й, присівши, навчав людей із човна.

⁴ Коли ж закінчив говорити, сказав Симонові:

—Відпливи на глибину, та закиньте сіті для лову.

⁵ Симон сказав у відповідь:

—Наставнику, ми цілу ніч працювали та нічого не впіймали, але за Твоїм словом я закину сіті.

⁶ Зробивши це, піймали так багато риби, що сіті почали рватись.

⁷ Вони покликали й своїх товаришів з іншого човна, щоб прийшли допомогти їм. Ті прийшли й наповнили рибою обидва човни так, що вони стали потопати.

⁸ Побачивши це, Симон Петро припав до колін Ісуса та промовив:

—Господи, відійди від мене, бо я людина грішна!

⁹ Адже страх охопив його й усіх, хто був із ним, від такої кількості спійманої риби,

¹⁰ а також Якова та Івана, синів Зеведеєвих, котрі були спільниками Симона.

І промовив Ісус до Симона:

—Не бійся, віднині будеш ловити людей.

¹¹ Витягнувши човни на берег, вони залишили все та пішли за Ним.

Зцілення прокаженого

¹² Коли Ісус перебував в одному місті, прийшов до нього чоловік, що був увесь покритий проказою. Побачивши Ісуса, він впав долілиць та просив Його, кажучи:

—Господи, якщо хочеш, Ти можеш мене очистити.

5:13

Луки 5:23

¹³ Ісус простягнув руку, доторкнувся до нього й промовив:

—Хочу, будь чистим!

І вмить проказа залишила його.

¹⁴ Ісус наказав йому:

—Нікому не кажи про це, але йди, покажи себе священникові та принеси жертву за своє очищення, як наказав Мойсей, їм на свідчення.*

¹⁵ Однак звістка про Ісуса розходилася ще більше, і багато людей приходило до Нього послухати та отримати зцілення від своїх хвороб.

¹⁶ Він же відходив у пустелю та молився там.

Зцілення паралізованого

¹⁷ Одного дня, коли Ісус навчав людей, були там фарисеї та вчителі Закону, що прийшли з усіх сіл Галілеї та Юдеї, а також з Єрусалима; і сила Господня була з Ним, щоби зцілювати,

¹⁸ І ось декілька людей принесли на носилках паралізованого та хотіли внести його й поставити перед Ісусом.

¹⁹ Не маючи можливості внести його через натовп, вони залізли на дах та спустили його разом із носилками через отвір у покрівлі на середину, прямо перед Ісусом.

²⁰ Побачивши їхню віру, Він промовив: «Друзе, прощаються тобі гріхи твої!»

²¹ Книжники та фарисеї почали розмірковувати кажучи: «Хто Він такий, що богохульствує? Хто може прощати гріхи, окрім Самого Бога?»

²² Але Ісус, знаючи їхні думки, відповів: «Чому ви так роздумуєте у ваших серцях?

²³ Що легше сказати: „Прощаються тобі гріхи твої!“ чи „Встань і ходи!“?

* **5:14** Див. Лев. 13:49.

5:24

5:35

²⁴ Але щоб ви знали: Син Людський має владу на землі прощати гріхи». І промовив до паралізованого: «Кажу тобі: встань, візьми свої носилки та йди додому!»

²⁵ Той відразу ж встав перед ними, узяв те, на чому лежав, і пішов додому, прославляючи Бога.

26 Усіх охопив подив, і почали прославляти Бога. Сповнені страхом, вони говорили: «Дивовижні речі ми бачили сьогодні!» *Покликання Левія*

27 Після цього Ісус вийшов та побачив митника, на ім'я Левій, що сидів при збиранні мита, і сказав йому: «Іди за Мною!»

28 Залишивши все, той піднявся й пішов за Ісусом.

29 І влаштував Йому Левій у своєму домі велику гостину; там було багато митників та інших, що сиділи з Ісусом за столом.

30 А фарисеї та книжники нарікали, кажучи Його учням:

—Чому ви їсте та п'єте разом із митниками й грішниками?

31 Ісус же відповів їм:

—Не здорові потребують лікаря, а хворі.

32 Я прийшов покликати до покаяння не праведних, а грішників.

Питання про піст 33 Тоді вони сказали Йому:

—Учні Івана часто постяться та моляться, так роблять і фарисеї, а Твої їдять і п'ють!

34 Ісус відповів:

—Чи можете друзів нареченого змусити постити, доки наречений з ними?

35 Але настануть дні, коли наречений забереться від них, і тоді поститимуть у ті дні.

5:36

Луки 6:6

36 Він розповів їм притчу:

—Ніхто не розриває нової одежі, щоби з неї пришити латку до старої одежі, бо й нову розірве, і до старої не пасує латка з нової.

37 Ніхто не вливає молодого вина в старі бурдюки, бо молоде вино розірве їх і виллється, а бурдюки пропадуть.

38 Але молоде вино треба вливати в нові бурдюки.

39 І ніхто, випивши старого вина, не захоче молодого, бо каже: «Старе краще!»

6

Ісус – Господь Суботи

¹ Одного разу в Суботу Ісус зі своїми учнями проходив через засіяні поля пшениці. Вони збирали колосся та, розтираючи їх руками, їли зерна.

² Тоді деякі з фарисеїв сказали:

—Чому ви робите те, чого не дозволено робити в Суботу?

³ Ісус у відповідь сказав їм:

—Ви не читали, що зробив Давид,* коли зголоднів він, а також і ті, що були з ним?

⁴ Як увійшов у Дім Божий, узяв та з'їв хліби покладання, і як дав і тим, хто був із ним, хоча їх не дозволено було їсти нікому, окрім священників?†

⁵ І додав:

—Син Людський – Господь Суботи.

Ісус зцілює в Суботу

⁶ Довелося ж і в іншу Суботу увійти Йому в синагогу й навчати. Там був чоловік, у якого права рука всохла.

* **6:3** Див. 1 Сам. 21:1-6. † **6:4** Див. Вих. 20:8-10; Повт. 5:12-14. 6:76:16

⁷ Книжники та фарисеї уважно стежили за Ісусом, чи буде Він зцілювати в Суботу, щоб знайти обвинувачення проти Нього.

⁸ Але Він, знаючи їхні думки, сказав чоловікові, що мав всохлу руку: «Підведися й стань посередині!» Той піднявся й став.

⁹ Ісус промовив до них: «Я питаю вас: що дозволено робити в Суботу – добро чи зло? Спаси життя чи згубити?»

¹⁰ І, поглянувши на них усіх, сказав чоловікові: «Простягни свою руку!» Той зробив це, і його рука була зцілена.

¹¹ Вони ж розлютилися та *почали* радитись між собою, як вчинити з Ісусом.

Обрання дванадцятьох апостолів

¹² У ті дні Ісус вийшов на гору, щоб молитись, і провів усю ніч у молитві до Бога.

¹³ Коли настав день, Він покликав учнів і обрав дванадцятьох, яких назвав апостолами:

¹⁴ Симона, якого назвав Петром,
Андрія, його брата,
Якова,
Івана,
Филипа,
Варфоломія,

¹⁵ Матвія,
Фому,
Якова, сина Алфеевого,
Симона, званого Зилотом,

¹⁶ Юду, *сина Якова*, і Юду Іскаріота, котрий потім став зрадником. *Проповідь на рівнині*

- ¹⁷ Ісус, зійшовши разом із ними з гори,
зупинився
на рівному місці. Великий натовп Його учнів і велика
кількість народу зі всієї Юдеї, Єрусалима та
приморського Тира й Сидона
- ¹⁸ прийшли послухати Його та отримати
зцілення від хвороб. Ті, що страждали від нечистих
духів, теж були зцілені.
- ¹⁹ Весь натовп хотів доторкнутися до Ісуса, бо
від Нього виходила сила, яка зцілювала всіх.
- ²⁰ Ісус, звівши очі на Своїх учнів, почав
говорити:
«Блаженні бідні, бо ваше є
Царство Боже.
- ²¹ Блаженні голодні нині, бо будете насичені.
Блаженні, що плачете тепер, бо
ви зрадієте.
- ²² Блаженні ви, коли люди зненавидять вас, коли
проженуть вас, ображатимуть вас і відкидатимуть
ваше ім'я як щось погане через Сина Людського.
- ²³ Радійте того дня й веселіться, бо велика ваша
нагорода на небі. Так само робили з пророками їхні
батьки.

24 Але горе вам, багатії, бо ви вже отримали всю вашу втіху.

25 Горе вам, ситі нині, бо будете голодувати.
Горе вам, що радієте нині, бо
будете плакати й ридати.

26 Горе вам, коли про вас говоритимуть добре всі люди,
бо так робили лжепророкам їхні батьки.

Любов до ворогів

6:27

6:39

27 Але вам, хто слухає, Я кажу: любіть ворогів
ваших, робіть добро тим, хто ненавидить вас;

28 благословляйте тих, хто проклинає вас;
моліться за тих, хто кривдить вас.

29 Тому, хто вдарив тебе по щоці, підстав і другу,
а
тому, хто забирає твій верхній одяг, не забороняй
взяти й сорочку.

30 Кожному, хто просить у тебе, дай, і від того,
хто
забере твоє, не проси назад.

31 Як бажаєте, щоб вам робили люди, так само й
ви робіть їм.

32 Якщо ви любите *тільки* тих, хто любить вас,
яка

вам за це дяка? Адже й грішники люблять тих, хто любить їх.

³³ І якщо ви робите добро *тільки* тим, хто вам робить добро, яка вам за це дяка? Грішники так само роблять.

³⁴ І якщо позичаєте *тільки* тим, від кого сподіваєтесь отримати, яка вам за це дяка? Грішники так само позичають, щоб отримати стільки ж.

³⁵ Але ви любіть ворогів ваших, робіть добро й позичайте, не очікуючи нічого. І буде вам велика нагорода, будете синами Всевишнього, бо Він добрий до невіддячних та злих.

³⁶ Будьте милосердні, як і Отець ваш
милосердний. *Не судіть інших*

³⁷ Не судіть, і вас не судитимуть! Не засуджуйте, то й вас не засудять! Прощайте, то й вам проститься!

³⁸ Давайте, і вам дадуть; доброю мірою, притиснутою, струснутою і переповненою дадуть вам. Бо якою мірою міряєте ви, такою ж вимірюють і вам».

³⁹ Він також розповів їм притчу: «Чи може сліпий водити сліпого? Чи не впадуть обидва в яму?

6:40

6:49

⁴⁰ Учень не вищий за свого вчителя, але,

вдосконалившись, кожний стане, як його вчитель.

⁴¹ Чому ж ти дивишся на скалку в оці твого брата,
а колоди у своєму оці не помічаєш?

⁴² Як можеш сказати братові своєму: „Брате, дозволь вийняти скалку з твого ока“, якщо сам у твоєму оці колоди не бачиш? Лицеміре, витягни спочатку колоду зі свого ока, а тоді побачиш, як вийняти скалку з ока твого брата. *Дерево пізнається за його плодом*

⁴³ Немає доброго дерева, яке приносило б поганий плід, і немає поганого дерева, яке б приносило добрий плід.

⁴⁴ Бо кожне дерево пізнається за його плодом: не збирають смокви з терну й винограду з ожини.

⁴⁵ Добра людина з доброї скарбниці свого серця виносить добро, а погана людина з лихого скарбу свого серця виносить зло. Адже чим переповнене серце, те говорять її уста.

Розумний та нерозумний будівничий

⁴⁶ Чому кличете Мене: „Господи! Господи!“, а не робите того, що Я кажу?

⁴⁷ Скажу вам, до кого подібний кожний, хто приходить до Мене, чує слова Мої та виконує їх.

⁴⁸ Він подібний до чоловіка, що, будуючи свій дім,

вкопав глибоко та поклав основу на камені. Коли прийшла злива, і потік вдарив у той дім, то не зміг його похитнути, бо він був добре збудований.

⁴⁹ А той, хто слухає й не виконує, схожий на чоловіка, який збудував свій дім на землі, без основи. Коли вдарив потік, то він відразу впав, і руйнування того дому було велике».

7:17:11

7

Віра сотника

¹ Коли Ісус закінчив говорити до народу, який слухав Його, то зайшов до Капернаума.

² Раб одного сотника, яким він дорожив, тяжко захворів і був при смерті.

³ Почувши про Ісуса, сотник надіслав до Нього юдейських старійшин просити Його, щоб прийшов зцілити раба.

⁴ Прийшовши до Ісуса, вони щиро благали Його, кажучи: «Він достойний, щоб Ти зробив це для нього,

⁵ бо він любить наш народ і побудував нам синагогу».

⁶ Ісус пішов разом із ними. І коли Він був недалеко від дому, сотник надіслав своїх друзів сказати Йому: «Господи, не турбуйся, бо я не достойний, щоб Ти увійшов під мій дах.

⁷ Тому й себе я не вважав гідним, щоби прийти до Тебе, але скажи *лише* слово, і одужає мій слуга.

⁸ Бо і я людина підвладна й маю під своєю владою підлеглих воїнів. Кажу одному: „Иди!“ – і він іде, а іншому: „Прийди!“ – і він приходить, і рабу моему: „Зроби це!“ – і він робить».

⁹ Почувши це, Ісус здивувався, обернувся до народу, що йшов за Ним, та промовив: «Кажу вам: навіть в Ізраїлі Я не знайшов такої великої віри».

¹⁰ Повернувшись додому, посланці знайшли раба здоровим.

Ісус воскрешає сина вдови

¹¹ Наступного дня Ісус пішов до міста, що зветься Наїн; разом із Ним ішли Його учні та великий натовп.

7:12

7:23

¹² Коли ж Він наблизився до воріт міста, саме

виносили померлого, єдиного сина в матері, котра була вдовою; разом із нею було чимало народу з міста.

¹³ Побачивши її, Господь змилосердився над нею й сказав: «Не плач!»

¹⁴ І, підійшовши, торкнувся труни, а ті, що її несли, зупинилися. Тоді Ісус промовив: «Юначе! Кажу тобі, встань!»

¹⁵ Мертвий піднявся, сів та почав говорити. І Ісус віддав його матері.

¹⁶ Усіх охопив страх, і прославляли Бога, кажучи: «Великий пророк з'явився між нами!» і «Бог прийшов на допомогу своєму народові!»

¹⁷ І розійшлася ця звістка про Нього по всій Юдеї та по всій тій країні.

Посланці від Івана Хрестителя

¹⁸ Учні Івана сповістили його про все це. І він, прикликавши двох своїх учнів, ¹⁹ надіслав їх до Господа спитати:

—Ти Той, Хто має прийти, чи нам чекати іншого?

²⁰ Прийшовши до Нього, чоловіки сказали:

—Іван Хреститель надіслав нас до Тебе спитати: «Ти Той, Хто має прийти, чи нам чекати іншого?»

21 Саме тоді Він зцілив багатьох від хвороб, недуг та злих духів і багатьом сліпим дарував зір.

22 У відповідь Він сказав:

—Ідіть і скажіть Іванові те, що ви бачили та чули: сліпі прозрівають, каліки ходять, прокажені очищаються, глухі чують, мертві оживають, а бідним проповідується Добра Звістка.

23 І блаженний той, хто не спокуситься через Мене.

Свідчення Ісуса про Івана Хрестителя

7:24

7:33

24 Коли посланці Івана відійшли, Ісус почав говорити народові про Івана: «На що ви ходили подивитися в пустелю? На тростину, розхитану вітром?

25 На кого ви виходили дивитись? На людину, одягнену в м'яку одіж? Але ж ті, що розкішно одягаються й живуть у розкоші, знаходяться в царських палацах.

26 То на кого ви ходили дивитись? На пророка? Так, Я кажу вам, навіть більше, ніж на пророка!

27 Він той, про кого написано:
„Ось Я посилаю Мого посланця перед обличчям
Твоїм, який приготує дорогу перед
Тобою“.*

28 Кажу вам: нема більшого за Івана серед народжених жінками, але найменший у Царстві Божому більший за нього».

29 Весь народ, а також і митники, що слухали Його, визнавши справедливість Бога, хрестились хрещенням Івана.

30 А фарисеї та законники відкинули волю Божу про себе й не хрестились у нього.

31 «Із ким Мені порівняти людей з цього покоління, – сказав Ісус, – і на кого вони схожі?

32 Схожі на дітей, котрі сидять на базарі та кличуть одне одного, кажучи:

„Ми грали вам на сопілці,
а ви не танцювали.

Ми співали вам жалібні пісні,
а ви не плакали“.

33 Прийшов Іван Хреститель, який не їсть хліба й не п'є вина, а ви кажете: „Мас демона!“

* 7:27 Див. Мал. 3:1.

7:34

7:43

34 Прийшов Син Людський, Який їсть і п'є, а ви кажете: „Ось чоловік – ненажера й п'яниця, приятель митників та грішників“. 35 Однак мудрість виправдана всіма її дітьми». *Ісус у домі фарисея Симона*

36 Один із фарисеїв запросив Його поїсти з ним.

Зайшовши в дім фарисея, Ісус сів за стіл.

37 І ось одна жінка з того міста, яка була грішницею, дізналася, що Він сидить за столом у домі фарисея. Вона принесла алебастровий глечик із дуже дорогим миром

38 та, припавши до ніг Ісуса ззаду, плачучи, почала слізьми обмивати Його ноги й волоссям своєї голови витирати їх, цілувала Його ноги й мастила миром.

39 Побачивши це, фарисей, який запросив Ісуса, подумав собі:

—Якби Він був пророком, то знав би, що жінка, яка торкається до Нього, — грішниця.

40 Тоді Ісус звернувся до нього: —Симоне, маю тобі щось сказати!

Той відповів:

—Говори, Учителю!

41 У одного позикодавця було двоє боржників: один був винен п'ятсот динаріїв†, а інший — п'ятдесят.

42 Та оскільки вони не мали, чим віддати, він простив обох. Отже, хто з них буде любити його більше?

43 Симон відповів:

—Я думаю, що той, якому більше простив.

Луки

cclxxxiii

Луки

Ісус відповів:

—Правильно ти розсудив.

† 7:41 Динарій був звичайною платою за робочий день.

⁴⁴ І, обернувшись до жінки, сказав Симонові:

—Бачиш цю жінку? Я зайшов у твій дім, а ти не дав Мені води для ніг, вона ж своїми слізьми обмила Мої ноги та волоссям обтерла їх.

⁴⁵ Ти не привітав Мене поцілунком, а вона, відколи Я зайшов, не перестає цілувати Мої ноги.

⁴⁶ Ти не намастив Моєї голови олією, а вона миром намастила Мої ноги.

⁴⁷ Тому кажу тобі: прощаються її численні гріхи, бо вона багато полюбила, а кому мало прощається, той мало любить.

⁴⁸ *Потім Ісус* промовив до неї:

—Прощаються гріхи твої!

⁴⁹ А всі, хто сидів із Ним за столом, почали думати про себе: «Хто Він такий, що й гріхи прощає?»

⁵⁰ Він же сказав жінці:

—Віра твоя спасла тебе, іди з миром.

8

Жінки супроводжують Ісуса

¹ Після цього Він проходив через міста та села, проповідуючи Добру Звістку Царства Божого. Разом із Ним були Його дванадцяттеро *учнів*

² і деякі жінки, котрі були зцілені від злих духів та хвороб: Марія, звана Магдалиною, з якої вийшло сім демонів,

³ Іванна – дружина Хузи, наставника Ірода, Сусанна й багато інших, котрі служили Йому, чим мали.

Притча про сіяча

⁴ Коли зібрався великий натовп і люди з кожного міста приходили до Нього, Він розповів цю притчу: 8:58:15

⁵ «Сіяч вийшов сіяти своє насіння. І коли він сіяв, деякі зерна впали біля дороги та були затоптані, а птахи небесні повидзьобували їх.

⁶ Інші впали на каміння та, зійшовши, висохли, бо не мали вологи.

⁷ Ще інші впали поміж терни й росли разом із ними, але колючки заглушили їх.

⁸ А інші впали в добру землю, вони вирости й принесли врожай стократний».

Сказавши це, Він вигукнув: «Хто має вуха, щоб слухати, слухайте!»

⁹ Учні запитали Ісуса, що означає ця притча.

¹⁰ Він відповів: «Вам дано пізнати таємниці Царства Божого, а іншим *говорю* притчами, щоб „дивлячись, не бачили і, слухаючи, не розуміли“.*

¹¹ Ось що означає ця притча: насіння – це Слово Боже.

¹² Те, що посіяне біля дороги, – це ті, що слухають, але потім приходять диявол і забирає Слово з їхнього серця, щоб не повірили та не спаслися.

¹³ Те, що впало на камінь, – це ті, що, почувши, з радістю приймають Слово, але не мають коріння й вірують до певного часу, а коли приходять випробування, то відпадають.

¹⁴ Те, що впало поміж терни, – це ті, що чують, але з часом турботи, багатство та життєві задоволення придушують їх, і плід їхній не дозріває.

¹⁵ Те, що впало в хорошу землю, – це ті, що, почувши Слово, зберігають його в доброму та щирому серці та в терпінні приносять врожай.

Притча про світильник

* **8:10** Див. Іс. 6:9.

¹⁶ Ніхто, запаливши світильник, не покриває його

посудиною й не ставить під ліжку, але ставить на поставець, щоб усі, що входять, бачили світло.

¹⁷ Бо немає нічого прихованого, що не стало б явним, і нічого таємного, що не стало б відомим і не виявилось б.

¹⁸ Тому будьте уважні, як слухаєте, бо тому, хто має, додасться, і матиме надмірно, а від того, хто не має, і те, що має, забереться». *Мати та брати Ісуса*

¹⁹ Прийшли Його мати та брати й не могли підійти до Нього через натовп.

²⁰ І сказали Йому:
—Твоя мати й Твої брати стоять надворі та бажають бачити Тебе.

²¹ Він сказав їм у відповідь:
—Мати та брати Мої – це ті, що слухають Слово Боже й виконують його.

Ісус заспокоює бурю

²² Одного дня Ісус та Його учні увійшли в човен, і
Він сказав їм: «Переплиньмо на другий бік озера». І вони вирушили.

²³ Коли вони пливли, Він заснув. Аж раптом на

озері здійнялася велика буря. Вода почала заливати їх, і вони були в небезпеці.

²⁴ Приступивши, учні розбудили *Ісуса*, кажучи:

—Наставнику, Наставнику, ми гинемо!

Він прокинувся, наказав вітрові та хвилям
зупинитися, і настала тиша.

²⁵ Тоді сказав їм:

—Де ваша віра?

Вони ж, налякані та здивовані, говорили один до
одного:

8:26

8:35

—Хто Він такий, що наказує, а вітер і вода
підкоряються Йому?

Ісус звільняє одержимого

²⁶ І припливли вони в землю Герасинську, що
знаходиться навпроти Галілеї.

²⁷ Коли Він зійшов на берег, зустрів Його один
чоловік із міста, який упродовж багатьох років мав
демонів. Багато часу він вже не носив одержі та
мешкав не в домі, а у гробницях.

²⁸ Побачивши *Ісуса*, він закричав, упав перед
Ним
та голосно промовив:

—Що Тобі до мене, Ісусе, Сину Бога
Всевишнього? Благаю Тебе, не муч мене.

²⁹ Бо *Ісус* наказав нечистому духові вийти з цього

чоловіка. Багато разів демон хапав його, та, попри те, що зв'язували його ланцюгами та кайданами, оберігаючи його, він все одно розривав окови, і демон гнав його в пустелю.

³⁰ *Ісус* спитав його:

—Як тебе звати?

—Легіон, – відповів той, бо багато демонів увійшло в нього.

³¹ І вони благали *Ісуса*, щоб Він не повелів їм іти в Безодню.

³² А було там велике стадо свиней, що паслося на горі. Демони просили *Ісуса*, щоб дозволив їм увійти в них, і Він дозволив.

³³ Демони, вийшовши з чоловіка, увійшли у свиней. Тоді все стадо кинулося з кручі в озеро та потонуло.

³⁴ Побачивши, що сталося, свинопаси побігли та сповістили про це в місті та в селах.

³⁵ *Люди* вийшли подивитися, що сталося, і коли підійшли до *Ісуса*, то знайшли чоловіка, з якого

вийшли демони, він був одягнений, при здоровому глузді й сидів біля Ісусових ніг. *Побачивши це*, вони злякалися.

³⁶ Ті, хто бачив, розповідали, як було врятовано біснுவатого.

³⁷ Тоді всі люди з Герасинської околиці просили *Ісуса*, щоб Він залишив їх, адже були охоплені великим страхом. Він же увійшов у човен і повернувся.

³⁸ Чоловік, з якого вийшли демони, просив *Ісуса* взяти його з собою, але Він відпустив його, сказавши:

³⁹ «Повернися до себе додому та розкажи, як багато зробив для тебе Бог».

Той пішов і по всьому місту проповідував, як багато зробив для нього Ісус.

Донька Яіра і жінка, яка доторкнулася до одежі Ісуса

⁴⁰ Коли Ісус повернувся, Його зустрів великий натовп, бо всі чекали на Нього.

⁴¹ І ось прийшов чоловік, на ім'я Яір, який був керівником синагоги, і, впавши долілиць до ніг Ісуса, благав Його зайти до його дому,

⁴² бо його єдина донька, яка мала років дванадцять, захворіла й була при смерті. Коли Він пішов, то натовп звідусіль тиснув на Нього.

⁴³ І була там одна жінка, яка вже дванадцять років страждала на кровотечу. Вона витратила все, що мала, на лікарів, але ніхто не зміг її зцілити.

⁴⁴ Підійшовши ззаду, вона доторкнулася до краю Його одежі, і вмить зупинилася її кровотеча.

⁴⁵ Ісус запитав:
—Хто доторкнувся до Мене?
Коли ж ніхто не зізнався, Петро сказав:
—Наставнику, натовп тісниться навколо Тебе.

⁴⁶ Ісус же відповів:

—Хтось доторкнувся до Мене, бо Я відчув, як сила вийшла від Мене.

⁴⁷ Жінка, побачивши, що не зможе втаїтися, тремтячи, підійшла та, впавши перед Ним, зізналася перед усім народом, чому доторкнулася до Нього і як раптом зцілилася.

⁴⁸ Ісус же сказав їй: «Донько, віра твоя врятувала тебе. Іди з миром».

⁴⁹ Коли Він ще говорив, прийшов хтось із *дому* керівника синагоги та сказав:

—Твоя донька померла, не турбуй Учителя!

⁵⁰ Ісус же, почувши це, сказав Яїру:

—Не бійся, тільки віруй, і вона буде спасенна!

⁵¹ Прийшовши в дім, Він не дозволив нікому увійти з Ним, окрім Петра, Івана, Якова та батька й матері дитини.

⁵² Усі плакали та ридали над нею. Він же сказав їм: «Не плачте, бо вона не померла, а спить».

⁵³ Але вони почали глузувати з Нього, бо знали, що дівчина померла.

⁵⁴ Ісус же узяв її за руку й голосно промовив: «Дитино, встань!»

⁵⁵ Дух її повернувся до неї, і вмиє вона
піднялася.

Він наказав дати їй їсти.

⁵⁶ Батьки *дитини* дуже здивувалися, але Він
наказав нікому не казати про те, що сталося.

9

Служіння дванадцятьох

¹ Скликавши дванадцятьох, Він дав їм силу та
владу виганяти всіх демонів і зцілювати всі хвороби.

² І послав їх проповідувати Царство Боже та
зцілювати хворих.

³ Він промовив до них:

9:49:13

«Нічого не беріть у дорогу: ні палиці, ні торбини,
ні хліба, ні грошей, ні двох сорочок не майте.

⁴ Коли ж увійдете в якийсь дім, там
залишайтесь і
звідти йдіть далі.

⁵ Якщо десь вас не приймуть, то, виходячи з
того міста, обтрусіть пил зі своїх ніг на свідчення
проти них!»

⁶ Вони вийшли та ходили по селах, звіщаючи
Добру Звістку й зцілюючи всюди.

Іродова занепокоєність

⁷ Тетрарх Ірод почув про все, що сталося, і занепокоївся, бо дехто казав, що це Іван воскрес із мертвих;

⁸ інші *казали*, що це з'явився Ілля, а ще інші — що це один зі стародавніх пророків воскрес.

⁹ Тоді Ірод сказав: «Івана я стратив, тоді хто Цей, про Кого я таке чую?» І намагався зустрітися з Ісусом.

Ісус годує п'ять тисяч

¹⁰ Повернувшись, апостоли розповіли *Ісусові* про все, що зробили. Він узяв їх та відійшов у безлюдне місце біля міста, що зветься Віфсаїда.

¹¹ Але люди, дізнавшись про це, пішли за Ним. Зустрівши їх, Він почав говорити про Царство Боже й зцілював тих, хто потребував зцілення.

¹² Коли ж день схилявся до вечора, підійшли до Нього дванадцятро й сказали:
—Відпусти людей, щоби пішли в навколишні села та хутори відпочити та знайти чогось їсти, бо ми тут у безлюдному місці. ¹³ Але Він сказав їм:

—Ви дайте їм їсти!

Вони відповіли:

—Ми не маємо нічого, крім п'яти хлібів та двох рибин. Хіба що підемо й купимо їжу для всіх цих людей.

¹⁴ А було там близько п'яти тисяч чоловіків. *Ісус* промовив до Своїх учнів:

—Розсадіть їх групами приблизно по п'ятдесят. ¹⁵
Вони так і зробили, і розсадили всіх людей.

¹⁶ Він же, узявши п'ять хлібів та дві рибини, подивився на небо, благословив їх і, розломивши, дав учням, щоб розділили між людьми.

¹⁷ Усі їли та наситилися, і назбирали дванадцять кошиків залишків.

Свідчення Петра про Ісуса

¹⁸ Одного разу, коли *Ісус* молився на самоті й разом із Ним були лише учні, Він запитав їх:

—За кого вважають Мене люди?

¹⁹ Вони відповіли:

—Одні – за Івана Хрестителя, інші – за Іллю, ще інші – за одного зі стародавніх пророків, що воскрес.

²⁰ Він же запитав:

—А ви за кого Мене вважаєте?

Петро відповів:

—Ти Христос Божий!

Ісус звіщає Свою смерть та воскресіння

21 Тоді Він наказав їм нікому не розповідати про це.

22 Далі додав: «Синові Людському належить багато страждати, бути відкинутим старійшинами, первосвященниками та книжниками, бути вбитим, але третього дня воскресне».

23 Потім промовив до всіх:
«Якщо хтось хоче йти за Мною, нехай зречеться самого себе, візьме свій хрест та щодня слідує за Мною.

9:24

9:35

24 Бо хто хоче спасти своє життя, той загубить його, а хто втратить життя своє заради Мене, той спасе його.

25 Яка користь людині, якщо здобуде весь світ, а саму себе занапастить або згубить?

26 Хто посоромиться Мене та Моїх слів, того й Син Людський посоромиться, коли прийде в славі Своїй, і Отця, і святих ангелів.

27 Істинно кажу вам: деякі з присутніх тут не зазнають смерті, доки не побачать Царства Божого».

Преображення Ісуса

28 А приблизно через вісім днів після цих слів,
Ісус

узяв із Собою Петра, Івана та Якова й піднявся на гору, щоб молитися.

²⁹ Під час молитви вигляд Його обличчя змінився,
і одежа *стала* білою та блискучою.

³⁰ І ось двоє чоловіків розмовляли з Ним – це були Мойсей та Ілля.

³¹ Вони з'явилися у славі та розмовляли з Ним про Його відхід, який Він мав завершити в Єрусалимі.

³² Петро й ті, що були з Ним, заснули, але, прокинувшись, побачили Його славу та цих двох чоловіків, які стояли з Ним.

³³ Коли вони відійшли від Нього, Петро сказав Ісусові: «Наставнику, добре нам тут бути! Зробімо три намети: один для Тебе, один для Мойсея та один для Іллі».

Він не знав, що говорить.

³⁴ Коли він це казав, з'явилася хмара, яка накрила
їх. Вони ж злякалися, коли увійшли в хмару.

³⁵ З хмари промовив голос: «Це Син Мій обраний, Його слухайте!»

³⁶ Коли ж пролунав голос, Ісус залишився Сам. Вони мовчали й нікому в ті дні не казали про те, що бачили.

Зцілення хлопчика, одержимого злим духом

³⁷ Наступного дня, після того, як вони зійшли з гори, великий натовп зустрів Його.

³⁸ І ось один чоловік із натовпу вигукнув:

—Учителю, благаю, зглянься над моїм сином, бо він у мене єдиний.

³⁹ *Нечистий* дух хапає його, і він зненацька кричить, і катує його *дух* аж до піни. Насилу відходить, залишаючи його безсилим.

⁴⁰ Я просив Твоїх учнів вигнати духа, але вони не змогли.

⁴¹ Ісус у відповідь сказав:

—О роде невірний та розбещений, доки буду з вами? Доки терпітиму вас? Приведи сюди твого сина!

⁴² Коли хлопчик наближався, демон у припадку кинув його на землю, але Ісус наказав нечистому *духові відійти*, зцілив дитину та віддав її батькові.

⁴³ Усі були вражені Божою величчю.

Ісус удруге звіщає Свою смерть

Коли всі дивувалися всьому, що робив Ісус, Він промовив до своїх учнів:

⁴⁴ «Вкладіть ці слова у ваші вуха: Син Людський буде виданий у руки людські».

⁴⁵ Однак учні не зрозуміли цих слів: вони були приховані від них, щоб не зрозуміли їх, а спитати Його про ці слова боялися. *Хто найбільший?*

⁴⁶ Потім учні почали роздумувати між собою, хто з них найбільший.

9:47

9:57

⁴⁷ Але Ісус, знаючи думки їхніх сердець, узяв дитину, поставив її біля Себе

⁴⁸ та промовив до них:

—Той, хто прийме цю дитину в ім'я Моє, той Мене приймає, а хто Мене приймає, приймає Того, Хто надіслав Мене. Бо хто найменший поміж вас, той найбільший.

Хто не проти вас, той за вас

⁴⁹ Іван відповів:

—Наставнику, ми бачили когось, хто Твоїм ім'ям виганяв демонів, та ми заборонили йому, бо він не ходить із нами.

⁵⁰ Ісус відповів:

—Не забороняйте, бо хто не проти вас, той за вас.

Самарянське село не приймає Ісуса

51 Коли наближався час Йому бути взятим на небо, Він рішуче пішов до Єрусалима.

52 І надіслав перед Собою вісників. Вони зайшли до одного самарянського села, щоб приготувати все для

Нього.⁵³ Але мешканці Його не прийняли, бо Він ішов до Єрусалима.

54 Побачивши це, учні Його, Яків та Іван, сказали: —Господи, хочеш, ми накажемо, щоб зійшов вогонь із неба та спалив їх, як це зробив Ілля?

55 Ісус, обернувшись до них, заборонив їм та сказав:

—Не знаєте, якого ви духа,

56 бо Син Людський прийшов не губити людські душі, а спасати їх!

І пішли до іншого села.

Ціна учнівства

57 Коли вони йшли дорогою, хтось сказав Ісусові:

—Я піду за Тобою, куди б Ти не пішов!

9:58

10:5

58 Ісус відповів йому:

—Лисиці мають нори, птахи небесні – гнізда, а Син Людський не має, де голову прихилити.

59 А іншому сказав:

—Іди за Мною!

Але той відповів:

—Господи, дозволь мені спочатку піти поховати мого батька!

⁶⁰ Тоді Ісус сказав:

—Залиши мертвим ховати своїх мерців, а ти йди звіщати Царство Боже!

⁶¹ Інший сказав:

—Господи, я піду за Тобою, але дозволь мені спочатку попрощатися з моїми домашніми!

⁶² Ісус сказав йому:

—Ніхто з тих, хто поклав руку на плуг та озирається назад, не придатний для Царства Божого!

10

Служіння сімдесяти учнів

¹ Після того Господь призначив інших сімдесятьох**учнів* і надіслав їх по двоє перед Собою в усі міста та місцевості, куди Він мав іти.

² І сказав їм: «Жнива насправді великі, а робітників мало, тож просіть Господа жнив, щоб послав робітників на жнива Свої.

³ Ідіть! Ось Я посилаю вас, як ягнят між вовків.

⁴ Не беріть ні гаманця, ні торбини, ні взуття й нікого в дорозі не вітайте.

⁵ Коли ж увійдете в якийсь дім, то спочатку скажіть: „Мир цьому дому!“

* **10:1** У деяких рукописах: *сімдесят два*. Дивись також вірш 17.

⁶ І якщо там є син миру, то спочине на ньому ваш мир, а коли ні, то повернеться до вас.

⁷ Залишайтеся в тому ж домі, їжте та пийте те, що дадуть вам, бо робітник достойний своєї платні. Не переходьте з дому в дім.

⁸ А коли зайдете в якесь місто та приймуть вас, то їжте *все*, що покладуть перед вами.

⁹ Зціляйте в ньому хворих і кажіть їм:
„Наблизилось до вас Царство Боже!“

¹⁰ А коли зайдете в якесь місто і не приймуть вас, то, виходячи на вулиці його, кажіть:

¹¹ „Навіть пил із вашого міста, який прилип до наших ніг, ми обтрушуємо на свідчення проти вас, але знайте, що наблизилось Царство Боже!“

¹² Кажу вам: легше буде Содомові в той день суду, ніж тому місту.

¹³ Горе тобі, Хоразине! Горе тобі, Віфсаїдо! Бо якби в Тирі та Сидоні сталися ті чудеса, які були у вас, то вони давно би покалися, сидячи в мішковині та попелі.

¹⁴ Проте Тиру та Сидону легше буде на суді, ніж вам.

¹⁵ І ти, Капернауме,

чи будеш піднесений до неба?

Ні, ти до пекла зійдеш!†

16 Той, хто слухає вас, той Мене слухає, і хто відмовляється від вас, від Мене відмовляється. Хто ж відмовляється від Мене, той відмовляється від Того, Хто надіслав Мене».

Повернення сімдесяти учнів

17 Сімдесят учнів повернулися й радісно сказали:

—Господи, навіть демони підкоряються нам в ім'я Твоє.

† 10:15 Буквально: *ти до царства мертвих зійдеш.*

10:18

Луки 10:27

18 А Він сказав їм:

—Я бачив сатану, котрий падав із неба, наче блискавка.

19 Ось даю вам владу наступати на змії і скорпіонів, і на всяку силу ворожу, і ніщо вам не зашкодить.

20 Однак не радійте, що духи вам підкоряються, а радійте тому, що імена ваші записані на небесах.

Радість Ісуса

21 У той час Ісус зрадів Святим Духом та промовив:

«Славлю Тебе, Отче, Господи неба і землі, за те, що Ти приховав це від мудрих та розумних і відкрив дітям. Так, Отче, бо такою була Твоя добра воля.

²² Усе Мені було доручено Моїм Отцем. Ніхто не знає, Хто є Син, окрім Отця, і Хто є Отець, окрім Сина й того, кому Син хоче відкрити».

²³ І, повернувшись до учнів, промовив тільки до них:

— Блаженні очі, які бачать те, що ви бачите.

²⁴ Бо кажу вам: багато пророків та царів бажали побачити те, що ви бачите, і не побачили, та почути те, що ви чуєте, і не почули. *Добрий самарянин*

²⁵ І ось один учитель Закону піднявся та, спокушаючи Його, сказав:

— Учителю, що мені робити, щоб успадкувати життя вічне?

²⁶ *Ісус* відповів йому:

— Що в Законі написано? Як читаєш?

²⁷ Він відповів:

— «Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, і всією своєю душею, і всією силою своєю, і всім

10:28

10:37

розумом своїм»[†] і «ближнього свого — як самого

себе²⁸» *Ісус*. § же сказав:

—Правильно ти відповів, роби так і будеш жити!

²⁹ Але той, бажаючи виправдати себе, сказав Ісусові:

—А³⁰ Ісусхтовідповівмій ближній: ?

—Один чоловік ішов з Єрусалима в Єрихон та потрапив до рук розбійників, котрі роздягли його, побили та пішли далі, залишивши його напівмертвим.

³¹ Випадково тією ж дорогою проходив священник і, побачивши його, пройшов повз нього.

³² Також і левіт, прийшовши на те місце, подивився й пішов далі.

³³ Але один самарянин, який був у подорожі, підійшов і, побачивши його, зглянувся над ним.

³⁴ Він підійшов, перев'язав йому рани, намастивши їх олією та вином, поклав його на свою худобину та привіз до заїжджого двору, де доглядав за ³⁵ним. Наступного дня, від'їжджаючи, дав два динарії господареві та сказав: «Подбай про нього, а якщо витратиш на нього більше, я поверну тобі, коли вертатимусь».

³⁶ Хто з цих трьох, на твою думку, був ближнім того, хто потрапив до рук розбійників?

³⁷ Він відповів:

Луки

сссvii

Луки

—Той, хто зглянувся над ним. Ісус
сказав:

—Іди та роби так само.

Ісус відвідує Марту та Марію

‡ 10:27 Див. Повт. 6:5. § 10:27 Див. Лев. 19:18.

10:38

Луки 11:4

38 Коли вони подорожували далі, то зайшли до
одного села, де жінка, на ім'я Марта, прийняла Його
у свій дім.

39 У неї була сестра, на ім'я Марія, яка сіла біля
ніг Господа та слухала Його слова.

40 Марта була зайнята багатьма приготуваннями
й, підійшовши, сказала:

—Господи, чи Тобі байдуже, що моя сестра
залишила мене саму служити? Скажи їй, щоб
допомогла мені.

41 Господь відповів їй:

—Марто, Марто, ти турбуєшся та клопочешся
багатьма речами,

42 але потрібне одне. Марія обрала кращу частку,
яка не відбереться від неї.

11

Ісус навчає учнів молитися

¹ Одного разу Ісус молився, і, коли Він закінчив,

один з учнів промовив до Нього:

—Господи, навчи нас молитися, як і Іван навчив своїх учнів!

² Він промовив:

—Коли молитесь, то кажіть:
«Отче наш, Що на небесах,*
нехай святиться ім'я Твоє! Нехай
прийде Царство Твоє!

Нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі!†

³ Хліб наш щоденний дай нам кожного дня.

⁴ І прости нам гріхи наші, бо і ми прощаємо
всім боржникам нашим.

* **11:2** Деякі ранні рукописи не містять слів: *наш, що на небесах*. † **11:2**
Деякі ранні рукописи не містять слів: *Нехай буде воля Твоя, як на небі,
так і на землі!*

11:5

11:15

І не введи нас у спокусу, але

визволи нас від лукавого».‡

⁵ І сказав їм:

—Хто з вас, маючи друга, прийде до нього опівночі
та скаже йому: «Друже, позич мені три хліби,

⁶ бо мій приятель прийшов до мене з дороги, і я
не
маю, що йому дати».

⁷ А той зсередини відповів би йому: «Не турбуй

Луки

сссїх

Луки

мене! Двері вже зачинені, і діти мої зі мною в ліжку.
Не можу я піднятися й дати тобі».

⁸ Кажу вам: якщо він не встане та не дасть йому
заради дружби, то все одно через наполегливість його
підведеться й дасть усе, чого той потребує.

⁹ Тому Я кажу вам: просіть – і буде дано вам;
шукайте – і знайдете; стукайте – і відчинять вам!

¹⁰ Бо кожен, хто просить, отримує, і хто шукає,
знаходить, і тому, хто стукає, відчинять.

¹¹ Котрий з вас, батьків, коли син просить хліба,
замість хліба подасть йому камінь, і коли просить
риби, замість риби подасть йому гадюку?

¹² Або чи дасть йому скорпіона, коли той
просить
яйце?

¹³ Отже, якщо ви, будучи злими, вмієте давати
добрі дари вашим дітям, то наскільки більше ваш
Отець Небесний дасть Духа Святого тим, хто просить
у Нього!

Ісус та Вельзевул

¹⁴ Одного разу Ісус вигнав демона, який був
німий. І коли демон вийшов, німий чоловік
заговорив; і весь натовп дивувався цьому.

¹⁵ Та деякі з них говорили:

‡ 11:4 Деякі ранні рукописи не містять слів: *але визволина свідлукавого*.

—*Силою Вельзевула, володаря демонів, Він виганяє демонів.*

¹⁶ *Інші ж, випробовуючи Його, вимагали знамення з неба.*

¹⁷ *Але Він, знаючи їхні думки, відповів: —Кожне царство, розділене в собі, буде спустошене, і дім, розділений в собі, впаде.*

¹⁸ *Якщо ж сатана розділився в собі самому, як встоїть його царство?Питаю це, бо кажете, що Вельзевулом Я виганяю демонів.*

¹⁹ *Якщо ж Я виганяю демонів Вельзевулом, то ким виганяють ваші сини? Тому вони будуть вашими суддями.*

²⁰ *Але якщо Я пальцем Божим виганяю демонів, то прийшло до вас Царство Боже.*

²¹ *Коли сильний, озброївшись, стереже свій дім, тоді майно його в безпеці.*

²² *Коли ж нападає сильніший за нього й перемагає його, то забирає все його озброєння, на яке він покладався, і потім ділить здобич.*

²³ Хто не зі Мною, той проти Мене; і хто не збирає зі Мною, той розкидає.

Повернення нечистого духа

²⁴ Коли нечистий дух виходить із людини, то йде в місце безводні шукати відпочинку й, не знаходячи, каже: «Повернусь я у дім свій, звідки вийшов».

²⁵ І, повернувшись, знаходить його заметеним та прибраним.

²⁶ Тоді він іде й бере інших сімох духів, гірших за себе, і входять та живуть там. І для людини останнє стає гіршим за попереднє. *Справжнє благословення*

11:27

11:35

²⁷ Коли Ісус це казав, одна жінка з натовпу голосно промовила:

—Блаженна мати, яка носила та годувала Тебе.

²⁸ Він відповів:

—Справді блаженні ті, що слухають Слово Боже та виконують його.

Вимагання знамення

²⁹ Коли зібралося багато народу, Він почав говорити:

—Цей рід – рід лукавий! Він шукає знамення, та не дасться йому знамення, хіба що тільки знамення Йони.

³⁰ Бо як Йона став для ніневіїців знаменням, так буде й Син Людський для цього роду.

³¹ Цариця Півдня встане на суд із людьми цього роду й засудить їх, бо вона прийшла з далекого краю землі послухати Соломонову мудрість, а ось тут Хтось більший за Соломона§.

³² Люди Ніневії встануть на суд із цим родом і засудять його, бо вони покаялись через проповідь Йони, а ось тут Хтось більший за Йону*.

Світло тіла

³³ Ніхто, запаливши світильник, не ставить його у потайне місце або під посудину, але ставить на поставець, щоб усі, що входять, бачили світло.

³⁴ Світлом для тіла є око. Якщо твоє око буде здорове, то й все твоє тіло буде наповнене світлом, коли ж воно недуже, то й тіло твоє в темряві.

³⁵ Отже, пильнуй, щоб світло, яке в тобі, не стало темрявою.

§ 11:31 Буквально: *щось більше за Соломона*. * 11:32 Буквально: *щось більше за Йону*.

³⁶ Якщо ж усе твоє тіло наповнене світлом і немає

жодної темної частини, то все буде світле так, ніби світильник освітлює тебе сяйвом.

Обвинувачення книжників та фарисеїв

³⁷ Коли Він закінчив говорити, один фарисей запросив Його до себе пообідати. Ісус зайшов та сів за стіл.

³⁸ Фарисей же здивувався, побачивши, що перед обідом Він перш не обмився.

³⁹ Тоді Господь промовив до нього:
—Ось ви, фарисеї, очищуєте чашу та посуд ззовні, а всередині ви повні здирництва та лукавства.

⁴⁰ Нерозумні! Чи Той, Хто створив зовнішнє, не створив і внутрішнє?

⁴¹ Тож дайте милостиню з того, що всередині, ось тоді все буде чисте для вас.

⁴² Але горе вам, фарисеї, що даєте десятину з м'яти, рути й з усякого зілля, але обминаєте справедливість та любов Божу. І це належить робити, і тим не нехтувати.

⁴³ Горе вам, фарисеї, що любите почесні місця в синагогах та привітання на ринках.

⁴⁴ Горе вам, бо ви – як невидимі гроби, поверх яких люди ходять і не знають цього.

⁴⁵ Один з учителів Закону відповів *Ісусові*:

—Учителю, кажучи це, Ти й нас ображаєш!

⁴⁶ Але Він відповів:

—Горе й вам, учителям Закону, бо ви накладаєте на людей тягар, який важко нести, самі ж навіть пальцем не доторкнетесь до нього.

⁴⁷ Горе вам, бо ви будете гробниці пророкам, яких убили ваші батьки.

⁴⁸ Цим ви свідчите, що схвалюєте вчинки ваших батьків. Вони їх вбивали, а ви будете їм *гробниці*.

⁴⁹ Тому Бог у своїй мудрості сказав: «Надішлю до

них пророків та апостолів, і декого з них уб'ють, а декого будуть переслідувати».

⁵⁰ І тому цей рід буде відповідати за пролиту кров

усіх пророків, які були вбиті від початку всесвіту,

⁵¹ від крові Авеля до крові Захарії, убитого між Храмом та жертовником. Кажу вам: цей рід відповість за все.

⁵¹ Горе вам, учителі Закону, бо ви взяли ключі пізнання: самі не ввійшли й тим, хто бажає ввійти, заборонили.

⁵² Коли Ісус вийшов звідти, фарисеї та книжники почали критикувати Його та спокушати відносно багатьох речей.

¹ Немає нічого прихованого, що не відкрилося б, і нічого таємного, що не стало б відомим.

² Тому все, що ви казали в темряві, буде почуте при світлі, і все, що говорили на вухо в окремій кімнаті, буде проповідуватися з дахів. *Кого треба боятись*

⁵¹ Вони спостерігали за Ним, аби упіймати Його на слові.

12

Ісус засуджує лицемірство

¹ Тим часом зібралися тисячі людей, так що тиснули одне одного. Ісус почав говорити в першу чергу до учнів:

—Стережіться закваски фарисейської, якою є лицемірство.

12:5

12:15

⁵ Я вкажу вам, Кого треба боятися: бійтеся Того, Хто, вбивши, має силу кинути до Геєни. Так, кажу вам: Цього треба боятися.

⁶ Чи не продаються п'ять горобців за два асарії*? І все ж, жоден із них не забутий Богом.

⁷ А на вашій голові навіть волосся пораховане. Не бійтеся: ви набагато цінніші за горобців.

Визнання Ісуса перед людьми

⁸ Кажу вам: кожного, хто визнає Мене перед

¹ Кажу вам, Моїм друзям: не бійтеся тих, хто, вбиваючи тіло, потім більш нічого заподіяти не може.

людьми, і Син Людський визнає перед ангелами Божими.

⁹ Але того, хто зречеться Мене перед людьми, зрікусь і Я перед ангелами Божими.

¹⁰ Кожному, хто скаже слово проти Сина Людського, проститься, але тому, хто богохульствує проти Святого Духа, не проститься.

¹¹ Коли поведуть вас на суд у синагоги, до керівників та до влад, не турбуйтеся про те, як вам відповідати й що говорити,

¹² бо в той час Дух Святий навчить, що треба говорити.

Притча про багатого безумця ¹³

Хтось із натовпу сказав Йому:

—Учителю, скажи моєму братові, щоб розділив зі мною спадщину.

¹⁴ Він відповів:

—Чоловіче, хто поклав Мене суддею або посередником між вами?

¹⁵ Далі промовив до них:

* **12:6** Дрібна монета, яка дорівнювала 1/16 частині динарія. Динарій був звичайною платою за робочий день.

12:16

12:26

—Дивіться уважно та стережіться всякої

жадібності, бо життя людини не залежить від багатства її маєтку.

¹⁶ Ісус розповів їм притчу:

—В одного заможного чоловіка гарно вродила земля.

¹⁷ І він почав міркувати, кажучи сам до себе:

«Що мені робити? Немає куди зібрати мій врожай».

¹⁸ І сказав: «Ось що я зроблю: зруйную старі амбари та збудую більші, і в мене буде достатньо місця, щоби зібрати все зерно та все моє добро.

¹⁹ Тоді я скажу моїй душі: „Тепер у тебе багато добра на багато років! Відпочивай, їж, пий та веселися“».

²⁰ Але Бог відповів: «Безумцю! Цієї ж ночі заберуть у тебе душу твою. Кому дістанеться те, що ти приготував?»

²¹ Так станеться з кожним, хто збирає для себе й не багатіє в Бога.

Піклування та тривога

²² Потім Він промовив до своїх учнів:

—Тому Я кажу вам: не турбуйтеся про життя – що будете їсти, ні про тіло – що будете вдягати.

²³ Бо життя більше за їжу, а тіло – за одяг.

²⁴ Погляньте на воронів: вони не сіють і не жнуть,
не мають скарбниць та амбарів, і все ж Бог їх годує.
Наскільки ж ви цінніші за цих птахів!

²⁵ І хто з вас, турбуючись, може додати до свого зросту хоч лікоть?

²⁶ Якщо ви навіть і найменшого зробити не можете, чому турбуєтесь про інше?

12:27

12:38

²⁷ Подивіться, як ростуть лілії: вони не працюють і не прядуть. Та Я кажу вам: навіть Соломон у всій своїй величі не одягався так, як будь-яка з них.

²⁸ Якщо ж Бог так одягає траву на полі, котра сьогодні є, а завтра буде кинута у вогонь, то наскільки краще Він одягне вас, маловіри?

²⁹ Не шукайте, що вам їсти та пити, і не турбуйтеся про це.

³⁰ Бо все це язичники цього світу шукають, але ваш Отець знає, що потребуєте.

³¹ Краще шукайте Царства Його, а все це додасться вам.

³² Не бійся, мале стадо, бо Отець ваш із радістю дає

вам Царство.

³³ Продавайте майно ваше й давайте милостиню.

Робіть собі гаманці, котрі не зношуються, —
невичерпний скарб на небі, куди злодій не
закрадається і де міль не точить.

³⁴ Бо де скарб ваш, там буде й ваше серце.

Притча про пильність слуг

³⁵ Будьте завжди готові — одяг підперезаний та
світильник запалений.

³⁶ Будьте подібні до людей, що чекають на
повернення свого господаря з весілля, щоб, коли він
прийде й постукає, негайно відчинити йому.

³⁷ Блаженні ті раби, господар яких, прийшовши,
знайде, що вони пильнують. Істинно кажу вам: тоді
він сам, підперезавшись, посадить їх за стіл та,
підійшовши, буде служити їм.

³⁸ І якщо він прийде о другій або о третій
сторожі†,
блаженні ті, кого він знайде так само.

† 12:38 У римлян ніч ділилася на чотири сторожі (з шостої години
вечора до шостої ранку: 6–9, 9–12, 12–3, 3–6).

³⁹ Тож знайте, що якби господар дому знав, о
якій

сторожі приходить злодій, він не дозволив би вдертися до свого дому‡.

⁴⁰ І ви будьте готові, бо Син Людський прийде тієї години, про яку й не думаєте.

⁴¹ Тоді Петро сказав:

—Господи, Ти говориш цю притчу нам чи всім?

⁴² Господь відповів:

—Хто вірний та розумний управитель, якого господар поставив над іншими своїми слугами, щоб давав їм їжу вчасно?

⁴³ Блаженний той раб, якого господар знайде, що він так робить.

⁴⁴ Істинно кажу вам: він поставить його над усім своїм майном.

⁴⁵ Але якщо той раб скаже у своєму серці: «Мій господар запізнюється!» – і почне бити слуг та служниць, їсти, пити та напиватись,

⁴⁶ господар того раба прийде того дня, коли він не сподівається, і о тій годині, якої не знає. Він розітне його та призначить йому місце разом із невірними.

⁴⁷ Той раб, котрий знав волю господаря свого й не підготувався, ані не зробив того, чого господар бажав, буде сильно побитий.

⁴⁸ А той, хто, не знаючи, зробив щось достойне покарання, буде побитий менше. Від усякого, кому багато дано, багато вимагатимуть, і кому багато повірено, з того більше й спитають. *Ісус – причина розділення*

⁴⁹ Я прийшов кинути вогонь на землю, і як Я прагну, щоб він вже розгорівся!

‡ 12:39 Буквально: підкопати свого дому.

⁵⁰ Я маю хреститися хрещенням, і як Мені
важко,
поки це не здійсниться.

⁵¹ Ви вважаєте, що Я прийшов принести мир на
землю? Ні, кажу вам, а розділення!

⁵² Бо віднині п'ятеро в одному домі розділяться:
трое проти двох, і двоє проти трьох.

⁵³ Будуть розділені: батько проти сина й син
проти
батька; мати проти доньки й донька проти матері;
свекруха проти невістки й невістка проти свекрухи.
Розпізнавання часу ⁵⁴ Він промовив до народу:

—Коли ви бачите хмару, яка здіймається на
заході, то відразу кажете: «Буде дощ», і так стається.

⁵⁵ А коли південний вітер віє, кажете: «Буде
спека», і так стається.

⁵⁶ Лицеміри! Вигляд землі та неба вмієте
розпізнавати, так чому ж цей час не розпізнаєте? ⁵⁷

Чому ви самі не розсудите, що є справедливе?

⁵⁸ Коли ти йдеш зі своїм супротивником до
правителя, то доклади зусиль для того, щоб ще в
дорозі примиритися з ним, аби він не повів тебе до
суду, а суддя не віддав тебе до рук стражника, і
стражник не кинув тебе до в'язниці.

59 Кажу тобі: не вийдеш звідти, поки не заплатиш усе до останньої лепти§.

13

Покаяння або загибель

¹ У той час підійшли деякі та розказали Ісусові про галілеян, кров яких Пилат змішав з їхніми жертвами.

§ 12:59 Лепта – це найдрібніша монета, дорівнює 1/128 динарія.

13:2

13:14

² Ісус відповів: «Чи ви думаєте, що ці галілеяни так постраждали, тому що були грішніші за інших галілеян?

³ Кажу вам, що ні! Але якщо не покаєтесь, усі загинете так само.

⁴ Або думаєте, що ті вісімнадцять, на яких впала вежа в Силоамі та вбила їх, були більш грішні за всіх, що живуть в Єрусалимі?

⁵ Кажу вам, що ні! Але якщо не покаєтесь, усі так само загинете».

Притча про смоковницю

⁶ Тоді розповів їм таку притчу: «Один чоловік мав

у своєму винограднику смоковницю й прийшов до неї шукати плоду, та не знайшов.

⁷ Тоді він промовив до садівника: „Ось я вже три роки приходжу шукати плоду на цій смоковниці й не знаходжу. Зрубай її! Навіщо вона займає землю?“

⁸ Але *садівник* відповів: „Господарю, залиши її ще на цей рік. Я обкопаю її довкола та обкладу її добривом.

⁹ Може, принесе плід, якщо ж ні, тоді її зрубаш“». *Зцілення однієї жінки в Суботу* ¹⁰ *Ісус* навчав у синагозі в Суботу.

¹¹ І ось там була жінка, яка вісімнадцять років мала духа хвороби та не могла випрямитись.

¹² Коли Ісус її побачив, то покликав і сказав: —Жінко, ти звільнена від своєї хвороби.

¹³ Він поклав на неї руки, і вона відразу випрямилась та почала прославляти Бога.

¹⁴ Тоді керівник синагоги, обурившись через те, що Ісус зцілив у Суботу, промовив до народу:

—Є шість днів, у які вам належить працювати, ось тоді й приходьте для зцілення, а не в Суботу!

13:15

13:25

¹⁵ Але Господь відповів йому:

—Лицеміри! Чи кожен із вас не відв'язує вола чи

осла свого від стійла в Суботу й не веде напоїти?

¹⁶ Чи цю жінку, доньку Авраамову, яку сатана зв'язав ось уже вісімнадцять років, не належить визволити з цих пут у день Суботній?

¹⁷ Коли Він це промовив, усім Його супротивникам стало соромно, а весь народ радів усім славним вчинкам, які Він робив. *Притча про гірчичне зерно*

¹⁸ Далі Ісус промовив: «До чого подібне Царство Боже? До чого б Мені його порівняти?

¹⁹ Воно подібне до гірчичного зерна, яке чоловік узяв та кинув у свій город. Зерно виросло та стало деревом, і птахи небесні зробили гнізда на його гілках».

²⁰ І знову промовив: «До чого подібне Царство Боже?

²¹ Воно подібне до закваски, яку жінка взяла та поклала до трьох мір борошна,* доки все вкисло».

Вузькі двері

²² Ісус проходив через міста та села, навчаючи людей і прямуючи до Єрусалима.

²³ Хтось Його спитав:

—Господи, чи мало буде тих, що спасуться?

Ісус відповів:

²⁴ —Намагайтесь увійти через вузькі ворота, адже

багато тих, хто намагатиметься ввійти, але не зможуть.

²⁵ Коли господар будинку підійметься та зачинить двері, ви, стоячи ззовні, будете стукати в двері та

* **13:21** Приблизно 27 кілограмів.

13:26

13:35

казати: «Господи, відчини нам!» Але Він у відповідь скаже: «Я не знаю вас, звідки ви!»

²⁶ Тоді ви скажете: «Ми їли та пили з Тобою, Ти навчав на наших вулицях».

²⁷ Але Він відповість: «Не знаю вас, звідки ви. Відійдіть від Мене всі, хто чинить зло».

²⁸ Там буде плач та скрегіт зубів, коли побачите Авраама, Ісаака, Якова й усіх пророків у Царстві Божому, а ви будете вигнані геть.

²⁹ Прийдуть люди зі сходу та заходу, з півночі й півдня і сядуть за стіл у Царстві Божому.

³⁰ І ось останні будуть першими, а перші — останніми.

Ісус плаче над Єрусалимом

³¹ Тоді підійшли до Нього фарисеї та сказали: —Тікай, залиши це місто, бо Ірод хоче вбити Тебе.

³² Він відповів: —Ідіть та скажіть тій лисиці: «Ось Я виганяю

демонів і зціляю сьогодні та завтра, а третього дня закінчу.

³³ Мені треба сьогодні, завтра та післязавтра продовжити Мій шлях, бо неможливо, щоб пророк загинув поза Єрусалимом».

³⁴ О, Єрусалиме, Єрусалиме, що вбиваєш пророків і закидуєш камінням посланих до тебе! Скільки разів Я бажав зібрати твоїх дітей, як квочка збирає своїх курчат під крила, але ви не захотіли!

³⁵ Ось ваш дім залишається *порожнім*. Кажу ж вам: не побачите Мене, доки не скажете: «Благословенний Той, Хто йде в ім'я Господа!»†

14

Зцілення чоловіка в Суботу

† 13:35 Див. Пс. 117:26.

14:1

14:12

¹ Одного разу в Суботу Він прийшов пообідати в дім одного з фарисейських старшин. Вони уважно сліdkували за Ним.

² І ось перед Ним був чоловік, який хворів на водянку.

³ Ісус запитав учителів Закону та фарисеїв:
—Чи дозволено зцілювати в Суботу?

⁴ Але вони мовчали. Тоді Ісус, доторкнувшись до чоловіка, зцілив його та відпустив.

⁵ До них же промовив:

—Якщо в когось із вас син або віл впаде в колодязь,

хіба ви не витягнете його навіть у день Суботній?

⁶ Вони не змогли Йому нічого на це відповісти.

Урок для гостей та господаря

⁷ Помітивши, як запрошені обирають собі перші місця, Ісус розповів їм притчу:

⁸ «Коли хтось запросить тебе на весілля, не сідай

на почесне місце, щоб не сталося так, що серед запрошених буде хтось поважніший за тебе.

⁹ Тоді прийде той, хто запросив тебе, та скаже: „Поступися місцем іншому“. І тоді доведеться тобі із соромом зайняти останнє місце.

¹⁰ Натомість коли будеш запрошений, прийди та сідай на останнє місце, щоб той, хто запросив тебе, підійшовши, сказав: „Друже, пересядь на краще місце!“ Тоді буде тобі честь перед усіма запрошеними.

¹¹ Бо кожний, хто себе підносить, буде принижений, а хто себе принижує, буде піднесений».

Луки

сссххх

Луки

¹² Потім промовив до того, хто запросив Його:
«Коли ти влаштуєш обід або вечерю, не
запрошуй своїх друзів, ні своїх братів, ні своїх
родичів, ані

14:13

14:23

багатих сусідів, щоби й вони не запросили тебе, і ти
не одержав взаємної відплати.

¹³ Але коли влаштуєш вечерю, запрошуй
бідних,
покалічених, кульгавих та сліпих.

¹⁴ І блаженний будеш, бо вони не мають, чим
відплатити тобі, а твоя винагорода буде при
воскресінні праведних».

Притча про велику вечерю

¹⁵ Почувши це, один із тих, що обідав разом із
Ним,
промовив:

—Блаженний той, хто буде їсти хліб у Царстві
Божому.

¹⁶ Ісус у відповідь сказав:
—Один чоловік приготував велику вечерю й
запросив багатьох.

¹⁷ Коли прийшов час, він надіслав свого раба
сказати запрошеним: «Приходьте, бо все вже готове».

¹⁸ Але всі, один за одним, почали відмовлятися.

Перший сказав: «Я придбав поле, і мені треба піти й оглянути його. Прошу тебе, вибач мені!»

¹⁹ Другий сказав: «Я придбав п'ять пар волів та йду випробувати їх. Прошу тебе, вибач мені!»

²⁰ Третій сказав: «Я щойно одружився й тому не можу прийти!»

²¹ Раб повернувся й про все доповів господареві. Тоді розлютився господар і сказав своєму рабу: «Іди швидко на вулиці й провулки міста та приведи сюди бідних, покалічених, сліпих та кульгавих».

²² І відповів раб: «Господарю, зроблено, як ти велів, і ще є місця».

²³ Тоді господар сказав рабу: «Вийди на дороги й стежки та переконай усіх, кого зустрінеш, прийти, щоб дім мій наповнився.

14:24

14:35

²⁴ Кажу вам: ніхто з тих, кого було запрошено, не їстиме на моїй вечері».

Вимоги до учнівства

²⁵ Разом з Ісусом ішло багато людей, та Він, обернувшись, промовив до них:

²⁶ «Якщо хтось приходить до Мене й не

зненавидить свого батька та матері, дружини, дітей, братів та сестер, і навіть свого життя, не може бути Моїм учнем.

²⁷ Хто не несе хреста свого й не йде слідом за Мною, той не може бути Моїм учнем.

²⁸ Бо хто з вас, бажаючи збудувати вежу, спочатку не сяде та не порахує всіх витрат, чи має він чим закінчити.

²⁹ Щоб, коли покладе основу та не зможе закінчити, усі, хто побачить, не почали сміятися з нього,

³⁰ кажучи: „Цей чоловік почав будувати, але не зміг закінчити!“

³¹ Або який цар, збираючись на війну проти іншого царя, не сяде та не роздумає, чи зможе з десятима тисячами встояти проти того, хто йде на нього з двадцятьма тисячами?

³² Якщо ні, то поки той ще далеко, надішле послів до нього просити про мир.

³³ Так і кожний з вас, хто не зречеться всього, що має, не може бути Моїм учнем.

³⁴ Сіль – добра річ, але якщо й сіль втратить солоність, то чим повернути її смак?

³⁵ Вона вже не придатна ні для землі, ні для

добрива, її викидають геть. Хто має вуха, щоб
слухати, слухайте!»

15:1

15:11

15

Притча про втрачену вівцю

¹ Усі митники та грішники приходили до Ісуса,
щоб послухати Його.

² Але фарисеї та книжники нарікали кажучи:
—Він грішників приймає та їсть разом із ними.

³ Тоді Він розповів їм притчу:

⁴ —Який чоловік із вас, маючи сто овець та
загубивши одну з них, не залишить дев'яносто
дев'ять у пустелі та не піде шукати загублену, доки
не знайде її?

⁵ І, знайшовши, з радістю покладе її на свої
плечі.

⁶ Прийшовши додому, він покличе своїх друзів
та
сусідів, кажучи їм: «Радійте зі мною, бо я знайшов
мою загублену вівцю».

⁷ Кажу вам: на небі буде більше радості за
одного
грішника, що кається, ніж за дев'яносто дев'ятьох
праведників, які не потребують покаєння. *Притча
про загублену монету*

⁸ Або яка жінка, маючи десять драхм* та загубивши одну з них, не запалює світильника й не замітає в хаті, шукаючи уважно, доки не знайде?

⁹ А знайшовши, кличе приятельок та сусідок і каже: «Радійте зі мною, бо я знайшла загублену драхму».

¹⁰ Такою, кажу вам, є радість ангелів Божих за одного грішника, який кається.

Притча про блудного сина

¹¹ Він також сказав:
—Один чоловік мав двох синів.

* **15:8** Драхма — монета, яка за вартістю дорівнювала динарію. Це була звичайна плата за робочий день.

15:12

15:24

¹² Молодший із них сказав батькові: «Батьку, дай мені мою частину спадщини». І той поділив між ними майно.

¹³ Через декілька днів молодший син, зібравши все, відправився в далекий край і там розтратив усе своє майно, живучи розпусно.

¹⁴ Коли ж він усе витратив, настав великий голод у тім краю, і він почав бідувати.

¹⁵ І пішов та пристав до одного з жителів того краю, а той послав його на свої поля пасти свиней.

¹⁶ Він бажав би наїстися хоча б стручками ріжкового дерева, які їли свині, але ніхто не давав йому.

¹⁷ Опам'ятавшись, він сказав: «Скільки наймитів мого батька мають хліба вдосталь, а я тут помираю з голоду!

¹⁸ Встану, піду до свого батька та скажу йому: „Батьку, согрішив я проти Неба та проти тебе

¹⁹ і вже не достойний називатися твоїм сином. Прийми мене, як одного з твоїх наймитів!“» ²⁰ І, вставши, пішов до свого батька.

Коли він був ще далеко, батько побачив його, змилосердився над ним та побіг до нього, обійняв його та почав цілувати.

²¹ Син промовив до нього: «Батьку! Я согрішив проти Неба й проти тебе і вже недостойний називатися твоїм сином!»

²² Батько ж промовив до своїх рабів: «Принесіть швидко найкращу одягу, одягніть його і дайте перстень йому на руку та взуття на ноги!

²³ Приведіть відгодоване теля та заколіть його! Будемо їсти та веселитись,

²⁴ бо цей син мій був мертвий та ожив, пропав та знайшовся!» І почали веселитися.

²⁵ А старший його син був у полі; і коли, повертаючись із поля, наблизився до дому, почув музику й танці.

²⁶ Покликавши одного зі слуг, запитав: «Що це таке?»

²⁷ «Твій брат прийшов, – сказав той, – і твій батько заколов відгодоване теля, бо *його син* повернувся живий та здоровий».

²⁸ Він розлютився та не схотів увійти в дім. Батько ж його, вийшовши, став його просити.

²⁹ Але він відповів своєму батькові: «Я стільки років служив тобі й ніколи не нехтував твоїм наказом, а ти жодного разу не дав мені й козенятка, щоб я повеселився з моїми друзями.

³⁰ Але коли прийшов цей син твій, що розтратив твоє майно з блудницями, ти заколов для нього відгодоване теля».

³¹ *Батько* відповів йому: «Дитино, ти завжди зі мною, і все, що в мене є, – твоє.

¹ Потім сказав учням:

—В одного багатого чоловіка був управитель, якого звинуватили в марнотратстві.

312 Веселитися ж і радіти треба тому, що цей брат твій був мертвий та ожив, пропав та знайшовся».

16

Притча про нечесного управителя

16:4

Луки 16:15

4 Але я знаю, що робити, щоб, коли мене звільнять з управління, знайшлися люди, які приймуть мене до своїх домівок».

5 Почав він кликати кожного з боржників свого господаря. Першого він запитав: «Скільки ти винен моєму господареві?»

6 Той відповів: «Сто мір оливкової олії». І сказав йому: «Візьми швидко свою розписку та запиши п'ятдесят».

7 Потім другому сказав: «А ти скільки винен?» Той

1 Він покликав його та сказав: «Що це я чую про тебе? Дай мені звіт про твоє управління, бо ти не можеш більше управляти».

2 Управитель подумав: «Що мені робити? Мій господар звільняє мене. Копати – не маю сил, просити – соромно.

відповів: «Сто мір пшениці». Він сказав йому:
«Візьми свою розписку та пиши вісімдесят».

⁸ Господар похвалив нечесного управителя за його кмітливість, бо сини цього світу мудріші у справах зі своїм родом, ніж сини світла.

⁹ Я кажу вам: здобуйте собі приятелів за допомогою неправедного багатства, щоб коли воно мине, вас прийняли у вічні оселі.

¹⁰ Хто вірний у малому, той вірний і у великому, а невірний у малому, і у великому невірний.

¹¹ Отже, якщо ви не були вірні в неправедних багатствах, хто вам довірить справжнє?

¹² Якщо в чужому не були вірні, хто вам дасть ваше?

¹³ Жоден слуга не може служити двом господарям, бо одного ненавидітиме, а другого любитиме, або одним буде нехтувати, а іншому буде відданим. Не можете служити Богові та багатству.

¹⁴ Почули про це фарисеї, які любили гроші, та глузували з Нього.

¹⁵ Але *Ісус* відповів їм:
—Ви вдаєте себе за праведних перед людьми, але Бог знає серця ваші, бо що високе в людей, те мерзенне в очах Бога.

Закон і Царство Боже

¹⁶ Закон та Пророки були до Івана. Відтоді проповідується Добра Звістка Царства Божого, і кожен із зусиллям входить у нього.

¹⁷ Але скоріше небо та земля зникнуть, ніж одна риска Закону пропаде.

¹⁸ Кожен, хто розлучається зі своєю дружиною та одружується з іншою, перелюбствує; і всякий, хто одружується з розлученою жінкою, чинить перелюб.

Багатий чоловік та Лазар

¹⁹ Був собі багатий чоловік, який одягався в дорогу та вишукану одіж. Щодня він розкішно бенкетував.

²⁰ Біля його воріт лежав убогий, на ім'я Лазар, що весь був у виразках

²¹ і бажав насититися тим, що падало зі столу багатого. Собаки, підходячи, лизали його рани.

²² Надійшов час, убогий помер, і ангели віднесли його на лоно Авраама. Помер же і багач, і поховали його.

²³ А в пеклі*, будучи в муках, він підняв свої очі та побачив здалека Авраама та Лазаря на його лоні.

²⁴ І, закричавши, сказав: «Отче Аврааме!
Змилуйся наді мною та пішли Лазаря, нехай
умочить кінець свого пальця у воду та прохолодить
мій язик, бо я сильно страждаю в цьому полум'ї».

²⁵ Авраам відповів: «Сину! Згадай, що ти за
життя
свого одержав свої блага, як і Лазар – своє лихо.
Тепер же він тішиться, а ти страждаєш.

²⁶ І крім того, між нами та вами встановлена
велика прірва, щоб ті, які бажають перейти звідси до
вас, не могли, і щоб звідти до нас не переходили».

* **16:23** Буквально: *в царстві мертвих*.

16:27

Луки 17:7

²⁷ Той відповів: «Тоді благаю тебе, отче, пошли
Лазаря в дім мого батька,

²⁸ бо в мене п'ятеро братів, нехай він засвідчить
їм, щоб вони не прийшли в це місце страждання».

²⁹ Авраам відповів: «Вони мають Мойсея та
Пророків, нехай їх слухають».

³⁰ Але той відповів: «Ні, отче Аврааме, якщо
хтось
із мертвих піде до них, то вони покаються!»

³¹ Тоді Авраам сказав йому: «Якщо Мойсея і
Пророків не слухають, то навіть якщо хтось із
мертвих воскресне, це їх не переконає».

Про гріх, віру та обов'язок

¹ Потім Ісус промовив до своїх учнів:

—Неможливо, щоб спокуси не приходили, але горе тому, через кого приходить *спокуса*.

² Для нього було б краще, якби йому повісили млинове жорно на шию й кинули в море, ніж щоб він спокусив одного з цих малих.

³ Зважайте на себе! Якщо твій брат согрішить проти тебе, докори йому; а коли він покається, прости його.

⁴ І якщо він согрішить сім разів на день і сім разів прийде й скаже: «Я каюсь», – прости його.

⁵ Апостоли сказали Господеві: —Додай нам віри!

⁶ Господь відповів:
—Якби ви мали віру, як гірчичне зерно, то сказали б цій шовковиці: «Вирвись із корінням і пересадись у море!», – і вона послухала б вас.

⁷ Хто з вас, маючи раба, який оре або пасе овець, скаже йому, коли він повернеться з поля: «Іди мерщій та сідай до столу?»

⁸ А чи не скаже йому радше: «Приготуй мені вечерю та, підперезавшись, прислужувуй мені, поки я буду їсти та пити, а потім їж і пий сам?»

⁹ Чи дякує хазяїн рабу за те, що той виконав наказ?

¹⁰ Так само й ви, коли зробите все, що вам було доручено, кажіть: «Ми раби недостойні, котрі зробили тільки те, що повинні були зробити».

Зцілення десятиох прокажених

¹¹ Ідучи до Єрусалима, Ісус проходив між Самарією та Галілеєю.

¹² І коли Він входив в одне село, зустріли Його десятеро прокажених. Вони зупинилися неподалік

¹³ та голосно прокричали:
—Ісусе, Наставнику, змилуйся над нами!

¹⁴ Побачивши їх, Він сказав:
—Ідіть та покажіться священникам!
І, коли вони йшли, очистилися.

¹⁵ Один із них, побачивши, що зцілювся, повернувся, голосно прославляючи Бога.

¹⁶ І припав лицем до ніг Ісуса, дякуючи Йому.
Він
був самарянином.

¹⁷ Ісус промовив:
—Хіба не десять очистилося? Де ж дев'ять?

18 Невже жоден із них, окрім цього чужинця, не повернувся віддати славу Богові?

19 Потім сказав йому:

—Встань та йди, твоя віра спасла тебе!

Прихід Царства Божого

20 Фарисеї запитали Його, коли прийде Царство Боже. Ісус відповів:

—Царство Боже прийде непомітно.

21 Ніхто не зможе сказати: «Ось воно тут!» або: «Воно там!», бо Царство Боже серед вас.

17:22

Луки 17:35

22 Потім Він промовив до учнів:

—Прийдуть дні, коли забажаєте побачити бодай один день Сина Людського, але не побачите.

23 Скажуть вам: «Ось Він там!» або: «Ось Він тут!» – не ходіть і не біжіть за ними!

24 Бо як блискавка, блиснувши, освітлює небо від одного краю до іншого, так буде й Син Людський у день Свій.

25 Але перше Йому треба багато страждати та бути відкинутим цим поколінням.

26 Як було за днів Ноя, так буде й за днів Сина Людського:

27 люди їли, пили, одружувались, виходили заміж

аж до дня, коли Ной увійшов у ковчег, і прийшов потоп та знищив усіх.*

28 Так само, як було й за днів Лота: *люди* їли, пили,

продавали, купували, садили, будували;

29 але того дня, коли Лот вийшов із Содома, з неба

видав дощ вогню й сірки та знищив їх.†

30 Так буде й того дня, коли Син Людський

з'явиться. 31 Того дня, хто буде на даху, а речі його в домі, нехай не сходить за ними; і хто буде в полі, також нехай не вертається назад.

32 Пам'ятайте про дружину Лота.‡

33 Хто намагатиметься спасти своє життя, той загубить його; а хто втратить життя, той його збереже.

34 Кажу вам, що тієї ночі будуть двоє на одному ліжку: одного буде взято, а другого залишено.

35 Дві жінки будуть молоти разом: одну буде взято, а другу залишено.

* 17:27 Див. Бут. 6:9. † 17:29 Див. Бут. 19:1-29. ‡ 17:32 Див. Бут. 19:15-17, 26.

³⁶ Двоє чоловіків будуть у полі: одного візьмуть, а другого залишать. § ³⁷ Вони запитали:

—Де, Господи?

Ісус відповів:

—Де буде тіло, там зберуться й орли.

18

Притча про наполегливу вдову

¹ Тоді Ісус розповів їм притчу про те, що їм треба завжди молитися та не занепадати духом.

² Він сказав:

—В одному місті був суддя, який не боявся Бога та не соромився людей.

³ У тому ж місті була вдова, котра приходила до нього й просила: «Захисти мене від мого кривдника!»

⁴ Деякий час він відмовлявся, але потім промовив до себе: «Хоч я і Бога не боюся, і людей не соромлюся,

⁵ але через те, що ця вдова не дає мені спокою, захищу її, щоб вона не приходила безперестанку й не докучала мені».

⁶ І сказав Господь:

—Почуйте, що каже неправедний суддя!

⁷ Так невже Бог не захистить Своїх обраних, котрі взивають до Нього день і ніч? Чи забариться Він?

⁸ Кажу вам: Він негайно захистить їх. Але коли

прийде Син Людський, чи знайде Він віру на землі?

Притча про фарисея та митника

⁹ Тим, хто був упевнений в особистій праведності та принижував інших, Ісус розповів таку притчу:

§ 17:36 Деякі ранні рукописи не містять цього вірша.

18:10

Луки 18:19

¹⁰ —Двоє чоловіків прийшли в Храм помолитися. Один був фарисеєм, а інший – митником.

¹¹ Фарисей стояв і так собі молився: «Боже, дякую Тобі за те, що я не такий, як інші люди, – грабіжники, неправедні, невірні або як цей митник.

¹² Я пошу двічі на тиждень, даю десятину зі всякого прибутку!»

¹³ А митник стояв здалека й не смів навіть очей звести на небо, але бив себе в груди та казав: «Боже, змилуйся наді мною, грішним!»

¹⁴ Кажу вам: цей чоловік повернувся додому виправданий, а не той; бо кожний, хто себе підносить, буде принижений, а хто себе принижує, буде піднесений.

Ісус благословляє маленьких дітей

¹⁵ Деякі люди приносили до Нього також і дітей,

щоб Він доторкнувся до них *та благословив*, але учні, побачивши це, забороняли їм.

¹⁶ Ісус покликав їх до себе й сказав: «Пустіть дітей приходити до Мене й не забороняйте їм, бо таким, як вони, належить Царство Боже.

¹⁷ Істинно кажу вам: хто не прийме Царства Божого, як дитя, той не ввійде до нього!»

Багатий керівник

¹⁸ Один із керівників сказав:
—Учителю добрий, що мені робити, щоб успадкувати життя вічне.

¹⁹ Ісус відповів йому:
—Чому ти називаєш Мене добрим? Ніхто не є Добрий, окрім Самого Бога.

²⁰ Ти знаєш заповіді: «Не чини перелюбу», «Не вбивай», «Не вкради», «Не обмануй», «Шануй твого батька та матір».* ²¹ Він же сказав:

—Усе це я зберіг змалку.

²² Почувши це, Ісус сказав йому:

—Одного тобі ще бракує: продай усе, що маєш, та роздай бідним, і матимеш скарб на небесах; а тоді приходи та слідуй за Мною.

²³ Почувши це, він глибоко засмутився, адже був дуже багатий.

²⁴ Ісус же, побачивши, що він засмутився, сказав:

—Як важко багатому увійти в Царство Боже!

²⁵ Адже легше верблюдові пройти через вушко голки, ніж багатому увійти в Царство Боже.

²⁶ Ті, що почули це, запитали:

—Хто ж тоді може бути спасенний?

²⁷ Ісус відповів:

—Неможливе для людей – можливе для Бога.

²⁸ Тоді Петро сказав:

—Ось ми залишили, що в нас було, та пішли за

Тобою²⁹ Він. відповів:

—Істинно кажу вам: немає нікого, хто б залишив

дім, дружину, дітей, батьків і братів заради Царства Божого³⁰ й не отримав би значно більше в цей час, а в майбутньому віці – вічне життя.

Ісус утретє звіщає Свою смерть та воскресіння

³¹ Ісус узяв дванадцятьох та сказав їм: «Ось ми йдемо до Єрусалима, і збудеться все, написане пророками про Сина Людського.

* **18:20** Див. Вих. 20:12-16; Повт. 5:16-20.

18:32

Луки 19:1

³² Він буде виданий язичникам, і насміхатимуться з Нього, і зневажатимуть Його, і плюватимуть на Нього³³ Будуть бичувати Його та вб'ють, але третього дня Він воскресне».

³⁴ Та вони нічого з цього не зрозуміли. Ці слова були приховані від них, і вони не розуміли сказаного. *Зцілення незрячого біля Єрихона*

³⁵ Коли ж Він наближався до Єрихона, один сліпий сидів біля дороги та просив милостиню.

³⁶ Почувши, що проходить натовп, він запитав, що відбувається.

³⁷ Йому сказали, що Ісус із Назарета проходить.

³⁸ Тоді він закричав:
—Ісусе, Сину Давидів, змилуйся наді мною!

³⁹ Ті, що йшли попереду, почали докоряти йому, щоб він мовчав, але він ще голосніше закричав:

—Сину Давидів, змилуйся наді мною!

⁴⁰ Ісус зупинився та звелів привести сліпого до Себе. Коли той наблизився до Нього, Ісус спитав його:

⁴¹ —Що хочеш, щоб Я зробив для тебе? Той відповів:

—Господи, щоб я знову бачив!

⁴² Ісус сказав йому:

—Прозрій! Віра твоя спасла тебе!

⁴³ І він умить прозрів та пішов за Ісусом, прославляючи Бога. І весь народ, побачивши це, теж славив Бога.

19

Ісус та Закхей

¹ Ісус зайшов у Єрихон та проходив через місто.

19:2

19:13

² І ось один багатий чоловік, на ім'я Закхей, який був старший над митниками,

³ бажав бачити Ісуса, але через натовп не міг, оскільки був малого зросту.

⁴ Тоді побіг уперед та заліз на шовковицю, щоб побачити Ісуса, бо тією дорогою Він мав проходити.

⁵ Прийшовши на те місце, Ісус глянув угору та промовив до нього:

—Закхею, злізь скоріше, бо сьогодні Я повинен залишитись у твоєму домі.

⁶ Той поспішно зліз і радо прийняв Його. ⁷

Побачивши це, усі почали нарікати говорячи:

—Він зайшов у гостину до грішного чоловіка.

⁸ Закхей же встав та сказав Господеві:

—Господи! Половину свого майна я віддаю бідним і, якщо когось чимось обманув, повертаю вчетверо.

⁹ Тоді Ісус сказав йому:

—Сьогодні спасіння прийшло в цей дім, адже й він син Авраама.

¹⁰ Бо Син Людський прийшов знайти та спасти загублене.

Притча про десять мін

¹¹ Тим, хто це слухав, Ісус розповів притчу, бо Він був недалеко від Єрусалима, і вони думали, що Царство Боже має з'явитися негайно.

¹² Отже, Він сказав:

—Один знатний чоловік вирушив у далеку країну, щоб отримати царство та повернутися.

¹³ Покликавши десятьох рабів, він роздав їм десять мін* і сказав їм: «Вкладіть ці гроші в діло, доки я не повернуся!»

* **19:13** Міна – 100 драхм або 100 динаріїв.

19:14

Луки 19:27

¹⁴ Але жителі цієї країни ненавиділи його й надіслали посланців слідом за ним, щоб сказати: «Не бажаємо, щоб він царював над нами!»

¹⁵ Отримавши царську владу, він повернувся та покликав до себе рабів, котрим роздав гроші, аби дізнатися, який вони отримали прибуток.

¹⁶ Перший прийшов і сказав: «Господарю, твоя міна принесла десять мін!»

¹⁷ Господар сказав: «Добре, хороший та вірний рабе! За те, що ти був вірний у малому, отримай владу над десятьма містами!»

¹⁸ Прийшов другий та сказав: «Господарю, твоя міна принесла п'ять мін!»

¹⁹ Господар сказав: «І ти володій п'ятьма містами!»

²⁰ Прийшов третій і сказав: «Господарю, ось твоя міна, яку я зберігав, загорнувши в хустину.

²¹ Я боявся тебе, бо ти жорстока людина: ти береш те, чого не клав, і жнеш там, де не сів!»

²² Господар відповів: «Зі слів твоїх тебе

судитиму,

лукавий рабе! Ти знав, що я чоловік жорстокий:

беру те, чого не поклав, і жну там, де не сів?

²³ Чому ж ти не вклав мого срібла в банк, щоб я, повернувшись, отримав своє з прибутком?»

²⁴ І сказав присутнім: «Заберіть від нього міну й віддайте тому, хто має десять мін».

²⁵ Вони відповіли: «Господарю, він має десять мін!»

²⁶ Кажу вам, – сказав Він, – тому, хто має, додасться, і матиме надмірно, а від того, хто не має, і те, що має, забереться.

²⁷ А ворогів моїх, які не хотіли, щоб я царював над ними, приведіть сюди й убийте переді мною.

19:28

19:40

Тріумфальний вхід в Єрусалим

²⁸ Сказавши це, Ісус пішов далі в Єрусалим†.

²⁹ Коли наблизився до Вітфагії та Віфанії, до гори,

що зветься Оливною, Він надіслав двох учнів

³⁰ та сказав: «Ідіть у село, яке перед вами, і як зайдете, то знайдете прив'язане ося, на яке ще ніхто з людей не сідав; відв'яжіть його й приведіть.

³¹ Якщо хтось питає вас: „Чому ви відв’язуєте його?“, скажіть: „Господь потребує його“».

³² Посланці пішли й знайшли все так, як Ісус сказав їм.

³³ Коли вони відв’язували ося, господарі спитали їх:

—Чому відв’язуєте ося?

³⁴ Вони відповіли:

—Господь потребує його!

³⁵ І привели ося до Ісуса та, накинувши на нього свій одяг, посадили Ісуса.

³⁶ Коли Він їхав, *люди* стелили свій одяг по дорозі.

³⁷ А коли Він наблизився до схилу Оливної гори, безліч учнів почали радісно та голосно прославляти Бога за всі чудеса, які вони бачили.

³⁸ Вони викрикували:
«Благословенний Цар, Який
іде в ім’я Господа!»[‡]

«Мир на небі й слава на висоті!» ³⁹ Деякі

фарисеї з натовпу казали Ісусові:

—Учителю, заборони Своїм учням!

⁴⁰ Але Він відповів:

—Кажу вам: якщо вони замовкнуть, кричатиме

Луки
каміння!

ссclv

Луки

† **19:28** Буквально: *пішов попереду, піднімаючись до Єрусалима.* ‡ **19:38**
Див. Пс. 117:26.

⁴¹ Коли вони наблизились до Єрусалима й побачили місто, Ісус заплакав над ним.

⁴² Він сказав: «Коли б зрозуміло ти сьогодні, що могло принести тобі мир! Але тепер це приховано від очей твоїх!

⁴³ Прийдуть дні, коли вороги твоєї оточать тебе валом, обляжуть та стиснуть тебе звідусюди!

⁴⁴ Вони знищать тебе та вб'ють твоїх дітей, не залишать каменя на камені в тобі, бо ти не впізнало часу твоїх відвідин». *Очищення Храму*

⁴⁵ Ісус увійшов у Храм та вигнав усіх тих, хто продавав і купував там.

⁴⁶ Він казав їм: «Написано: „Дім Мій буде Домом Молитви“, а ви зробили з нього „притулок розбійників!“»*

⁴⁷ Ісус навчав у Храмі щодня. А первосвященники, книжники та старійшини народу шукали нагоди

вбити Його.
⁴⁸ Однак не знали, як це зробити, бо весь народ тримався біля Нього, слухаючи Його уважно.

20

Питання про владу Ісуса

¹ Одного дня, коли Ісус навчав народ у Храмі, проповідуючи Добру Звістку, до Нього підійшли первосвященники, книжники та старійшини

² й запитали Його:

— Скажи нам, якою владою Ти це робиш? Або хто дав Тобі таку владу?

³ Ісус сказав їм у відповідь:

— Запитаю і Я вас про одне. Скажіть Мені:

§ 19:46 Див. Іс. 56:7. * 19:46 Див. Єр. 7:11.

20:4

20:16

⁴ Іванове хрещення було з Неба чи від людей?

⁵ Вони ж стали говорити між собою:

— Якщо скажемо: «З неба», Він запитася: «Чому ж ви не повірили йому?»

⁶ Якщо ж ми скажемо: «Від людей», то весь народ поб'є нас камінням, бо вони переконані, що Іван був пророком.

⁷ Тож вони відповіли, що не знають, звідки воно.

⁸ Ісус сказав:

— Тоді і Я не скажу, якою владою це роблю.

Притча про виноградник та орендарів

⁹ І почав Він розповідати людям таку притчу:

— Один чоловік посадив виноградник, здав його в оренду виноградарям та вирушив у подорож на довгий час.

¹⁰ Коли надійшов час, він надіслав одного раба до виноградарів, щоб вони віддали його частину врожаю. Однак виноградарі побили його й відіслали назад ні з чим.

¹¹ Він надіслав іншого раба, але вони й того, побивши та зневаживши, відіслали ні з чим.

¹² Він надіслав третього, але вони й цього поранили та викинули з *виноградника*.

¹³ Тоді господар виноградника подумав: «Що ж мені робити? Надішлю *до них* мого улюбленого сина, може, його поважатимуть!»

¹⁴ Але виноградарі, побачивши його, сказали один одному: «Це спадкоємець, ходімо та вб'ємо його, щоб спадщина дісталася нам!»

¹⁵ Вони його вивели з виноградника та вбили.

Що ж зробить із ними господар виноградника?

¹⁶ Він прийде та вб'є тих виноградарів, а виноградник віддасть іншим.

Тоді ті, хто слухав, сказали:

20:17

20:27

—Нехай¹⁷ Але Ісусне, подивившисьстанеться такна! них, запитав:

—Тоді що означає написане:

«Камінь, який відкинули будівничі, став
наріжним каменем»?*

¹⁸ Кожен, хто впаде на цей камінь, буде розбитий, а
той, на кого він впаде, буде розчавлений.

¹⁹ Книжники та первосвященники шукали нагоди
схопити Ісуса, але боялися народу. Вони зрозуміли,
що Він про них сказав цю притчу. *Плата податків
Кесарю*

²⁰ І почали вони уважно слідкувати за Ним,
надіслали людей, які вдавали із себе праведних, щоб
спіймати Його на слові й видати владі намісника.

²¹ Вони запитали Його:

—Учителю, ми знаємо, що Ти правдиво говориш
та навчаєш. Ти не зважаєш на людське обличчя, а
правдиво навчаєш Божого шляху.

²² Чи годиться нам платити податок Кесареві, чи
ні?²³ Зрозумівши їхню хитрість, Ісус сказав їм:

²⁴ —Покажіть Мені динарій! Чиє на ньому
зображення та напис?

Вони відповіли:

—Кесаря!

²⁵ Тоді Він сказав:

—Тож віддайте Кесареві Кесарево, а Богові – Боже!

²⁶ Вони не змогли впіймати Його на слові перед

народом і, здивовані Його відповіддю, замовкли.

Питання відносно воскресіння

²⁷ Тоді підійшли до Ісуса деякі садукееї, які кажуть, що немає воскресіння з мертвих, і запитали Його:

* **20:17** Див. Пс. 117:22.

20:28

20:41

²⁸ —Учителю, Мойсей написав нам: «Якщо чийсь брат помере та залишить дружину бездітною, то нехай його брат візьме дружину померлого та підніме нащадка своєму братові».

²⁹ Було семеро братів. Перший одружився та помер бездітним.

³⁰ Потім другий

³¹ і третій одружувалися з вдовою, і так усі семеро.

Вони померли, не залишивши дітей після себе.

³² Після всіх померла й жінка.

³³ Отже, при воскресінні чиєю дружиною вона буде? Адже всі семеро мали її за дружину.

³⁴ Ісус відповів їм:

—Люди цього віку одружуються та виходять заміж.

³⁵ Але ті, що будуть достойні того віку й воскресіння з мертвих, не будуть одружуватись і не виходитимуть заміж.

³⁶ І померти вже не зможуть, а будуть як ангели,

бо вони є синами Божими та синами воскресіння.

³⁷ А те, що мертві воскресають, показав Мойсей при полум'ї вогню тернового куща, коли назвав Господа Богом Авраама, Богом Ісаака і Богом Якова.[†]

³⁸ Він є Богом не мертвих, а живих! Для Нього всі живі!

³⁹ Деякі з книжників сказали: —Учителю, Ти добре сказав!

⁴⁰ І більше ніхто не наважувався ставити Йому запитання.

Чи є Христос Сином Давидовим?

⁴¹ Потім Ісус запитав їх:

—Чому вони кажуть, що Христос є сином Давида?

[†] 20:37 Див. Вих. 3:6.

- ⁴² Сам же Давид каже в книзі Псалмів:
«Господь сказав Господеві моєму:
„Сядь праворуч від Мене,
⁴³ доки Я не покладу ворогів Твоїх, як підніжок для
Твоїх ніг“».†
⁴⁴ Давид називає Його Господом, як Він може бути
його Сином?

Звинувачення книжників

- ⁴⁵ Коли весь народ слухав, Ісус промовив до учнів:
⁴⁶ «Стережіться книжників: їм подобається
одягатись у довгі одежі, вони люблять привітання на
ринках, перші місця в синагогах та почесні місця на
бенкетах»
⁴⁷ Вони з'їдають доми вдів, але
прикриваються довгими молитвами. Вони отримають
суворіше покарання».

21

Пожертва вдови

- ¹ Ісус дивився, як багатії клали свої дари в
скарбницю Храму.
² Побачив Він також і бідну вдову, яка поклала
туди дві лепти*.
³ І промовив: «Істинно кажу вам: ця бідна вдова

поклала більше, ніж усі інші,

⁴ бо всі клали зі свого достатку, а вона зі своєї бідності поклала все, що в неї було на прожиток».

Пророцтво про руйнування Храму

⁵ Коли присутні заговорили про Храм, що він прикрашений дорогоцінним камінням та дарами, Він сказав:

‡ **20:43** Див. Пс. 109:1. * **21:2** Лепта – це найдрібніша монета, дорівнює 1 128 динарія.

21:6

21:19

⁶ —Прийдуть дні, коли з того, що бачите, не залишиться каменя на камені, який не був би зруйнований.

⁷ І запитали Його:

—Учителю, коли це станеться? І яка ознака того, що це має статися?

⁸ Він відповів:

—Дивіться, щоб ніхто не ввів вас в оману, бо багато хто прийде в ім'я Моє й казатиме: «Це Я!» і «Час наблизився!» Не йдіть за ними!

⁹ Коли почуєте про війни та повстання, не лякайтеся: спочатку все це має статися, але кінець буде не відразу.

¹⁰ Тоді сказав їм:

—Повстане народ проти народу й царство проти царства.

¹¹ Будуть сильні землетруси в різних місцях, голод та чума. Будуть відбуватися страшні події та великі знамення на небі.

¹² Але перед тим, як все це відбудеться, накладуть на вас руки та переслідуватимуть вас. Видаватимуть вас у синагоги та в'язниці, поведуть вас до царів та правителів через ім'я Моє.

¹³ І це дасть вам можливість свідчити.

¹⁴ Отже, покладіть собі в серця не турбуватись завчасно, що говорити на свій захист,

¹⁵ бо Я дам вам слова й таку мудрість, якій не зможуть противитися й суперечити всі ваші противники.

¹⁶ Вас будуть зраджувати навіть ваші батьки, брати, родичі та друзі. Декого з вас вбиватимуть.

¹⁷ І всі будуть ненавидіти вас через Моє ім'я.

¹⁸ Але жодна волосина з вашої голови не пропаде.

¹⁹ Терпінням вашим ви здобудете душі ваші.

21:20

21:31

Пророцтво про руйнування Єрусалима

²⁰ Коли ж побачите Єрусалим, оточений

військами, тоді знайте, що його спустошення
наблизилось.

²¹ Тоді ті, що в Юдеї, нехай тікають у гори; ті, що
в Єрусалимі, нехай виходять із нього; а ті, що
будуть на полях, нехай до нього не входять.

²² Бо це буде час помсти, коли все написане
здійсниться.

²³ Горе вагітним і тим, що будуть годувати
грудьми в ті дні, бо велике лихо буде на землі та гнів
на цьому народі.

²⁴ *Люди* будуть гинути від меча, їх заберуть у
полон
поміж усі народи. Єрусалим топтатимуть язичники,
аж доки час язичників не закінчиться. *Прихід Сина*
Людського

²⁵ І будуть знамення на сонці, місяці та зірках, а
на
землі буде жах між народами та розгубленість від
ревіння морських хвиль.

²⁶ Люди вмиратимуть від страху в очікуванні
подій, що насуваються на людство, бо сили небесні
захитаються.

²⁷ І тоді *люди* побачать Сина Людського, Який
приходить на хмарі з великою силою та славою.

²⁸ Коли ці речі почнуть збуватися, ви встаньте та

підійміть ваші голови, бо наближається визволення
ваше.

Урок від смоковниці

²⁹ Потім сказав їм цю притчу:

—Дивіться на смоковницю та на всі дерева:

³⁰ коли на них з'являється листя, знаєте, що літо
вже близько.

³¹ Так і ви, коли побачите, що це збувається,
знайте: Царство Боже вже близько.

³¹ Істинно кажу вам: не мине цей рід, поки все це не станеться.

³² Небо та земля проминуть, але слова Мої не проминуть.

Заклик до спостережливості

³³ Будьте уважні, щоб ваші серця не обтяжували ненажерство, п'янство та життєві турботи і щоб день той не застав вас зненацька,

³⁵ як пастка. Бо він прийде несподівано для всіх, хто живе на землі.

³⁶ Завжди пильнуйте та моліться, щоб мати змогу уникнути всього того, що має відбутися, і стати перед Сином Людським.

³⁷ Кожен день Ісус навчав у Храмі, а вночі виходив

¹ Первосвященники та книжники шукали, як убити Ісуса, але боялися народу.

² Тоді увійшов сатана в Юду, званого Іскаріот, що був із числа дванадцяти.

³ Він пішов та зговорився з первосвященниками та начальниками храмової охорони, як видати їм Ісуса. ⁵ Вони зраділи та обіцяли дати йому грошей. ⁶ Юда погодився та шукав слушної нагоди, щоб Його видати без народу. *Остання вечерея*

та перебував на горі, що зветься Оливною.

³⁸ Увесь народ збирався зранку в Храмі, аби слухати Його.

22

Змова вбити Ісуса

¹ Наближалося свято Опрісноків, що зветься Пасхою.

22:7

22:20

⁷ Настав день свята Опрісноків, коли належало принести пасхальну жертву.

⁸ І надіслав Ісус Петра та Івана, кажучи:
—Ідіть та приготуйте для нас Пасху, щоб ми спожили.

⁹ Вони спитали:
—Де Ти хочеш, щоб ми приготували?

¹⁰ Він відповів їм:
—Коли увійдете в місто, вас зустріне чоловік, який нестиме глечик із водою. Ідіть за ним до дому, куди він увійде,

¹¹ та скажіть господареві дому: «Учитель питає тебе: „Де кімната, у якій Я буду споживати Пасху з Моїми учнями?“»

¹² Він покаже вам нагорі велику прибрану кімнату – там і приготуйте.

- 13 Вони пішли й знайшли все саме так, як казав їм Ісус, та приготували там Пасху. *Тасмна Вечера*
- 14 Коли настав час, Ісус з апостолами сіли за стіл.
- 15 Він сказав їм: «Я дуже хотів їсти цю Пасху разом із вами перед Моїм стражданням.
- 16 Кажу вам: уже не їстиму її, доки вона не звершиться в Царстві Божому».
- 17 І, узявши чашу та подякувавши Богу, сказав: «Візьміть її та поділіть між вами.
- 18 Кажу вам: віднині не питиму більше з цього виноградного плоду, доки не прийде Царство Боже».
- 19 Потім узяв хліб та, подякувавши, розламав і дав їм, кажучи: «Це є тіло Моє, що за вас віддається. Чиніть це на згадку про Мене».
- 20 Так само після того, як поїли, узяв і чашу, кажучи: «Ця чаша – Новий Завіт у Моїй крові, що проливається за вас.

22:21

22:34

- 21 Однак рука того, хто зраджує Мене, зі Мною за ^{столом}
- 22 Бо Син Людський іде, як і було призначено, але горе тому чоловікові, через якого зраджено Його».
- 23 Вони почали питати один одного, хто з них міг

би таке зробити.

Суперечка про найбільшого

²⁴ Потім знялась між ними суперечка, хто з них найбільший.

²⁵ *Исус* же сказав їм:

—Царі народів володіють ними, і тих, що керують ними, називають *благодійниками*.

²⁶ Але ви не *будьте* такими! Навпаки: найбільший між вами нехай буде як найменший, і той, хто керує, нехай буде як слуга.

²⁷ Бо хто більший: той, що сидить за столом, чи той, хто прислужує? Чи не той, хто сидить за столом? Я ж серед вас як слуга.

²⁸ Ви ті, що залишилися зі Мною в Моїх випробуваннях.

²⁹ І Я заповідаю вам Царство, як Мені заповів Мій Отець,

³⁰ щоб ви їли та пили за столом у Царстві Моему. Ви сядете на престолах, судячи дванадцять племен Ізраїля.

Пророцтво про відречення Петра

³¹ Симоне, Симоне! Ось сатана просив просіяти вас, як пшеницю.

³² Але Я молився за тебе, щоб ти не загубив віри та

після навернення зміцнив твоїх братів.

³³ Петро сказав Йому:

—Господи, з Тобою я готовий іти у в'язницю й на смерть.

³⁴ Але Ісус відповів:

22:35

22:46

—Кажу тобі, Петре, що півень ще не заспіває сьогодні, як ти тричі зречешся, що не знаєш Мене.

³⁵ Потім промовив до них:

—Коли Я вас посилав без гаманця, без торби та взуття, чи бракувало вам чогось?

Вони сказали:

—Нічого.

³⁶ —Але тепер хто має гаманець, нехай візьме його, так само й торбу; хто ж не має меча, хай продасть свій одяг та купить меч.

³⁷ Кажу вам: на Мені має здійснитися те, що написано: «Його зараховано до злочинців».*Бо все, що про Мене записано, збувається.

³⁸ Вони сказали:

—Господи, дивись, у нас два мечі.

Він відповів:

—Цього достатньо.

Ісус молиться на Оливній горі

³⁹ Ісус, за своїм звичаєм, пішов на Оливну гору, і Його учні пішли за Ним.

⁴⁰ Дійшовши до того місця, Він сказав їм:
—Моліться, щоб не впасти в спокусу!

⁴¹ А Сам відійшов від них на відстань кинутого каменя, став на коліна та молився

⁴² кажучи: «Отче, якщо бажаєш, нехай ця чаша обмине Мене. Однак нехай буде не Моя воля, а Твоя».

⁴³ Тоді з неба з'явився ангел та зміцнював Його.

⁴⁴ В агонії Він почав молитися ще старанніше. І піт Його став, мов краплі крові, що падали на землю.

⁴⁵ Вставши від молитви, Він підійшов до учнів і знайшов, що вони заснули, *виснажені* смутком.

⁴⁶ Він сказав їм:

* **22:37** Див. Іс. 53:12.

22:47

22:57

—Чому ви спите? Прокиньтесь та моліться, щоб не впасти в спокусу!

Зрада та арешт Ісуса

⁴⁷ Коли Він ще говорив, ось підійшов натовп, і той, кого звали Юда, один із дванадцятьох, ішов перед ними. Він підійшов до Ісуса, щоб поцілувати Його.

48 Ісус сказав йому:

—Юдо, ти поцілунком видаєш Сина Людського?

49 Коли ті, що були з *Ісусом*, побачили, що має статися, сказали:

—Господи, чи не вдарити нам мечем?

50 І один із них *мечем* ударив раба первосвященника й відрубав йому праве вухо.

51 Але Ісус сказав:

—Облиште, досить!

І, торкнувшись його вуха, зцілив його.

52 Потім Ісус звернувся до первосвященників, начальників храмової охорони та старійшин: «Ви вийшли *проти Мене*, як проти розбійника, з мечами та киями, щоб заарештувати.

53 Щодня Я був із вами в Храмі, і ви не підняли на Мене рук, але зараз ваш час і влада темряви».

Зречення Петра

54 Тоді вони схопили Його та привели в дім первосвященника. Петро ж ішов за ними на відстані.

55 Коли вони розклали вогонь посеред двору та сіли навколо, Петро також сів між ними.

56 Одна зі служниць, побачивши, що він сидить біля вогню, придивилася до нього пильно та промовила:

—І цей був із Ним!

57 Але *Петро* заперечив кажучи:

—Я не знаю Його, жінко!

22:58

22:70

58 Трохи пізніше хтось інший побачив його й сказав:

—Ти теж один із них!

Але *Петро* відповів:

—Ні, чоловіче!

59 Близько години пізніше інший почав твердити кажучи:

—Справді, і цей був із Ним, бо він галілеянин.

60 *Петро* відповів:

—Чоловіче, я не знаю, про що ти говориш!

І тієї ж миті, коли він ще говорив, заспівав півень.

61 Господь, обернувшись, глянув на *Петра*. Тоді *Петро* згадав слова Господа, які Він сказав: «Перед тим, як сьогодні заспіває півень, ти тричі зречешся Мене».

62 І, вийшовши геть, він гірко заплакав.

Знущення та побиття Ісуса

63 Люди, які охороняли *Ісуса*, почали насміхатися з Нього та бити Його.

64 Вони зав'язали Йому очі й питали кажучи: «Пророкуй! Хто Тебе вдарив?»

⁶⁵ І багато інших богохульств казали проти

Нього. *Ісус перед Синедріоном*

⁶⁶ На світанку старійшини народу,
первосвященники та книжники зібралися разом і
повели Його на свій Синедріон.

⁶⁷ Вони сказали:

—Якщо Ти – Христос, то скажи нам!

Ісус відповів:

—Навіть якщо скажу, ви не повірите.

⁶⁸ І якщо Я спитаю вас, ви не відповісте.

⁶⁹ Але віднині Син Людський сидітиме праворуч
від Всемогутнього Бога.

⁷⁰ Тоді всі вони стали запитувати:

—То, значить, Ти – Син Божий?

Ісус відповів:

—Ви самі кажете, що то Я!

⁷¹ Тоді вони сказали:

—Навіщо нам потрібні свідчення? Ми чули це з
Його вуст!

23

Ісус перед Пилатом

¹ Усе зібрання піднялося, і повели Його до Пилата.

² Там почали звинувачувати Його:

—Ми встановили, що Він вводить народ в оману,
забороняє сплачувати Кесареві податок і називає
Себе Христом, Царем.

³ Пилат запитав Його:

—Ти Цар юдеїв?

Ісус відповів:

—Ти кажеш це!

⁴ Тоді Пилат сказав первосвященникам та натовпу:

—Я не знаходжу в Цій Людині жодної провини.

⁵ Але вони наполягали кажучи:

—Він підбурює народ, навчаючи всюди в Юдеї,
почав із Галілеї, а тепер прийшов сюди.

Ісус перед Іродом

6 Почувши це, Пилат запитав, чи Він галілеянин.

7 І дізнавшись, що Ісус із *території*, яка підвладна Іродові, відіслав Його до Ірода, котрий був у ті дні в Єрусалимі.

8 Коли Ірод побачив Ісуса, то дуже зрадів, бо давно бажав побачити Його. Він багато чув про *Ісуса* та сподівався побачити від Нього якесь знамення.

9 І ставив Йому багато запитань, але *Ісус* нічого не відповідав.

23:10

23:22

10 Первосвященники та книжники, які там стояли, наполегливо звинувачували Його.

11 Але Ірод зі своїми воїнами, познущавшись та насміявшись із Нього, одягнув *Ісуса* в яскраву одержу й відіслав назад до Пилата.

12 Того ж дня Ірод і Пилат стали друзями, хоч раніше вони ворогували один з одним. *Ісуса*

засуджено на смерть

13 Пилат скликав разом первосвященників, старійшин і народ

14 та сказав їм:

—Ви привели до мене Цього Чоловіка та сказали,

що Він вводить народ в оману. І ось, дослідивши Його перед вами, я не знайшов на Цьому Чоловікові ніякої провини в тому, у чому ви Його звинувачуєте.

¹⁵ Навіть Ірод, не знайшовши в Ньому жодної провини, відіслав Його назад. Отже, Він не зробив нічого, вартого смерті.

¹⁶ Тож я Його покараю й відпущу.

¹⁷ На свято йому треба було відпустити одного з в'язнів.*

¹⁸ Але вони всі разом закричали кажучи:
—Візьми Його! Та відпусти нам Варавву!

¹⁹ *Варавва* був ув'язнений за повстання, яке сталося в місті, та за вбивство.

²⁰ Пилат, бажаючи відпустити Ісуса, знову заговорив.

²¹ Але вони продовжували кричати:
—Розіпни, розіпни Його!

²² Пилат утретє звернувся до них:

* **23:17** Деякі ранні рукописи не містять цього вірша.

23:23

Луки 23:34

—Яке ж зло Він скоїв? Ніякої провини, вартої смерті, я не знайшов у Ньому! Тож, покаравши Його, відпущу!

²³ Але вони продовжували кричати та наполягати,

щоб *Ісуса* було розіп'ято. І своїми криками вони домоглися свого.

24 Пилат погодився виконати їхню вимогу.

25 Він відпустив того, хто за повстання та вбивство був у тюрмі, а *Ісуса* віддав на розп'яття, як вони вимагали.

Розп'яття Ісуса

26 Коли повели *Ісуса*, то, схопивши Симона з Кирени, що повертався з поля, поклали на нього хрест, щоб він ніс його за *Ісусом*.

27 Серед великого натовпу людей, що йшли за Ним, були й жінки, які плакали та жаліли Його.

28 *Ісус* повернувся до них та промовив: «Доньки Єрусалима, не плачте за Мною, а плачте за собою та за дітьми вашими.

29 Бо ось приходять дні, коли скажуть: „Блаженні неплідні, що не народжували й не годували грудьми!“

30 Тоді почнуть говорити горам: „Упадіть на нас!“ і пагорбам: „Покрийте нас!“†

31 Бо коли так обходяться із зеленим деревом, то що ж буде із сухим?»

32 Разом з *Ісусом* вели на страту двох злочинців.

33 Коли вони прийшли на місце, яке звалося «місце Черепи», там розіп'яли Його й злочинців: одного – праворуч, а іншого – ліворуч від Нього.

Луки

сссlxxx

Луки

³⁴ Ісус же казав: «Отче, прости їм, бо не знають, що чинять!»

† **23:30** Див. Ос. 10:8.

23:35

23:46

Коли ж ділили Його одяг між собою, то кидали жереб.

³⁵ Народ стояв та дивився. Керівники ж насміхалися з Нього, кажучи: «Інших рятував, нехай врятує Себе, якщо Він Христос, Божий Обранець!»

³⁶ Глузували з Нього й воїни. Вони давали Йому кислого ³⁷ й казали ^{вина}: «Якщо Ти Цар юдеїв, спаси Себе ^{Самого} ³⁸ Над!» Ним був напис:

це цар юдеїв.

³⁹ Один із розп'ятих злочинців богохульствував проти Нього, кажучи:

—Хіба Ти не Христос? Спаси Себе й нас!

⁴⁰ А другий відповів, докоряючи йому:

—Чи ти не боїшся Бога, коли й сам на те саме засуджений?

⁴¹ Ми покарані справедливо за те, що зробили, а Цей не зробив нічого поганого.

⁴² І сказав:

Луки

ссclxxxi

—Ісусе, згадай мене, коли прийдеш у Царство

Твоє⁴³! Ісус відповів:

—Істинно кажу тобі: сьогодні будеш зі Мною в
раю.

Смерть Ісуса

⁴⁴ Було вже близько шостої години, і настала
темрява по всій землі – аж до дев'ятої години[‡].

⁴⁵ Сонце затьмарилося, і завіса в Храмі
розірвалася^{навпіл}⁴⁶ Ісус⁴⁶, голосно скрикнувши,
промовив: «Отче, у руки Твої Я ввіряю дух Мій!» §
Сказавши це, віддав дух.

‡ **23:44** З дванадцятої до п'ятнадцятої години.

§ 23:46 Див.

Пс.

30:6.

23:47¹

Луки 24:3

⁴⁷ Коли сотник побачив, що сталося, він
прославив Бога й сказав: «Цей Чоловік справді був
праведником!»

¹ Повернувшись, приготували пахощі та миро. А в
Суботу вони відпочили за заповіддю.

24

Воскресіння Ісуса

48 Весь натовп, який зібрався подивитись на це видовище, побачивши, що сталося, повертався додому, б'ючи себе в груди.

49 Усі, хто знав Ісуса, і жінки, які йшли за Ним із Галілеї, стояли поодаль і дивилися на це.

Поховання Ісуса

50 І був там один чоловік, на ім'я Йосиф, який був членом Синедріону, чоловік добрий та праведний.

51 Він не погодився з їхнім планом і рішенням. Йосиф походив з Ариматеї, юдейського міста, та очікував Царства Божого.

52 Він пішов до Пилата та попросив тіло Ісуса.

53 І знявши *тіло*, обгорнув його у льняну тканину й поклав до гробниці, яка була висічена в скелі, куди ще нікого не хоронили.

54 Це був день Приготування до Суботи, яка вже наступала.

55 Жінки, які прийшли разом з Ісусом із Галілеї,

¹ Першого дня тижня, рано-вранці, вони прийшли до гробниці та принесли пахощі, які приготували.

² І виявили, що камінь від гробниці був відвалений.

³ Увійшовши, не знайшли тіла Господа Ісуса.

ідучи за Йосифом, бачили гробницю і як до неї було покладено тіло *Ісуса*.

24:4

24:18

⁴ І раптом перед розгубленими *жінками* з'явилися двоє чоловіків у яскравих одежах.

⁵ Налякані *жінки* схилили свої обличчя до землі. Але ті сказали їм: «Чому ви шукаєте Живого серед мертвих?

⁶ Немає Його тут: Він воскрес! Згадайте, як Він говорив вам, коли ще був у Галілеї:

⁷ „Син Людський має бути виданий у руки грішників і розіп'ятий, а третього дня воскресне“».

⁸ І вони пригадали собі слова *Ісуса*.

⁹ Повернувшись від гробниці, розповіли про все одинадцятьом і всім іншим.

¹⁰ То були Марія Магдалина, Іванна, Марія – мати Якова, та інші *жінки*, які сказали про це апостолам.

¹¹ Але ці слова їм здалися нісенітницями, і не повірили їм.

¹² Однак Петро піднявся та побіг до гробниці. Нахилившись, він побачив тільки льняну тканину. І повернувся додому, здивований тим, що сталося.
Зустріч з Ісусом дорогою в Емаус

¹³ Того ж дня двоє з них пішли в село, яке знаходилося на відстані шістдесяти стадіїв* від Єрусалима й звалося Емаус.

¹⁴ *Дорогою* вони розмовляли між собою про все, що сталося.¹⁵ А коли вони говорили й дискутували, Сам Ісус наблизився та пішов разом із ними.

¹⁶ Але їхні очі були стримані, щоб не впізнали

Його.¹⁷ Ісус спитав їх:

—Про що ви говорите між собою в дорозі? Вони зупинилися, повні смутку,¹⁸ і один із них, на ім'я Клеопа, промовив:

* 24:13 Приблизно 11 км.

—Ти, мабуть, єдиний з прибулих до Єрусалима, хто не знає про те, що сталося в ці дні.

19 Він спитав:

—Про що саме?

Вони відповіли:

—Про те, що сталося з Ісусом із Назарета, Який був
сильним пророком у дії та слові перед Богом та всіма людьми.

20 Як первосвященники та керівники наші видали Його для засудження на смерть і розіп'яли Його.

21 Ми ж сподівалися, що Він Той, Хто має визволити Ізраїль. Але ось уже третій день, як все це сталося.

22 Крім того, деякі наші жінки здивували нас.
Вони
на світанку пішли до гробниці

23 та, не знайшовши Його тіла, прийшли й розказали, що бачили ангелів, які їм з'явилися й сказали, що Він живий.

24 Тоді деякі з нас пішли до гробниці й знайшли все так, як казали жінки, але Його не бачили.

25 Він сказав їм:

—О нерозумні та повільні серцем, щоб повірити в

усе, що казали пророки!

26 Хіба Христос не мав постраждати та увійти у славу Свою?

27 І, почавши від Мойсея та всіх пророків, пояснив їм, *що написано* в усіх Писаннях про Нього.

28 Коли наблизились до села, куди йшли, Він удав, що бажає йти далі.

29 Але вони просили Його, кажучи:
—Залишайся з нами, бо вже вечоріє і день закінчується.

Він увійшов у дім та залишився з ними.

30 Коли сиділи за столом, Він узяв хліб, благословив його, розламав і дав їм.

24:31

24:45

31 Тоді їхні очі відкрилися, і вони впізнали Його, але Він став для них невидимий.

32 І вони казали один до одного: «Чи не палали в нас серця, коли Він говорив із нами в дорозі та відкривав нам Писання?»

33 І тієї ж миті вони встали й повернулися в Єрусалим. Там вони знайшли зібраних разом одинадцятьох і тих, що були з ними,

34 які говорили, що Господь дійсно воскрес та з'явився Симонові.

35 Потім ці двоє розповіли, що сталося в дорозі і
як
вони впізнали *Ісуса*, коли Він розламав хліб.

Ісус з'являється перед учнями

36 Коли вони ще говорили, Сам *Ісус* з'явився
посеред них та промовив: «Мир вам!»

37 Вони завмерли та злякалися, бо подумали, що
бачать духа.

38 Він же сказав їм: «Чому ви налякані й чому
постають сумніви у ваших серцях?

39 Погляньте на руки та на ноги Мої. Це ж Я
Сам! Доторкніться до Мене й подивіться: дух не
має тіла та кісток, а Я, як бачите, маю!»

40 Кажучи це, показав їм Свої руки та ноги.

41 Коли ж вони від радості та здивування ще не
вірили, Він сказав: «Чи маєте тут щось поїсти?»

42 Вони дали Йому шматок запеченої риби та мед
у сотах.

43 Він узяв та їв перед ними.

44 Потім сказав їм: «Це слова Мої, які Я говорив
вам, коли ще був із вами: має здійснитися все, що
написано про Мене в Законі Мойсея, у Пророків та в
Псалмах».

45 Тоді відкрив їм розум, щоб зрозуміли Писання.

46 Та промовив: «Так написано, що Христос має постраждати та третього дня воскреснути з мертвих.

47 І в Його ім'я буде проповідуватися покаяння та прощення гріхів усім народам, почавши від Єрусалима.

48 Ви свідки цьому.

49 І ось Я надішлю вам обітницю Мого Отця. Ви ж залишайтеся у місті, доки не будете зодягнені силою з висоти!»

Вознесіння Ісуса

50 Потім вивів їх із міста до Віфанії та, піднявши руки Свої, благословив їх.

51 Благословляючи їх, Він почав віддалятися від них⁵² та Вони возноситися ж, вклонившись на небо Йому. , з великою радістю повернулися в Єрусалим.

⁵³ І весь час перебували в Храмі, благословляючи Бога.
Амінь.

Івана

ссclxxxix

Івана

1:1

1:13

Євангеліє від Івана

Слово стало Людиною

1 На початку було Слово, і Слово було з Богом, і Слово було Бог.

2 Воно на початку було з Богом.

3 Усе через Нього було створено, і нічого не було створено без Нього.

4 У Ньому було життя, і життя було світлом для людей.

5 Світло світить у темряві, і темрява не здолала* його.

6 З'явився чоловік, надісланий Богом; його ім'я – Іван.

7 Він прийшов як свідок, щоб свідчити про світло, щоб усі повірили через нього.

8 Не він був світлом, але він *прийшов*, щоб свідчити про світло.

9 То було справжнє світло, яке освітлює кожну людину, приходячи у світ.

10 Воно† було у світі, і світ через Нього був створений, але світ Його не впізнав.

11 Він прийшов до своїх, та свої не прийняли Його.

12 А всім, хто прийняв Його й повірив у Його ім'я,

Він дав право стати дітьми Божими,
13 народженими не від крові, не через тілесне
бажання й не через бажання чоловіка, а
народженими від Бога.

* 1:5 Або: *не зрозуміла*. † 1:10 Або: *Слово*.

1:14

1:23

14 Слово стало людиною† й оселилося серед нас.

І

ми бачили Його славу, славу як Єдинородного
Сина від Отця, повного благодаті та істини.

15 Іван свідчив про Нього, проголошуючи: «Він
Той, про Кого я казав: „Той, Хто йде після мене,
величніший за мене, бо Він був переді мною“».

16 Адже з Його повноти ми всі отримали
благодать за благодаттю§.

17 Бо Закон був даний через Мойсея, а благодать
та

істина прийшли через Ісуса Христа.

18 Бога ніхто не бачив, тільки Єдинородний Бог,
Який у лоні Отця, – Він явив *Його*.

Свідчення Івана Хрестителя

19 І ось свідчення Івана, коли юдейські керівники
з Єрусалима надіслали до нього священників та
левітів запитати Його:

—Ти²⁰ Він^{хто} визнав[?], не заперечив, а визнав:

—Я не Христос!²¹

Вони запитали його:

—Тоді хто ти? Ілля?

Він відповів:

—Ні!

—То ти Пророк?

Він відповів:

—Ні²² Вони[!] ж запитали:

—Тоді хто ж ти? Щоб ми дали відповідь тим, хто надіслав нас. Що ти кажеш про себе?

²³ Він відповів, як сказав пророк Ісая:

—Я – «голос, який кличе в пустелі:

„Приготуйте дорогу Господеві“».*

‡ 1:14 Або: *тілом*. § 1:16 Або: *благодатьзамістьблагодаті*. * 1:23

Див. Іс. 40:3.

1:24

1:37

²⁴ Посланці ж були із фарисеїв.

²⁵ Вони запитали його:

—Якщо ти не Христос, не Ілля й не Пророк, чому ж

ти хрестиш?

²⁶ Іван відповів їм:

—Я хрещу водою, але серед вас стоїть Той, Кого ви не знаєте.

²⁷ Він іде після мене, і я не достойний розв'язати ремінці Його сандалій.

²⁸ Це сталося у Віфанії, біля Йордану, де Іван хрестив.

Іван говорить про Ісуса

²⁹ Наступного дня Іван побачив Ісуса, Який ішов до нього, і сказав: «Ось Агнець Божий, Який бере *на Себе* гріх світу.

³⁰ Це Той, про Кого я казав: „Після мене йде Чоловік, величніший за мене, бо Він був переді мною“.

³¹ Я сам не знав Його, але я прийшов хрестити водою для того, щоб Він був об'явлений Ізраїлеві».

³² Іван свідчив кажучи: «Я бачив Духа, Який сходив, як голуб, із неба й залишився на Ньому.

³³ І я б не впізнав Його, але Той, Хто надіслав мене

хрестити водою, сказав мені: „Над ким побачиш Духа, Який сходить та залишається, – Він є Той, Хто хрестить Святим Духом“.

³⁴ Я бачив це та засвідчую, що Він – Син Божий». *Перші учні Ісуса*

35 Наступного дня Іван знову стояв із двома своїми учнями.

36 Побачивши Ісуса, Який ішов *повз них*, сказав: «Ось Агнецъ Божий!»

37 Обидва його учні, почувши ці слова, пішли за Ісусом.

1:38

1:46

38 Обернувшись, Ісус побачив, що вони йдуть за Ним, і спитав їх:

—Чого ви шукаєте?

Вони відповіли:

—*Равві* (що в перекладі означає «Учителю»), де Ти

живеш³⁹ Він? відповів:

—Ідіть та побачите.

Вони пішли та побачили, де Він живе, і залишились у Нього того дня. Це було близько десятої години†.

40 Одним із цих двох, що чули *слова* Івана та пішли за Ним, був Андрій, брат Симона Петра.

41 Він першим розшукав свого брата Симона й сказав йому: «Ми знайшли Месію» (що в перекладі означає «Христос»).‡⁴² Він привів його до Ісуса.

Подивившись на Нього, Ісус сказав: «Ти Симон,

син Йони, будеш називатися Кифа» (що в перекладі означає «Петро»).§

Ісус кличе Филипа та Нафанаїла

⁴³ Наступного дня Ісус вирішив піти до Галілеї.

Він

знайшов Филипа та сказав йому: «Іди за Мною!»

⁴⁴ Филип був із Віфсаїди, з того ж міста, що й Андрій та Петро.

⁴⁵ Филип знайшов Нафанаїла й сказав йому:

—Ми знайшли Того, про Кого писали Мойсей у Законі та Пророки. Це Ісус, син Йосифа з Назарета.

⁴⁶ Нафанаїл сказав:

† 1:39 Близько шістнадцятої години. ‡ 1:41 Давньоєврейське слово *maui'a* х означає людину, призначену Богом для особливого служіння, «Помазанець». Це також і праведний Цар та Спаситель, обіцяний Богом у Законі, Псалмах та Пророках. § 1:42 Арамейське слово *Кифа* камінь, грецькою – *Петрос*.

—Хіба з Назарета може бути щось добре?

Филип відповів:

—Іди та подивись!

⁴⁷ Коли Ісус побачив Нафанаїла, що йшов до Нього, то сказав про нього:

—Ось істинний ізраїльтянин, у якому немає лукавства.

⁴⁸ Нафанаїл запитав: —Звідки Ти мене знаєш? Ісус відповів йому:

—Ще перед тим, як Филип покликав тебе, Я бачив тебе під смоковницею.

⁴⁹ Нафанаїл відповів:

—*Равві*, Ти Син Божий, Ти Цар Ізраїлю!

⁵⁰ Ісус сказав у відповідь:

—Ти повірив, тому що Я сказав, що бачив тебе під смоковницею? Ти більше від цього побачиш.

⁵¹ Потім сказав:

—Істинно кажу вам: «ви побачите відкриті небеса й Божих ангелів, які підіймаються та опускаються»*на Сина Людського.

2

Ісус перетворює воду у вино

¹ Третього дня було весілля в Кані Галілейській,
і
мати Ісуса була там.

² Ісус зі Своїми учнями теж був покликаний на
весілля.

³ Коли закінчилося вино, мати Ісуса сказала
Йому:

—Вони не мають вина.

⁴ Ісус відповів їй:

—Жінко, що Мені й тобі до цього? Ще не настав
Мій час.

* **1:51** Див. Бут. 28:12.

2:5

2:15

⁵ Його мати сказала слугам: «Робіть те, що Він
вам
скаже!»

⁶ За юдейським звичаєм очищення там стояло
шість кам'яних посудин для води. Кожна з них
містила дві або три міри.*

⁷ Ісус сказав їм: «Наповніть посудини водою!» І
вони наповнили їх по вінця.

⁸ Потім сказав їм: «А тепер зачерпніть та
віднесіть
управителю свята!»
Вони зробили це.

⁹ Коли управитель скуштував води, яка стала вином, — а він не знав, звідки воно, лише слуги, які зачерпнули воду, знали, — то покликав нареченого ¹⁰ й сказав йому: «Кожна людина спочатку подає хороше вино, а коли *гості* нап’ються, *подає* гірше. Ти ж тримав хороше вино дотепер».

¹¹ Так Ісус у Кані Галілейській поклав початок знаменням, через які показав Свою славу, і Його учні повірили в Нього.

¹² Після цього Ісус разом із матір’ю, братами та учнями пішов до Капернаума й залишився там декілька днів.

Ісус очищує Храм

¹³ Наближалася юдейська Пасха, і Ісус піднявся до Єрусалима.

¹⁴ У Храмі Він знайшов тих, хто продавав волів, овець та голубів. Біля столів стояли ті, хто міняв гроші.

¹⁵ Тоді, зробивши бича з мотузок, Він повиганяв із Храму їх усіх разом з їхніми вівцями та волами. Також Він розкидав гроші та перевернув столи міняльників.

* **2:6** Приблизно 75 – 115 літрів.

¹⁶ А тим, хто продавав голубів, сказав: «Заберіть

це звідси! Не робить із Дому Мого Отця дім торгівлі!»

¹⁷ Його учні згадали, що записано *в Писанні*:

«Ревність до Дому Твого поглине Мене».†

¹⁸ Тоді юдеї запитали Ісуса:

—Яке знамення Ти покажеш нам як доказ того, що *маєш право* це робити?

¹⁹ Ісус відповів:

—Зруйнуюте цей Храм, і за три дні Я відбудую його.

²⁰ Юдеї сказали:

—Цей Храм будувався сорок шість років, а Ти за три дні відбудуєш його?

²¹ Але Він казав це про Храм Свого тіла.

²² Після того, як Він воскрес із мертвих, Його учні згадали ці слова й повірили Писанню та словам Ісуса.

²³ Коли Він був у Єрусалимі на святі Пасхи, багато хто повірив у Його ім'я, побачивши знамення, які Він творив.

²⁴ Але Ісус не звірявся їм, бо Сам знав усе

²⁵ й не мав потреби, щоб хтось свідчив про людину, адже Сам знав, що було в людині.

Розмова з Никодимом

¹ Серед фарисеїв був чоловік, на ім'я Никодим,
один з юдейських керівників.

² Він прийшов до Ісуса вночі та сказав:
—*Равві*, ми знаємо, що Ти Вчитель, Який прийшов
від Бога, бо ніхто не може робити таких знамень,
які Ти робиш, якщо Бог не з ним.

³ Ісус відповів:

† 2:17 Див. Пс. 68:10.

3:4

3:14

—Істинно кажу тобі: якщо хтось не народиться
знову,*не може побачити Царства Божого.

⁴ Никодим сказав Йому:

—Як може людина народитися знову, якщо вона
вже стара? Адже не може вона знов увійти в
утробу своєї матері та народитися?

⁵ Ісус відповів:

—Істинно кажу тобі: якщо хтось не народиться від
води та Духа, не може увійти до Царства Божого.

⁶ Те, що народжене від плоті, є плоттю, а
народжене від Духа є духом.

⁷ Не дивуйся, що Я сказав тобі: вам треба
народитися знову.

⁸ Вітер віє, де хоче, ти чуєш його, але не бачиш,

звідки він приходить і куди йде. Так само і з кожним, хто народжений від Духа.

⁹ Никодим у відповідь сказав:

—Як це може статися?

¹⁰ Ісус відповів:

—Ти – учитель Ізраїля й не знаєш цього?

¹¹ Істинно кажу тобі: ми говоримо про те, що знаємо, свідчимо про те, що бачили, але ви не приймаєте нашого свідчення.

¹² Якщо Я сказав вам про земні речі, і ви не повірили, як же ви повірите, якщо Я скажу про небесне?

¹³ Ніхто не піднімався на небо, окрім Того, Хто зійшов із неба, – Сина Людського, Який є на небі.

¹⁴ І як Мойсей підняв змія в пустелі,[†] так має бути піднятий і Син Людський,

* **3:3** Або: *народиться згори*; також 3:7. † **3:14** Див. Чис. 21:9.

¹⁵ щоб кожний, хто повірить у Нього, мав життя вічне.†

¹⁶ Бо так полюбив Бог світ, що віддав Свого Єдинородного Сина, щоб кожний, хто вірує в Нього, не загинув, але мав життя вічне.

¹⁷ Адже Бог послав Сина у світ не для того, щоб засудити світ, але для того, щоб спасти світ через Нього.

¹⁸ Хто вірить у Нього, не буде засуджений, а хто не вірить, той уже засуджений, бо він не повірив в ім'я Єдинородного Сина Божого.

¹⁹ У цьому полягає суд: світло прийшло у світ, але люди полюбили більше темряву, ніж світло, бо їхні вчинки були погані.

²⁰ Адже кожний, хто чинить зло, ненавидить світло й не приходить до світла, щоб не викрилися його вчинки.

²¹ А хто живе в істині, той приходить до світла, щоб розкрилися його вчинки, бо були зроблені в Бозі.

Свідчення Івана Хрестителя про Ісуса

²² Після цього Ісус разом зі Своїми учнями пішов

до землі юдейської. Він перебував там деякий час та хрестив.

²³ Іван також продовжував хрестити в Еноні, що біля Салима, бо там було багато води. Люди продовжували приходити до нього, і він хрестив їх.

²⁴ На той час Іван ще не був вкинтий до в'язниці.

²⁵ Між деякими учнями Івана та одним юдеєм виникла суперечка щодо очищення.

²⁶ Вони прийшли до Івана й сказали йому:

‡ **3:15** Деякі богослови вважають, що діалог Ісуса з Никодимом продовжується до 21-го вірша.

3:27

Івана 4:3

—*Равві*, ось Той, Хто був із тобою на тому боці Йордану й про Кого ти свідчив, зараз Сам хрестить, і всі йдуть до Нього.

²⁷ Іван сказав у відповідь:

—Не може людина прийняти нічого, якщо не дано їй з неба.

²⁸ Ви самі свідки того, що я казав: «Я не Христос, я посланий перед Ним».

²⁹ Хто має наречену, той є нареченим. Друг

нареченого стоїть, слухає та радіє від голосу
нареченого. Отже, у цьому й моя радість, і зараз
вона сповнилась.

30 Йому належить зростати, а мені меншати.

31 Той, Хто приходить згори, величніший за всіх.
Земний же належить до землі й говорить по-
земному. Той, Хто приходить із неба, величніший
за всіх.

32 Він свідчить про все, що бачив та чув, але
ніхто
не приймає Його свідчення.

33 Той, хто приймає Його свідчення, той
засвідчив,
що Бог істинний.

34 Адже Той, Кого надіслав Бог, говорить слова
Божі, тому що *Бог* дає Йому Духа без міри.

35 Отець любить Сина й усе віддав у Його руки.

36 Хто вірить у Сина, той має життя вічне, а хто
не
вірить у Сина, той не побачить життя, і гнів Божий
залишається на ньому.

4

Ісус розмовляє з самарянкою

¹ Коли Ісус дізнався, що фарисеї почули,
начебто Він хрестить більше учнів, ніж Іван, –

2 хоча сам Ісус не хрестив, а хрестили Його
учні, – ³ то залишив Юдею й знову пішов до Галілеї.

4:4

4:15

4 Йому треба було пройти через Самарію,
5 і Він прийшов у самарянське місто Сихар,
неподалік від землі, яку Яків дав своєму синові
Йосифові.

6 Там була криниця Якова, і Ісус, утомившись від
дороги, сів *відпочити* біля криниці. Було десь
близько шостої години*.

7 Одна жінка з Самарії прийшла по воду.

Ісус сказав їй:

— Дай Мені напитися!

8 (Його учні пішли до міста купити їжі.)

9 Жінка-самарянка сказала Йому:

— Як Ти, юдей, просиш пити в мене –
жінки-самарянки?

(Річ у тім, що юдеї не спілкуються з самарянами.)

10 Ісус відповів їй:

— Якби ти знала про дар Божий і Хто Той, Що каже
тобі: «Дай Мені напитися!», ти б сама просила в
Нього, і Він дав би тобі живої води.

11 Жінка сказала:

— Господи, Ти навіть відра не маєш, а криниця
глибока, звідки ж у Тебе жива вода?

¹² Невже Ти більший від нашого батька Якова, який дав нам криницю і сам із неї пив, а також його сини та його стада?

¹³ Ісус відповів:

—Кожен, хто п'є цю воду, знову захоче пити.

¹⁴ Але той, хто п'є воду, яку Я йому дам, повік не відчуватиме спраги. Вода, яку Я йому дам, стане в ньому джерелом води, що тече в життя вічне.

¹⁵ Жінка сказала Йому:

* **4:6** Приблизно дванадцята година.

—Господи, дай мені такої води, щоб я більше не хотіла пити й не приходила сюди черпати.

¹⁶ Він сказав їй:

—Іди, поклич свого чоловіка та приходь сюди.

¹⁷ Вона відповіла:

—У мене немає чоловіка.

Ісус сказав:

—Ти добре відповіла, що не маєш чоловіка.

¹⁸ Адже в тебе було п'ять чоловіків, і той, з ким ти зараз живеш, тобі не чоловік. Тут ти сказала правду.

¹⁹ Жінка сказала Йому:

—Господи, я бачу, що Ти пророк.

²⁰ Наші батьки поклонялися на цій горі, а ви, *юдеї*, кажете, що в Єрусалимі те місце, де потрібно Йому поклонятися.

²¹ Ісус відповів:

—Повір Мені, жінко, прийде час, коли не будете поклонятися Отцеві ні на цій горі, ні в Єрусалимі.

²² Ви, *самаряни*, поклоняєтесь тому, чого не знаєте, ми ж знаємо, Кому поклоняємося, бо спасіння — від *юдеїв*.

²³ Але прийде час, і вже прийшов, коли справжні поклонники будуть поклонятися Отцеві в Дусі та істині, бо таких поклонників шукає Собі Отець.

24 Бог є Дух, і хто поклоняється Йому, той повинен поклонятися в Дусі та істині.

25 Жінка сказала Йому:

—Я знаю, що має прийти Месія, Якого називають Христос. Коли Він прийде, Він нам усе пояснить.

26 Ісус сказав їй:

—Це Я, Той, Хто говорить із тобою.

Ісус говорить про духовні жнива

4:27

4:40

27 У той час повернулися Його учні й дивувалися, що Він говорить із жінкою. Однак ніхто не запитав: «Чого хочеш?» або: «Чому розмовляєш із нею?»

28 Тоді жінка залишила своє відро, повернулася до міста та сказала людям:

29 «Ходіть та побачите Чоловіка, Який сказав мені все, що я зробила! Чи Він часом не Христос?» 30

Тоді *люди* вийшли з міста та прийшли до Ісуса.

31 У цей час Його учні просили Його:

—*Равві*, поїж!

32 Але Він сказав їм:

—Я маю їсти іншу їжу, про яку ви не знаєте.

33 Тоді учні почали говорити один до одного: «Чи не приніс Йому хтось їсти?»

34 Ісус сказав їм:

—Моя їжа в тому, щоб чинити волю Того, Хто надіслав Мене, і звершити Його справу.

35 Хіба ви не говорите: «Ще чотири місяці, і будуть жнива?» Отже, Я кажу вам: підійміть ваші очі й подивіться на поля, бо вони вже білі, готові для жнив.

36 Жнець отримує свою винагороду. Він збирає врожай для вічного життя, щоб раділи разом – той, хто сіє, і той, хто жне.

37 У цьому справджується слово: один сіє, а інший жне.

38 Я надіслав вас жати не те, над чим ви трудилися. Інші трудилися, а ви їхню працю пожинаєте.

Багато самарян увірувало

39 Багато самарян із того міста увірувало в Ісуса через слова, засвідчені жінкою: «Він сказав мені все, що я зробила».

40 Коли самаряни прийшли до Нього, то просили Його залишитися з ними, і Він залишався там два дні.

4:41

4:52

41 І ще більше увірувало через Його Слово.

⁴² Вони казали жінці: «Ми вже віримо не через твої слова, а тому що ми самі чули й знаємо, що Він дійсно Спаситель світу».

Ісус зцілює сина придворного

⁴³ Через два дні Він вирушив звідти до Галілеї.

⁴⁴ Адже Ісус Сам свідчив, що пророк на своїй батьківщині пошани не має.

⁴⁵ Проте коли Він прибув до Галілеї, галілеяни прийняли Його гостинно, тому що вони були в Єрусалимі на святі Пасхи та бачили все, що Він там зробив.

⁴⁶ Ісус знов прийшов у Кану Галілейську, де перетворив воду у вино. На той час у Капернаумі син одного придворного був хворий.

⁴⁷ Почувши, що Ісус прийшов з Юдеї до Галілеї, він прийшов до Нього й благав, щоб Він прийшов зцілити його сина, який був при смерті.

⁴⁸ Ісус сказав йому:
—Якщо ви не побачите ознак та чудес, ніколи не повірите!

⁴⁹ Придворний відповів Йому:

—Господи, прийди, доки мій син не помер.

⁵⁰ Ісус відповів йому:

—Іди, твій син буде жити.

Чоловік повірив тому, що сказав Ісус, та пішов.

⁵¹ Коли він був іще в дорозі, раби зустріли його й сказали, що його син живий.

⁵² Він запитав, о котрій годині йому стало краще, і вони сказали: «Вчора о сьомій† годині гарячка залишила його».

† 4:52 Приблизно тринадцята година.

⁵³ Батько зрозумів, що це сталося тоді, коли Ісус сказав: «Твій син буде жити». І повірив він та увесь його дім.

⁵⁴ Це було друге знамення, яке зробив Ісус після того, як повернувся з Юдеї в Галілею.

5

Ісус зіцлює хворого біля купальні

¹ Після цього було юдейське свято, і Ісус пішов до Єрусалима.

² В Єрусалимі, біля Овечих воріт, є купальня, яка єврейською називається Віфезда й має п'ять критих колонад.

³ Там лежало багато хворих, сліпих, кривих та паралізованих. Вони чекали, коли вода збуриться.

⁴ Іноді ангел Господній сходив та збурював воду, і хто перший заходив у воду, зіцлювався, хоч би якою була його хвороба.*

⁵ Був же там чоловік, який хворів уже тридцять вісім років.

⁶ Ісус, побачивши, що він лежить, і знаючи, що той

вже багато часу був хворий, сказав:

—Ти хочеш одужати?

⁷ Хворий відповів:

—Господи, я не маю людини, котра б допомогла мені увійти до купальні, коли вода збуриться. Як тільки я дістаюся до води, хтось інший заходить раніше за мене.

⁸ Ісус сказав йому:

—Підведися, візьми свою постіль та ходи!

⁹ І відразу чоловік став здоровим, узяв свою постіль та пішов.

* 5:4 Деякі ранні рукописи не містять слів: *Вони чекали... хвороба.*

5:10

5:21

Тоді була Субота.

¹⁰ Тому юдеї сказали зціленому:

—Сьогодні Субота, і тобі не дозволено нести свою постіль.

¹¹ Але він відповів їм:

—Той, Хто зцілив мене, сказав мені: «Візьми свою постіль та ходи».

¹² Вони запитали:

—Хто Той Чоловік, Який сказав тобі взяти *постіль* та йти?

¹³ Але зцілений не знав, Хто Це був, адже Ісус
зник

у натовпі, що був у тому місці.

¹⁴ Згодом Ісус знайшов його в Храмі й сказав
йому:

—Ось ти вже здоровий. Не гріши більше, щоб не
сталось з тобою чогось гіршого.

¹⁵ Той чоловік пішов та сповістив юдеїв, що це
Ісус
зцілив його.

Влада Ісуса

¹⁶ Через те, що Ісус зробив це в Суботу, юдеї
переслідували Ісуса.

¹⁷ Ісус же сказав їм: «Мій Отець до цього часу
працює, і Я теж працюю».

¹⁸ Тоді юдеї ще більше шукали нагоди вбити
Ісуса,
бо Він не тільки порушував Суботу, але й називав
Бога Своїм Отцем, роблячи Себе рівним Богові.

¹⁹ Ісус відповів їм:
—Істинно кажу вам: Син нічого не може робити
Сам від Себе, доки не побачить Отця, Який робить.
Те, що робить *Отець*, робить і Син так само.

²⁰ Адже Отець любить Сина й показує Йому все,
що

робить Сам, і Він покаже Йому справи ще більші за ці, щоб ви дивувалися.

²¹ Так само, як Отець воскрешає мертвих і дає їм життя, так і Син дає життя тим, кому хоче.

5:22

5:35

²² Навіть більше, Отець нікого не судить, Він увесь суд передав Синові,

²³ щоб усі шанували Сина, як шанують Отця.

Хто не шанує Сина, не шанує й Отця, Який послав Його.

²⁴ Істинно кажу вам: хто чує Моє Слово і вірить Тому, Хто надіслав Мене, той має життя вічне й на суд не приходить, а перейшов від смерті до життя.

²⁵ Істинно кажу вам: приходить час, і вже прийшов, коли мертві почують голос Сина Божого, і ті, хто почує, оживуть.

²⁶ Адже як Отець має життя в Собі, так дав і Синові мати життя в Собі

²⁷ Він дав Йому владу судити, тому що Він – Син Людський.

²⁸ Не дивуйтеся тому, що приходить час, коли всі, хто в могилах, почують Його голос

²⁹ і вийдуть *із них*. Ті, хто робив добро,
воскреснуть
для життя, а ті, хто робив зло, воскреснуть на суд.
³⁰ Я нічого не можу робити від Себе. Я суджу, як
чую, і Мій суд справедливий, тому що Я прагну
сповнити не Свою волю, а волю Того, Хто послав
Мене.

Свідчення про Ісуса

³¹ Якби Я свідчив Сам про Себе, то Моє
свідчення
не було б правдиве,
³² але про Мене свідчить Інший, і Я знаю, що
свідчення, яким Він свідчить про Мене, правдиве.
³³ Ви посилали до Івана, і він свідчив про істину.
³⁴ Я ж не потребую свідчення від людини, але
кажу
вам про це, щоб ви були спасенні.
³⁵ *Іван* був світильником, горів та світив, і ви
хотіли деякий час радіти при його світлі.

5:36

5:47

³⁶ Але є в Мене свідчення більше *за свідчення*
Івана. Бо діла, які Отець доручив Мені звершити і
які Я роблю, свідчать про Мене, що Отець послав
Мене.

³⁷ І Отець, Який послав Мене, свідчить про Мене. Ви ніколи не чули Його голосу й не бачили Його обличчя.

³⁸ Ви не маєте Його Слова, яке б у вас перебувало, бо не вірите в Того, Кого Він послав.

³⁹ Ви старанно досліджуєте Писання, сподіваючись через них мати життя вічне, а вони свідчать про Мене.

⁴⁰ Однак ви не бажаєте прийти до Мене, щоб мати життя.

⁴¹ Я не приймаю слави від людей,

⁴² але Я знаю вас, що ви не маєте в собі любові до Бога.†

⁴³ Я прийшов в ім'я Мого Отця, і ви не приймаєте Мене. Якщо ж прийде інший у своє ім'я, того приймете.

⁴⁴ Як ви можете повірити, коли ви приймаєте славу один від одного, але не шукаєте слави від єдиного Бога?

⁴⁵ Не думайте, що Я буду звинувачувати вас перед Отцем. Ваш обвинувач – Мойсей, на якого ви покладаєтесь.

⁴⁶ Якби ви вірили Мойсею, то вірили б і Мені,
адже
він писав про Мене.

⁴⁷ Але якщо ви не вірите тому, що він написав,
як
же ви повірите Моїм словам?

6

Ісус годує п'ять тисяч

† 5:42 Або: *любові Божої.*

6:1

6:13

¹ Після цього Ісус відправився на другий бік
Галілейського моря, *яке зветься Тиверіадським.*

² За Ним ішов великий натовп, оскільки бачили
знамення, які Він робив, зцілюючи хворих.

³ Ісус піднявся на гору й сів там зі Своїми
учнями.

⁴ Наближалось юдейське свято Пасхи.

⁵ Коли Ісус підняв очі й побачив, що багато
людей

ішло до Нього, сказав Филипові:

— Де ми купимо хліба, щоб нагодувати цих *людей*?

⁶ Він спитав це, щоб випробувати Филипа, бо
Сам

вже знав, що буде робити.

⁷ Филип відповів:

—Навіть якщо купити хліба на двісті динаріїв*, і того не буде достатньо, щоб кожний отримав хоч трохи.

⁸ Інший Його учень, Андрій, брат Симона

Петра, ^{сказав}⁹ —Тут є хлопчик, який має п'ять хлібів з

ячмінного борошна та дві рибини. Але що це для такої¹⁰ Ісускількостісказав?:

—Звеліть людям сісти.

У тому місці було багато трави, тож всі посідали на неї (було їх близько п'яти тисяч чоловіків).

¹¹ Ісус узяв хліби та, подякувавши Богові, роздав їх тим, хто сидів. Так само зробив і з рибою. Кожний брав, скільки хотів.

¹² Коли всі наїлися, Він сказав Своїм учням:

—Зберіть те, що залишилося, щоб нічого не пропало.

¹³ Вони зібрали та наповнили дванадцять кошиків із залишками з п'яти ячмінних хлібів, які залишилися після тих, що їли.

* 6:7 Динарій був звичайною платою за робочий день.

14 Коли люди побачили знамення, яке Він зробив, почали казати: «Він насправді Пророк, Який мав прийти у світ».

15 Ісус же, зрозумівши, що вони мають намір прийти і взяти Його силоміць, щоб зробити царем, знову пішов на гору один.

Ісус іде по воді

16 Коли настав вечір, учні Ісуса спустилися до моря

17 й, увійшовши в човен, попливли через море до Капернаума. Було вже темно, а Ісус усе ще не приходив до них.

18 Тим часом море розхвилювалося, бо подув сильний вітер.

19 Вони вже відпливли на двадцять п'ять або тридцять стадіїв,† коли побачили Ісуса, Який ішов по воді та наближався до човна. Учні злякалися.

20 Але Він заговорив до них: «Це Я! Не бійтеся!»

21 Вони хотіли взяти Його в човен; і човен відразу пристав до берега, до якого прямували.

22 Наступного дня люди, які стояли на іншому березі моря, побачили, що там не було іншого човна, окрім одного, і що Ісус не сідав разом зі Своїми учнями в човен, а Його учні відпливли самі.

23 *Тим часом* кілька човнів із Тиверіади
припливло
та пристало поблизу того міста, де вони їли хліб,
після того, як Господь подякував *Богові*.

24 Коли люди побачили, що ні Ісуса, ні Його
учнів
немає в тому місці, вони сіли в човни та попливли до
Капернаума шукати Ісуса. *Ісус – хліб життя*

25 Коли знайшли Його на іншому березі,
запитали:
—*Равві*, коли Ти сюди прийшов?

† 6:19 Приблизно п'ять-шість кілометрів.

6:26

6:38

26 Ісус відповів їм:
—Істинно кажу вам: ви шукаєте Мене не тому, що
побачили знамення, а тому, що їли хліб та наїлися.

27 Працюйте не за їжу, що проходить, а за їжу, що
залишається для життя вічного, яке дасть вам Син
Людський. Бо Його засвідчив Бог Отець.

28 Вони запитали:
—Що нам робити, щоб чинити діла Божі?

29 Ісус відповів їм:
—Діло Боже – це вірити в Того, Кого Він послав.

30 Вони запитали:

—Яке знамення Ти міг би зробити, щоб ми побачили та повірили в Тебе? Що Ти зробиш?

³¹ Наші батьки їли манну в пустелі, як написано:
«Дав їм їсти хліб із неба».†

³² Ісус сказав їм:

—Істинно кажу вам: це не Мойсей дав вам хліб із неба, а Отець Мій дає вам істинний хліб із неба.

³³ Тому що хліб Божий – це Той, Хто зійшов із неба й дає життя світові.

³⁴ Вони сказали:

—Господи, давай нам завжди цей хліб!

³⁵ Ісус сказав:

—Я – хліб життя! Кожний, хто приходить до Мене, ніколи не зголодніє, і хто вірить у Мене, той ніколи не відчуватиме спраги.

³⁶ Але як Я вам казав, ви бачили Мене й не вірите.

³⁷ Усі, кого дав Мені Отець, придуть до Мене, і того, хто прийде до Мене, Я не вижену геть.

³⁸ Бо Я прийшов із неба для того, щоб виконати не Мою волю, а волю Того, Хто надіслав Мене.

† **6:31** Див. Вих. 16:31; Неем. 9:15; Пс. 77:24.

³⁹ А це воля Того, Хто надіслав Мене: щоб Я не втратив нікого з тих, кого Він Мені дав, але щоб воскресив їх останнього дня.

⁴⁰ Воля Мого Отця полягає в тому, щоб кожний, хто бачить Сина та вірить у Нього, мав життя вічне, і Я воскрешу його останнього дня.

⁴¹ Тоді юдеї почали нарікати, бо Він сказав: «Я – хліб, який зійшов із неба».

⁴² Вони казали:

—Хіба Він не Ісус, син Йосифа? Чи не знаємо ми Його батька й матері? Як же Він тепер каже: «Я прийшов із неба»?

⁴³ Ісус сказав їм:

—Не нарікайте між собою!

⁴⁴ Ніхто не може прийти до Мене, якщо Отець, Який послав Мене, не притягне його, і Я воскрешу його останнього дня.

⁴⁵ У пророків написано: «Усі будуть навчені Богом». § Кожен, хто почув Отця та навчився в Нього, приходить до Мене.

⁴⁶ Бо ніхто не бачив Отця, окрім Того, Хто від Бога, тільки Він бачив Отця.

⁴⁷ Істинно кажу вам: хто вірить у *Мене*, той має

життя⁴⁸⁴⁹ ЯВаші—вічнєхліббатьки.життяїли! манну

в пустелі й померли.

⁵⁰ Це ж хліб, який зійшов із неба, щоб той, хто їсть його, не помер.

⁵¹ Я — хліб життя, який зійшов із неба. Хто буде їсти цей хліб, той житиме вічно. Хліб, який Я дам, це Моє тіло, яке віддам заради життя світу.

⁵² Тоді юдеї почали сперечатися між собою, кажучи:

§ 6:45 Див. Іс. 54:13.

6:53

6:65

—Як Він може дати нам Своє тіло, щоб ми його їли?

⁵³ Ісус сказав їм:

—Істинно кажу вам: якщо не будете їсти тіла Сина Людського й не будете пити Його крові, не будете мати життя *вічного* в собі.

⁵⁴ Хто їсть Моє тіло й п'є Мою кров, має життя вічне, і Я воскресну його останнього дня.

55 Бо тіло Моє – істинна їжа і кров Моя –
істинний напій.

56 Хто їсть Моє тіло й п'є Мою кров, перебуває в
Мені, і Я *перебуваю* в ньому.

57 Як живий Отець послав Мене і як Я живу
через
Отця, так і той, хто їсть Мене, буде жити через Мене.
58 Це є хліб, який зійшов із неба. Він не такий, як
той, що їли ваші батьки та померли. Хто їсть цей
хліб, той житиме вічно.

59 Ісус сказав це, коли навчав у синагозі в
Капернаумі.

Багато учнів залишає Ісуса

60 Чимало Його учнів, почувши це, сказали:
—Ці слова важкі для *сприйняття*. Хто може їх
слухати?

61 Ісус, знаючи в Собі, що Його учні нарікають
через це, сказав їм:
—Це вас ображає?

62 А якщо побачите Сина Людського, Котрий
возноситься туди, де був раніше?

63 Дух дає життя, людині це не під силу. Слова,
які Я вам казав, – це Дух та життя.

64 Але між вами є деякі, що не вірять.
(Ісус казав *так*, бо від початку знав, хто не вірить і
хто зрадить Його.)

65 Він продовжив:

—Тому Я кажу вам: ніхто не може прийти до Мене, якщо це не дано йому Отцем.

⁶⁶ Відтоді чимало Його учнів залишили Його й більше не ходили з Ним.

⁶⁷ Тоді Ісус запитав дванадцятьох:

—Ви не бажаєте піти?

⁶⁸ Симон Петро відповів:

—Господи, до кого нам піти? Ти маєш слова вічного життя.

⁶⁹ Ми віримо та знаємо, що Ти – Святий Божий!

⁷⁰ Ісус сказав:

—Чи не Я обрав вас, дванадцятьох? І все ж один із вас – диявол.

⁷¹ Він говорив так про Юду, *сина Симона Іскаріота*, який, хоч і був одним із дванадцятьох, однак мав зрадити Його.

7

Ісус іде на свято Кущів

¹ Після цього Ісус ходив по Галілеї. В Юдею Він не йшов, адже юдеї хотіли вбити Його. ² Коли наближалося юдейське свято Кущів, ³ брати Ісуса сказали Йому:

—Іди звідси в Юдею, щоб і Твої учні побачили діла,
які Ти робиш.

⁴ Адже ніхто не робить своїх вчинків таємно,
якщо
шукає визнання. Якщо Ти робиш це, покажи Себе
світові!

⁵ Бо навіть Його брати не вірили в Нього.

⁶ Тоді Ісус сказав їм:

—Мій час ще не настав, але для вас час завжди
готовий.

⁷ Світ не може ненавидіти вас, Мене ж
ненавидить,
бо Я свідчу про те, що його діла лихі.

7:8

7:21

⁸ Ви йдіть на свято; Я ж *поки* не піду на це
свято, бо Мій час ще не настав.

⁹ Сказавши це, Ісус залишився в Галілеї.

¹⁰ Та коли Його брати пішли на свято, Він теж
пішов, але не відкрито, а таємно.

¹¹ На святі юдеї шукали Його й казали: «Де
Він?»

¹² У народі було багато чуток про Ісуса. Деякі
казали, що Він хороший, а інші – що Він обманює
людей.

¹³ Однак відкрито ніхто про Нього не говорив через страх перед юдеями.

Ісус навчає у Храмі

¹⁴ Перша частина свята вже пройшла, коли Ісус прийшов у Храм і почав навчати.

¹⁵ Юдеї дивувались та казали:
—Звідки Він стільки знає, адже ніколи не навчався?

¹⁶ Ісус відповів їм:
—Те, чого Я навчаю, не від Мене, а від Того, Хто надіслав Мене.

¹⁷ Якщо хтось хоче чинити волю Божу, то дізнається: від Бога Моє вчення чи Я говорю від Себе.

¹⁸ Хто говорить від Себе, той шукає славу самому собі, а Хто шукає славу Тому, Хто послав Його, той правдивий, і немає в ньому неправди.

¹⁹ Хіба Мойсей не дав вам Закон? Однак ніхто з вас не дотримується Закону. Чому ви хочете вбити Мене?

²⁰ Натопт відповів:
—Ти одержимий демоном! Хто хоче Тебе вбити?

²¹ Ісус сказав їм у відповідь:
—Я вчинив одне чудо*, і ви всі дивуетесь.†

* 7:21 Буквально: діло. † 7:21 Див. 5:1-9.

7:22

Івана 7:33

²² Мойсей дав вам обрізання (хоча обрізання не від Мойсея, а від праотців), і ви обрізаєте дітей у Суботу.

²³ Якщо чоловік може бути обрізаний у Суботу, щоб не був порушений Закон Мойсея, то чому ви гніваєтесь на Мене за те, що Я повністю зцілив чоловіка в Суботу?

²⁴ Не судіть із вигляду, а судіть справедливим судом.

Суперечки під час свята

²⁵ Тоді деякі мешканці Єрусалима почали запитувати:

—Чи це не Той, Кого вони хочуть вбити?

²⁶ Ось Він говорить прямо, і ніхто Йому нічого не каже. Можливо, керівники справді дізналися, що Він Христос?

²⁷ Але ми знаємо, звідки Він, а коли прийде Христос, то ніхто не буде знати, звідки Він.

²⁸ Тоді Ісус, навчаючи в Храмі, голосно сказав:
—Ви Мене знаєте? І навіть знаєте, звідки Я? Адже Я не прийшов від Себе. Той, Хто послав Мене, правдивий, але ви Його не знаєте.

29 Я Його знаю, бо Я від Нього, і Він Мене послав.

30 Вони намагалися схопити Ісуса, але ніхто не наклав на Нього рук, тому що Його час ще не настав.

31 Багато людей з натовпу увірували в Нього й казали:

—Хіба коли прийде Христос, то зробить ще більші знамення, ніж зробив Цей *Чоловік*?

32 Чутки про Нього дійшли до фарисеїв, тож вони

та первосвященники послали слуг, щоб схопити Його.

33 Ісус сказав їм:

—Ще трохи часу буду з вами та повернуся до Того, Хто послав Мене.

7:34

7:44

34 Ви будете шукати Мене, але не знайдете. І туди, де Я буду, ви не зможете прийти.

35 Тоді юдеї казали між собою:

—Куди це Він збирається піти, що ми не знайдемо Його? Може, Він збирається піти до розсіяних серед греків і навчати греків?

36 Що то за слово, яке Він сказав: «Ви будете

шукати Мене, але не знайдете» і «Туди, де Я буду, ви не зможете прийти»?

³⁷ В останній та головний день свята Ісус
піднявся
та голосно промовив:

—Якщо хтось хоче пити, нехай приходить до Мене
і п'є!

³⁸ Хто вірить у Мене, як каже Писання, у того з
серця потечуть ріки живої води.

³⁹ Це Він казав про Духа, Якого мали прийняти
ті,
хто повірив у Нього. Адже Дух ще не був
дарований, бо Ісус ще не був прославлений.

⁴⁰ Деякі люди з натовпу, почувши слова Ісуса,
сказали:

—Він дійсно Пророк!‡

⁴¹ Інші казали:

—Він – Христос!

А ще інші казали:

—Хіба Христос прийде з Галілеї?

⁴² Чи Писання не каже, що Христос прийде з
роду Давида, з Віфлеєма, із села, звідки був
Давид? § ⁴³ Тож через Нього сталося в народі
розділення.

⁴⁴ Деякі з них хотів схопити Його, але ніхто не
наклав на Нього рук.

Невіра юдейських керівників

‡ 7:40 Див. Повт. 18:15-19. § 7:42 Див. 2 Сам. 7:12; Пс. 131:11; Мих. 5:2.

45 Коли слуги повернулися до фарисеїв та
первосвященників, ті запитали їх:

—Чому ви не привели Його?

46 Слуги відповіли:

—Ще ніхто не говорив так, як Цей Чоловік!

47 Фарисеї запитали:

—Невже Він вас обманув?

48 Хіба хоч хтось із керівників або фарисеїв
повірів у Нього?

49 А народ, який не знає Закону, – проклятий!

50 Никодим, який був одним із них і раніше
приходив до Ісуса, сказав:

51 —Хіба наш Закон засуджує людину, не
вислухавши її спочатку й не дізнавшись, що вона
робить?

52 Вони відповіли:

—Ти теж із Галілеї? Досліди *Писання* й побачиш,
що Пророк не приходить із Галілеї.

53 І розійшлися кожен до свого дому.

1 Ісус же пішов на Оливну **8** гору. *Ісус прощає
жінку, яка згрішила*

2 Рано-вранці Він знову прийшов у Храм, і всі люди

посходилися до Нього. Він сів і почав їх навчати.

3 Книжники та фарисеї привели жінку, яку спіймали під час перелюбу. Її поставили перед народом

4 і сказали Ісусові:

—Учителю, ця жінка була схоплена на перелюбі.

5 Мойсей у Законі звелів нам побивати таких камінням.* А Ти що скажеш?

* 8:5 Див. Повт. 22:22-24.

7:6

7:14

6 Вони запитали це, щоб спіймати Його й мати підставу звинуватити Його.

Але Ісус, схилившись додолу, писав пальцем по землі.

7 Оскільки вони продовжували Його запитувати, Він піднявся й сказав:

—Хто з вас без гріха, нехай перший кине в неї камінь!

8 І знов, схилившись, писав по землі.

9 Почувши це, вони почали по одному відходити, починаючи від старших і до останніх. Залишилися тільки Ісус та жінка, яка стояла посередині.

¹⁰ Ісус, підвівшись і не побачивши нікого, лише саму жінку, сказав їй:

—Жінко, де ті, хто обвинувачував тебе? Ніхто тебе не осудив?

¹¹ Вона відповіла:

—Ніхто, Господи!

Ісус сказав їй:

—І Я не осуджую тебе. Іди й більше не гріши!†

Ісус – світло для світу

¹² Ісус знову заговорив із ними:

—Я – світло світу. Хто слідує за Мною, той не ходитиме в темряві, але матиме світло життя.

¹³ Фарисеї сказали Йому:

—Ти свідчиш Сам про Себе, тому Твоє свідчення неправдиве.

¹⁴ Ісус відповів:

—Навіть якщо Я свідчу Сам про Себе, Мое свідчення правдиве, тому що Я знаю, звідки Я прийшов і куди Я йду. Ви ж не знаєте, звідки Я прийшов і куди йду.

† **8:11** Уривок 7:53–8:11 відсутній в найдавніших рукописах.

15 Ви судите за людськими мірками, Я ж нікого не суджу.

16 А якщо Я й суджу, Мій суд правдивий, тому що Я не Один, зі Мною Отець, Який послав Мене.

17 У вашому Законі написано, що свідчення двох людей – істинне.‡

18 Я Сам свідчу про Себе, і про Мене свідчить Отець, Який послав Мене.

19 Тоді вони запитали:

—Де ж Твій Отець?

Ісус відповів:

—Ви не знаєте ні Мене, ні Мого Отця. Якби ви знали Мене, ви знали б і Мого Отця.

20 Ці слова Він казав, коли навчав у Храмі, біля скарбниці. І ніхто не схопив Його, адже не настав ще Його час.

Суперечка щодо того, Хто такий Ісус

21 Ісус сказав їм ще раз:

—Я відхожу, і ви будете шукати Мене, і помрете у своєму гріху. Куди Я йду, ви не зможете прийти.

22 Тоді юдеї почали говорити:

—Чи не вб'є Він Себе, бо каже: «Туди, куди Я йду, ви не можете прийти»?

23 Він казав їм:

—Ви – знизу, а Я – згори. Ви з цього світу, а Я не з цього світу.

²⁴ Тому Я сказав вам, що ви помрете у ваших гріхах. Якщо не повірите, що Я є, §то помрете у ваших гріхах. ²⁵ Вони запитали:

—Хто Ти?

Ісус відповів їм:

‡ **8:17** Див. Повт. 19:15. § **8:24** Див. Вих. 3:14. Також повсюди в цій книзі.

7:26

7:39

—Той, про Кого від початку казав.

²⁶ Я маю багато про вас сказати й судити, але Той, Хто послав Мене, правдивий, і те, що Я чув від Нього, Я говорю світові.

²⁷ Вони не зрозуміли, що Він говорить їм про Отця.

²⁸ Тоді Ісус сказав їм:

—Коли ви піднімете Сина Людського, то зрозумієте, що Я є і що Я нічого не роблю від Себе, а говорю, як Мене навчив Отець.

²⁹ Той, Хто послав Мене, є зі Мною; Він не залишає Мене Самого, бо Я завжди роблю те, що Йому до вподоби.

30 Коли Він це казав, багато хто повірив у
Нього. *Ісус говорить про істинних дітей*
Божих 31 Ісус сказав юдеям, які повірили в
Нього:

—Якщо ви будете перебувати в Моєму Слові, ви
дійсно Мої учні.

32 Ви пізнаєте істину, і істина визволить вас.

33 Вони відповіли Йому:

—Ми нащадки Авраама й ніколи не були нічийми
рабами! Як Ти кажеш: «Звільнить вас»?

34 Ісус сказав:

—Істинно кажу вам: кожен, хто грішить, є рабом
гріха.

35 Раб не залишається в домі навіки, а Син
залишається навіки.

36 Тому якщо Син звільнить вас, справді будете
вільними.

37 Я знаю, що ви нащадки Авраама, але шукаєте,
як

вбити Мене, бо не приймаєте Мого Слова.

38 Я кажу вам те, що бачив у Мого Отця, а ви
робите те, що чули у *вашого* батька.

39 Вони відповіли:

—Наш батько – Авраам.

Ісус сказав:

—Якби ви були дітьми Авраама, то чинили б діла Авраама.

⁴⁰ А тепер ви хочете вбити Мене, Чоловіка, Котрий сказав вам істину, яку Я почув від Бога. Авраам так не робив.

⁴¹ Ви чините діла вашого батька. Вони сказали Йому:

—Ми не народилися від статевої розпусти, у нас один Отець – Бог.

⁴² Ісус сказав їм:

—Якби Бог був вашим Отцем, ви б любили Мене, бо Я вийшов від Бога й прийшов сюди. Я прийшов не Сам від Себе, а Він послав Мене.

⁴³ Чому ж ви не розумієте того, що Я кажу вам? Бо ви не можете слухати Моїх слів.

⁴⁴ Ваш батько – диявол, і ви прагнете виконувати його волю. Він від початку був убивцею і в істині не встояв, бо в ньому немає істини. Коли він каже неправду, то говорить від себе, бо він брехун і батько неправди.

⁴⁵ Але Мені не вірите, тому що Я кажу вам істину.

⁴⁶ Хто з вас може довести Мій гріх? А якщо Я кажу

істину, чому ви не вірите Мені?

⁴⁷ Хто від Бога, той слухає слова Бога. Ви ж не слухаєте Мене тому, що ви не від Бога.

Ісус каже про Себе

⁴⁸ Юдеї відповіли Йому:

—Чи не правильно ми говоримо, що Ти самарянин і що Ти одержимий?

⁴⁹ Ісус сказав:

—Я не одержимий, але Я шаную Мого Отця, а ви не шануєте Мене.

⁵⁰ Я не шукаю Своєї слави. Є Той, Хто шукає її для Мене. Він і судить.

⁵¹ Істинно кажу вам: хто підкоряється Моєму Слову, не побачить смерті повік.

⁵² Тоді юдеї сказали:

—Тепер ми точно знаємо, що Ти одержимий. Авраам помер, і пророки теж, а Ти кажеш: «Хто підкоряється Моєму Слову, не побачить смерті повік».

⁵³ Невже Ти більший від нашого батька Авраама, який помер? І пророки померли. Ким Ти Себе вважаєш?

⁵⁴ Ісус відповів:

—Якщо Я буду славити Самого Себе, Моя слава нічого не значить. Мене славить Мій Отець, Якого ви називаєте своїм Богом,

⁵⁵ хоча ви Його не знаєте. Але Я Його знаю, і якщо Я скажу, що не знаю Його, то буду таким же брехуном, як і ви. Але Я Його знаю та підкоряюся Його Слову.

⁵⁶ Ваш батько Авраам радів, що побачить Мій день. Він побачив і зрадив.

⁵⁷ Юдеї сказали Йому:

—Тобі немає й п'ятдесяти років, і Ти бачив Авраама?

⁵⁸ Ісус відповів:

—Істинно кажу вам: перш ніж був Авраам, Я є!

⁵⁹ Тоді вони схопили каміння, щоб закидати Його.

Але Ісус скрився й вийшов із Храму.

9

Ісус цілює сліпого від народження

¹ Одного разу, проходячи, Ісус побачив чоловіка, сліпого від народження.

² Його учні запитали:

9:3

9:12

—*Равві*, хто згрішив, він чи його батьки, що він народився сліпий?

³ Ісус відповів:

—Ні, це не через його гріх або гріх його батьків, але це сталося, щоб через нього були виявлені діла Божі.

⁴ Доки ще день, ми маємо виконувати діла Того, Хто послав Мене. Коли настане ніч, ніхто вже не зможе працювати.

⁵ Доки Я у світі, Я – світло світу.

- ⁶ Сказавши це, Ісус плюнув на землю, змішав грязь зі слини й землі та помазав очі *сліпому*. ⁷ Потім сказав йому: «Іди та вмийся в купальні Силоам» (що в перекладі означає: «Посланий»). Той пішов, умився й прийшов зрячий.
- ⁸ Сусіди й ті, хто бачив його раніше, як він просив, казали:
- Чи не він *раніше* сидів та просив?
- ⁹ Одні казали:
- Так, це він!
- Інші казали:
- Ні, він лише схожий на нього!
- Він же казав:
- Це я!
- ¹⁰ Тоді запитали його: — Як же ти прозрів?
- ¹¹ Він відповів:
- Чоловік, Якого звуть Ісус, змішав грязь та помазав Мої очі, потім Він наказав піти в Силоам та вмитися. Я пішов, умився й прозрів.
- ¹² Вони його запитали:
- Де Він?
- Він відповів:
- Я не знаю.

Фарисеї досліджують зціленого

13 Чоловіка, який раніше був сліпий, привели до фарисеїв.

14 А того дня, коли Ісус змішав грязь і відкрив йому очі, була Субота.

15 Фарисеї знову запитали його, як він прозрів. Той відповів:

—Він помазав мої очі гряззю, я вмився й бачу.

16 Деякі фарисеї почали казати:

—Цей чоловік не від Бога, тому що не дотримується Суботи.

Інші ж казали:

—Як може грішна людина робити такі знамення? І між ними виникло розділення.

17 Тоді вони знов запитали сліпого:

—Що ти кажеш про Нього? Адже це Він відкрив тобі очі.

Чоловік відповів:

—Він Пророк.

18 Юдеї не вірили, що він був сліпий і прозрів, доки не покликали його батьків.

19 Вони запитали:

—Це ваш син, про якого ви казали, що народився сліпий? Як же тепер він бачить?

20 Тоді батьки його відповіли:

—Ми знаємо, що він наш син і що він народився сліпий.

²¹ А як він вже бачить, не знаємо. І хто відкрив йому очі, ми не знаємо. Запитайте його. Він дорослий і може сам відповісти за себе.

²² Його батьки казали так, адже боялися юдеїв, бо ті вже вирішили: хто визнає Ісуса Христом, буде відлучений від синагоги.

²³ Тому його батьки й сказали: «Він вже дорослий, запитайте в нього!»

9:24

9:35

²⁴ Вони вдруге покликали чоловіка, який був сліпий, та сказали йому:

—Віддай славу Богові, ми знаємо, що той Чоловік

—

грішник.

²⁵ Він відповів:

—Я не знаю, грішник Він чи ні. Я знаю лише одне: я був сліпий, а зараз бачу.

²⁶ Тоді вони запитали:

—Що Він тобі зробив? Як Він відкрив твої очі?

²⁷ Він відповів:

—Я вже казав вам, але ви не почули. Чому хочете почути ще раз? Чи не хочете й ви стати Його учнями?

28 Вони докорили йому та сказали:

—Це ти Його учень! Ми ж учні Мойсея!

29 Ми знаємо, що з Мойсеєм говорив Бог, а Цього ми не знаємо, звідки Він.

30 Чоловік сказав їм у відповідь:

—Дивно, що ви не знаєте, звідки Він, адже Він відкрив мені очі.

31 Ми знаємо, що Бог не слухає грішників. Він слухає тільки тих, хто шанує Його й виконує Його волю.³² Споконвіку* ніхто не чув, щоб хтось відкрив очі тому, хто народився сліпий.*

33 Якби Він не був від Бога, то не зміг би зробити нічого.³⁴ Вони* відповіли:

—Ти увесь народився в гріхах, а нас повчаєш?

І вигнали його геть.

Духовна сліпота

35 Ісус, почувши, що вони вигнали геть зціленого, знайшов його й запитав:

* 9:32 Див. Іс. 29:18; 35:5; 42:7.

9:36

10:7

—Чи віриш ти в Сина Людського?

36 Зцілений відповів:

—Хто Він, Господи, щоб я повірив у Нього?

37 Ісус сказав:

—Ти Його бачив, це Той, Хто говорить із тобою.

38 Тоді *чоловік* відповів:

—Вірю, Господи! – і вклонився Йому.

39 Ісус сказав:

—Я прийшов у цей світ судити, щоб ті, хто не бачить, побачили, а ті, хто бачить, стали сліпими. 40

Фарисеї, які були з Ним і почули це, сказали Йому:

—Невже й ми сліпі?

41 Ісус сказав:

—Якби ви були сліпі, то не мали б гріха. Але оскільки ви кажете, що бачите, гріх ваш залишається.

10

Ісус – добрий пастир

1 «Істинно кажу вам: хто не входить в овечий двір через ворота, а перелазить в іншому місці, той злодій та розбійник.

2 А хто входить через ворота, той пастир овець.

3 Сторож відкриває йому, і вівці чують його голос. Він кличе поіменно кожну вівцю й виводить їх.

4 Коли ж виведе всіх своїх, то йде попереду них, і вівці йдуть за ним, бо знають його голос.

5 За чужинцем вони не підуть, а втечуть від нього,
бо не знають його голосу».

6 Ісус сказав їм цю притчу, але вони не зрозуміли,
про що Він говорив.

7 Тоді Ісус знову сказав: «Істинно кажу вам: Я –
ворота для овець.

8 Усі, хто приходив до Мене, – злодії та розбійники; але вівці їх не слухалися.

9 Я – ворота, і якщо хтось входить через Мене, буде спасений. Він увійде, вийде й знайде пасовисько.

10 Злодій приходить тільки для того, щоби вкрасти, вбити й зруйнувати. А Я прийшов, щоб *люди* мали життя й щоб мали його вдосталь.

11 Я – добрий пастир. Добрий пастир віддасть життя за овець.

12 Наймит не є пастирем, вівці не належать йому. Коли він бачить, що наближається вовк, то залишає овець і тікає. Вовк хапає овець, і вони розбігаються.

13 *Наймит тікає*, бо його найняли, і він не дбає про овець.

14 Я – добрий пастир. Я знаю Своїх, і вони знають Мене.

15 Так само Отець знає Мене, і Я знаю Отця; Я віддаю Своє життя за овець.

16 У Мене є й інші вівці, які не з цієї кошари, і їх Я

маю привести сюди. Вони почують Мій голос, і буде одна отара й один пастир.

¹⁷ Отець любить Мене тому, що Я віддаю Своє життя, аби знову взяти його.

¹⁸ Ніхто не може його забрати від Мене, Я Сам віддаю його. У Мене є влада віддати його й влада взяти його знов. Цю заповідь Я отримав від Мого Отця».

¹⁹ Після цих слів між юдеями знов виник розкол.

²⁰ Багато хто з них казав:

—Він одержимий і втратив розум. Навіщо Його слухати?

²¹ А інші казали:

—Це не слова біснுவатого. Чи може демон відкрити очі сліпому?

10:22

10:34

Подальший конфлікт щодо слів Ісуса

²² В Єрусалимі було *свято* Відновлення Храму.*

Стояла зима.

²³ Ісус ходив у Храмі по колонаді Соломона.

²⁴ Юдеї зібралися навколо Нього й сказали:

—Доки будеш тримати нас у непевності? Якщо Ти Христос, скажи нам прямо!

²⁵ Ісус сказав:

—Я вже казав вам, але ви не вірите. Діла, які Я

роблю в ім'я Мого Отця, свідчать про Мене.

²⁶ Але ви не вірите Мені, тому що ви не з Моїх овець.

²⁷ Мої вівці чують Мій голос. Я знаю їх, і вони йдуть за Мною.

²⁸ Я даю їм життя вічне, і вони ніколи не загинуть,
і ніхто не забере їх з Моїх рук.

²⁹ Мій Отець, Який дав їх Мені, величніший за всіх. І ніхто не зможе забрати їх з рук Мого Отця.

³⁰ Я й Отець – одне!

³¹ Тоді юдеї знов схопили каміння, щоб побити Його,

³² але Ісус сказав їм:

—Я показав вам багато добрих справ від Отця. За яку з цих справ ви хочете Мене побити камінням?

³³ Юдеї відповіли:

—Не за добрі вчинки ми хочемо побити Тебе, а за богохульство, бо Ти, будучи людиною, робиш себе Богом.

³⁴ Ісус сказав їм:

—Чи не написано у вашому Законі: «Я сказав: ви – боги?»†

* **10:22** Свято Відновлення нагадувало про очищення Єрусалимського Храму, яке відбулося в 165 році до Р. Х. † **10:34** Див. Пс. 81:6.

³⁵ Якщо богами названі ті, кому було дано Слово
Боже, і Писання не може бути порушене,
³⁶ то чому ж ви кажете про Того, Кого Отець
освятив та послав у світ, що Він богохульствує, бо Я
казав: «Я – Син Божий?»

³⁷ Якщо Я не роблю справ Мого Отця, не вірте
Мені.

³⁸ А якщо роблю, то хоч не вірите Мені, повірте
Моїм ділам і зрозумійте, що Отець у Мені і Я в Отці.

³⁹ Вони знов намагалися схопити Його, але Він
уникнув їхніх рук.

⁴⁰ Ісус знову пішов на інший бік Йордану, у
місце,
де Іван хрестив, і залишився там.

⁴¹ До Нього приходило багато *людей*, що казали:
«Іван не зробив жодного знамення, але все, що він
говорив про Нього, – правда».

⁴² І багато там увірувало в Нього.

11

Смерть Лазаря

¹ Був один хворий *чоловік, на ім'я* Лазар, з
Віфанії,
села, де жила Марія та її сестра Марта.

2 Марія була жінкою, яка помазала Господа миром і обтерла Йому ноги своїм волоссям. Хворий був її братом.

3 Сестри послали передати Ісусові:
—Господи, той, кого Ти любиш, захворів.

4 Почувши це, Ісус сказав:
—Ця хвороба не на смерть, а на славу Божу, щоб Син Божий був прославлений через неї.

5 Ісус любив Марту, її сестру та Лазаря.

6 Однак коли Він почув, що *Лазар* хворий, то залишився там, де був, ще два дні.

7 Потім сказав *Своїм* учням:

11:8

11:19

—Підемо знову в Юдею.

8 Учні сказали Йому:
—*Равві*, ще недавно юдеї намагалися побити Тебе камінням, а Ти знову йдеш туди?

9 Ісус відповів:
—Чи не дванадцять годин має день? Якщо хтось ходить удень, не спотикається, бо бачить світло цього світу.

10 А той, хто ходить уночі, спотикається, бо немає світла в ньому.

11 Сказавши це, Він додав:

—Наш друг Лазар заснув, але Я йду розбудити Його.

12 Його учні сказали:

—Господи, якщо спить, то одужає.

13 Ісус казав про його смерть, а вони думали, що Він говорить про звичайний сон.

14 Тоді Ісус сказав їм прямо: —Лазар помер.

15 Але Я радію за вас, що не був там, щоб ви повірили. А зараз підемо до нього.

16 Тоді Фома, якого називали Близнюк, сказав іншим учням:

—Ходімо й ми та помремо з Ним!

Ісус – воскресіння та життя

17 Прийшовши туди, Ісус довідався, що *Лазар* уже чотири дні в гробі.

18 Віфанія була близько до Єрусалима, приблизно п'ятнадцять стадіїв.*

19 Багато юдеїв прийшли до Марії та Марти, щоб втішити їх після *смерті* брата.

* 11:18 Приблизно три кілометри.

²⁰ Коли Марта почула, що прийшов Ісус, вона вийшла зустріти Його, а Марія залишилася в домі.

²¹ Марта сказала Ісусові:

—Господи, якби Ти був тут, то мій брат не помер

би²². Але й тепер знаю: Бог дасть Тобі, що лише попросиш у Бога.

²³ Ісус сказав їй:

—Твій брат воскресне.

²⁴ Марта відповіла:

—Я знаю, що він воскресне при воскресінні останнього дня.

²⁵ Ісус сказав їй:

—Я – воскресіння й життя. Той, хто вірить у Мене, навіть якщо помре, буде жити.

²⁶ І кожен, хто живе й вірить у Мене, ніколи не помре. Ти віриш у це?

²⁷ Вона сказала:

—Так, Господи, я вірю, що Ти Христос, Син Божий, Який прийшов у світ.

²⁸ Сказавши це, вона пішла, потай покликала свою сестру Марію й сказала їй: «Учитель тут, Він кличе тебе²⁹» Почувши це, Марія швидко встала й

вийшла до Нього³⁰ Ісус, ще не увійшов до села, а був там, де Його зустріла Марта.

³¹ Юдеї, які були з нею в домі та втішали її, побачивши, що Марія швидко встала й вийшла, пішли за нею. Вони гадали, що вона пішла до гробу, щоб там плакати.

³² Коли Марія прийшла туди, де був Ісус, і побачила Його, то впала до Його ніг і сказала Йому:

—Господи, якби Ти був тут, то мій брат не помер би.

11:33

11:44

³³ Ісус, побачивши, що вона плаче, і юдеї, які прийшли з нею, теж плачуть, був глибоко зворушений в душі та засмутився.

³⁴ Він запитав:

—Куди ви його поклали? Йому відповіли:

—Господи, іди та подивись!

³⁵ Ісус заплакав.

³⁶ Тоді юдеї сказали: «Дивись, як Він любив його».

³⁷ Але деякі казали: «Невже Той, Хто відкрив очі

сліпому, не міг зробити, щоб цей чоловік не помер?» *Ісус воскрешає Лазаря з мертвих*

³⁸ Ісус знов відчув зворушення в Собі й пішов до гробу. Це була печера, до якої був привалений камінь.

³⁹ Ісус звелів:

—Відваліть камінь.

Марта, сестра померлого, сказала:

—Господи, вже чути неприємний запах, бо пройшло чотири дні.

⁴⁰ Ісус сказав:

—Хіба Я не казав тобі, що коли будеш вірити, побачиш славу Божу?

⁴¹ Коли забрали камінь, Ісус подивився на небо й сказав: «Отче, дякую Тобі, що Ти почув Мене.

⁴² Я знаю, що Ти завжди чуєш Мене, але Я сказав це заради людей, які стоять навколо, щоб вони повірили, що Ти послав Мене».

⁴³ І, сказавши це, голосно промовив: «Лазарю, вийди сюди!»

⁴⁴ Померлий вийшов. Його руки та ноги були обмотані тканиною, а обличчя обв'язане хустиною.

Ісус сказав:

—Розв'яжіть його, і нехай він іде.

Змова вбити Ісуса

⁴⁵ Багато юдеїв, які прийшли до Марії та побачили, що Він зробив, повірили в Нього.

⁴⁶ Але деякі з них пішли до фарисеїв і розповіли, що зробив Ісус.

⁴⁷ Тоді первосвященники та фарисеї скликали Синедріон і сказали:

—Що нам робити? Цей Чоловік робить багато знамень.

⁴⁸ Якщо ми залишимо Його так, то всі повірять у Нього, і прийдуть римляни та знищать це місце й народ.

⁴⁹ Тоді один із них, *на ім'я* Каяфа†, який був первосвященником того року, сказав їм:

—Ви нічого не знаєте.

⁵⁰ Хіба не розумієте, що краще для вас, щоб один Чоловік помер за народ, ніж щоб увесь народ загинув?

⁵¹ Він сказав це не від себе, але, будучи того року первосвященником, він пророкував, що Ісус має померти за народ,

⁵² і не тільки за народ, але й щоб зібрати в одне розсіяних дітей Божих.

⁵³ Отже, від цього дня вони змовилися вбити Його.

⁵⁴ Тому Ісус не ходив відкрито серед юдеїв, а пішов звідти до околиць біля пустелі, у місто, яке називається Єфрем. Там перебував з учнями.

⁵⁵ Наближалася юдейська Пасха, і багато *людей* з усього краю йшли до Єрусалима[‡] для очищення перед Пасхою. §

† **11:49** Каяфа був первосвященником з 18 по 36 рр.

‡ **11:55**

Буквально: *піднялися до Єрусалима* § **11:55** Див. Чис. 9:6.

56 Вони шукали Ісуса й, стоячи в Храмі, казали одне до одного: «Як ви вважаєте, чи прийде Він на свято?»

57 Але первосвященники та фарисеї дали наказ: якщо хтось дізнається, де Він перебуває, нехай повідомить їх, щоб вони схопили Його.

12

Ісус помазаний у Віфанії

1 За шість днів до Пасхи Ісус прийшов до Віфанії, де був Лазар, якого воскресив із мертвих.

2 Там Йому приготували вечерю. Марта слугувала, а Лазар був одним із тих, хто сидів із Ним за столом.

3 Тоді Марія взяла літру* з дуже дорогим чистим народовим миром, намастила ноги Ісуса й своїм волоссям обтерла Його ноги. І дім наповнився пахощами мира.

4 Але Юда Іскаріот, один з Його учнів, який мав Його зрадити, сказав:

5 —Чому б не продати це миро за триста динаріїв

та не роздати бідним?

⁶ Він казав так не тому, що піклувався про бідних, а тому, що був злодієм. Йому було доручено носити скриню з грошима, але він брав із неї гроші.

⁷ Ісус сказав:

—Залиши її, вона зберігала це на день Мого похорону.

⁸ Бідних ви завжди маєте з собою, а Мене не завжди матимете.

⁹ Тим часом багато юдеїв дізналося, що Він там. Вони прийшли не тільки заради Ісуса, але й

* **12:3** Міра для масла, приблизно 0,3 – 0,5 літра.

12:10

12:19

подивитись на Лазаря, якого Він воскресив із мертвих.

¹⁰ Тоді первосвященники змовилися вбити й Лазаря.

¹¹ Адже багато юдеїв залишало їх і вірило в Ісуса. *Ісус входить у Єрусалим*

¹² Наступного дня багато людей, які прийшли на свято, почувши, що Ісус іде в Єрусалим,

¹³ взяли пальмові гілки, вийшли Йому назустріч

та викрикували:

«Осанна!»

«Благословенний Той, Хто йде в ім'я Господа!»†

«Цар Ізраїля!»

14 Ісус, знайшовши ося, сів на нього, як
написано:

15 «Не бійся, дочко Сіону: Ось Цар твій їде верхи
на молодому ослі».‡

16 Спочатку Його учні не розуміли цього. Але
після

того, як Ісус був прославлений, вони згадали, що
це було написано про Нього й що це збулося з Ним.

17 Люди, які були з Ісусом, коли Він покликав
Лазаря з гробу й воскресив його з мертвих,
свідчили *про це*.

18 Тому багато людей вийшли Йому назустріч, бо
чули, що Він здійснив це знамення.

19 Тоді фарисеї почали казати один одному:
«Бачите, що нічого не допомагає? Ось *увесь* світ
пішов за Ним!»

Ісус говорить про Свою смерть

† 12:13 Див. Пс. 117:25-26. ‡ 12:15 Див. Зах. 9:9.

12:20

Івана 12:32

20 Серед тих, хто прийшов поклонитися на свято,

було декілька греків.

²¹ Вони підійшли до Филипа, який був із Віфсаїди, що в Галілеї, і просили його: «Пане, ми хочемо побачити Ісуса».

²² Филип пішов і сказав Андрієві, і тоді Андрій та Филип розповіли про це Ісусові.

²³ Ісус відповів їм:
—Прийшов час прославитись Синові Людському.

²⁴ Істинно кажу вам: якщо зерно пшениці, впавши в землю, не вмирає, то залишається одне. Але якщо вмирає, дає великий врожай.

²⁵ Кожен, хто любить своє життя, втратить його, а хто ненавидить своє життя в цьому світі, збереже його для вічного життя.

²⁶ Хто служить Мені, той повинен слідувати за Мною; і де Я є, там буде і Мій слуга. Якщо хтось буде служити Мені, Мій Отець шануватиме його.

²⁷ Тепер Моя душа стривожена, і що Мені сказати? Отче, врятуй Мене від цієї години? Але саме заради цієї години Я і прийшов.

²⁸ Отче, прослав Своє ім'я!
Тоді почувся голос із неба: «Я прославив і знову прославлю!»

29 Натовп, який був там, почувши це, сказав, що прогримів грім, а інші казали, що ангел говорив із Ним.

30 Ісус відповів:

—Не для Мене пролунав цей голос, а для вас.

31 Зараз настав суд для цього світу. Тепер правителя цього світу буде вигнано геть.

32 Але коли Я буду піднятий від землі, Я всіх притягну до Себе.

12:33

12:42

33 Він сказав це, щоб показати, якою смертю має померти.

34 Тоді люди сказали Йому:

—Ми чули із Закону, що Христос житиме вічно. § Як же Ти кажеш, що «Син Людський має бути піднятий?» Хто Цей Син Людський?

35 Тоді Ісус сказав їм:

—Світло ще трохи часу буде з вами. Ходіть, доки маєте світло, щоб темрява не охопила вас. Хто ходить у темряві, той не знає, куди йде.

36 Повірте у світло, поки у вас є світло, щоб ви стали синами світла.

Ісус закінчив говорити і, відійшовши, скрився від них.

Юдеї не вірять в Ісуса

37 Незважаючи на те, що Він зробив перед ними стільки знамень, вони не вірили в Нього.

38 Так здійснилося слово пророка Ісаї, який сказав:

«Господи, хто повірив почутому від нас і кому відкрилася рука Господня?»*

39 Не могли повірити ще й тому, що, як сказав Ісая:

40 «Він зробив сліпими їхні очі і закам'янілими їхні серця, щоб вони не бачили очима, і не розуміли серцем, і не навернулися, щоб Я зцілив їх».†⁴¹ Ісая сказав це, адже побачив Його славу й говорив про Нього.‡

⁴² Навіть серед керівників багато хто повірив у Ісуса. Але через фарисеїв вони не визнавали своєї віри, щоб їх не вигнали із синагоги.

§ 12:34 Див. Пс. 88:37-38; Іс. 9:6-7; Єз. 37:25; Дан. 7:13-14.

* 12:38 Див. Іс. 53:1. † 12:40 Див. Іс. 6:10. ‡ 12:41 Див. Іс. 6:1-3.

12:43¹

Івана 13:5

¹ Під час вечері, коли диявол вже вклав у серце Юди, сина Симона Іскаріота, зрадити Ісуса,

⁴¹ Адже вони любили людську славу більше за Божу славу.

⁴² Ісус голосно промовив:
—Хто вірить у Мене, той вірить не тільки в Мене, але й у Того, Хто послав Мене.

⁴³ Той, хто бачить Мене, бачить і Того, Хто послав Мене.

⁴⁶ Я – світло, яке прийшло у світ, щоб кожний, хто вірить у Мене, не залишався в темряві.

⁴⁷ Якщо хтось чує Мої слова, але не дотримується їх, Я не суджу його. Адже Я прийшов не судити світ, а спасти його.

⁴⁸ Для того, хто відкидає Мене й не приймає Моїх слів, є суддя. Слово, яке Я сказав, судитиме його останнього дня.

¹ знаючи, що Отець дав усе в Його руки, що від Бога

прийшов і до Бога повертається,

² Він підвівся з-за столу, зняв верхній одяг і підперезався рушником.

³ Потім налив води в таз і почав мити ноги учням та витирати їх рушником, яким був підперезаний.

⁴⁹ Бо не від Себе Я говорив, але Отець, Який послав Мене, дав Мені заповідь, що сказати і як казати.

⁵⁰ Я знаю, що Його заповідь – це вічне життя.
Тому
все, що кажу, Я кажу саме так, як сказав Мені Отець.

13

Ісус миє ноги своїм учням

¹ Перед святом Пасхи Ісус, знаючи, що настала Його година, щоб залишити цей світ і повернутись до Отця, полюбивши Своїх, що були у світі, полюбив їх до кінця.

13:6

13:17

⁶ Коли Він підійшов до Симона Петра, той сказав Йому:

—Господи, Ти будеш мити мені ноги?

⁷ Ісус сказав йому:

—Того, що Я роблю, ти не розумієш зараз, але зрозумієш потім.

⁸ Петро сказав Йому: —Ти ніколи не митимеш моїх ніг!

Ісус відповів:

—Якщо Я не обмию тебе, то не матимеш частки зі Мною.

9 Симон Петро сказав:

—*Тоди*, Господи, не тільки ноги, але й руки та голову!

10 Ісус відповів йому:

—Тому, хто обмився, потрібно лише ноги помити, бо він увесь чистий. І ви чисті, але не всі.

11 Він знав, хто зрадить Його, тому й казав, що не всі чисті.

12 Закінчивши мити їхні ноги, Ісус одягнув Свій одяг, повернувся на Своє місце й сказав їм:

—Чи розумієте ви, що Я зробив для вас?

13 Ви називаєте Мене Вчителем і Господом і добре кажете, бо Я Ним є.

14 Тож якщо Я, ваш Господь і Вчитель, помив вам ноги, то й ви повинні мити ноги один одному.

15 Бо Я подав вам приклад, щоб ви робили так, як Я зробив вам.

16 Істинно кажу вам: раб не більший за свого господаря, і посланець* не більший за того, хто його послав.

17 Якщо ви знаєте це, то блаженні ви, коли чинитимете так.

* 13:16 Буквально: *апостол*.

Ісус говорить про зрадника

¹⁸ Я не говорю про всіх вас. Я знаю тих, кого обрав. Але має сповнитись Писання: «Той, хто їв Мій хліб, підняв на Мене свою п'яту».†

¹⁹ Я кажу вам перед тим, як станеться, щоб, коли станеться, ви повірили, що Я є.‡

²⁰ Істинно кажу вам: хто приймає того, кого Я пошлю, приймає Мене, а хто Мене приймає, той приймає й Того, Хто послав Мене.

²¹ Сказавши це, Ісус стривожився духом і засвідчив:

—Істинно кажу вам: один із вас зрадить Мене.

²² Його учні дивилися один на одного, не розуміючи, про кого Він каже.

²³ Один з Його учнів, той, якого любив Ісус, сидів за столом, прихилившись до Нього.

²⁴ Симон Петро дав йому знак, щоб запитав, кого Він має на увазі.

²⁵ Спираючись на Ісуса, той запитав Його:
—Господи, хто це?

²⁶ Ісус відповів:
—Це той, кому Я подам шматок хліба, вмочивши його в миску.

Потім, вмочивши шматок хліба, подав його Юді, синові Симона Іскаріота.

²⁷ Як тільки *Юда* взяв шматок, сатана увійшов у нього.

Ісус сказав йому:

—Що робиш, роби швидше!

²⁸ Але ніхто з тих, хто був за столом, не зрозумів, чому Він сказав це йому.

† **13:18** Див. Пс. 40:10.
41:4; 43:10-13.

‡ **13:19** Див. Вих. 3:14; Повт. 32:39; Іс.

13:29

13:38

²⁹ А оскільки в Юди була скриня з грошима, дехто подумав, що Ісус наказав йому купити все потрібне до свята або ж дати щось бідним.

³⁰ *Юда*, узявши шматок хліба, відразу вийшов. Була ніч.

Ісус каже про зречення Петра

³¹ Коли *Юда* вийшов, Ісус сказав:

—Тепер Син Людський прославився, і Бог прославився в Ньому.

³² Якщо Бог прославився в Ньому, то і Його Бог прославить в Собі. І зробить це відразу.

³³ Діти *Мої*, Я буду з вами ще трохи. Будете шукати Мене, і, як Я сказав юдеям, так кажу й вам нині: куди Я йду, ви не можете прийти.

³⁴ Я даю вам нову заповідь: любіть одне одного. Як Я полюбив вас, так і ви любіть одне одного.

³⁵ Через це всі будуть знати, що ви є Моїми учнями, якщо будете любити одне одного.

³⁶ Симон Петро запитав Його:

—Господи, куди Ти йдеш?

Ісус відповів:

—Куди Я йду, ти зараз за Мною піти не зможеш, але підеш пізніше.

³⁷ Петро знов запитав:

—Господи, чому я не можу зараз піти за Тобою? Я покладу своє життя за Тебе.

³⁸ Тоді Ісус відповів:

—Ти дійсно покладеш своє життя за Мене?

Істинно кажу тобі: ще до того, як півень заспіває, ти тричі зречешся Мене.

14

Ісус – шлях до Отця

14:1

14:14

¹ —Нехай ваше серце не тривожиться. Вірте в Бога

і вірте в Мене.

² У домі Мого Отця багато кімнат. Якби це було не так, хіба Я б казав вам, що йду підготувати місце для вас?

³ І коли Я піду й приготую вам місце, Я повернуся й візьму вас до Себе, щоб ви були там, де Я.

⁴ Ви знаєте дорогу, куди Я йду.

⁵ Фома сказав Йому:
—Господи, ми не знаємо, куди Ти йдеш. Як ми можемо знати дорогу?

⁶ Ісус відповів:
—Я – дорога, правда і життя. Ніхто не приходить до Отця, як тільки через Мене.

⁷ Якщо ви знаєте Мене, ви будете знати й Мого Отця. Відтепер ви Його знаєте й бачили Його.

⁸ Филип сказав:
—Господи, покажи нам Отця, і цього нам вистачить.

⁹ Ісус сказав:
—Стільки часу Я з вами, і ти не знаєш Мене, Филипе? Хто бачив Мене, бачив Отця. Як же ти кажеш: «Покажи нам Отця?»»

¹⁰ Хіба ти не віриш, що Я в Отці й Отець у Мені?

Слова, які Я вам кажу, не від Себе кажу. Це Отець, Який перебуває в Мені, творить Свої діла.

¹¹ Повірте Мені, що Я в Отці й Отець у Мені.

Якщо ж
ні, то повірте хоча б через *Мої* діла.

¹² Істинно кажу вам: хто вірить у Мене, той
робитиме справи, які Я роблю, і навіть більші, ніж ці,
бо Я йду до Отця.

¹³ І що попросите в Моє ім'я, Я зроблю, щоб
Отець
був прославлений у Сині.

¹⁴ Якщо попросите щось в ім'я Моє, Я зроблю.

14:15

14:26

Ісус обіцяє Святого Духа

¹⁵ Якщо ви любите Мене, то будете
дотримуватись Моїх заповідей.

¹⁶ І Я проситиму Отця, і Він дасть вам іншого
Заступника*, щоб Він був із вами повік, –

¹⁷ Духа істини, Якого світ не може прийняти, бо
не
бачить Його й не знає. Ви ж Його знаєте, бо Він
перебуває з вами й буде у вас.

¹⁸ Я не залишу вас сиротами, Я прийду до вас.

¹⁹ Ще трохи, і світ Мене вже не побачить, але ви

Мене побачите, тому що Я живу, і ви будете жити.

²⁰ Того дня ви дізнаєтесь, що Я в Моєму Отці, а ви в Мені, як і Я у вас.

²¹ Хто має Мої заповіді та дотримується їх, той Мене любить. Того, хто Мене любить, полюбить і Мій Отець. І Я буду його любити й відкрию йому Себе.

²² *Тоді* Юда (не Іскаріот) сказав Йому:
—Господи, чому ж Ти хочеш відкрити Себе нам, а не світові?

²³ Ісус відповів:
—Якщо хтось любить Мене, буде дотримуватись Мого Слова, і Мій Отець полюбить його, і Ми прийдемо до нього й будемо жити з ним.

²⁴ Той, хто не любить Мене, не буде дотримуватись Мого Слова. І Слово, яке ви чуєте, не Моє, а Отця, Який послав Мене.

²⁵ Усе це Я сказав вам, поки ще перебуваю з вами.

²⁶ Але Заступник, Святий Дух, Якого Отець пошле в Моє ім'я, навчить вас усього й нагадає про все, що Я вам сказав.

* **14:16** Або: *утішитель, помічник, адвокат*. Дивись також: 14:17, 26; 15:26; 16:7.

²⁷ Я залишаю вам мир. Мир мій даю вам. Я даю вам не так, як дає світ. Хай не турбується ваше серце й не лякається!

²⁸ Ви чули, що Я казав вам: «Я йду, але повернуся до вас». Якби ви любили Мене, то раділи б тому, що Я йду до Отця, бо Отець більший за Мене.

²⁹ Я вже сказав вам, перш ніж це станеться, щоб коли це станеться, ви повірили.

³⁰ Недовго ще буду говорити з вами, бо правитель цього світу йде. Він нічого в Мені не має.

³¹ Але *приходить*, щоб світ дізнався, що Я люблю Отця й роблю саме те, що Мені звелів Отець.

Вставайте, ходімо звідси!

15

Ісус – виноградна лоза

¹ Я – справжня виноградна лоза, а Мій Отець – виноградар.

² Кожну гілку в Мені, яка не приносить плоду, Він

зрізає, а кожну гілку, яка приносить плід, Він очищає, щоб вона приносила ще більше плоду.

³ Ви вже чисті через Слово, яке Я вам сказав.

⁴ Перебувайте в Мені, а Я – у вас. Жодна гілка не може сама по собі приносити плоду, якщо не перебуває в лозі. Так і ви не зможете принести плоду, якщо не перебуваєте в Мені.

⁵ Я – виноградна лоза, а ви – гілки. Хто перебуває в Мені, а Я в ньому, той приносить багатий плід, бо без Мене нічого не можете зробити.

⁶ Якщо хтось не перебуває в Мені, той мов гілка, яку викидають, і вона засихає. Такі збирають, кидають у вогонь та спалюють.

15:7

15:19

⁷ Якщо ви перебуватимете в Мені, а Мої слова перебуватимуть у вас, то просіть усе, що хочете, – і отримаєте.

⁸ Тим буде прославлений Мій Отець, якщо ви будете приносити багатий врожай і станете Моїми учнями.

⁹ Як Отець полюбив Мене, так і Я полюбив вас. Перебувайте в Моїй любові.

¹⁰ Якщо будете дотримуватись Моїх заповідей,
ви

перебуватимете в Моїй любові так само, як і Я
дотримуюсь заповідей Мого Отця й перебуваю в
Його любові.

¹¹ Це Я сказав вам, щоб Моя радість була у вас і
щоб
ваша радість була повною.

¹² Це Моя заповідь, щоб ви любили одне одного,
як Я полюбив вас.

¹³ Ніхто не має більшої любові, ніж той, хто
віддає
своє життя за своїх друзів.

¹⁴ Ви – Мої друзі, якщо робите те, що Я
заповідаю
вам.

¹⁵ Я більше не називаю вас рабами, бо раб не
знає,
що робить його господар. Але Я назвав вас друзями,
бо все, що Я почув від Мого Отця, я розкрив вам.

¹⁶ Не ви обрали Мене, але Я обрав вас і
призначив,
щоб ви йшли й приносили плід, щоб ваш плід
залишався, щоб усе, що ви попросите в Отця в ім'я
Моє, Він дав вам.

¹⁷ Це Я заповідаю вам, щоб ви любили одне

одного. *Світ ненавидить учнів*

¹⁸ Якщо світ ненавидить вас, знайте, що
спочатку
він зненавидів Мене.

¹⁹ Якби ви належали до світу, він любив би вас
як
своїх. Але ви не від світу, бо Я обрав вас зі світу, і
тому світ вас ненавидить.

15:20

Івана 16:3

²⁰ Згадайте Слово, яке Я сказав вам: «Раб не
більший за свого господаря». *Якщо вони
переслідували Мене, то й вас вони
переслідуватимуть. Якщо вони зберігали Мое
Слово, то зберігатимуть і ваше.

²¹ Але все це вони робитимуть вам через Моє
ім'я,
бо не знають Того, Хто Мене послав.

²² Якби Я не прийшов і не говорив із ними, вони
б
не мали гріха, але тепер вони не мають виправдання
за свій гріх.

²³ Хто ненавидить Мене, ненавидить і Мого
Отця.

²⁴ Якби Я не робив серед них справ, яких ніхто

інший не робив, вони б не мали гріха. Але вони це бачили й все ж зненавиділи і Мене, і Мого Отця.

²⁵ Це сталося, щоб збулося написане в їхньому Законі: «Вони зненавиділи Мене без причини».†

Дія Святого Духа

²⁶ Коли прийде Заступник, Якого Я пошлю до вас від Отця, Дух істини, Який походить від Отця, Він буде свідчити про Мене.

²⁷ І ви також будете свідчити, бо ви від самого початку зі Мною.

16

¹ Це Я сказав вам, щоб ви не були спокушені.

² Вас виженуть із синагог, і навіть прийде час, коли кожен, хто вбиватиме вас, буде думати, що тим служить Богові.

³ Вони робитимуть це, бо не пізнали ні Отця, ні Мене.

* 15:20 Див. Ів. 13:16. † 15:25 Див. Пс. 34:19; 68:5; 108:3.

16:4

16:17

⁴ Я сказав вам це, щоб, коли настане їхній час, ви

згадали, що Я казав вам про них. Я не казав вам цього від початку, тому що був із вами,

⁵ але тепер Я йду до Того, Хто послав Мене, і ніхто

з вас не запитує мене: «Куди Ти йдеш?»

⁶ Через те, що Я сказав вам це, ваше серце наповнилося смутком.

⁷ Але істинно кажу вам: краще для вас, щоб Я пішов. Якщо Я не піду, Заступник не прийде до вас, але якщо Я піду, то пошлю Його до вас.

⁸ Коли Він прийде, то викриє світ про гріх, праведність та суд:

⁹ про гріх, бо люди не вірять у Мене,

¹⁰ про праведність, бо Я йду до Отця й ви Мене вже не побачите,

¹¹ і про суд, бо правитель цього світу вже засуджений.

¹² Ще багато чого Я маю сказати вам, але ви не можете знести цього тепер.

¹³ Однак коли Дух істини прийде, Він поведе вас до всієї істини. Бо Він не буде говорити від Себе, а скаже те, що почує. Він сповістить вам про те, що має статися.

¹⁴ Він прославить Мене, бо візьме з Мого й

сповістить вам.

¹⁵ Усе, що належить Отцю, – Моє. Ось чому Я сказав, що візьме з Мого й сповістить вам.

Смуток учнів перетвориться на радість

¹⁶ Ще трохи – і ви не побачите Мене, а потім ще трохи – і знов побачите Мене.

¹⁷ Тоді деякі з Його учнів почали казати один одному:

—Що означає це, що Він нам говорить: «Ще трохи – і ви не побачите Мене, а потім ще трохи – і знов побачите Мене?» і: «Я йду до Отця?»

¹⁸ Вони запитували:

—Що означає це «ще трохи»? Ми не розуміємо, що Він говорить.

¹⁹ Ісус, розуміючи, що вони хочуть запитати, сказав їм:

—Ви запитуєте один одного, що Я мав на увазі, коли сказав: «Ще трохи – і ви не побачите Мене, а потім ще трохи – і знов побачите Мене»?

²⁰ Істинно кажу вам: ви будете плакати й ридати, поки світ буде радіти. Ви будете сумувати, але ваше горе обернеться на радість.

²¹ Жінка, коли народжує дитину, страждає, бо прийшов її час, але коли народить дитину, не пам'ятає страждань від радості, що народилася дитина на світ.

²² Так і ви: зараз ви страждаєте, але Я знову побачу вас, і ваше серце зрадіє, і ніхто не позбавить вас радості.

²³ Того дня ви нічого Мене просити не будете.

Істинно кажу вам: усе, що ви попросите в Отця в ім'я Моє, Він дасть вам.

²⁴ Досі ви нічого не просили в ім'я Моє. Просіть — і

отримаєте, щоб ваша радість була повною.

²⁵ Це Я говорив вам притчами, але настає час, коли Я більше не буду говорити притчами, але розкажу вам прямо про Отця.

²⁶ Того дня ви зможете просити в Моє ім'я. І Я не кажу, що буду просити Отця за вас,

²⁷ бо Сам Отець любить вас, тому що ви полюбили Мене й повірили, що Я прийшов від Бога.

16:28

Івана 17:5

²⁸ Я прийшов від Отця й увійшов у світ; тепер Я знову залишаю світ і повертаюся до Отця.

²⁹ *Тоді* учні Ісуса сказали:

—Ось нині Ти говориш прямо, без жодної притчі.

³⁰ Тепер ми знаємо, що Тобі все відомо й що нема

потреби, щоб Тебе хтось запитував. Тому ми віримо, що Ти прийшов від Бога.

³¹ Ісус відповів:

—Тепер ви вірите?

³² Ось надходить час, і вже прийшов, коли ви розійдетеся, кожен до свого, і залишите Мене одного. Але Я не один, бо Отець зі Мною.

³³ Я сказав вам це, щоб ви мали мир. У світі ви зазнаєте страждання. Але будьте сміливі! Я переміг світ!

17

Молитва Ісуса

- ¹ Сказавши це, Ісус підвів очі до неба й промовив:
—Отче, прийшов час. Прослав Свого Сина, щоб Син прославив Тебе!
- ² Ти дав Йому владу над усіма людьми, щоб Він дарував вічне життя всім тим, кого Ти Йому дав.
- ³ Адже вічне життя в тому, щоб вони пізнали Тебе, єдиного істинного Бога, та Ісуса Христа, Якого Ти надіслав.
- ⁴ Я прославив Тебе на землі, закінчивши справу, яку Ти Мені доручив зробити.
- ⁵ А тепер, Отче, прослав Мене у Себе славою, яку Я мав у Тебе до початку світу.

Ісус молиться за своїх учнів

- 6 Я відкрив Твоє ім'я тим людям, яких Ти
Мені
дав зі світу. Вони були Твоїми, і Ти дав їх Мені, і
вони зберегли Твоє Слово.
- 7 Тепер вони знають, що все, що Ти Мені
дав,
походить від Тебе,
8 бо Я дав їм слова, які Ти Мені дав.
Вони їх
прийняли й зрозуміли, що Я справді від Тебе
прийшов, і повірили, що Ти Мене послав.
- 9 Я молюся за них. Не молюся за світ, але
за тих,
кого Ти Мені дав, бо вони Твої.
- 10 Усе, що Я маю, – Твоє, а все Твоє –
Моє. І Я
прославився через них.
- 11 Я більше не є у світі, але вони є у світі,
Я ж іду
до Тебе. Отче Святий, збережи їх у Твоє ім'я – тих,
кого Ти дав Мені, щоб вони були одне, як і Ми.
- 12 Поки Я був із ними, Я беріг їх у Твоє
ім'я, яке Ти Мені дав. Я їх зберіг, і жоден із них

не загинув, окрім сина загибелі, щоб здійснилося
Писання.

13 Зараз же Я йду до Тебе, але поки Я ще у
світі,
кажу це, щоб вони мали повноту Моєї радості в
собі.

14 Я дав їм Твоє Слово, і світ зненавидів
їх, бо
вони не від світу, як і Я не від світу.

15 Я не молюся, щоб Ти забрав їх зі світу,
а щоб
зберіг їх від злого.

16 Вони не від світу, як і Я не від світу. 17
Освятити їх Своєю істиною: Твоє Слово – істина.

18 Як Ти послав Мене у світ, так і Я
послав їх у світ.

19 Я освячую Себе за них, щоб вони були
освячені істиною.

Ісус молиться за всіх, хто повірить

20 Я молюся не лише за них, а й за тих,
хто
повірить у Мене через їхнє слово,

17:21

Івана 18:5

21 щоб усі вони були одне, як Ти, Отче, в
Мені, і Я

в Тобі. Нехай вони будуть у Нас, щоби світ повірив,
що Ти послав Мене.

22 Я дав їм славу, яку Ти дав Мені, щоб
вони були
одне, як і Ми одне.

23 Я в них, а Ти – в Мені, щоб вони були
досконалі в єдності, щоб світ пізнав, що Ти послав
Мене і що Ти полюбив їх, як і Мене полюбив.

24 Отче, Я хочу, щоб ті, кого Ти Мені дав,
були зі Мною там, де Я, і побачили Мою славу,
яку Ти Мені дав, бо ти полюбив Мене до
створення світу.

25 Отче праведний, світ Тебе не знає, але
Я Тебе
знаю, і вони знають, що Ти послав Мене.

26 Я відкрив їм Твоє ім'я і ще відкрию,
щоб
любов, якою Ти полюбив Мене, була в них і щоб Я
був у них.

18

Арешт Ісуса

¹ Сказавши це, Ісус зі Своїми учнями пішов на
другий бік потоку Кедрон, де був сад, куди увійшов
Він та Його учні.

² Юда, який Його зрадив, також знав це місце, бо Ісус часто збирався там зі Своїми учнями.

³ Тоді Юда, узявши когорту* воїнів і слуг первосвященників та фарисеїв, прийшов туди з ліхтарями, факелами та зброєю.

⁴ Ісус, знаючи все, що має з Ним статися, вийшов та запитав:

—Кого шукаєте?

⁵ Вони відповіли:
—Ісуса з Назарета.

* **18:3** Частина римського легіону, приблизно 600 воїнів.

18:6

18:14

Тоді Він сказав:

—Це Я.[†]

Юда, котрий Його зрадив, також стояв із ними.

⁶ Коли Він сказав їм: «Це Я», вони відступили назад і впали на землю.

⁷ Він знов запитав їх:

—Кого ви шукаєте?

Вони сказали:

—Ісуса з Назарета.

⁸ Ісус відповів:

—Я ж вам сказав, що це Я. Тож якщо шукаєте Мене, відпустіть цих людей, нехай ідуть.

⁹ Ісус сказав це, щоб збулося Слово, яке Він сказав раніше: «Я не загубив жодного з тих, кого Ти Мені дав».†

¹⁰ Тоді Симон Петро, маючи меч, вихопив його, ударив раба первосвященника й відрубав йому праве вухо. Ім'я того раба було Малх.

¹¹ Ісус сказав Петрові:
—Поклади меча на його місце! Хіба Я не маю пити чашу, яку дав Мені Отець?
Ісус перед первосвященником

¹² Тоді воїни, сотник та юдейські слуги заарештували Ісуса. Вони зв'язали Його

¹³ та привели спочатку до Анни, бо він був тестем Каяфи, який був первосвященником того року.§

¹⁴ Це був той Каяфа, який порадив юдеям, що краще, коли один Чоловік помре за народ.* *Петро перший раз зрікається Ісуса*

† **18:5** Буквально: *Я є*. (Див. Вих. 3:6); також 18:6. ‡ **18:9** Див. 6:39; 17:2. § **18:13** Анна був первосвященником з 6 по 15 рр. А його зять Каяфа обіймав цю посаду з 18 по 36 рр. * **18:14** Див. 11:49-51.

¹⁵ Симон Петро й ще один учень пішли за Ісусом. Той учень був добре знайомий первосвященникові, тож він зайшов з Ісусом у двір первосвященника,

¹⁶ а Петро залишився стояти біля воріт ззовні. Тоді учень, який був знайомий первосвященникові, повернувся, поговорив із воротаркою й провів Петра.

¹⁷ Служниця, яка була воротаркою, запитала Петра:

—Ти часом не один з учнів Цього Чоловіка?

Він відповів:

—Ні!

¹⁸ Було холодно, і слуги та раби, розпаливши вогонь, стояли біля нього, щоб зігрітися. Петро також стояв із ними, гріючись. *Первосвященник допитує Ісуса*

¹⁹ Тим часом первосвященник запитав Ісуса про Його учнів та Його вчення.

²⁰ Ісус відповів:

—Я прямо говорив світові. Завжди навчав у синагогах і в Храмі, де збираються всі юдеї. Я нічого не казав таємно.

²¹ Чому Мене питаєш? Запитай тих, хто Мене слухав. Ось вони знають, що Я казав.

²² Коли Ісус сказав це, один зі слуг, що стояв поблизу, вдарив Ісуса в обличчя, кажучи:
—Це так Ти відповідаєш первосвященникові?

²³ Ісус відповів:
—Якщо Я сказав щось погане, засвідчи, що погане.
Але якщо Я говорив правду, то чому ти Мене б'єш?

²⁴ Тоді Анна послав Його зв'язаного до первосвященника Каяфи.

Друге і третє зречення Петра

²⁵ Тим часом Симон Петро стояв, гріючись біля вогнища. Тож запитали його:

18:26

18:36

—Хіба ти не один з Його учнів?
Він заперечив кажучи:
—Ні!

²⁶ Один із рабів первосвященника, родич того чоловіка, якому Петро відтяв вуха, сказав:
—Хіба не тебе я бачив із Ним у саду?

²⁷ Петро знову заперечив це. І одразу заспівав півень.

Ісус перед Пилатом

²⁸ Тоді повели Ісуса від Каяфи до преторії. Уже був ранок, і вони не увійшли до преторії, щоб не осквернитися, бо мали їсти пасху.

29 Тож Пилат вийшов до них і запитав: —Які звинувачення ви висуваєте проти Цього Чоловіка?

30 Вони відповіли Йому:

—Якби Він не був злочинцем, ми б не привели Його до тебе.

31 Пилат сказав їм:

—Візьміть Його та судіть за вашим Законом.

Юдеї відповіли йому:

—Нам не дозволено нікого засуджувати на смерть.

32 Це сталося, щоб здійснилися слова Ісуса, через які Він показав, якою смертю має померти. 33 Тоді Пилат знову зайшов у преторію, покликав Ісуса й сказав Йому: —Ти Цар юдеїв?

34 Ісус відповів:

—Ти від себе кажеш це чи інші сказали тобі про Мене?

35 Пилат відповів:

—Хіба я юдей? Це Твій народ і первосвященники видали мені Тебе. Що Ти зробив?

36 Ісус відповів:

18:37

Івана 19:4

—Моє Царство не від цього світу. Якби Моє

Царство було від цього світу, Мої слуги боролися б, щоб Я не був виданий юдеям. Але тепер Моє Царство не звідси.

37 Тоді Пилат запитав Його:

—Отже, Ти Цар?

Ісус відповів:

—Ти кажеш, що Я Цар. Я для того народився й прийшов у світ, щоб свідчити про істину. Кожен, хто від істини, слухає Мій голос.

38 Тоді Пилат запитав:

—Що таке істина?

І, сказавши це, він знову вийшов до юдеїв і сказав їм:

—Я не знаходжу ніякої провини в Ньому.

39 Але у вас є звичай: на Пасху я звільняю одного з в'язнів. Ви хочете, щоб я відпустив вам Царя юдеїв?

40 Вони знов закричали кажучи:

—Ні, не Його, а Варавву!

Варавва ж був бунтівником†.

19

Ісус засуджений до розп'яття

¹ Тоді Пилат наказав узяти Ісуса й бичувати.

² Воїни сплели вінок із тернини та поклали Йому

на голову й одягли Його в багряницю,

³ підходили до Нього й казали: «Вітаємо Тебе, Царю юдеїв!» І били Його по обличчю.

⁴ Пилат знову вийшов на двір і сказав юдеям:
—Ось я виводжу Його до вас на двір, щоб ви знали: я не знаходжу жодної підстави для Його звинувачення.

† 18:40 Або: розбійником.

19:5

19:13

⁵ Коли Ісус вийшов із терновим вінком та зодягнений у багряницю, *Пилат* сказав їм:
—Ось Чоловік!

⁶ Як тільки первосвященники й слуги побачили Його, то закричали: —Розіпни! Розіпни *Його*!
Пилат сказав їм:
—Візьміть Його ви та розіпніть, бо я не знаходжу ніякої провини в Ньому.

⁷ Юдеї відповіли:
—У нас є Закон, і згідно з цим Законом Він повинен померти, бо Він видає Себе за Сина Божого.*

⁸ Коли Пилат почув ці слова, то ще більше злякався.

⁹ Він знов зайшов до преторії і сказав Ісусові:

—Звідки Ти?

Але Ісус нічого йому не відповідав.

¹⁰ Пилат сказав Йому:

—Не говориш зі мною? Ти не розумієш, що я маю владу звільнити Тебе й маю владу розіп'яти Тебе?

¹¹ Ісус відповів:

—Ти б не мав влади наді Мною, якби вона не була дана тобі згори. Тому той, хто передав Мене тобі, має більший гріх.

¹² Відтоді Пилат намагався звільнити Ісуса, але юдеї продовжували кричати:

—Якщо ти Його відпустиш, ти не друг Кесаря. Кожен, хто робить себе царем, виступає проти Кесаря.

¹³ Коли Пилат почув ці слова, він вивів Ісуса й сів на місце судді, що зветься Кам'яний поміст, а єврейською — *Гаввата*.

* 19:7 Див. Лев. 24:16.

¹⁴ Це був день Приготування Пасхи, було близько шостої години†. *Пилат* сказав юдеям:

—Ось ваш Цар!

¹⁵ Вони закричали:

—Візьми, Візьми Його геть! Розіпни Його!

Пилат запитав:

—Розіп'яти вашого Царя?

Первосвященники відповіли:

—У нас немає царя, окрім Кесаря.

¹⁶ Тоді Пилат віддав Його їм на розп'яття.

Розп'яття Ісуса

Тож вони взяли Ісуса й повели.

¹⁷ Несучи Свій хрест, Він прийшов на місце, що називається «місце Черепа» (єврейською – Голгофа).

¹⁸ Там Його розіп'яли, а з Ним і двох інших – по одному з обох боків; Ісус був посередині.

¹⁹ Пилат звелів зробити напис і прикріпити до хреста. На ньому було написано: ісус назарянин, ЦАР ЮДЕЇВ. ²⁰ Багато юдеїв читали цей напис, бо місце, де був розіп'ятий Ісус, було поблизу міста, а напис був написаний єврейською, латинською та грецькою.

²¹ Юдейські первосвященники сказали Пилатові:
—Не пиши: «Цар юдеїв», але: «Він казав: „Я Цар юдеїв!“»

²² Пилат відповів:
—Що написав, те й написав!

²³ Коли солдати розіп'яли Ісуса, вони взяли Його одяг і поділили на чотири частини, по одній для кожного з них. Його сорочку вони також взяли, але сорочка була не зшита, а цільна, зіткана зверху донизу.

† **19:14** Приблизно дванадцята година.

19:24

19:33

²⁴ Тоді вони сказали між собою: «Не будемо її розривати, а киньмо жереб на неї – кому вона дістанеться».

Це сталося, щоб збулося сказане в Писанні:

«Вони розділили між собою мої шати й за одяг мій кидають жереб».[†]

Тож воїни так і зробили.

²⁵ Біля хреста Ісуса стояли Його мати, сестра Його матері, Марія – дружина Клеопова та Марія Магдалина.

²⁶ Коли Ісус побачив там Свою матір та учня,
якого

Він любив і який стояв поруч із нею, промовив до
Своїї матері: «Жінко, ось твій син!»

²⁷ Потім сказав учневі: «Ось твоя мати!» Відтоді
учень узяв її до себе.

Смерть Ісуса

²⁸ Після цього, знаючи, що тепер усе
звершилося, і щоб збулося Писання, Ісус сказав: «Я
спраглий!» §

²⁹ Там була повна посудина з оцтом. Тож вони
змочили губку в оцті, настромили її на стебло
гісопу та піднесли до вуст Ісуса.

³⁰ Спробувавши оцту, Ісус сказав:
«Звершилося!» І,
схиливши голову, віддав духа.

³¹ Тоді був день Приготування, і юдеї не хотіли,
щоб тіла залишалися на хрестах у Суботу, тому що
та Субота була великим днем. Тому вони просили
Пилата перебити ноги розіп'ятим та зняти їх.

³² Воїни прийшли й перебили ноги першому, а
потім і другому, розіп'ятому з Ним.

³³ Підійшовши до Ісуса, побачили, що Він уже
мертвий, і не стали перебивати Йому ніг.

‡ 19:24 Див. Пс. 21:19. § 19:28 Див. Пс. 68:22.

19:34

19:42

³⁴ Але один із воїнів списом проколов Ісусові бік,
і
одразу з рани потекли кров і вода.

³⁵ Той, хто бачив *це*, свідчить, і його свідчення
правдиве. Він знає, що говорить правду, щоб ви
повірили.

³⁶ Це сталося, щоб збулося Писання: «Жодна
Його кістка не буде зламана».*

³⁷ І, знову ж, в іншому місці Писання каже:
«Вони
будуть дивитися на Того, Кого прокололи».†

Поховання Ісуса

³⁸ Після цього Йосиф з Ариматеї попросив
Пилата
віддати йому тіло Ісуса. Йосиф був учнем Ісуса,
але таємним, через страх перед юдеями. З дозволу
Пилата він прийшов і забрав тіло Ісуса.

³⁹ Разом з Йосифом був і Никодим, який раніше
приходив до Ісуса вночі. Никодим приніс суміш
смирни й алое, приблизно сто літрів.‡

⁴⁰ Узявши тіло Ісуса, вони загорнули його у
льняне

полотно з пахощами згідно з юдейськими звичаями поховання.

⁴¹ На тому місці, де був розп'ятий Ісус, був сад, а в саду була нова гробниця, у якій нікого ще не було поховано.

⁴² Оскільки був день Приготування до юдейської Суботи й гробниця була поруч, вони поклали туди Ісуса.

20

Воскресіння Ісуса

* **19:36** Див. Вих. 12:46; Чис. 9:12; Пс. 33:21. † **19:37** Див. Зах.

12:10. ‡ **19:39** Приблизно 30 сучасних літрів.

20:1

20:13

¹ У перший день тижня*, рано-вранці, коли ще було темно, Марія Магдалина пішла до гробниці й побачила, що камінь від гробниці відвалений.

² Вона побігла до Симона Петра та до іншого учня, якого любив Ісус, і сказала їм: «Забрали Господа з гробниці, і ми не знаємо, куди Його поклали!»

3 Тоді Петро та інший учень пішли до гробниці.

4 Вони обидва бігли, але другий учень випередив Петра й прибув до гробниці перший.

5 Нахилившись, він побачив тільки льняну тканину, що лежала там, але не ввійшов.

6 Слідом за ним прибув Симон Петро і ввійшов у гробницю. Він побачив полотно, що лежало,

7 а також хустину, якою була обмотана голова Ісуса. Вона лежала не з полотном, але окремо, в іншому місці.

8 Тоді й другий учень, який першим прийшов до гробниці, також увійшов усередину. Він побачив і повірив.

9 (Бо вони ще не розуміли, що згідно з

Писанням

Ісус повинен був воскреснути з мертвих.)†

10 Потім учні повернулися до себе. *Ісус з'являється Марії Магдалині*

11 Марія ж стояла біля гробу й плакала. Плачучи, вона нахилилася, щоб заглянути в гробницю,

12 і побачила двох ангелів у білому, що сиділи там, де лежало тіло Ісуса, – один у головах, а другий у ногах.

13 Вони запитали:

—Жінко, чому ти плачеш?

Вона відповіла:

* **20:1** У юдеїв тиждень починався з неділі. † **20:9** Див. Пс. 15:10;
Іс. 53:10-12.

20:14

20:22

—Тому що взяли мого Господа, і не знаю, куди
Його поклали.

¹⁴ Сказавши це, вона обернулася й побачила
Ісуса,

що стояв там, але не зрозуміла, що це Ісус.

¹⁵ Він запитав її:

—Жінко, чому ти плачеш? Кого ти шукаєш?

Вона, думаючи, що це садівник, сказала Йому:

—Пане, якщо Ти Його взяв, скажи мені, куди Ти
Його поклав, і я заберу Його.

¹⁶ Ісус сказав їй:

—Маріє!

Повернувшись до Нього, вона сказала єврейською:

—*Раввуні!* (Що означає «Учителю!»)

¹⁷ Ісус сказав:

—Не затримуй Мене, бо Я ще не піднімався до
Отця. А йди до Моїх братів і скажи їм: «Я піднімаюсь
до Мого Отця й вашого Отця, до Мого Бога і вашого
Бога».

¹⁸ Марія Магдалина пішла до учнів і сказала їм:
«Я
бачила Господа!»
І вона розповіла їм, що Він сказав.

Ісус звертається до своїх учнів

¹⁹ Увечері того ж першого дня тижня, коли учні
були разом, – а двері були зачинені зі страху перед
юдейськими керівниками, – Ісус з'явився посеред
них та промовив: «Мир вам!»

²⁰ Кажучи це, показав їм Свої руки й бік. Учні
зраділи, побачивши Господа.

²¹ Ісус знову сказав їм: «Мир вам! Як послав
Мене Отець, так і Я посилаю вас».

²² Сказавши це, Він дихнув на них і сказав:
«Прийміть Святого Духа!»

20:23

20:31

²³ Кому ви будете прощати гріхи, тому вони
будуть прощені, а кому залишите, тому будуть
залишені.

Ісус з'являється Фомі

²⁴ Але Фома, один із дванадцяти, якого ще звали
Близнюком, не був з учнями, коли прийшов Ісус.

²⁵ Інші учні сказали йому:
—Ми бачили Господа!

Але він сказав їм:

—Якщо я не побачу на Його руках ран від цвяхів, не вкладу свого пальця в рани від цвяхів і не вкладу своєї руки в рану на Його боці, то не повірю.

²⁶ Через тиждень учні Ісуса знову зібралися в домі,

і Фома був із ними. І хоча двері були зачинені, прийшов Ісус, став посеред них і сказав:

—Мир вам!

²⁷ Потім сказав Фомі:

—Поклади сюди свій палець. Подивися на Мої руки. Простягни свою руку йклади її у Мій бік. І не будь невіруючим, а повір!

²⁸ Фома відповів Йому:

—Господь мій і Бог мій!

²⁹ Ісус сказав йому:

—Ти повірив, тому що побачив Мене. Блаженні ті, що не бачили й повірили.

Мета Євангелія від Івана

³⁰ Ісус зробив багато інших знаків перед Своїми учнями, які не записані в цій книзі.

³¹ Але це було написано, щоб ви повірили, що Ісус

є Христос, Син Божий, і, віруючи, мали життя в Його ім'я.

21:1

21:10

21

Ісус являється учням біля Тиверіадського моря

¹ Після цього Ісус знову з'явився перед учнями біля Тиверіадського моря. Це сталося так:

² Симон Петро, Фома, званий Близнюком, Нафанаїл із Кани, що в Галілеї, *сини* Зеведея та ще двоє інших учнів були разом.

³ Симон Петро сказав:
—Я йду ловити рибу!
Інші відповіли йому:
—Ми теж ідемо з тобою.

Вони вийшли, сіли в човен і тієї ночі нічого не зловили

⁴ Рано-вранці Ісус стояв на березі, але учні не знали, що це Ісус.

⁵ Він сказав їм:
—Діти, чи є у вас щось поїсти?
Вони відповіли:

—Ні

⁶ Він сказав:

—Закиньте сіті праворуч від човна й знайдете.
Вони закинули й більше не могли їх витягти через

велику кількість риби.

⁷ Тоді учень, якого любив Ісус, сказав Петрові: «Це Господь!» Як тільки Симон Петро почув, що це Господь, він одягнув верхній одяг, бо зняв його, і стрибнув у воду.

⁸ Інші учні попливли до берега в човні, бо були недалеко, близько двохсот ліктів,* тягнучи за собою сіті, наповнені рибою.

⁹ Коли вони вийшли з човна на берег, то побачили

там вогонь, вугілля з рибою на ньому та хліб.

¹⁰ Ісус сказав їм:

* **21:8** Приблизно сто метрів.

21:11

21:17

—Принесіть і тієї риби, яку ви впіймали тепер.

¹¹ Тож Симон Петро заліз у човен і витяг сіті на берег. У них було сто п'ятдесят три великі риби, але навіть при такій кількості сіті не пірвалися.

¹² Ісус сказав їм:

—Ідіть та снідайте!

Ніхто з учнів не наважився запитати Його: «Хто Ти?» Адже вони знали, що це Господь.

¹³ Ісус прийшов, узяв хліб і дав їм. Те саме зробив і з рибою.

¹⁴ Це вже втретє Ісус з'явився перед учнями після воскресіння з мертвих.

Ісус відновлює Петра

¹⁵ Коли вони закінчили снідати, Ісус запитав Симона Петра:

—Симоне, сину Йони, чи ти любиш Мене більше, ніж вони?

Він відповів:

—Так, Господи, Ти знаєш, що я люблю Тебе.

Ісус сказав йому:

—Паси Моїх ягнят.

¹⁶ Ісус запитав його вдруге:

—Симоне, сину Йони, чи ти любиш Мене?

Він відповів:

—Так, Господи, Ти знаєш, що я люблю Тебе.

Ісус сказав йому:

—Паси Моїх овець.

¹⁷ Ісус запитав його втретє:

—Симоне, сину Йони, чи ти любиш Мене?

Петро засмутився, що Ісус запитав його втретє:

«Чи ти любиш Мене?», і відповів Йому:

—Господи, Ти все знаєш, Ти знаєш, що я люблю Тебе!

Ісус сказав йому:

—Паси Моїх овець.

¹⁸ Істинно кажу тобі: коли ти був молодим, ти сам вдягався й ходив, куди хотів, але коли ти постарієш, то простягнеш свої руки, і хтось інший одягне тебе й поведе тебе туди, куди не хочеш.

¹⁹ Ісус сказав це, щоб вказати, якою смертю *Петро* прославить Бога.

Потім сказав йому:

—Іди за Мною!

²⁰ Петро, обернувшись, побачив, що учень, якого любив Ісус, ішов за ними. Це був той, хто на вечері сперся на Ісуса й запитав: «Господи, хто Тебе зрадить?»

²¹ Коли Петро побачив його, то запитав Ісуса:

—Господи, а з ним що буде?

²² Ісус відповів:

—Якщо Я хочу, щоб він залишився, поки Я не повернусь, що тобі? Ти йди за Мною!

²³ Через це серед братів поширилася чутка, що цей учень не помре. Але Ісус не сказав йому, що не помре, а: «Якщо Я хочу, щоб він залишився, поки Я повернусь, що тобі?»

²⁴ Це той учень, який свідчить про це і який написав це. Ми знаємо, що його свідчення правдиве.

²⁵ Ісус робив ще багато іншого. Якби про все докладно написати, то, думаю, навіть у всьому світі не було б місця для всіх написаних книг.